

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 30 · 18. desember
Sesjonen 2025–2026

Møte torsdag den 18. desember 2025 kl. 10

President: Masud Ghara khani

Dagsorden (nr. 30):

1. Innstilling fra valgkomiteen om valg av medlemmer til Stortingets ombudsnemnd for Forsvaret (Innst. 68 S (2025–2026))
2. Innstilling fra Stortingets presidentskap om valg av riksrevisorer med varamedlemmer og delegering av myndighet etter riksrevisjonsloven (Innst. 67 S (2025–2026))
3. Innstilling fra finanskomiteen om Skatter og avgifter 2026 (Innst. 3 S (2025–2026), jf. Prop. 1 LS (2025–2026) og Prop. 1 S (2025–2026))
4. Innstilling fra finanskomiteen om skatter og avgifter 2026 – lovsaker (Innst. 4 L (2025–2026), jf. Prop. 1 LS (2025–2026))
5. Innstilling fra finanskomiteen om Endringer i finansforetaksloven (utvidelse av garantiordningen for skadeforsikring) (Innst. 43 L (2025–2026), jf. Prop. 164 L (2024–2025))
6. Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2026, kapitler under Kunnskapsdepartementet samt forskningskapitler under Nærings- og fiskeridepartementet og Landbruks- og matdepartementet (rammeområde 16) (Innst. 12 S (2025–2026), jf. Prop. 1 S (2025–2026))
7. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2026, kapitler under Energidepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet og Klima- og miljødepartementet (rammeområdene 12 og 13) (Innst. 9 S (2025–2026), jf. Prop. 1 S (2025–2026))
8. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i naturmangfoldloven (forbud mot næringsmessig uttak av myr) (Innst. 56 L (2025–2026), jf. Prop. 2 L (2025–2026))
9. Referat

Presidenten [10:00:08]: Den innkalte vararepresentanten for Oslo, Malin Bye Sørensen, tar nå sete.

Representanten Anne Grethe Hauan vil framsette et representantforslag.

Anne Grethe Hauan (FrP) [10:00:34]: På vegner av stortingsrepresentant Simen Velle og meg sjølv vil eg fremja eit representantforslag om rettferdig utdanningsstønad for studentar med pasientskadeerstatning.

Presidenten [10:00:48]: Representanten Sunniva Holmås Eidsvoll vil framsette et representantforslag.

Sunniva Holmås Eidsvoll (SV) [10:01:02]: På vegne av stortingsrepresentant Lars Haltbrekken og meg selv vil jeg legge fram et representantforslag om likebehandling av husholdningsforbruk i studentboliger i ordningene med norgespris og strømstøtte.

Presidenten [10:01:16]: Representanten Helge André Njåstad vil framsette et representantforslag.

Helge André Njåstad (FrP) [10:01:29]: På vegner av stortingsrepresentantane Linda Monsen Merkesdal, Ove Trellevik, Marthe Hammer, Kjersti Toppe, Sofie Marhaug, Frøya Skjold Sjursæther, Joel Ystebø og meg sjølv – frå ganske mange parti og alle er representantar frå Hordalands-benken – har eg gleda av å fremja eit representantforslag om handtering av kvikksølv og torpedoar ved U-864.

Presidenten [10:01:51]: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag om nødvendig fortsetter utover kl. 16.

Sak nr. 1 [10:02:08]

Innstilling fra valgkomiteen om valg av medlemmer til Stortingets ombudsnemnd for Forsvaret (Innst. 68 S (2025–2026))

Presidenten [10:02:16]: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 2 [10:02:20]

Innstilling fra Stortingets presidentskap om valg av riksrevisorer med varamedlemmer og delegering av myndighet etter riksrevisjonsloven (Innst. 67 S (2025–2026))

Andre visepresident Lise Selnes [10:02:47]: Marte Mjøs Persen, som er innstilt som varamedlem til riksrevisor, har trukket sitt kandidatur. På vegne av Arbeiderpartiet foreslår jeg Åsunn Lyngedal som nytt varamedlem.

Presidenten [10:03:03]: Da er det notert.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Etter ønske fra finanskomiteen vil sakene nr. 3 og 4 bli behandlet under ett.

Sak nr. 3 [10:03:14]

Innstilling fra finanskomiteen om Skatter og avgifter 2026 (Innst. 3 S (2025–2026), jf. Prop. 1 LS (2025–2026) og Prop. 1 S (2025–2026))

Sak nr. 4 [10:03:27]

Innstilling fra finanskomiteen om skatter og avgifter 2026 – lovsaker (Innst. 4 L (2025–2026), jf. Prop. 1 LS (2025–2026))

Presidenten [10:03:37]: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Tuva Moflag (A) [10:04:08] (komiteens leder og ordfører for sakene): For Arbeiderpartiet er det viktig med noen grunnprinsipper i skattepolitikken. Vi skal ha et skattesystem som er rettferdig og omfordelende, og som bidrar til å finansiere våre felles velferdsgoder. De som har den sterkeste ryggen, skal bære den tyngste børa. Sånn skal det fortsatt være.

I forrige periode ble det gjort enkelte større endringer i skattesystemet. Vi innførte en rettferdig grunnrenteskatt på den svært lønnsomme havbruksnæringen, vi økte formuesskatten i tråd med nivået fra sist vi satt i regjering, og vi sørget for å få på plass en utflytterskatt som sikrer at verdier som er opptjent i Norge, også blir beskattet i Norge. De økte skatteinntektene har blitt brukt til å finansiere velferdsgoder som redusert barnehagepris og gratis kjernetid i SFO, men de har også blitt pløyd tilbake til folk i form av lavere inntektsskatt. Det er en retning som nå virker å ha bred oppslutning i Stortinget, nemlig lavere skatt på arbeid.

I forkant av årets stortingsvalg gikk Arbeiderpartiet til valg på et tydelig skatteløfte, der vi slår fast at det samlede skatte- og avgiftsnivået ikke skal øke i denne stortingsperioden. Dette er et løfte som vi har holdt, både da vi la fram vårt forslag til statsbudsjett, og etter at budsjettenigheten ble inngått med de andre partiene.

Ellers er det noen grep i dette budsjettet jeg vil trekke fram:

Stortinget er enig om retningen i skattepolitikken, med lavere skatt på arbeid, men når det gjelder et eget jobbskattefradrag, er uenigheten noe større og usikkerheten likeså. Derfor er jeg glad for at vi nå kommer i gang med et skikkelige forskningsprosjekt om virkningene av dette. De siste dagene har vi kunnet lese om flere unge som har blitt trukket ut til forsøket om jobbskattefradrag. Noen sier de blir motiverte og vil jobbe mer, men hvis vi skal bruke flere milliarder på et slikt jobbskattefradrag, bør det være kunnskapsbasert, ikke basert på anekdoter.

I dette budsjettet endrer vi skattereglene for fond, til gunst både for dem som forvalter fond, og for dem som sparer i front. Med en endring i skattereglene for rentefond kan også disse nyte godt av endringene med utsatt skatt på gevinst. Vi er glad for at aktører som tidligere varslet mulig flytting av virksomheten til utlandet, nå har signalisert at de blir i Norge. Det er bra – finansnæringen er lønnsom og høyproduktiv. Slike arbeidsplasser og næringer må vi ta vare på.

Fra januar fortsetter vi utfasingen av momsfordelene ved elbilkjøp. Fellesskapet har gjennom mange år bidratt til elektrifisering av bilparken gjennom svært gunstige momsregler og andre fordeler. Fra neste år innføres moms på elbiler over 300 000 kr. I budsjettforliket ble vi enige om at den resterende utfasingen vil skje over to år, forutsatt at ESA godkjenner en forlengelse av momsfrirket.

Jeg er glad for at vi i 2026 får et rettferdig og forutsigbart skattesystem, og med det anbefaler jeg komiteens innstilling.

Martin Virkesdal Jonsterhaug (FrP) [10:07:28]: Altfor ofte handler politiske debatter kun om hvordan vi skal fordele ressursene vi har i dag, framfor hvordan vi skal sørge for at vi i framtiden har mer ressurser.

Siden det snart er jul, tillater jeg meg å ta en sammenligning til baking. Det med statsbudsjettet er litt som når det inviteres til kakefest – skal man ha flere gjester, må man bake kaken større, ikke bare dele opp de samme stykkene på nye måter. Alternativet er den evige runddansen som vi ser i norsk politikk, om hvem som skal få, og hvem som må gi fra seg.

Dersom vi kun deler den samme kaken i stadig mindre stykker uten å tenke på at vi må bake den større, får vi et problem. Stykkene hver enkelt av oss sitter igjen med, blir rett og slett mindre fordi flere vil ha en bit. Jeg skulle ønske at vi i stedet for å krangle om fordelingen av kakestykkene, diskuterte hvilken politikk som trengs for å gjøre kaken større. Hvordan tilrettelegger vi for flere arbeidsplasser og mer verdiskaping? Hva skal til for å få norske investorer til å bli værende i Norge? Og hvordan får vi mer utenlandsk kapital til å investere i landet?

Jeg tror en viktig faktor er hvordan vi snakker om dem som skaper verdier her i landet. De siste årene har dessverre debatten om skatt i dette landet handlet om å ta fra bedriftseierne for å gi til alle andre. Jeg tror det premisset er helt feil. Det er ikke sånn at vi ved å skattlegge bedriftseierne hardere automatisk øker velstanden for alle andre. Snarere tvert imot. Et resultat av de siste årnes skattejakt fra venstresiden er at Norge har gått glipp av skatteinntekter og mistet mange av dem som har vært avgjørende for å bygge opp bedrifter.

Fremskrittspartiet ønsker en annen retning. Vi vil gjøre det enklere å skape arbeidsplasser. Vi vil gi små og mellomstore bedrifter bedre rammevilkår og sørge for at det er like lønnsomt å være norsk eier som utenlandsk eier av en bedrift i Norge. For bedriftene våre er motoren i norsk økonomi. Når de vokser, vokser kaken. Når de lykkes, får vi mer å dele.

Derfor går Fremskrittspartiet inn for omfattende skatte- og avgiftskutt i sitt alternative budsjett. Vi kutter formuesskatten med over 13 mrd. kr. Vi øker frikortgrensen til 150 000 kr, slik at unge får skattelette, framfor regjeringens løsning, der kun noen få utvalgte får. Vi sørger for at en helt vanlig familie sitter igjen med nesten 30 000 kr mer i året. Slik sørger vi for at folk får en økonomisk trygghet og et handlingsrom som gjør at de selv kan avgjøre hva deres hardt tjente penger skal brukes på, framfor at politikerne på Stortinget skal dele ut pengene for dem eller investere folks skattepenger i grønne industriprosjekter.

Jeg synes dette skattelotteriet er underlig. Selv er jeg en av dem som kunne ha blitt trukket ut. Det ble jeg ikke, men om jeg hadde blitt det, hadde inntektsgrensen gjort at jeg ikke hadde fått skattelette. Og sånn er det for veldig mange. Faktisk er det bare rundt 40 000 som får skatteletten, mens med FrPs løsning ville 100 pst. av de unge fått skattelette – og det mener jeg er rettferdig.

Jeg tar opp forslaget Fremskrittspartiet har med Høyre og Kristelig Folkeparti i saken.

Presidenten [10:10:34]: Representanten Martin Virkesdal Jonsterhaug har tatt opp det forslaget han refererte til.

Nikolai Astrup (H) [10:10:53]: Vi må skape for å dele. Regjeringen skriver i nasjonalbudsjettet at vi nærmer oss punktet der utgiftene overstiger inntektene innenfor handlingsregelen. Det gapet vil øke dramatisk de neste tiårene. Det betyr at norske politikere må prioritere hardere, holde igjen på offentlige utgifter og ikke minst styrke vekstevnen i norsk økonomi og sørge for at flere får muligheten til å delta i arbeidslivet. Det store bildet er at mye går bra i norsk økonomi. En historisk svak krone gir gode tider for eksportrettet næringsliv og reiseliv i Norge, og ledigheten er lav. Renten er i ferd med å stabilisere seg. Det er gjerne dette bildet regjeringen velger å trekke frem når de snakker om norsk økonomi.

Samtidig er det andre, urovekkende trender som peker i motsatt retning, og som regjeringen i liten grad tar på alvor. Produktivitetsveksten er for lav. Offentlig sektors andel av økonomien er historisk høy. Vi henger etter våre naboland når det gjelder forskning, innovasjon og tilgang på risikokapital. Et stort antall gründere og bedriftseiere flytter fra landet. Det er knapt gitt konse-

sjon til ny kraftproduksjon. 700 000 mennesker i arbeidsfør alder står utenfor arbeidslivet – for å nevne noe.

Hvis vi skal klare å opprettholde velferden i årene som kommer, må vi styrke evnen til å skape vekst, verdier og nye arbeidsplasser. Det er et geologisk faktum at olje og gass fremover vil bli mye mindre viktig for norsk økonomi enn det har vært. Norge må omstilles. Ambisjonen bør være at Norge skal bli det beste landet i Europa å starte, eie og drive bedrift i. Da må norsk næringsliv har rammevilkår som er konkurransedyktige med våre naboland. Det har de åpenbart ikke i dag.

I Høyres alternative statsbudsjett for 2026 starter vi på den jobben. Vi reduserer eierbeskatningen, forbedrer opsjonsskatteordningen, senker havbruksskatten og endrer utflyttingsskatten, slik at den ikke lenger blir et hinder for å tiltrekke seg talent til Norge. Samtidig satser vi mer på forskning og innovasjon og innretter virkemiddelapparatet slik at det utløser mer privat risikokapital. Vi gjør det også mer lønnsomt å jobbe, gjennom å redusere skatten for alle som arbeider, med 12 mrd. kr. Det styrker arbeidslinjen. Kombinert med en rekke tiltak for å hjelpe flere, ikke minst unge, fra trygd til arbeid vil det gi muligheter for flere til å bidra og jobbe mer.

Regjeringen sier den vil ha mer forutsigbarhet i skattepolitikken, og har derfor invitert til et skatteforlik. Etter fire år med nye skatter, midlertidige skatter og skatter med tilbakevirkende kraft er det åpenbart behov for mer forutsigbarhet, men det hjelper ikke med forutsigbarhet hvis skattenivået og innretningen på skattene ikke er konkurransedyktig med landene rundt oss, og heller ikke bidrar til å styrke arbeidslinjen. Regjeringen har seg selv å takke for at landet lekker talent, kapital og gode ideer, men det er ingen skam å snu.

Marthe Hammer (SV) [10:13:55]: På ein valplakat i Bergen for om lag 15 år sidan var det bilde av ei bustete, men blid dame med namnet Oddny Miljeteig. På den plakaten stod det: Skatt er sivilisasjon.

Det er heilt riktig, for skatt er avgjerande for sivilisasjonen, for velferdsstaten vår og for at vi har pengar til å gje alle helsehjelp, utdanning og barnehageplass. Skatt er også avgjerande for omfordeling, ikkje berre av pengar, men også av makt, frå dei som har mest, til dei som har minst.

Denne veka kunne vi lese at 0,001 pst. av befolkninga i verda kontrollerer tre gonger så mykje rikdom som heile den nedste halvdel av menneskeslekta. Også i Noreg aukar ulikskapen urovekkjande. Skattelistene viser at norske formuar skyt i været. Samla formue blant dei 400 rikaste har no auka til over 2 000 mrd. kr. Den rikaste prosenten eig rundt ein tredjedel av all formue. Samtidig melder matsentralane om mangel på julemat, lange køar og stort behov.

I Noreg ser vi at dei aller rikaste kjøper seg makt og politisk påverknad gjennom annonsekampanjar og desinformasjon. USA blir styrt av ein president med forakt for demokratiet og eit oligarki med dei tre rikaste mennene i verda. Pengar er makt, og når pengane blir samla på færre hender, er det ein reell trussel for demokratiet. Difor treng vi eit omfordelende skattesystem som reduserer den økonomiske ulikskapen. Skatteinntektene er det som betaler for dei flotte tilsette i barnehagen, kreftbehandling og helsefagarbeidarar på eldre-senteret, og dette treng vi meir av. Difor omfordeler SV i sitt alternative statsbudsjett betydelege midlar frå dei som har mest, og skattlegg næringar som går godt, slik som bankane og oppdrettsnæringa, og gjev til kommunar og velferda vår, gjennom auka barnetrygd og pensjon.

Med SVs skatteopplegg får fire av fem mindre skatt, mens dei som har mest, må betale meir. Hadde SVs alternative budsjett blitt vedteke, kunne ein barnefamilie sitje igjen med 63 000 kr, og hadde vi fått gjennomslag, ville kommunane og fylkeskommunane ha auka inntektene sine med 16 mrd. kr. Det viser at det er fullt mogleg å omfordele meir, om det er vilje til det.

I statsbudsjettet som no blir vedteke, er vi glade for at vi får auka personfrådraget og auka inntektsskatten for dei med dei høgaste inntektene, og at vi utset utfasing av elbilfordelane. Vi er likevel aller mest glade for at statsbudsjettet ikkje blir vedteke av høgresida i denne salen, for då ville dei aller rikaste i Noreg ha fått enorme skattelettar, vi hadde hatt mindre å drive velferd for, og rekninga ville ha blitt sendt til dei som har minst.

Bjørn Arild Gram (Sp) [10:17:09]: I arbeidet med skatte- og avgiftsdelen av statsbudsjettet for neste år har Senterpartiet særlig prioritert tiltak for sosial og geografisk utjamning, å sikre og forsterke næringslivets konkurransevne og hindre karbonlekkasje. Jeg vil peke på noen viktige gjennomslag for Senterpartiet.

Fordelingsprofilen styrkes noe, med økt personfradrag kombinert med økt sats i inntektsskatten for trinn 4 og 5. I tillegg styrkes pendlerfradraget ytterligere. Det er bra for dem som har reiseavstand og dermed også kostnader for å komme seg på jobb.

En svært viktig endring sammenlignet med regjeringens forslag er at drivstoffavgiftene for bilistene kuttes. Det utgjør om lag én krone på pumpeprisen. Elbilpolitikken er vellykket, og tilnærmet alle biler som selges nå, er utslippsfrie. Det er ingen grunn til å framtvinge at de som ennå kjører bensin- og dieserbiler, raskest mulig skal kvitte seg med dem. Det er bedre at de bilene er i bruk til de ikke lenger kan brukes, og at vi slik har en avgiftspolitik som sikrer sosiale og geografiske hensyn i overgangen til nullutslipp i biltrafikken. Senterpartiet

har hvert eneste år i regjering sørget for at de samlede drivstoffavgiftene går ned eller ikke øker, og den politikken fortsetter i 2026.

I regjeringens budsjettforslag var det foreslått at både sjøfolkfradraget, fiskerfradraget og jordbruksfradraget skulle holdes nominelt uendret. Det betydde i realiteten en skatteskjerpelse til folkene i de næringene. Den skatteskjerpelsen blir det ikke noe av i det skatteopplegget vi nå skal behandle.

I avgiftsdelen av klimapolitikken er det krevende avveininger. Vi har et ansvar for å kutte nasjonale utslipp, men det må gjøres på en måte som ikke ødelegger næringslivets konkurransekraft og bare fører til karbonlekkasje. For eksempel har vi sett at CO₂-avgiften har ført til at fiskeflåten har gått omveier og bunkret i utlandet. Det er åpenbart ikke klokt. Det kan dessuten også ha konsekvenser for hvor fisken landes. Med budsjettenigheten sikrer vi at fiskebåtene fortsatt kan bunkre avgiftsfritt som skip i utenriks sjøfart. Det skal komme en nærmere vurdering fra regjeringen til våren, og Senterpartiet forventer at et framtidig regel- og avgiftsregime bidrar til faktiske reduksjoner i klimagassutslippene, ikke bare flytter dem.

Vi imøteser også utredningen av en kompensasjonsordning for nærskipfarten, og vi er glade for at avgiftsøkningen for veksthusnæringen begrenses, og at det ikke blir noen kunstgjødselavgift. Det ville åpenbart ha vært i strid med gode agronomiske prinsipper og målet om økt selvforsyning av mat.

Samtidig er det også andre sider av avgiftsregimet som må vurderes nærmere. Det er bl.a. rammevilkårene for avfallsforbrenningssekselskapene og mulighetene for en fornuftig omstilling i deler av prosessindustrien. Det vil vi komme tilbake til i ulike saker framover.

Mímir Kristjánsson (R) [10:20:07]: Man skal høre godt etter når representanten fra Fremskrittspartiet snakker om dem som skaper verdiene her i landet, for i Fremskrittspartiets syn på økonomien og på verden er det en svært liten gruppe mennesker som skaper verdier, nemlig kapitaleierne. Alle vi andre, som går på jobb hver eneste dag og gjør et ærlig arbeid, langt de fleste utenfor denne salen, skaper angivelig ingenting. Det er det bare de bedriftseierne som gjør. Denne vrangforestillingen om hvordan verdier blir til i et samfunn, at de skapes av en bitte liten økonomisk elite på toppen, på vegne av alle oss andre, er også grunnlaget for Fremskrittspartiets skattepolitikk, som innebærer massive skatteuttak til dem som har aller mest penger fra før.

Høstens valg var på mange måter et veivalg om skattepolitikken. Det ble investert enorme summer i ulike kampanjer på høyresiden for å fjerne formuesskatten. Hvis man fulgte med i valgkampen, kunne man få inn-

trykk av at Norge er det landet i verden det er aller vanskeligst å være rik i – ja, ikke bare det, man kunne få inntrykk av at det egentlig er vanskeligere å være rik i Norge enn det er å være fattig i Norge.

Nå har ligningstallene kommet. På de siste tre årene har landets 400 rikeste mennesker, med ligningsformuer i Norge, økt sine verdier med 500 mrd. kr. Formuene til de 400 rikeste i Norge har økt med 30 pst. på tre år, langt mer enn inntektene til vanlige folk i Norge har økt. Så det finnes rett og slett ikke noe som helst grunnlag for å hevde at det er vanskelig å ha en stor formue i Norge. Det er tvert imot noe av det aller mest gunstige man kan ha.

For Rødt er det ikke noe mål at folk skal betale mest mulig skatt. I Rødts alternative budsjett kutter vi skattene til åtte av ti nordmenn. Til og med innenfor formuesskatten er Rødt for enkelte lettelser, som å øke bunnfradraget, sånn at de med de aller minste formuene ikke skal betale formuesskatt. Samtidig vil vi ta inn mer penger på toppen, ikke bare for å finansiere velferdsstaten og for å styrke den, men også for å bidra til utjevning.

Det tas små, men viktige skritt i riktig retning i det budsjettforliket vi har vært med på. Det er vi glade for. Så kommer vi til å fortsette å arbeide for skattekutt til vanlige folk og økt skatt til dem på toppen i resten av denne stortingsperioden.

Ingrid Liland (MDG) [10:23:25]: Målet for skattepolitikken til Miljøpartiet De Grønne er å skape velferd uten å ødelegge livsgrunnlaget. En av hovedgrunnene til at norsk klimapolitikk ligger nede for telling, er at det fortsatt er altfor billig å ødelegge natur, forurense og slippe ut klimagasser. Det er gjennom økonomiske insentiver at folk og bedrifter vil kunne klare å endre den atferden og den verdiskapingen som ødelegger klima og natur, og som ikke omstiller norsk økonomi til å være konkurransedyktig i fremtiden.

Skal vi lykkes med velferd uten å ødelegge livsgrunnlaget, må nettopp de rikeste og mest forurensende betale mest. Jeg er veldig glad for at i budsjettenigheten som vi skal stemme for, har MDG fått gjennomslag for noe helt avgjørende, nemlig en økt CO₂-pris på sokkelen og en videre opptrapping av den. Det skulle bare mangle at ikke den rikeste og mest forurensende næringen betaler mer for klimadugnaden enn folk flest og resten av norsk næringsliv, som vil være konkurransedyktig også om 20 og 100 år hvis politikken spiller dem gode.

Vi er nødt til å endre rammevilkårene for næringslivet, og ikke først og fremst gjennom brå bevegelser i årlige budsjettforhandlinger, men gjennom forutsigbar omlegging av skatte- og avgiftspolitikken. Det er viktig at kraft, kapital og kompetanse brukes til de framtidige grønne næringene.

Budsjettenigheten i 2026 gjør ikke den omstillingen fullt ut. MDG er overhodet ikke i mål. Samtidig har regjeringen sagt at det kommer en skattekommisjon og forhåpentlig et skatteforlik, og den kommisjonen har en stor oppgave: nettopp å sørge for at norsk økonomi blir konkurransedyktig også i et framtidig nullutslippssamfunn. Der kommer MDG til å være en pådriver for at vi både omfordeler, kutter utslipp og tar vare på natur gjennom en mer omfordelende inntekts- og formuesskatt og, ikke minst, en avgiftspolitik som fremmer sirkulærøkonomi, sunnere kosthold og levende lokalsamfunn. Det kommer til å være vårt hovedfokus, enten i et forlik eller i det flertallet vi forhandler budsjett med.

Vi stemmer for budsjettenigheten fordi vi har fått gjennomslag for viktige, langsiktige grep, men skattepolitikken til regjeringen er overhodet ikke grønnvasket i år. Likevel er dette bare begynnelsen av en periode der MDG har gått til valg på å gjøre Støre grønnere, og det skal vi fortsette med.

Jørgen H. Kristiansen (KrF) [10:26:32]: Norge er bygd på rike naturressurser, sterke institusjoner og verdier som frihet, menneskeverd og nestekjærlighet. Samtidig er det flere store utfordringer som må løses. Staten eser ut, samtidig som familier og bedrifter opplever økte kostnader og krevende vilkår. Elevene har aldri hatt så lange skoledager, og samtidig har læringen falt. Vi har høyt sykefravær og mange uføre, og gjengkriminaliteten får stadig sterkere fotfeste.

De rød-grønnes svar i budsjettet er en enda større stat og høyere oljepengebruk, i stedet for å styrke grunnlaget for velferden, bl.a. ved å la folk og bedrifter sitte igjen med mer for å bygge landet videre.

Kostnader til større bolig, stor bil, fritidsaktiviteter, mat og klær øker med antall barn. Derfor foreslår vi å gi familiene et kraftig økt og forenklet foreldrefradrag på 50 000 kr for barn nummer én og to og 100 000 kr for barn nummer tre og fire. Fradraget skal gis til alle familier, uten byråkratiske krav til å dokumentere utgifter. Skatteletten blir på om lag 13 000 kr for en tobarnsfamilie og 32 000 kr for en trebarnsfamilie. Forskning viser at dette tiltaket har bidratt til at franskmenn får flere barn enn de aller fleste europeere.

Videre sier vi nei til regjeringens skattelotteri. I stedet foreslår vi et arbeidsfradrag for alle unge på maksimalt 100 000 kr. Dette vil gi et sterkt insentiv til arbeid som kan motvirke den bekymringsfulle økningen i tallet på unge uføre. Det er også et gode i seg selv at arbeidstakere får lavere skatt og økt handlefrihet.

Regjeringens skattepolitikk sender dyktige eiere til utlandet og svekker verdiskapingen. Det har vært en brå og nærings- og sysselsettingsfiendtlig økning i arbeidsgiveravgiften, og skatten på norsk eierskap har økt.

KrF vil ha en annen kurs. Vi vil ha gode, stabile rammevilkår for verdiskaping og fjerne formuesskatten på arbeidende kapital. Derfor starter vi til neste år med å redusere verdsettelsen av aksjer og driftsmidler fra 80 pst. til 60 pst. Denne skatten på norske eiere svekker investeringer og viljen til å starte nye bedrifter.

Vi foreslår samtidig å øke formuesskatten på dyre boliger ved å fjerne verdsettelsesrabatten for boliger med verdi over 8 mill. kr. Dette vil dempe skattefavoriseringen av bolig og fremme investeringer i næringsvirksomhet.

Abid Raja (V) [10:29:27]: Det flertallet er enig om i dag, er en tapt mulighet for Norge. Vi kunne brukt skattesystemet til å gi alle som jobber, mer skattelette. I stedet velger flertallet å bruke de store pengene på et skatlotteri.

Vi kunne gitt et eget skattefradrag for alle unge og alle over 70 år som velger å jobbe.

Vi kunne brukt skattesystemet til å legge til rette for norsk eierskap i norske bedrifter og hindret utflytting av kapital og kunnskap.

Vi kunne brukt avgiftssystemet for å nå klimamålene våre, for å verne mer natur, for å stimulere sirkulærøkonomi og for å legge om kosthold og landbruksproduksjon.

Vi kunne brukt avgiftssystemet for å gjøre det lettere for unge å komme inn i boligmarkedet.

Vi kunne brukt skatte- og avgiftssystemet til å omstille næringslivet og bygge opp under forskning og utvikling.

Vi kunne brukt skatte- og avgiftssystemet til å gjøre hverdagen enklere for frivilligheten.

Vi kunne gjort alt dette.

Vi i Venstre foreslår nettopp alt dette, for Norge kan mer. Men det såkalte tuttifruttilertallet prioriterer dessverre annerledes. Den eneste substansielle endringen flertallet har samlet seg om, er billigere fossilt drivstoff. Det bør være et tankekor.

Med det tar jeg opp Venstres forslag i innstillingen.

Presidenten [10:30:59]: Representanten Abid Raja har tatt opp de forslagene han viste til.

Statsråd Jens Stoltenberg [10:31:28]: Stortingsflertallet er blitt enig om et godt og ansvarlig budsjett for landet. Det samlede skatte- og avgiftsnivået vil være uendret neste år. Innenfor denne rammen gjør vi endringer som gir oss et bedre og mer rettferdig skattesystem.

Vi tetter skattehull, trapper ned subsidiene til elbiler og gjør det dyrere å forurense. Disse inntektene gjør det mulig å gi lettelser som bidrar til at folk kan få bedre råd. Inntektsskatten settes ned. Elavgiften reduseres. I

t tillegg styrker vi konkurransekraften til norske verdipapirfond.

En av de største utfordringene norsk økonomi står overfor, er mangel på arbeidskraft. Vi trenger ny kunnskap og nye virkemidler for å få flere i arbeid. Derfor innfører vi nå en forsøksordning med arbeidsfradrag for unge. Målet er å finne ut om lavere skatt på arbeid faktisk gjør at flere kommer i jobb.

For næringslivet og husholdningene er det viktig med stabilitet og forutsigbarhet. Regjeringen har derfor tatt initiativ til et skatteforlik, og jeg er glad for at det er bred tilslutning her på Stortinget for å delta i arbeidet med en skattekommisjon. Når skattekommisjonen er ferdig med sitt arbeid, vil regjeringen legge fram en stortingsmelding om en helhetlig skattereform. Målet er å bidra til et mer forutsigbart skattesystem som styrker bedriftenes konkurransekraft og bidrar til mer rettferdig fordeling. Det at det snart vil bli oppnevnt en skattekommisjon, er selvfølgelig ikke noen garanti for at det blir et skatteforlik, men det gjør at vi kommer ett skritt nærmere, for vi trenger et skattesystem som bidrar både til å trygge verdiskaping og til mer rettferdig fordeling.

I tillegg vil regjeringen i de årlige budsjettene legge fram endringer vi mener er riktige og nødvendige for å lage et bedre skattesystem og tette skattehull, slik at vi kan bruke penger på å redusere skatt for folk med vanlige inntekter.

Presidenten [10:33:36]: Det blir replikkordskifte.

Martin Virkesdal Jonsterhaug (FrP) [10:33:54]: I dag er det sånn at tomter og bygg kan overføres til borettslag uten skatt på gevinst. Fordi borettslaget ikke selger eiendommen videre, men lar salget skje gjennom boretter, blir ikke gevinsten skattlagt. Dette er en modell som har sikret folk rimelige og gode boliger i en årrekke. Det er enkelte som har benyttet dette til å unngå skatt, og det er derfor forståelig at regjeringen mener det ikke lenger skal være adgang til å overføre eksisterende bygg skattefritt til borettslag.

Det som derimot er litt underlig, er at regjeringens forslag også vil ramme en stor del av boligreserven når forslaget også omfatter tomter. I praksis vil dette låse store deler av boligreserven inne og gjøre det vanskeligere for regjeringen å nå målet om 130 000 nye boliger. Det kan virke som dette er en utilsiktet konsekvens av regjeringens forslag. Jeg spør derfor om finansministeren hadde som intensjon at forslaget også skulle ramme boligbyggerlagene, og dermed gjøre det vanskeligere for regjeringen å nå målet om 130 000 nye boliger.

Statsråd Jens Stoltenberg [10:34:57]: Vi er veldig trygge på at det vi gjør når det gjelder å avvikle denne flertrinnsmodellen, er riktig. Det er et stort skattehull

som har bidratt til at mange milliarder kroner som skulle kommet til beskatning, ikke har kommet til beskatning. Vi har også sett oppslag i mediene om hvordan noen av de mest velstående menneskene i Norge har brukt det skattehullet til ikke å bli beskattet for de inntektene de faktisk har. Det gjelder også tomter, så det er nødvendig å gjøre det på den måten regjeringen nå har fått flertall i Stortinget for å gjøre.

Det er et ekstremt lite treffsikkert virkemiddel for å øke boligbyggingen å ha et stort skattehull i skattesystemet. Derfor er jeg glad for at det er et bredt flertall på Stortinget som støtter det regjeringen har foreslått. Det er mye bedre at vi tetter skattehull, som vi har gjort i dette budsjettet, og bruker de inntektene på å redusere skatt for vanlige folk, redusert skatt på inntekt og redusert elavgift.

Martin Virkesdal Jonsterhaug (FrP) [10:36:00]: Regjeringen har lagt opp et løp der det ikke legges opp til debatt og høring om målene med og konsekvensene av forslaget. Dette går på tvers av utredningsinstruksen, som er en forskrift fastsatt ved kongelig resolusjon den 18. oktober 2024. Formålet med instruksen er å legge til rette for et godt grunnlag for beslutninger om statlige tiltak, gjennom å identifisere alternative tiltak, utrede og vurdere virkningen av de aktuelle tiltakene, involvere dem som berøres av tiltaket, tidlig i utredningsprosessen, og samordne berørte myndigheter.

Av punkt 3-3 følger det at forslag til lov og forskrift og forslag til tiltak med vesentlige virkninger normalt skal legges ut på høring, med en høringsfrist på minimum tre måneder. Høring kan bare unnlates der det ikke er praktisk gjennomførbart, kan vanskeliggjøre gjennomføringen av tiltaket eller er åpenbart unødvendig.

Spørsmålet mitt til finansministeren er: Hvilken av utredningsinstruksens unntaksregler benytter regjeringen seg av når de velger ikke å sende forslaget på høring?

Statsråd Jens Stoltenberg [10:37:03]: Som vi også har redegjort for i budsjettet og i forslaget, er det i henhold til utredningsinstruksen fullt mulig å unnlate høring dersom det vanskeliggjør gjennomføring av tiltaket. Her er det helt åpenbart muligheter for skattetilpasninger, så derfor har vi gjort det. Det er nettopp derfor det er denne type unntak – når det er høy risiko for at man tilpasser seg hvis man sender et slikt forslag på høring. For å unngå tilpasninger måtte forslaget settes i verk fra det ble kjent. Skulle det vært sendt på høring, måtte skattehullet ha stått åpent i mye lengre tid eller i ett år til. Derfor gjorde vi det som vi gjorde. Jeg er igjen trygg på at det både er i tråd med utredningsinstruksen og de unntakene som er der, og også er i tråd med hva

som er rimelig for å unngå at inntekter som bør bli beskattet, fortsatt ikke blir beskattet.

Martin Virkesdal Jonsterhaug (FrP) [10:38:04]: Bransjen selv har vært skeptisk til forslaget og mener at vi nå risikerer at boligreserven låses inne, og at dette vil gå på bekostning av boligbyggingen og føre til økte boligpriser. Jeg vet at finansministeren er glad i å gå på tur. Jeg vil derfor minne om fjellvettregel nr. 8: Vend i tide, det er ingen skam å snu.

Jeg lurer derfor på om finansministeren nå vil utsette innføring av ordningen, sånn at han kan gå i dialog med bransjen for å få en innretning som ikke bidrar til færre nye boliger og økte boligpriser.

Statsråd Jens Stoltenberg [10:38:43]: Det viktigste er å komme fram, og vi kommer fram dit vi ønsker, nemlig at vi får tettet et veldig alvorlig skattehull. Det har vært vel kjent at regjeringen har vurdert det. Det ble varslet av finansminister Trygve Slagsvold Vedum allerede i august 2024, i et svar til Stortinget, at man vurderer å tette dette skattehullet. Det er grundig vurdert i proposisjonen, og det er redegjort for alle detaljer. Vi er svært trygge på at det å fortsette å ha et stort skattehull som kommer noen av de mest velstående menneskene til gode, er et veldig lite målrettet virkemiddel for å bidra til økt boligbygging.

Nikolai Astrup (H) [10:39:32]: Nylig kom det ny forskning fra Universitetet i Oslo, der bl.a. professor Gaute Torsvik har forsket på hva som skjer med statens proveny og arbeidstilbudet hvis marginals-katten reduseres for dem som er omfattet av det høyeste trinnet i trinnskatten. Resultatet av denne forskningen viser at statens inntekter går opp når marginals-katten går ned. Samtidig utløses en stor effektiviseringsgevinst. Beregningen er, slik som skattelotteriet, basert på et naturlig eksperiment.

Finansministeren er opptatt av å ha en forskningsbasert skattepolitikk, og mitt spørsmål er om dette er kunnskap som finansministeren vil ta høyde for når han legger frem statsbudsjettet for 2027, ikke minst sett i lys av at budsjettavtalen øker skatten for den nevnte gruppen, og ikke senker den.

Statsråd Jens Stoltenberg [10:40:30]: Trinnskatten for de høyeste trinnene blir uendret i 2026 sammenlignet med 2025. Det er riktig at det er en tiendedels økning, tror jeg, i forhold til forslaget.

Vi skal ta med all kunnskap vi får, vi, til å vurdere de endringene vi skal gjøre. Vi har tatt initiativ til et arbeid om et skatteforlik, en skattekommisjon, og Arbeiderpartiet har tidligere vært med på å redusere marginalskattesatser, de høyeste skattesatsene, dersom vi samti-

dig greier å tette skattehull og utvide skattegrunnlaget, slik at det ikke blir en urimelig skattefordel for dem som har de høyeste inntektene og de høyeste formuene. Det er en av grunnene til at jeg er glad for at det nå er bred tilslutning til et arbeid i en skattekommisjon, som er et viktig skritt i retning av et skatteforlik.

Men det vi ikke kan gjøre, er å bare kutte ensidig i de høyeste skattesatsene som de med høyest inntekt betaler. Da bidrar vi til økte forskjeller og mindre inntekter, og det vil vi ikke være med på.

Nikolai Astrup (H) [10:41:37]: Jeg tolker svaret litt ulikt. Man skal ta høyde for ny kunnskap, men det er ikke aktuelt å sette ned marginalskatten for dem som er omfattet av det øverste trinnet, selv om det øker statens inntekter og øker arbeidstilbudet, fordi det gir dem med de høyeste inntektene lavere skatt. Da er vel egentlig svaret at finansministeren ikke har tenkt å ta høyde for denne nye kunnskapen. Mitt oppfølgingsspørsmål vil da være: Er det slik at finansministeren vil ta høyde for den kunnskapen som vil komme ut av dette skatte-lotteriet som han har satt i gang?

Statsråd Jens Stoltenberg [10:42:11]: Vi tar inn over oss all ny kunnskap og bruker den til å utforme nye virkemidler, og det beste er når vi greier å få bred tilslutning til det i Stortinget, slik at det faktisk blir gjennomført.

Når det gjelder arbeidsfradrag, er det et forsøk vi gjennomfører fordi vi når vi har gått til de beste fagmiljøene, har fått veldig ulike vurderinger av om det faktisk vil øke tilbudet av arbeid eller ikke. For få år siden vurderte Holden-utvalget, eller sysselsettingsutvalget, det som da var av kunnskap og forskning, og kom til at arbeidsfradrag ikke på noen troverdig måte ville øke arbeidstilbudet, i hvert fall ikke i forhold til kostnaden. Så var det et annet utvalg med fagøkonomer, Ragnar Torvik-utvalget, eller skatteutvalget, som kom til motsatt konklusjon. Så disse ekspertene er uenige om hvordan det vil virke.

Det de alle er enige om, er at vi trenger kunnskap og forskning. Derfor er de glade for at vi nå setter i gang et forskningsprosjekt. Hvis det viser at dette faktisk øker tilbudet av arbeidskraft, er det et argument for å redusere skatten bredt, i motsatt fall er det et argument mot.

Marthe Hammer (SV) [10:43:32]: I dag er skattenivået 22 mrd. kr lågare enn då finansministeren sjølv gjekk av som statsminister i 2013. Sjølv om høgresida i denne salen roper høgt om at landet blir nedsylta i skattar, klarte vi i førre periode berre å reversere om lag halvparten av dei skattelettane som høgresida og Solberg-regjeringa innførte.

Vi i SV er bekymra for den aukande ulikskapen i Norge og meiner at vi må omfordele meir gjennom skatte-

systemet og styrkje velferda. Skal vi omfordele meir, må vi sjå skattenivået i samheng med ytingar som barne-trygd, sosialhjelp og eigenbetaling i f.eks. barnehage og helsetenesta.

Regjeringa har gjeve eit skatteløfte som f.eks. gjer det mogleg å auke skattane viss ein samtidig kuttar i frådrag, f.eks. foreldrefrådraget, men ikkje viss pengane heller skal gå til auka barnetrygd. Sjølv om auka barnetrygd går til alle og foreldrefrådraget er større jo høgare inntekt ein har, er det altså ikkje mogleg innanfor dette skatteløftet. Det gjev inga mening.

Difor vil eg spørje finansministeren – i ei tid då mat-sentralane manglar julemat og køane er lengre – kvifor det er viktigare å halde på eit teknisk skatteløfte, enn å sørje for å omfordele meir til dei som treng det, og ikkje berre (presidenten klubber) til dei som er i skatteposisjon.

Statsråd Jens Stoltenberg [10:45:03]: Jeg mener skatteløftet er veldig viktig og helt riktig, det gir en ramme og en forutsigbarhet for den samlede skattepolitikken, men innenfor et uendret samlet skatte- og avgiftsnivå er det mulig å gjøre veldig mye. Det vi sier, er at vi tetter skattehull, slik at de rike bidrar mer til felleskassen, og så bruker vi de pengene til å redusere skatt for folk med vanlige inntekter. Det har vi gjort i dette budsjettet, og det ønsker vi å gjøre i framtidige budsjetter i samarbeid med SV.

Jeg har lyst til å si at i et land som har over 20 000 mrd. kr i et pensjonsfond, og som har den sterke finansøkonomien Norge har, tror jeg at bare det å opprettholde skattenivået er ganske krevende. Derfor mener jeg det er riktig at vi slår ring om skatteløftet, slik Arbeiderpartiet gjør. Jeg vil også minne om at vi har brukt omtrent en tredjedel av oljeinntektene til å redusere skatter og avgifter, og det viktigste er redusert elbilfordel.

Jørgen H. Kristiansen (KrF) [10:46:21]: Jeg har lyst til å henlede oppmerksomheten på perspektivmeldingen. Der kan vi lese at dersom fødselstallene holder seg sånn de ligger an til nå, vil det i år 2100 være 400 000 færre nordmenn. Vi vet at økte fødselstall ikke vil bedre forsørgerbyrden før på lang sikt, men det vil gi en bedre balanse mellom aldersgrupper. En god aldersbalanse er viktig for å sikre politisk balanse med hensyn til barn og unge både i framtiden og i nåtiden, som er særlig viktig for de eldre. En aldrende befolkning betyr trolig også mindre kreativitet og innovasjon og kanskje også svekket forsvarsevne.

KrF har foreslått et skattefradrag på 50 000 kr for barn nummer én og to og 100 000 kr for barn nummer tre og fire, mens Arbeiderpartiet i sitt opplegg tok det ned fra 25 000 kr til 15 000 kr. Mitt spørsmål er: Er fi-

nansministeren enig i utfordringen som perspektivmeldingen peker på om fødselstallene, og at økonomiske insentiver kan ha en betydning for familiene?

Statsråd Jens Stoltenberg [10:47:29]: Jeg er enig i de vurderingene som gjøres i perspektivmeldingen, og jeg er også veldig bevisst på at fødselstallene i Norge gjennom en god del år har falt. Nå tror jeg det skyldes veldig mange ulike forhold, for vi har jo også sett at når det gjelder barnehagepriser, barnetrygd og den type ting, har det over de siste årene også vært gjort ganske mye for å bedre barnefamilienes levekår.

Samtidig mener jeg vi skal være veldig forsiktige med å politisere barnefødsler. Jeg har veldig tro på enkeltmennesket. Jeg tror det er en veldig privat og personlig beslutning om man vil ha barn, og hvor mange barn man skal ha. Vi skal være litt forsiktige med å gjøre det til et veldig partipolitisk tema.

Jeg merker meg at fødselstallene de siste par årene, under denne regjeringen, har begynt å vokse igjen, etter mange år med nedgang. Det tror jeg også illustrerer at vi ikke må gjøre dette til et partipolitisk stridsspørsmål, men skjønne at det er veldig kompliserte sammenhenger som avgjør at folk får barn eller ikke får barn.

Abid Raja (V) [10:48:39]: I skatteforliket fra 2010 var avtalens første punkt at utbytteskatten holdes om lag på dagens nivå når vi ser utbytteskatt og selskapskatt i sammenheng. Dette var et prinsipp som ble fulgt i hele perioden da Jens Stoltenberg selv var statsminister, og i hele Erna Solbergs regjeringstid. I det siste budsjettet statsminister Jens Stoltenberg selv la fram, var maksimal utbytteskatt, inkludert selskapskatt, på 47,4 pst. I det siste Erna Solberg la fram, var utbytteskatten på 46,7 pst. – altså ble utbytteskatten holdt på om lag samme nivå i hele denne perioden.

Under dagens regjering er dette prinsippet brutt. Utbytteskatten er gradvis økt, og i det skatteopplegget som blir vedtatt i dag, er utbytteskatten økt til 51,5 pst., mye mer enn om lag på dagens nivå. Skattebyrden er økt med 10 pst. og forskjellen mellom skatt på arbeid og kapital tilsvarende.

Hvorfor synes finansministeren, som ellers er veldig for skatteforlik, det er helt greit å bryte denne enigheten når det gjelder utbytteskatt?

Statsråd Jens Stoltenberg [10:49:41]: Det aller viktigste i det forliket var å bidra til at vi fikk et nytt system for beskatning. Det står seg godt, det fungerer, og det er en kombinasjon av at vi har overskuddsskatt og utbytteskatt. Så har det vært gjort noen justeringer. Det ble også gjort under Solberg-regjeringen. Jeg mener at de skatteforlikene vi har hatt, både det vi hadde i 2005, da vi innførte utbytteskatt og avskaffet delingsmodellen,

og det forliket som vel er fra 2015, der man begynte å redusere selskapskatten, er forlik som har stått seg godt, og der hovedtrekkene er bevart. Det vil vi fortsatt slå ring om.

Presidenten [10:50:24]: Replikorkordskiftet er omme, og flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 3 og 4.

Sak nr. 5 [10:50:30]

Innstilling fra finanskomiteen om Endringer i finansforetaksloven (utvidelse av garantiordningen for skadeforsikring) (Innst. 43 L (2025–2026), jf. Prop. 164 L (2024–2025))

Presidenten [10:50:44]: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Tellef Inge Mørland (A) [10:51:07] (ordfører for saken): De fleste av oss har forsikret både hus, bil og oss selv, og mange har også forsikringer gjennom jobben. Vi gjør det i tilfelle noe skulle skje. Samtidig bekymrer vi oss og passer på at ikke noe skal skje: Har jeg husket å sjekke at alle julelysene er slukket? Er den bilen på vei ut av det krysset uten å ha sett meg? Kan jeg komme til å kutte fingrene på den maskinen på jobb, om jeg ikke er forsiktig?

Det de fleste av oss ikke pleier å bekymre oss så mye for, er: Hvor solid er det forsikringsselskapet jeg eller arbeidsgiveren min har tegnet forsikringene i? Forhåpentligvis tenker vi på hva forsikringene dekker, og hva de koster opp mot konkurrentenes, men å kjøre en «due diligence» på eget eller arbeidsgivers forsikringsselskap må kunne sies å være for litt spesielt interesserte.

Dessverre har historien vist oss at en konkurs i et forsikringsselskap kan få ganske dramatiske konsekvenser for enkeltpersoner. Det er ikke slik at man ikke har tenkt på at et selskap som driver skadeforsikring kan gå konkurs. Man har opprettet en garantiordning for de tilfellene. Det man fram til nå ikke har tatt høyde for, er imidlertid at ordningen ikke dekker tilfeller der forsikringen er solgt på grensekryssende basis.

Da det danske forsikringsselskapet Alpha Insurance gikk konkurs i 2018, skapte det store utfordringer for enkeltpersoner som hadde yrkesskadeforsikringen sin der. I statsbudsjettet for 2024 kom regjeringen med midler for å hjelpe norske arbeidstakere som hadde blitt

sittende med krav mot et selskap som ikke kunne gjøre opp for seg. I dag endrer vi regelverket på feltet og sørger for at de samme skadeforsikringer som er dekket av garantiordningen ved konkurs i norske forsikringsforetak og i forsikringsforetak fra andre EØS-land med filialer i Norge, skal være dekket også når forsikringene er solgt i Norge gjennom grensekryssende virksomhet. Dette vil sikre likebehandling av skadelidte i Norge ved konkurs i forsikringsforetak, også når forsikringen er kjøpt direkte fra forsikringsforetak i et annet EØS-land, gjennom grensekryssende virksomhet.

Det kan høres teknisk ut, men for enkeltmennesker kan dette være helt avgjørende for hva slags liv man kan leve i etterkant av at en slik situasjon har oppstått. Det er derfor en samlet komité som støtter at vernet for forsikringstakere og forsikrede med skadeforsikringer i foretak som driver grensekryssende virksomhet i Norge, styrkes.

Flertallet i komiteen mener at en utvidelse av garantiordningen for skadeforsikring er en bedre løsning enn å utvide ansvarsområdet for Yrkesskadeforsikringsforeningen, slik SV og Rødt foreslår.

Jeg skal bruke mine siste sekunder til å argumentere for hvorfor Arbeiderpartiet mener flertallets tilnærming her er riktig. For det første vil Yrkesskadeforsikringsforeningen bare kunne dekke krav på yrkesskadeforsikring, mens forslaget i proposisjonen er at alle typer av skadeforsikring som dekkes av garantiordningen i dag, også skal dekkes i den foreslåtte utvidelsen. Dessuten er garantiordningen allerede etablert og innrettet for å dekke krav ved konkurs.

I tillegg er det slik at ved å benytte garantiordningen vil det være flere forsikringsforetak å fordele ansvaret på ved en konkurs, slik at det enkelte foretak blir mindre sårbart. Når det gjelder spørsmålet om søksmålsadgang, vil jeg understreke at Finansdepartementet har bedt Finanstilsynet følge opp dette.

Vi tegner forsikringer og håper vi aldri får bruk for dem, men for dem som er så uheldige å få bruk for forsikringene sine, kan endringene vi gjør i denne saken, være det som i etterkant i det minste sikrer en økonomisk trygghet.

Mímir Kristjánsson (R) [10:54:18]: Alpha Insurance-konkursen i 2018 avdekket et hull i det norske forsikringsregelverket, der en rekke yrkesskadede nordmenn fikk problemer fordi de ikke kunne ta sine krav til en norsk domstol, men i stedet var nødt til å reise krav i utlandet. Det er dette problemet vi i dag forsøker å fikse, akkurat som representanten Mørland var inne på.

Det er to alternative måter å gjøre dette på. Den ene er å utvide ansvarsområdet for den eksisterende Yrkesskadeforsikringsforeningen, den andre er å gjøre

dette gjennom garantiordningen, som Mørland og komiteens flertall anbefaler. Begge disse modellene – alternativ a og alternativ b – har sine fordeler og ulemper. Rødt har i denne sammenhengen valgt – sammen med SV – å lytte til både LO og Sykepleierforbundet, som mener at Yrkesskadeforsikringsforeningen vil være den ordningen som best treffer disse tilfellene, og som gjør at flest vil stå tryggest, også når grensekryssende forsikringsfirmaer går konkurs, i de tilfellene det skjer. Derfor har vi valgt å gå for en annen modell. Vi er enig i problembeskrivelsen til flertallet, vi er enig i behovet for å finne en løsning, men vi mener altså at den andre innretningen er en mer effektiv måte å gjøre det på.

Med det tar jeg opp Rødt og SVs forslag.

Presidenten [10:55:59]: Representanten Mímir Kristjánsson har tatt opp det forslaget han refererte til.

Statsråd Jens Stoltenberg [10:56:15]: Først vil jeg takke komiteen for arbeidet med innstillingen.

Garantiordningen for skadeforsikring dekker i dag krav ved konkurs i norske forsikringsforetak og i forsikringsforetak som selger forsikringer gjennom filial i Norge. I lovproposisjonen foreslår regjeringen å utvide garantiordningen slik at den også dekker krav ved konkurs i forsikringsforetak som har solgt skadeforsikring gjennom grensekryssende virksomhet i Norge. Dette vil sikre likebehandling av skadelidte i Norge når forsikringsforetak går konkurs, enten forsikringen er kjøpt gjennom et norsk forsikringsforetak, gjennom en filial eller direkte fra et forsikringsforetak i et annet EØS-land.

Jeg har merket meg at et mindretall i komiteen, bestående av representantene fra SV og Rødt, har foreslått at Yrkesskadeforsikringsforeningen bør dekke krav på yrkesskadeforsikring og konkurs i forsikringsforetak som har solgt forsikring gjennom grensekryssende virksomhet i Norge. Regjeringen mener det er en bedre løsning å utvide garantiordningen. For det første er garantiordningen allerede etablert og innrettet for å dekke krav ved konkurs. For det andre vil bruk av garantiordningen bety at det vil være flere forsikringsforetak til å fordele ansvaret ved konkurs. Yrkesskadeforsikringsforeningen vil dessuten bare kunne dekke krav på yrkesskade og ikke andre typer skade.

I dag er situasjonen at norske forsikrede som ikke får godkjent forsikringskravet sitt av et utenlandsk konkursbo, må gå til søksmål mot konkursboet i utlandet for å få prøvd kravet sitt. Dette kan være krevende. Regjeringen sa derfor i proposisjonen at vi vil be Finanstilsynet utrede løsninger som kan gi norske forsikrede søksmålsadgang i Norge. Finanstilsynet er nå i slutfasen av sitt arbeid med en slik utredning. Utredningen vil deretter bli sendt på høring og fulgt opp videre i departementet. Da kan vi eventuelt ta nye skritt for ytterligere å styr-

ke arbeidstakeres rettigheter når det gjelder skade- forsikring.

Presidenten [10:58:34]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5.

Sak nr. 6 [10:58:38]

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2026, kapitler under Kunnskapsdepartementet samt forskningskapitler under Nærings- og fiskeridepartementet og Landbruks- og matdepartementet (rammeområde 16) (Innst. 12 S (2025–2026), jf. Prop. 1 S (2025–2026))

Presidenten [10:58:58]: Etter ønske fra utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fire replikker med svar etter innlegg fra partienes hovedtalere og inntil sju replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [10:59:33] (komiteens leder): Høyre vil ta skolen tilbake til røttene. Alle skal lære å lese, skrive og regne godt. Elevene skal trene utholdenhet og oppleve flere mestringsøyeblikk i hverdagen. Læreren skal være sjefen i klasserommet med tid til å undervise.

Samfunnet har endret seg raskt, og det er nå noen store samfunnstrender som utfordrer skolen. Teknologi og sosiale medier preger barns hverdag. Konsekvensen ser man i klasserommet. Elever kjeder seg raskere, konsentrasjonen og lesegleden svekkes, og KI gjør det lett for elevene å ta snarveier uten å lære det grunnleggende. Samtidig er elevene våre mer ulike. Flere elever strever med psykisk helse og ulike diagnoser, det er flere elever med innvandrerbakgrunn og flere som sliter med lesing og regning. Behovet for tilpasset undervisning har økt kraftig. Samtidig opplever lærerne at de står mer alene i klasserommet, i en presset kommuneøkonomi, uten tid eller støtte til å følge opp elevene.

Dette tar Høyre på alvor – ikke i retorikk, men i politikk. Vi foreslår 4 mrd. kr mer til kommunene, fordi de trenger frihet til å skape gode og trygge barnehager og skoler over hele landet, for å styrke bemanning og satse på kompetanse. Vi prioriterer flere yrkesgrupper i skolen fordi det gir elevene støtte og frigjør tid for lærerne. Det hjelper ikke med pekefingre fra regjeringen eller små tilskuddspotter når kommunene står i den tøffeste økonomiske situasjonen på 40 år.

Høyre foreslår et leseløft som faktisk monner, med flere faglig oppdaterte lærere, mer intensivhjelp til elever som sliter, og flere spesialpedagoger, også i barnehagen. Vi foreslår et krafttak mot fravær, fordi elever som begynner å være mer og mer borte fra skolen, skal oppleve at de er savnet, og at de blir fulgt opp og snakket med. Vi løfter også realfagene, for Norges konkurransekraft, velferd og sikkerhet er avhengig av flere realister og teknologer. Krisen er her allerede. Det er langt flere elever som sliter i realfag, og langt færre som velger å fordype seg i realfag, og det vil gi en dominoeffekt inn i høyere utdanning om vi ikke tar grep nå. Vi må tenne elevenes læringsgnist i matte tidlig, gjennom praktisk og variert undervisning og dyktige realfaglærere.

Det er bred enighet om at skolen må bli mer praktisk, og også at skjermbruk skal ned. Det er fint at Arbeiderpartiet og flertallet i dette budsjettet bevilger tilskudd til en halv bok mer per elev og noe mer praktisk verktøy i klasserommene, men det er ikke nok for å løse de store utfordringene i skolen. Det er for smått. Budsjettet er blottet for tiltak for realfag. Det såkalte Leseløftet er 311 kr per elev. Arbeiderpartiet bruker fem ganger mer på å slette studiegjelden til folk som er ferdig student, enn de bruker på at dagens elever skal lære å lese. Samtidig som nye tall viser at det på bare ett år har blitt 868 færre lærerårsverk i klasserommene, har flertallet blitt enige om å kutte kraftig i videreutdanning av lærere. Samtidig som forskjellene mellom elever og skoler øker, vil Arbeiderpartiet fjerne nasjonale prøver og kartleggingsprøver som gjør det mulig å lære av de skolene som lykkes, og følge opp dem som sliter. Dette er en legitim uenighet. Når flere elever sliter med lesing og regning og sosiale forskjeller øker, mener ikke Høyre at svaret er at elevene skal få færre prøver, færre kvalifiserte lærere og flere timer på SFO uten lærer.

Kunnskap må være Norges konkurransefortrinn, og vi trenger ikke å vente på en omstillingskommisjon for å vite at Norge må ha flere ben å stå på, og at vi må vekke innovasjonskraften i samfunnet vårt. Det krever tydeligere prioriteringer i høyere utdanning og forskning og strategiske satsinger på kvanteteknologi, kunstig intelligens og forsvar og sikkerhet. Vi må utdanne flere studenter innen de yrkene og til den kompetansen samfunnet har behov for, og vi må knytte norsk forskning tett til EUs forskningsprogrammer.

Likevel: Staten kan ikke gjøre alt. Vi er avhengig av et konkurransedyktig næringsliv som har muskler til å investere i forskning og nye ideer. Når norske forskningsprofessorer føler seg nødt til å oppfordre studenter til å starte gründerselskaper i Danmark eller Sverige, og ikke i Norge, på grunn av regjeringens uforutsigbare og dårlige skattepolitikk, burde egentlig alarmen gå. Høyre vil

knytte bånd mellom forskning og næringsliv og sikre bedre kommersialisering av den forskningen vi har.

Når mange elever møter en skole som ikke er rigget for å gi dem mestring og muligheter, må vi våge å ta større grep og prioritere det viktigste. Alle elever fortjener å få prinsessen og halve kongeriket.

Med det tar jeg opp de forslagene Høyre er med på.

Presidenten [11:03:03]: Representanten Mathilde Tybring-Gjedde har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Øystein Mathisen (A) [11:04:33]: I Høyres alternative statsbudsjett gir man til forskning med én hånd mens man tar mer fra universitetene og høyskolene med den andre hånden. Med et ABE-kutt på 1 pst., som er mye, blir man kun overgått av Fremskrittspartiet, som foreslår 1,5 pst. i ABE-kutt for sektoren. I en rapport fra Fafo om Solberg-regjeringens ABE-reform trekkes det fram at den ofte førte til redusert bemanning, høyere arbeidsbelastning og lavere tjenestekvalitet, samtidig som effektiviseringsgevinstene var små, og synkende over tid. Høyre har altså økt det fra denne rapporten ble laget, hvor det var 0,6 pst., til 1 pst. nå i kutt for sektoren. Høyre foreslår totalt for hele sektoren 482 mill. kr i kutt.

Mitt spørsmål er: Hvordan kan Høyre hevde at de har en satsing på høyere utdanning og forskning når de i praksis tar mer penger fra sektoren enn de gir?

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [11:05:27]: Jeg må starte med å si at det er litt parodisk at dette spørsmålet kommer fra Arbeiderpartiet, som fram til Senterpartiet gikk ut av regjering, brukte høyere utdanning og kanskje særlig forskning som en salderingspost gjennom hele forrige stortingsperiode.

Hvis man ser på Høyres alternative budsjett, ser man at vi øker bevilgningene til forskning med 472 mill. kr. Vi kompenserer for ABE-kuttet med økt satsing på forskning, på næringsrettet forskning, og vi oppretter også en egen ordning der høyskoler og universiteter kan koble seg på EUs forskningsprogrammer og få mer igjen når de gjør det. Vi har konsekvent hatt høyere satsing på forskning enn det regjeringen har hatt.

Så må jeg si at Høyre ikke bruker 7 mrd. kr ekstra oljepenger, som Arbeiderpartiet har gjort med sine budsjett-partnere. Allikevel prioriterer vi forskning. Jeg må si at det er et beskjedent krav til avbyråkratisering og effektivisering i en sektor som har en rammebevilgning på 46 mrd. kr. Det mener jeg at man må klare, på samme måte som næringslivet hvert eneste år ser på hvordan man kan drive litt bedre.

Øystein Mathisen (A) [11:06:29]: Vi må si at effekten av ABE-kutt er reell når man ser evalueringen av slik det var da Solberg-regjeringen hadde 0,6 pst. i effektiviseringskrav. Man går nå opp til 1 pst. Man har bl.a. også Fafo-rapporten og mange historier fra dem som jobber ute i sektoren, om at dette egentlig bare fører til færre folk, mer press og lavere kvalitet.

Man sier at man satser, men stemmer det ikke at man tar mer fra høyere utdanning, fra universitetene og høyskolene, gjennom ABE-kutt enn man styrker det man gir til Forskningsrådet? Det er to tall man kan regne ganske direkte opp mot hverandre, og ut fra min regning tar man mer enn man gir. Hva er konsekvensene av disse kuttene ute i universitetene og høyskolene? Har Høyre tenkt på hva den konkrete konsekvensen er for mange av universitetene som mister mer – bl.a. Nord universitet, som mister 18 mill. kr med disse endringene?

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [11:07:25]: Da tror jeg kanskje representanten må ta fram kalkulatoren, for vi kompenserer altså ABE-reformen med å øke tilsvarende beløp til forskning, særlig næringsrettet forskning. I tillegg øker vi med 50 mill. kr til SkatteFUNN, noe som gjør at også næringslivet kan investere mer i forskning og utvikling. Totalt styrker vi forskningsbudsjettet i vårt alternative budsjett.

Det at representanten mener at det ikke er noen mulighet for en sektor med så stor rammebevilgning å kunne drive på en bedre måte og også kanskje prioritere bedre, må jeg si er litt oppsiktsvekkende. Det mener jeg de kan. Vi i Høyre har konsekvent prioritert forskning høyere enn Arbeiderpartiet i alle år, også de mange årene Arbeiderpartiet satt i regjering med Senterpartiet, som hadde statsråden, hvor forskning var et salderingsbudsjett og en salderingspost for regjeringen.

Sunniva Holmås Eidsvoll (SV) [11:08:29]: Nå kom jeg til å tenke på eventyret om de tre små grisene. Der får den første grisen smertelig erfaring at hvis man kutter for mye i byggekostnadene, ender man opp med et hus av strå som ikke tåler stormen. Høyres ABE-kutt kommer altså på toppen av årevis med kontinuerlige kutt til universiteter og høyskoler. Et kutt på 1 pst. til universitetene får helt reelle konsekvenser der det mange steder allerede er bunnskrapt.

Et kutt på 1 pst. i rammebevilgninger gjør f.eks. at NTNU vil få 85 mill. kr mindre, Universitetet i Oslo vil få 73 mill. kr mindre og Universitetet i Bergen vil få 46 mill. kr mindre. Vi kommer ikke unna at det med Høyres politikk blir kutt i rammebevilgningene til disse institusjonene, og det blir en ytterligere svekking av fri forskning.

Hvor mener Høyre at kuttene skal tas? Skal det kuttes i forskning eller i undervisning? Hvilke undervis-

ningstilbud mener Høyre i så fall burde legges ned? Eller mener Høyre at det er for mye grunnforskning i dag?

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [11:09:23]: Jeg merker meg først at representanten erkjenner at de budsjettforlikene hun har vært med på de siste fire årene, innebærer mindre og kutt til høyere utdanning og forskning. Det er jo en fin innrømmelse å starte med. Det andre er at representanten igjen ikke forholder seg til det jeg svarer, nemlig at vi kompenserer for ABE-reformen med 472 mill. kr mer til forskning, så det er ikke kutt i forskning. Vi øker faktisk det totale forskningsbudsjettet med 50 mill. kr, hvis vi ser på tvers av departementene. Det er fordi vi er opptatt av å ha mer næringsrettet forskning og å kunne ha samarbeid mellom forskningsmiljøene våre og næringslivet, som har behov for omstilling og konkurransekraft.

Høyre bruker ikke kredittkortet til oljefondet i dette alternative budsjettet. Vi kunne hatt 7 mrd. kr i økt oljepenget. Vi kunne kanskje også gjort som SV har gjort – å love veldig mye som man starter med å ta deler av regningen på i dette budsjettet, men som kommer til å koste veldig mye mer neste år – men vi ønsker å føre en ansvarlig politikk, hvor vi ikke skyver regningen over på neste generasjon, og det er det vi har valgt å prioritere.

Erling Sande (Sp) [11:10:36]: Komiteleiaren legg vekt på at Høyre i sitt alternative budsjett bl.a. styrker kommuneøkonomien, og ho fortel litt om kva det heilt riktig betyr for å kunne skape ein god skule. Ein stor del av utdanningssystemet vårt er likevel vidaregåande opplæring. Der er det fylkeskommunane og ikkje kommunane som har ansvaret. Høyre har ikkje funne noko rom for å vere med på satsinga i økonomien til fylkeskommunane, som fleirtalet i denne salen har gjort.

Spørsmålet mitt er: Kva er det som gjer at den logikken Høyre fører med omsyn til viktigheita av ressursar til kommunane knytt til grunnskulen, tydelegvis ikkje gjeld for vidaregåande skule, og ikkje gjev grunn for noka satsing på vidaregåande utdanning?

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [11:11:26]: Vi har tatt utgangspunkt i den prekære situasjonen kommunene nå står i for hele velferdstilbudet, for hele grunnmuren i tidlig innsats i våre barns liv, som helsetjenester, barnevern og skole, hvor elevene våre ikke lærer å lese, skrive og regne, og hvor det nå kuttes. Det er en lang kuttliste i kommunene, særlig i skolen, med et dårligere lag rundt elevene og mindre oppfølging av elever som sliter. Vi ser det er veldig mange kommuner som opplever at barnevernet er under bristepunktet. Det har konsekvenser også inn i skolen, for lærerne står mer alene med barn som trenger støtte, men kommunene har ikke verktøyene for å få det til.

Vi har da, uten å bruke kredittkortet i oljefondet, prioritert 4 mrd. kr mer til kommunene – 1 mrd. kr mer enn det Senterpartiet nå ender opp med å stemme for – fordi vi er opptatt av at kommunene skal kunne hjelpe særlig de elevene vi nå ser faller ifra. Det handler egentlig om hva man mener er hovedutfordringen i barnehage og skole nå. Jeg mener det er at elevene våre ikke lærer å lese, skrive og regne, og at fratallet i den andre enden kommer til å bli stort.

Presidenten [11:12:24]: Replikordskiftet er avsluttet.

Øystein Mathisen (A) [11:12:44]: Vi lever i en tid som stiller store krav til oss. Budsjettet Arbeiderpartiregjeringen har lagt fram, og som nå har fått flertall etter forhandlinger med Rødt, SV, Senterpartiet og MDG på Stortinget, svarer på de utfordringene vi står overfor.

Gjennom forhandlinger i Stortinget har et godt budsjett blitt enda bedre. Det peker en tydelig retning for landet vårt og er et budsjett som tar ansvar for de store oppgavene. Vi styrker Forsvaret, løser behov innen helse og styrer etter en økonomisk situasjon som krever ansvarlig og trygg styring. Samtidig har vi klart å styrke velferden, og vi gjennomfører tiltak som gir folk bedre råd i hverdagen. I urolige tider er jeg glad for at det er Arbeiderpartiet som styrer, og at fellesskapsløsninger for alle, ikke skatteutt for de få, er det viktigste.

Kunnskap, utdanning og forskning er blant det viktigste vi som samfunn investerer i. Det er her vi legger grunnlaget for fellesskap, for verdiskaping og for at Norge også i framtiden skal være et land med små forskjeller og store muligheter. Derfor er jeg stolt over Arbeiderpartiets statsbudsjett, som er et budsjett som tydelig viser at regjeringen prioriterer utdanning og forskning med konkrete satsinger som styrker kvaliteten i hele utdanningsløpet.

Arbeiderpartiet vet at tidlig innsats starter tidlig, og barnehagene er viktige. Derfor kommer vi med mer penger til flere ansatte, kvalitetstiltak gjennom etter- og videreutdanning og mer til rekrutteringstiltak. Vi holder også barnehageprisen nede. Barnehageprisen økte hvert år under det borgerlige styret, så kontrasten er stor når maksprisen er kuttet kraftfullt to ganger og nå er på et historisk lavt nivå, i godt samarbeid med samarbeidspartnerne SV og Senterpartiet.

En barnefamilie med ett barn sparer nå over 31 000 kr i året – og nesten 37 000 kr i distriktene – sammenlignet med maksprisen i Solberg-regjeringens siste budsjett. Dette betyr mye for økonomien til småbarnsforeldrene. Vi styrker også kommunenes handlingsrom, slik at barnehage og skole kan satses på lokalt. Gode barnehager, en sterk fellesskole og moderne videregående skoler i hele landet er noen av de viktigste oppgavene

kommunene og fylkene har. Kommunesektoren får totalt 8,35 mrd. kr mer i nye midler som kan prioritere disse områdene.

I grunnskolen prioriterer Arbeiderpartiet kvalitet, fellesskap og mestring. Vi flytter fokuset bort fra unødvendig testpress og detaljstyring tilbake til læring, trivsel og tillit. Leseferdighetene til barna må forbedres. Tid, fysiske bøker og kompetansen til de ansatte er avgjørende for å løfte barns leseferdigheter. I budsjettet for 2026 styrker vi innsatsen for tidlig oppfølging, tilpasset opplæring og et trygt skolemiljø, der alle opplever å høre til og å mestre. Med en bedre balanse mellom bok og skjerm, en mer praktisk og variert undervisning og et tydelig leseløft skal elevene merke og oppleve mestring i skolen.

Arbeiderpartiet er også tydelig på at yrkesfagene skal løftes. Norge trenger flere fagarbeidere i årene som kommer, i hele landet og i bredden av arbeidslivet. I statsbudsjettet og i budsjettforliket styrker vi fag- og yrkesopplæringen, samarbeidet mellom arbeidsgiver og skole og arbeidet med å skaffe flere lærlingplasser. Det er viktig for ungdommens framtid, men også for samfunnets kompetansebehov.

Når det gjelder forskning, satses det stort på forskningsprosjekter som vil bli viktige for å styrke Norges konkurransekraft framover. Vi styrker universitetene, høyskolene og forskningsinstituttene, slik at de kan levere kvalitet og kunnskap som bidrar til samfunnets behov i hele landet. Forskning er avgjørende for å løse de store utfordringene i vår tid, enten det handler om klima, miljø, helse, teknologi eller omstilling av norsk næringsliv. Derfor prioriterer Arbeiderpartiet både grunnforskningen og forskning som gir konkrete løsninger og nye arbeidsplasser.

Dette budsjettet handler om å vise retning og å satse på det viktigste. Arbeiderpartiet mener at kunnskap er et fellesgode, ikke et privilegium. Med dette statsbudsjettet og det brede forliket vi har fått på Stortinget, styrker vi barnehage, skole, yrkesfag og forskning – til beste for fellesskapet og for framtiden.

Arbeiderpartiet støtter B III i innstillingen.

Presidenten [11:17:10]: Det er notert. Det blir replikkordskifte.

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [11:17:32]: Vi er enige om at undervisningen skal bli mer praktisk, og litt tilskudd til verktøy er jo fint, men det er ikke vi politikere som driver praktisk undervisning i klasserommet hver eneste dag, det er lærerne. Er det noe dette budsjettet kaster under bussen, er det satsingen på kvalifiserte lærere, for til tross for rekord i oljepengebruk kutter Arbeiderpartiet i dette budsjettforliket i skolebudsjettet og i videreutdanning av lærere. Nå må til og med

kommunene begynne å betale for å sende matte- og naturfaglærere på videreutdanning i en allerede presset kommuneøkonomi. Samtidig fikk vi denne uken nye GSI-tall som viser at det er 868 færre lærerårsverk i undervisningen i år sammenlignet med i fjor.

Da er egentlig mitt spørsmål til representanten: Kan representanten svare på hvorfor det på Arbeiderpartiets vakt og på bare ett år er 868 færre lærerårsverk som underviser elevene våre, og hvorfor det kuttes i videreutdanning?

Øystein Mathisen (A) [11:18:28]: Ute i kommunene er det tøffe tider, men vi stiller opp og gir mer penger til kommunene. Det er svært viktig. Det er de som er nærmest til å gi tjenester til folk.

Det er et høyt trykk på etter- og videreutdanning av lærere. Det er 2,8 mrd. kr som gis til det. Vi har også kommet med et nytt system som sikrer at alle ansatte i skolen skal få muligheten til etter- og videreutdanning. Det er viktig for å styrke laget rundt eleven og kompetansen ute i skolen. God kvalitet på skolen avhenger også av kvaliteten på og kunnskapen til lærerne. Vi gjør en liten omprioritering i budsjettforliket, men det største partiet på borgerlig side har et dobbelt så stort kutt, og det går også konkret på de praktisk-estetiske fagene.

Vi gir rentekompensasjon for å få mer praktiske bygg. Vi gir også, som nevnt, en pott til utstyr og har et høyt trykk på etter- og videreutdanning og kompetansen til lærerne. Det er å satse på en bedre skole.

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [11:19:30]: Representanten svarer jo ikke på det jeg spør om. Mitt spørsmål er: Hvorfor er det 868 færre lærerårsverk som underviser i skolen i år sammenlignet med i fjor? Hvorfor er dette tidspunktet for å kutte i videreutdanning av lærere? Ikke bare kutter Arbeiderpartiet og deres budsjettpartnere i selve potten som går til videreutdanning av lærere, de endrer også systemet, slik at kommunene, som tidligere betalte 0 pst. egenandel for å sende matte- og naturfaglærere på videreutdanning, nå må betale 25 pst. egenandel.

Da er spørsmålet: Tror representanten at flere matematikklærere og naturfaglærere kommer til å bli sendt på videreutdanning i kommunene i en presset kommuneøkonomi når man gjør dette grepet? Tror man det er løsningen på den realfagskrisen man nå ser i skolen, og som Arbeiderpartiet ikke har noen tiltak for i dette budsjettet?

Øystein Mathisen (A) [11:20:17]: Vi må huske hva som er bakgrunnen for den store etter- og videreutdanningssatsingen som ligger i skolen. Da Høyre skulle avskilte kvalifiserte og dyktige lærere, ble det innført noe penger for at folk skulle ta etter- og videreutdanning. Vi

stoppet avskiltingen og beholdt de dyktige lærerne i skolen. Samtidig beholdt vi pengene til investeringer i kompetanse og etter- og videreutdanning for lærerne. Over veldig mange år nå har det vært et svært høyt trykk på etter- og videreutdanning for å gi enda mer kompetanse i skolen. Det fortsetter vi også med. I tillegg gir vi dem som jobber i andre stillinger i skolen, muligheten til å ta etter- og videreutdanning. Det er en bred satsing på kompetansen til lærerne.

Konkret hvorfor vi har noe færre lærere: Det er også et nedadgående elevtall. Også kommuner Høyre styrer, har sagt opp lærere og redusert antallet lærere. Det kan også påvirke. De konkrete tallene har ikke jeg sett, så jeg har ikke noe helt definitivt svar på det, men det er en stor satsing når vi fortsatt har 2,8 mrd. kr som går til etter- og videreutdanning av lærere.

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [11:21:20]: Jeg ventet på pekefingeren mot kommunene. Den kom tidlig i debatten, men utfordringen er bare at kommunene har hatt en veldig krevende kommuneøkonomi på Arbeiderpartiets vakt, og det gjør at mange kommuner står med en kuttliste som er veldig lang, og ikke klarer å prioritere det viktigste i skolen. Det er også derfor Høyre prioriterte mer penger til kommunene enn det Arbeiderpartiet gjorde.

Det interessante representanten sier nå, er at fordi de fjernet kompetansekrav Høyre innførte, er det nå naturlig å trappe ned satsingen på videreutdanning av lærere – eller nå er det rom for det, hvis jeg forstår representanten rett. Det mener jeg er påfallende. Jeg mener nettopp at alle lærere som underviser i norsk, matte, naturfag, engelsk og andre fag, bør ha fordypning i disse fagene. Jeg mener det betyr noe når de møter elevene sine. Jeg mener også at først å kutte i videreutdanning i budsjettforslaget, og så kutte enda mer i forhandlingsrommet, er en dårlig start på denne perioden hvis man er opptatt av å satse på lærerne.

Øystein Mathisen (A) [11:22:17]: Ikke i det hele tatt! Tolkningen representanten Tybring-Gjedde gjør her, er litt uforståelig for meg. Det vi gjør, er å gi også de andre yrkesgruppene muligheten til etter- og videreutdanning. Da kan jeg snu den samme logikken motsatt vei og si: Mener ikke representanten at det er viktig at andre yrkesgrupper i skolen får etter- og videreutdanning? Mener representanten at det er en dårlig satsing å løfte hele laget rundt eleven og rundt læreren, som vi snakker så mye om?

Det er mange utfordringer i dagens skole som også krever en annen kompetanse enn det læreren har. Det gjør at lærerne også får mer tid til å bruke sin kompetanse på å gjøre det de er best på, samtidig som andre løser andre utfordringer. Det er derfor det er en helhetlig sat-

sing i det etter- og videreutdanningssystemet som nå kommer, som gjør at også andre yrkesgrupper får lov til det. Vi har holdt et høyt trykk på etter- og videreutdanning, og det kommer vi fortsatt til å holde, for det er en satsing på kvalitet, på lærerne og på skolen.

Guri Melby (V) [11:23:22]: Dette følger vel egentlig opp representanten Tybring-Gjedde, for det er faktisk mulig å satse på videreutdanning både for lærere og for andre yrkesgrupper i skolen hvis man er villig til å bruke pengene på Kunnskapsdepartementets budsjett. Utfordringen er at flertallet har brukt nettopp dette departementet som salderingspost for å sponse sine egne valglofter.

Et annet kutt jeg er veldig forundret over at Arbeiderpartiet står for, er kuttet i svømmeopplæring i barnehagen. Vi har dessverre altfor høye drukningstall i dette landet. Vi vet også at det er svært skjevt fordelt sosialt hvilke barn som får tilgang på svømmeopplæring eller ikke. Det er mange barn som ikke er i en svømmehall en eneste gang før de blir tatt med av enten barnehagen eller skolen. Da vi satt i regjering, innførte vi en ordning der barnehager kunne få støtte til svømmeopplæring nettopp for å bidra til både mer inkludering og forhindre drukningsdød. Dette kutter samarbeidspartiene over natten, noe som gjør at oslohusstandene nå har fått brev om at denne ordningen ikke vil eksistere fra neste år. Hva er begrunnelsen for å kutte denne ordningen?

Øystein Mathisen (A) [11:24:25]: Når et helt budsjett skal settes sammen, og alle prioriteringene skal gjøres, blir det iblant gjort noen omprioriteringer. I tillegg til at det skjer et kutt i denne ordningen, tilføres det også mer penger til kommunene, som har ansvaret for barnehagene, og som har ansvaret for opplæringen. Det er fortsatt en stor satsing på svømmeopplæring i skolen. Den er det ikke endret noe som helst på. Kommunene får mer frie midler man kan bruke på å holde oppe dette trykket og brukes riktig av kommunene, for dem som har et behov for også å ha svømmeopplæring i barnehagen og gjøre unger trygge i vann og nær vann. Det er et stort ansvar som legges på kommunene, men når de får mer midler og større muligheter til å prioritere, får de også flere oppgaver. Det er en betydelig økning i de frie midlene til kommunene, og også nye oppgaver som dette, som kan være noe de må prioritere fordi det er relevant for dem.

Presidenten [11:25:22]: Replikordskiftet er omme.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Simen Velle (FrP) [11:25:42]: I valgkampen i 2021 var en av regjeringens store prioriteringer det såkalte

ungdomsløftet. Daværende opposisjonsleder Jonas Gahr Støre brukte store ord om at ungdommen var fremtiden, og prioriteringene til en Ap-regjering skulle gjenspeile dette. Perioden Stortinget har lagt bak seg, bar lite preg av slike prioriteringer. Snarere tvert imot opplevde norske ungdommer å bli konsekvent nedprioritert i forhold til både andre nordmenn og prosjekter helt andre steder i verden.

Alle i denne salen er enige om at den kanskje viktigste satsingen unge nordmenn fortjener, er en god skole, og i denne debatten er det en tørst etter å få skolen prioritert høyere. Allikevel skal vi i dag behandle et budsjett som er helt blottet for de nødvendige prioriteringene og investeringene den norske skolen sårt trenger. Både statsråden og Arbeiderpartiets representanter i denne salen er høye og mørke når de snakker om budsjettprioriteringer, men det legges ikke opp til noen solid styrking av skolens rammer, det legges ikke opp til at elevene får møte utfordringer på sitt eget nivå, og det legges ikke opp til at norske lærere skal få de verktøyene de trenger til å kunne gjøre en skikkelig jobb. Snarere tvert imot er dette et budsjettforlik som forsvarer status quo i Skole-Norge.

Vi snakker om et Skole-Norge hvor elevene skriker etter en skolehverdag hvor de føler mestring, opplever ro i klasserommet og blir forberedt på livet etter skolegangen. Vi snakker om et Skole-Norge hvor lærerne skriker etter ressurser til å følge opp hver enkelt elev, etter nok bøker til elevene og etter muligheten til å bruke sin faglige tyngde på å undervise, ikke alt annet vi i dag ber lærerne gjøre. Vi snakker om et Skole-Norge der foreldrene ser sine egne barn utsettes for vold, trusler og mobbing, og samtidig ser de samme barna møte en utdanning som dessverre ikke er rustet til å gi barna som vokser opp i verdens beste land, den skolegangen de fortjener. Vi snakker om et Skole-Norge der kommuner over hele landet sier klart fra om at det kommer til å kuttes kraftig i skolens budsjetter i året som kommer. Dette rammer særlig laget rundt eleven, de tilrettelagte tilbudene og lærernes muligheter til å utøve yrket sitt skikkelig.

Til tross for alle disse åpenbare utfordringene har det Arbeiderparti-ledede budsjettforliket ikke noen stor satsing på skolen. Det mangler prioriteringer, det mangler ressurser, og det mangler vilje til å se på systemene dette huset lagde for generasjoner siden, begynner å bli litt utdaterte. I sitt ønske om å verne de valgene Arbeiderpartiet gjennom historiens gang har tatt, er det dessverre liten lyst til å tenke nytt, liten lyst til å investere og liten lyst til å gjøre noen tøffe prioriteringer.

Fremskrittspartiet tør å prioritere. I vårt alternative budsjett legger vi inn midler både til grunnskolen og til videregående opplæring, og vi sørger for at midlene er så frie som mulig, slik at skolene selv kan bruke dem

innenfor det som i dag er altfor stramme rammer. Skolen er ikke bare en oppbevaringsplass for unge nordmenn, det kan være så utrolig mye mer. Hvis vi hadde turt å bruke dynamisk nivådeling, ville alle elever møtt utfordringer på sitt eget nivå. Både de faglig svake og de aller beste ville nytt godt av ordningen. Hvis vi hadde turt å sende de største bråkmakerne til et tilrettelagt tilbud, ville både den eleven det gjelder, og alle de andre fått et mye større læringsutbytte. Hvis vi hadde turt å samarbeide tettere med næringslivet, ville elevene lært mer, tidligere, om hvilke bransjer de kunne tenke seg å jobbe i, næringslivet ville kunnet bidra med kompetanse og utstyr, og elevene ville møtt en skole som i mye større grad lærte dem opp i det livet de faktisk skal møte. Spørsmålet er ikke om vi i denne salen sitter på løsningene som skal til for å løfte den norske skolen, spørsmålet er om de andre partiene i salen tør å stemme for dem.

For Fremskrittspartiet er utdanning en av våre viktigste prioriteringer. Vi snakker ikke bare med de samme store ordene som de andre partiene, vi følger opp retorikken med konkrete politiske forslag. Jeg har en drøm om at mine barn en dag vokser opp og går på verdens beste skole – en skole hvor læreren ikke bare er sjefen i klasserommet, men også bruker tiden sin på å undervise, en skole hvor elevene møter utfordringer på sitt eget faglige nivå, og hvor de får muligheten til å strekke seg etter drømmene Arbeiderpartiet nå tar fra dem. En slik skole er mulig, men ikke med det budsjettforliket som ligger til behandling i dag. Det er skuffende å se at ikke flere partier ser verdien av å løse disse problemene en gang for alle. La meg likevel være klinkende klar: Dette vedtas ikke med Fremskrittspartiets stemmer, og vi kommer ikke til å gi oss i kampen for at den norske skolen igjen skal være noe vi kan være skikkelig stolte av.

Med det tar jeg opp vårt forslag.

Presidenten [11:30:24]: Representanten Simen Velle har tatt opp det forslaget han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Julia Eikeland (A) [11:30:41]: Fremskrittspartiet skriver på sine egne nettsider at de vil gi praktiske fag en større plass i skolen. Det er Arbeiderpartiet helt enig i, men skal praktiske fag faktisk få en større plass i skolen, er én ting helt avgjørende: lærere med riktig kompetanse. Derfor er det alvorlig at Fremskrittspartiet samtidig som de sier at de vil styrke praktiske fag, foreslår å kutte 131 mill. kr i videreutdanning for lærere i praktiske og estetiske fag. Å si at man vil prioritere praktiske fag samtidig som man kutter i denne kompetansehevingen for lærere som underviser i dem, henger rett og slett ikke sammen.

Lærere som søker kompetansepåfyll, er bra for elevene. Mitt spørsmål til representanten er: Mener repre-

sentanten at lærernes kompetanse i de praktiske og estetiske fagene er mindre viktig enn i de andre fagene i skolen?

Simen Velle (FrP) [11:31:45]: Det jeg og Fremskrittspartiet tar til orde for, er å gjøre noen tøffe og helt nødvendige prioriteringer i norsk skole. Vi kan ikke bare kaste penger etter hvert eneste problem som skal løses, og derfor er man også hos Fremskrittspartiet villig til å flytte penger fra noen steder for å løfte andre prioriteringer.

For oss er det f.eks. svært viktig at norske lærere har gode karakterer i matte, norsk og engelsk når de begynner på lærerstudiet. Det er en prioritet Arbeiderpartiet ikke har. For oss er det også viktig å sørge for at man har mer praktisk læring i så mange fag som overhodet mulig, men det betyr ikke at det er de estetiske fagene som nødvendigvis skal løftes. Det er at man får rom til å gjøre jobben sin som lærer skikkelig, og får muligheten til å ta etterutdanning. Det er noe vi har kuttet litt i for de praktiske og estetiske fagene, men opprettholder i stort monn i alle andre fag. Kanskje viktigst av alt er det at skolen skal ha ressursene for å gi den utstyrsparke, den tiden og det pedagogiske rommet som skal til for at læreren kan gjøre en skikkelig jobb. Jeg opplever at det er ivaretatt.

Julia Eikeland (A) [11:32:44]: For Arbeiderpartiet er det avgjørende at vi får en mer praktisk skole. Jeg synes det er merkelig at Fremskrittspartiet har sagt gjennom hele valgkampen og skrevet på nettsiden at de satser på en mer praktisk skole, men når alt kommer til alt og det alternative budsjettet fra Fremskrittspartiet legges fram, kutter man i de praktiske og estetiske fagene. Det Fremskrittspartiet da indirekte sier, er at de fagene skal ha en mindre sterk plass i skolen.

Da har jeg et spørsmål til representanten: Hvordan mener dere at dette henger sammen, når dere hele tiden har snakket om at dere skal styrke det, men svekker det i det alternative budsjettet?

Presidenten [11:33:27]: Presidenten minner om at talen skal rettes til presidenten og ikke i du- eller dereform til medrepresentanten.

Simen Velle (FrP) [11:33:34]: Jeg og representanten har en lang erfaring fra skoledebatter, så det er en glipp jeg er villig til å leve med.

La meg bare påpeke det én gang til: Hvis representanten hadde hørt på mitt forrige svar, er det helt klinkeklart at vi skal ha mer praktisk undervisning, men det kommer først og fremst ut fra de rammene skolen opererer med. I Fremskrittspartiets alternative budsjett har vi f.eks. lagt en milliard kroner på toppen til grunnskolen i forhold til det budsjettet man til slutt landet på.

Jeg må bare få lov til å påpeke igjen at å kutte i estetiske fag ikke er det samme som å kutte i praktisk undervisning i skolen. Det vi ønsker å gjennomføre, er at alle lærere, i alle fag, skal få muligheten til å drive med mer praktisk undervisning. Derfor er det viktig med gode lærere som har hatt de karakterene som skal til. Det er viktig at skolene får de ressursene som skal til for at de lærerne har de verktøyene de trenger for å gjøre jobben sin skikkelig.

Til syvende og sist handler dette om kommuneøkonomi, og der vil jeg understreke tydelig for både presidenten og Stortinget at Fremskrittspartiet legger til grunn en mye mer romslig ramme enn det Arbeiderpartiet og budsjettforliket gjør.

Sunniva Holmås Eidsvoll (SV) [11:34:49]: I eventyret om trollene på Hedalsskogen er det tre store troll, men de har bare ett øye, og det må de dele på etter tur. Så fattigslig ville det blitt i skoler og barnehager i Kommune-Norge hvis FrPs forslag til statsbudsjett hadde blitt vedtatt. Forskjellen er at i barnehager og skoler mangler ikke bare øyne, men hender også.

FrP ser altså ut til å tro at ved midnatt natt til 1. januar kan, som ved et trylleslag, fylkeskommunen legges ned og alle oppgavene lempes over på kommunene, samtidig som det skal spares 1,8 mrd. kr. Da hjelper det lite for slitne ansatte i skoler og barnehager som trenger flere kollegaer, at FrP vil plusse på 1 mrd. kr, for resultatet er kutt. Jeg kan garantere at fortryllesen ville gått ut ved midnatt natt til 1. januar, og at skolene og barnehagene våre ville stått igjen i fattigslige filler.

Simen Velle (FrP) [11:35:40]: Takk til representanten for et svært interessant spørsmål.

La meg bare starte med å påpeke at det vi ønsker å kutte, er fylkeskommunens administrasjon. Vi ønsker ikke å legge ned oppgavene fylkeskommunen har. Jeg tror f.eks. at en del kommuner rundt omkring i landet kunne styrt videregående skoler. Det gjør man utenfor de én komma noe milliardene du påpekte at vi har lyst til å kutte i administrasjon.

Det er ingen hemmelighet for Stortinget at Fremskrittspartiet i lang tid har ønsket å fjerne fylkeskommunen som forvaltningsledd i Norge. Det handler om to ting: Det handler om å effektivisere offentlig sektor, og det handler om å sørge for at man sparer penger på vegne av skattebetalerne. I et budsjett på godt over 2 000 mrd. kr mener jeg definitivt at det er rom for å spare penger, og jeg mener at et godt sted å starte med å spare de pengene er å kutte det tredje forvaltningsleddet vårt, altså fylkeskommunen.

La det ikke være noen tvil: Fremskrittspartiet er ikke for å legge ned barnehager og videregående skoler av den grunn. Vi er for å flytte oppgavene, fra fylkeskom-

munen til staten og kommunene, for på den måten å spare opp mot 2 mrd. kr bare i administrasjon. Det tenker jeg er bra både for skattebetalerne og for dem som skal få disse tjenestene.

Presidenten [11:36:41]: Presidenten minner også representanten Velle om at talen skal rettes til presidenten og ikke i du-form til medrepresentanten.

Hege Bae Nyholt (R) [11:37:04]: Ungene våre, særlig gutter født sent på året, taper på en stillesittende, teoretisk skole. Gang på gang har jeg registrert at representanten har et stort hjerte og mye omsorg for guttene og de mange ulike problemstillingene de har i livet. Jeg blir imidlertid litt overrasket når mot til å tenke nytt handler om å tenke bakover i tid, ved å gjenopprette spesialskoler, delte klasser osv. Ikke minst ble jeg overrasket da jeg så at representanten gikk ut sammen med Høyre og ønsket nasjonale prøver også i 1. klasse, noe som fører til nettopp én eneste ting: stillesitting, pugging og teori.

Hvem skal velgerne tro på? Skal de tro på representanten med det store hjertet for guttene og alle utfordringene, eller skal de tro på representanten som ønsker seg tilbake til en skole fra fortiden?

Simen Velle (FrP) [11:37:57]: La meg starte med å si at det å ønske nasjonale prøver først og fremst handler om at vi skal kunne vite hva skolene våre driver med, vite hvilke utfordringer elevene har, og på den måten hjelpe dem på best mulig måte. Hvis man drar til legen, må det nesten stilles en diagnose før man begynner å få medisiner. Alt annet ville vært svært uklokt fra en lege, og på den måten tenker jeg også om norsk skole.

Når det er sagt, har jeg lyst til å være klinkende klar på at vi ønsker en mer praktisk skole. Vi ønsker at elevene skal møte utfordringer på sitt eget faglige nivå. Nettopp derfor tar vi til orde for de endringene i norsk skole som vi gjør. La meg imidlertid påpeke at det representanten tar til orde for, er en status quo-skole i Norge, hvor man ender opp med å gjennomføre akkurat det samme som i generasjoner har ført til at skolen dessverre har blitt svakere og svakere, og at resultatene har blitt dårligere og dårligere.

Det Fremskrittspartiet gjør, er å løfte skolen til et nytt nivå ved å ta i bruk nye pedagogiske metoder og sørge for at det er ressurser på skolen som gjør at lærerne kan gjøre jobben sin på en skikkelig måte. På den måten skal vi klare å løfte de guttene som er født sent på året, som f.eks. meg selv.

Presidenten [11:38:59]: Replikordskiftet er omme.

Sunniva Holmås Eidsvoll (SV) [11:39:21]: Vi står ved et veiskille i eventyret om norsk utdanning og

forskning. Skal vi velge den korte snarveien gjennom trollskogen, der løftene er store, men handlingen liten? Eller skal vi gå den rette og seige stien – den som gir alle barn, unge og studenter like muligheter til å lykkes? SV velger fellesskapets sti.

I dette eventyret er det ikke nok med tryllestøv og gode ønsker. Det krever handling, og det krever midler. Derfor foreslår SV i sitt alternative budsjett å øke rammene til utdanning med 6 mrd. kr. Vi vil ha barnehager, skoler og universiteter som ikke bare skaper nye aske-ladder og prinsesser, men gir alle barn og unge mulighet til å finne sin egen vei.

Eventyret begynner tidlig. I barnehagen skal ikke de ansatte stå alene i tårnet og rope om hjelp. Barna i barnehagen trenger trygge hender og kloke hoder som kan vise omsorg og støtte i lek og læring. Flere barnehagelærere, fagarbeidere og assistenter er ikke et magisk sverd, men det er nøkkelen som åpner dørene til barnas utvikling.

Derfor foreslår SV i sitt alternative budsjett over 1 mrd. kr til økt bemanning i barnehagene og en styrking av bemanningsnormen. Vi foreslår også på toppen av dette økte frie midler til kommunene og fylkeskommunene, 2 mrd. kr til kommunene og 500 mill. kr til fylkene, slik at de kan følge opp barn og unge. Slik legger vi grunnsteinen for et eventyr der alle kan få en god start.

Skoleløpet skal ikke være en labyrint med trehode-de troll og låste porter. Det skal være en åpen vei der ikke bare Askeladden, men også alle andre barn og unge, kan lære, mestre og trives. Det kan vi bare klare om læreren får mer tid til hver elev og laget rundt læreren styrkes.

Mer tid i skolen krever også at vi er villige til å ta noe vekk. SV vil bort fra testjaget og overstyring og heller prioritere mer tid og tillit til skolen og lærerne. Kartleggingsprøver, nasjonale prøver, internasjonale prøver og andre standardiserte og obligatoriske prøver som pålegges skolene og lærerne, binder opp mye ressurser i skolen – så mye at det ikke alltid er tid til å følge opp alle resultatene. Det blir like krevende som å kappete med trollet.

Det snevrer også inn kunnskapssynet i skolen. Åpenbart må alle elever lære å lese, regne og skrive, men etter over 20 år med nasjonale prøver som har lagt grunnlaget for prioritering i budsjetter, skoleforskning, skolepolitikk og styring av sektoren, mener vi det er på tide å ta en ny vei. Skolen skal åpne døra til verden og framtiden, ikke lukke den.

Barna og ungdommene våre skal også lære praktiske og estiske fag. De skal lære samarbeid, kreativitet og å fordype seg. De skal lære verdien av likestilling, mangfold, demokrati og ytringsfrihet. Det måles ikke i nasjonale prøver. Derfor foreslår vi å avvikle nasjonale og internasjonale prøver og prioritere mer tid til undervisning.

Når leken fortsetter på tunet etter skoletid, skal ingen stå igjen utenfor slottets port. Gratis SFO er broen

over elva, den som gjør at alle kan krysse uten å møte troll under broen. Nå er SFO gratis for alle i hele landet fra 1. til 3. trinn. Det har vært et eventyr å følge med på utviklingen. Deltakelsen har skutt i været, og starten på skoleløpet har blitt en fellesarena for lek og læring der alle har muligheten til å bli inkludert.

Skolen skal være gratis for alle. Derfor forslår SV i sitt alternative budsjett å trappe opp til gratis SFO for alle barn også på 4. trinn. Samtidig foreslår vi økt bemanning for å følge opp barn som trenger ekstra oppfølging, med 534 mill. kr. Slik fjerner vi et klasseskille som aldri burde ha eksistert.

Utdanning skal være en åpen port, ikke et lukket tårn med inngangspenger. Det skal selvfølgelig også gjelde for folkehøgskolene våre. Folkehøgskolene skal være for den som vil styrke seg faglig for å komme inn på drømmestudiet, for den som trenger motivasjon for å fullføre videregående, og for den som bare har nok med å øve på å komme seg ut av sitt eget rom. Selvfølgelig vil ikke SV kutte i stipendet til folkehøgskoleelever.

Studielivet skal ikke være en gåte som bare løses dersom man har en kiste med gull. Alle skal ha like muligheter til utdanning, uavhengig av foreldrenes lommebok. Derfor foreslår SV i sitt alternative budsjett å øke studiestøtten med 10 pst. i 2026. Vi vil doble byggingen av studentboliger til 4 000 nye boliger og reversere studieavgiften for internasjonale studenter. SV foreslår også i sitt alternative budsjett å øke rammene til forskning og høyere utdanning med 300 mill. kr, slik at universitetene blir motorer i omstillingen, ikke sovende kjemper i eventyret.

SV vil ha et statsbudsjett der barnehagen, skolen, studentene og forskningen lever lykkelig – ikke bare til slutt, men hver dag.

Presidenten [11:43:55]: Det blir replikkordskifte.

Lill Harriet Sandaune (FrP) [11:44:12]: Det var en gang at partiet SV hadde troverdighet som partiet for sosial utjevning og rettferdighet i skolen. Samtidig ser vi nå at læringsresultatene svekkes, forskjellene øker, og kommunene får stadig flere pålegg uten tilstrekkelig finansiering. Når SV prioriterer ideologiske grep framfor tiltak som faktisk virker, er det grunn til å stille spørsmål ved hva som egentlig er partiets reelle utdanningspolitiske prioriteringer. Hvordan kan SV hevde å føre en politikk for sosial utjevning i skolen når deres budsjettprioriteringer har bidratt til at barn i praksis får svært ulike muligheter, avhengig av foreldrenes økonomi og hvilken kommune de bor i?

Sunniva Holmås Eidsvoll (SV) [11:45:01]: Hvis det representanten henviser til, er at SFO blir gratis i 4. trinn i levekårsutsatte områder, kan jeg forsikre re-

presentanten om at SV kommer til å stå på videre for at det skal være gratis SFO for absolutt alle barn i hele Norge i 4. trinn. Da SV var med i et flertall og styrte Oslo sammen med Arbeiderpartiet og MDG, var jeg selv med på at vi først startet utrulling av gratis AKS, som SFO heter i Oslo, i de områdene hvor det var størst levekårsutfordringer. Der var det også absolutt lavest deltakelse. Jeg tror det er klokt med en trinnvis utrulling av SFO for 4. trinn, og det er ingen tvil om hvor vi bør starte. Det er der levekårsutfordringene er aller størst.

Lill Harriet Sandaune (FrP) [11:45:46]: Det kan virke som at så lenge SFO blir gratis, blir det veldig bra, men her er det også snakk om kvalitet. For Fremskrittspartiet handler utdanningspolitikken først og fremst om at man må sikre grunnleggende ferdigheter, trygghet i skolehverdagen og reell valgfrihet for både foreldre og elever.

Jeg lurer litt på: Hvorfor prioriterer SV, og har faktisk forhandlet fram i det budsjettforliket som skal vedtas nå, at det skal kuttes i konkrete og dokumentert effektive tiltak som gir barn grunnleggende ferdigheter og trygghet, f.eks. svømmeopplæring?

Sunniva Holmås Eidsvoll (SV) [11:46:33]: Når det gjelder svømmeopplæring og kutt i barnehagen, må jeg bare være ærlig om at jeg kan forstå at det kommer reaksjoner på det. Jeg vil også være ærlig om at det kan være kutt som får konsekvenser. SV hadde ikke det kuttet inne i vårt alternative budsjett. Det ligger likevel inne i forliket. Det er et forlik som betyr at kommunene får frie midler økt med 3 mrd. kr, hvor det blir 800 mill. kr til økt bemanning i barnehagene neste år. Her skal kommuner som ønsker det, fortsatt få mulighet til å fortsette med vanntilvenning og barnehage-svømming.

Monica Molvær (H) [11:47:28]: SVs alternative budsjett kan kort oppsummeres med kraftige skatteøkninger for både folk og næringsliv, slik at det lønner seg mindre å jobbe. Samtidig prøver SV å budsjettere med flere folk inn i alt: helse, barnehage, skole, grønn industri, forsvar og kommune. Bemanningsregnestykket går ikke opp. SV tar ikke inn over seg den nye norske virkeligheten: Vi mangler folk. Det hjelper ikke å forhandle fram uansvarlig bruk av oljemilliarder, man må også ha løsninger for å få flere i jobb, rekruttere flere og jobbe smartere. Vi må prioritere.

Høyre prioriterer kvalifiserte lærere, trygge voksne i barnehagen og laget rundt eleven. SV prioriterer absolutt alt annet. Erkjenner SV at det er en stor svakhet ved deres politikk at folkene de budsjetterer med, ikke finnes? Hvordan skal man klare å få flere inn i skolen og barnehagen?

Sunniva Holmås Eidsvoll (SV) [11:48:26]: Jeg vil takke representanten, for dette er et viktig spørsmål. Det er ingen tvil om at dette er en utfordring i mange kommuner og fylkeskommuner, og det må vi jobbe med. Her ligger det veldig mye bra i forliket til statsbudsjett og i statsbudsjettet regjeringen har foreslått, som SV støtter, og som vi er for. Arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning er ett eksempel. Økt satsing på fagbrev på jobb er et annet eksempel. I forliket ligger det også inne 15 mill. kr til treårig bransjeprogram for ansatte i SFO for å øke kvaliteten og få flere faglærte inn i yrket. Det er tre eksempler på tiltak som har veldig stor effekt i barnehager og skoler i kommuner landet over for å få flere faglærte ansatte.

Guri Melby (V) [11:49:29]: Jeg har egentlig alltid oppfattet SV som et parti som er opptatt av lærere – gode lærere i norske klasserom, lærere som er trygge, lærere som har tid til å se den enkelte elev, og ikke minst lærere som har tilbud om den kompetansen de trenger for å gjøre en kjempeviktig jobb.

I budsjettenigheten som blir vedtatt her i dag, med SVs stemmer, ligger det inne flere kutt i det som er viktig for å styrke nettopp lærerne. Ordningen med videreutdanning blir utvidet, slik at det blir enda vanskeligere for en norsklektor på en videregående skole å få muligheten til å få videreutdanning. Ordningen med støtte for nyutdannede lærere, som er helt avgjørende for at vi skal greie å holde på de dyktige folkene slik at de ikke flykter inn i andre yrker, blir kuttet.

Mitt spørsmål til SV er: Tror de virkelig – i en tid med utrolig trange kommunebudsjetter, der man er nødt til å prioritere lovpålagte oppgaver – at kommunene kommer til å bruke mer penger på dette enn det de gjør i dag?

Sunniva Holmås Eidsvoll (SV) [11:50:24]: Det er helt riktig at det ligger inne et kutt på etter- og videreutdanning av lærere som vil få noen konsekvenser. Det er likevel sånn at det lærerne først og fremst trenger nå, er mer penger til skolene, flere kollegaer, og at laget rundt læreren styrkes. I forliket om statsbudsjett ligger det inne 4,1 mrd. kr mer til kommunesektoren. Det gir rom for kommunene til å stoppe kuttet i vikarbudsjetter som ligger inne i veldig mange skolers budsjetter, og å hindre trenden med at laget rundt eleven svekkes på grunn av veldig knappe budsjetter. Hvis lærere skal kunne dra og ta etter- og videreutdanning, trenger de å ha et vikarbudsjett så det kan settes inn vikar. Her tar vi veldig mange viktige grep som vil styrke muligheten for læreren til å gjøre en god jobb og følge opp hver enkelt elev.

Presidenten [11:51:13]: Replikordskiftet er omme.

Erling Sande (Sp) [11:51:27]: Senterpartiets mål om eit samfunn med små sosiale og geografiske forskjellar krev innsats på alle politiske område, ikkje minst i utdannings- og forskingspolitikken. Noko av det som skil oss frå land med store interne geografiske forskjellar, er at vi sikrar barn og unge i alle delar av landet vårt eit trygt barnehage tilbud og eit godt utdanningstilbod nær der dei bur. Vi sikrar at vidaregåande opplæring i stor grad er desentralisert, og at fagskular, folkehøgskular, studiesenter, høgskular og universitet gjev rom for påfyll av kunnskap gjennom livet i både byar og tettstader. Sjølv om ein bur langt – ja, lenger enn langt – frå hovudstaden vår, har ein likevel likeverdige utdanningstilbod av god kvalitet.

Barnehagen er det første møtet barna har med fellesskapet. Alle skal ha råd til å gå i barnehage. Difor er det viktig at vi vidarefører historisk låge barnehageprisar: 1 200 kr i månaden i sentrale strøk og 700 kr i dei minst sentrale kommunane er ein enorm kontrast til då FrP og Høgre styrte. Då måtte barnefamiliar ut med over 3 000 kr for eitt barn. Gjennom dette grepet styrkjer vi også kvardagsøkonomien til barnefamiliane.

Vår mangfaldige barnehagesektor er ein styrke. Gjennom den sikrar vi eit desentralisert tilbod og eit mangfald av tilbod. I den samanhengen er det viktig å nemne at regjeringa har fått ein klar marsjordre om å følgje opp barnehageforliket. Eit fleirtal i Stortinget har bede regjeringa kome med ei søknadsordning som dekkjer dokumenterte pensjonskostnader og sikrar føreseielegheit og tryggleik for denne sektoren. Det fleirtalet er det same i dag.

Heilt grunnleggjande for vår lokale velferd er kommuneøkonomien. Difor har Senterpartiet sikra nye milliardar i frie inntekter til kommunane og fylkeskommunane. Frie inntekter går til dei viktige velferdstenestene innbyggjarane er heilt avhengige av, og kommunane veit kvar skoen trykkjer. Difor har vi også redusert øyremerkinga og det statlege styringstrykket.

Vi løftar òg høgare utdanning i heile landet. Det er ein verdi at utdanning er tilgjengeleg i nært samspel med lokalsamfunn og næringsliv. Slik sikrar vi kompetanse for næringsliv og offentlege tenester i alle delar av landet og utan at folk må reise over berg og blånar for å skaffe seg den kunnskapen dei treng.

Den 1. januar 2026 blir ein historisk dato. Då trer eit av dei største personretta verkemidla i distriktspolitikken i nyare tid i kraft. Fleire tusen innbyggjarar i dei minst sentrale kommunane våre får sletta studiegjeld – legar, røyrliggjarar, lærarar og industriarbeidarar, folk og kompetanse vi treng for å byggje sterke lokalsamfunn. Skal vi sikre busetjing i heile landet vårt i ei tid med sterke sentraliseringskrefter, må vi tore å tenkje nytt og stort. Det har vi gjort med dette tiltaket. Denne

hausten blei det mykje uro og bråk kring denne ordninga då Arbeidarpartiet prøvde å svekkje ho – stikk i strid med egne valløfte. I ettertid såg vi kva engasjement dette utløyste, og regjeringa blei nøydd til å rydde opp.

Til slutt nokre viktige enkeltsaker i budsjettsemja og budsjettet sett frå Senterpartiets side: Fagskulane blir styrkte. Dei byggjer viktig lokal fagkompetanse. Studiestøtta og bortebruarstipendet skal justerast etter grunnbeløpet i folketrygda. Det er ein siger for elev- og studentrørsla og eit viktig bidrag til sosial rettferd, og det legg betre til rette for at dei som tek utdanning, vonleg kan leve lykkeleg alle sine dagar. Arbeidarparti-regjeringa ville redusere stipendandelen til folkehøgskuleelevane, men den gong ei. Fleirtalet har sikra stipend som før. No er det viktig at folkehøgskulane slepp slik usikkerheit i tida framover, slik at dei heller kan fokusere på å utvikle det unike skuleslaget sitt som vi ser utviklar samfunn og elevar. Vi sikrar vidareføring av FORREGION i statsbudsjettet. Det gjer at forskning og innovasjonssatsing i lag med næringslivet framleis kan skje rundt om i alle delar av landet.

Dette budsjettet vidarefører viktige distriktspolitiske grep, det styrkjer kommuneøkonomien, og det bidreg til utvikling i heile Noreg. Vi vil frå Senterpartiet si side takke partia vi har laga budsjett i lag med, og kjem samtidig til å vere utolmodige og forlange handling på dei områda regjeringa ikkje har følgd godt nok opp.

Presidenten [11:56:11]: Det blir replikkordskifte.

Simen Velle (FrP) [11:56:26]: Den 14. oktober i år vedtok Stortinget et forslag fra Senterpartiet om å be regjeringen innføre og finansiere en permanent søknadsordning for å dekke reelle pensjonskostnader i private barnehager. Ordningen skulle, ifølge vedtaket, finansieres fra 2026. Senterpartiet var høye og mørke i denne saken, men vi finner ingen spor av det i budsjettforliket. Til barnehage.no sa representanten Bjørn Arild Gram følgende 11. november i år:

«Flere grunnleggende tjenester som skole, barnehage og eldreomsorg er i fare med det kommuneopplegget Ap har lagt. Vi må sikre bærebjelken i velferden: barnehager, skoler og helse og omsorg i kommunene.»

I lys av denne uttalelsen finner jeg det svært merkelig at representanten og resten av Senterpartiet ikke har prioritert å følge opp sine egne løfter i de påfølgende budsjettforhandlingene. Er representanten villig til å innrømme at det er langt mellom liv og lære også for Senterpartiet denne høsten, og er representanten villig til å beklage på vegne av Senterpartiet for at de ikke har prioritert de private barnehagene?

Erling Sande (Sp) [11:57:23]: På ingen måte. Vi står heilt fast ved det vi vedtok i oktober, og også det som er

ein sentral del av barnehageforliket, nemleg å sikre likeverd og sikre at private barnehagar får dekt pensjonskostnadene sine. Her har regjeringa fått eit heilt klart oppdrag, som dei må levere på. Eit fleirtal i denne salen har vore heilt tydeleg i dette spørsmålet. Det er likevel ikkje slik at vi skal sitje her i salen og lage den forskrifta. Slik er ikkje systemet vårt innretta. Her opplever eg at replikanten rettar litt bakar for smed, for å bruke eit omgrep frå eventyra våre. Det er Arbeidarpartiet som sit i regjering, og som har ansvaret i denne saka.

Simen Velle (FrP) [11:58:11]: Jeg er klar over at vi har fattet et vedtak i denne salen. Det var et vedtak Fremskrittspartiet også var med på å sikre flertall for. Spørsmålet mitt til representanten er om det er langt mellom liv og lære. Senterpartiet har denne høsten vært svært tydelig på at det er på høy tid å sikre de reelle pensjonskostnadene til de private barnehagene. Det var Senterpartiet som fremmet forslag om å sikre denne finansieringsordningen.

Da kan jeg stille et litt annerledes spørsmål. Når man fatter et vedtak i denne salen om at noe skal kompenseres, og når man også fatter et vedtak i denne salen om at det skal kompenseres fra 2026, ville det kanskje være naturlig at det var en del av statsbudsjettet for nettopp 2026. Jeg kan minne representanten på at i Senterpartiets eget alternative statsbudsjett legger de til grunn at man skal ha dette inn i budsjettet før man i det hele tatt diskuterer det. Senterpartiet har ikke engang tatt det inn i sitt eget alternative statsbudsjett, fordi man legger til grunn at budsjettforliket kommer til å ivareta nettopp denne kompensasjonsordningen.

Spørsmålet mitt er som følger: Er representanten enig i at det bør følge penger med en kompensasjonsordning, og er representanten villig til å innrømme at det ikke skjedde?

Erling Sande (Sp) [11:59:16]: Det er jo ikkje slik systemet vårt fungerer. Det er ikkje slik at vi vedtek ein sum i denne sal, og så sender vi eit spørsmål til regjeringa om ein kan utforme ei forskrift ut ifrå ein sum fleirtalet akkurat det året har landa på. Det må jo skje i motsett rekkjefølgje. Det har vore på høyring eit forslag om korleis denne ordninga skulle byggjast opp. Frå Senterpartiets side har vi vore heilt tydelege på at vi meinte det høyringsforslaget ikkje var dekkjande, verken for det stortingsfleirtalet sa i oktober, eller for det som var innhaldet i barnehageforliket.

Monica Molvær (H) [12:00:11]: I hele Norge, også i representantens hjemfylke, finner vi bedrifter og forskningsmiljøer som deltar, vinner og henter hjem penger fra EUs forskningsfond. Gjennom Horisont Europa får Norge adgang til verdens største forsknings-

samarbeid. Det styrker konkurransekraften vår, og det gir muligheter vi ellers aldri ville hatt. Norge har kun en plass rundt dette bordet fordi vi har EØS-avtalen, men nå skjer det store endringer. Horisont Europa knyttes tettere til andre EU-fond. Norge risikerer nå å falle utenfor, og vi står overfor et reelt veivalg med tanke på om vi skal knytte oss enda tettere til EU, eller om vi også skal bli med i EUs konkurranseevnefond. Når Senterpartiet vil melde Norge ut av EØS-avtalen, setter det alle disse samarbeidene på spill.

Mitt spørsmål er: Erkjenner Senterpartiet at deres politikk setter bedriftenes konkurransekraft og norske forskningsmiljøer i fare?

Erling Sande (Sp) [12:01:10]: Nei, det er eg ueinig i. Det er ein tendens i Høgres retorikk at ein stadig vekk seier at ein føresetnad for samarbeid er EU-medlemskap eller ein veldig omfattande EØS-avtale, men det er jo ikkje slik at europeisk samarbeid oppstod der. Det er framleis mogleg, og var jo mogleg også før desse avtalane, å ha eit samarbeid om forskning og kunnskapsutvikling. Det er Senterpartiet for. Sjølv sagt skal vi gjere det. Vi anerkjenner det viktige arbeidet mange norske bedrifter har gjort med å utnytte desse ordningane. Det er likevel riktig å ta med at vi også bidreg med betydelege midlar inn i EØS-området gjennom den avtaletilknyttinga vi har, så dette er ikkje eit eksempel på at pengar flyt berre ein veg.

Guri Melby (V) [12:02:14]: På grunn av en historisk krevende kommune- og fylkeskommuneøkonomi er det mange som er nødt til å kutte i skolebudsjettene. Det har fått konsekvenser både for lærertetthet og for tilbudet som gis, og også i form av skolenedleggelse. Den kanskje mest opphetede debatten har vært knyttet til skolenedleggelse i Innlandet fylkeskommune, der man har lagt ned videregående skoler på grunn av mangel på ressurser.

Der er det også mange som har engasjert seg for å opprettholde et skoletilbud, og man har gått sammen om å få til private skoler der det offentlige legger ned. Blant annet er Jotunheimen vidaregående skule startet som et privatisttilbud. De ønsker å få mulighet til å etablere seg som friskole, men har fått nei fra Utdanningsdirektoratet på grunn av innstramminger i friskoleloven, som Senterpartiet har vært med på, noe som gjør det vanskeligere for private å starte nye skoler.

Mitt spørsmål til Senterpartiet er: Når det er så krevende tider i Kommune- og Fylkes-Norge, hva skal Senterpartiet gjøre for å sørge for at private krefter som ønsker å etablere tilbud i bygdene våre, får lov til det?

Erling Sande (Sp) [12:03:21]: To moment: Det fyrste er at vi må styrkje økonomien i kommunane og fylkes-

kommunane ytterlegare. Det er viktig både for å kunne oppretthalde eit desentralisert tilbod og også for kvaliteten i utdanningstilbodet som blir gjeve. Difor er det å tilføre denne sektoren meir frie midlar, sånn at ein kan utforme eit heilskapleg og godt utdanningstilbod, prioritet nummer éin.

Punkt nummer to: Når ein får slike tilfelle der det er private krefter som ønskjer å starte ein skule, skal privat-skulelova ha den ventilen som gjer det mogleg å gjere det. Vi meiner at den saka representanten viser til her, blir ein prøvestein for den lova, og også for det Senterpartiet har lagt i den lova. Vi meiner dette er eit godt eksempel på at ein region som står i fare for å misse heile utdanningstilbodet sitt, no kan få behalde det på grunn av eit sterkt folkeleg engasjement frå både folk og næringsliv.

Presidenten [12:04:22]: Replikordskiftet er omme.

Hege Bae Nyholt (R) [12:04:46]: Det er nok mange, meg inkludert, som kan kjenne på at tempoet er høyt og dagene lange her på Stortinget før jul, men hvis jeg skal være ærlig, er det ingenting i nærheten av det tempoet man kan kjenne på i landets barnehager når sytten treåringer skal stille opp til luciatog, og det skal bakes pepperkaker og synges julesanger. I tillegg rir både influensa og «omgangen» i personalgruppa. Desember er en tid på året som jeg og mine kollegaer gikk løs på med krum nakke, C-vitaminer og en evig huskelapp: at vikarer gjør så godt de kan, og at det er viktig å sørge for adventsro og magi.

Det er en myte at ansatte i barnehagene er immune mot sykdommer og basiller, selv om man kanskje har utviklet en relativt høy toleranse. Det er sånn at er man sliten, er man mer mottakelig for det som kommer. Barnehagene har det høyeste legemeldte sykefraværet, og det er ikke fordi barnehageansatte er mer sykelige eller har lavere arbeidsmoral. Det er slett ikke uvanlig å våkne med øyne så store som tinn tallerkener, og det man gjør da, er å ta noen øyedråper og en Paracet og gå på jobb.

Medisinen mot tinn tallerkenøyne er ikke C-vitamin og Paracet. Det er økt bemanning. Bemanningskrisen har vært en varslet krise i årevis. Fagforeningene, barnehageopprørene og foreldreopprøret har alle vært tydelige stemmer fra golvet, og selv om det kanskje føles som det har gått både syv somre og femten vintre, viser forliket at man har lyttet. Gjennomslag for toppet bemanning er en seier, og det er en anerkjennelse av den jobben som gjøres i landets barnehager. Toppet bemanning løser ikke bemanningskrisen, men det gir muligheter. Toppet bemanning er prøvd ut i flere kommuner. Blant annet i min barnehage – der jeg fortsatt står på ansattlisten og inviteres til julebord en gang iblant – har de prøvd ut toppet bemanning. Jeg ringte til en del av mine tidligere kollegaer i går, og de sier dette ene: Det fungerer.

Toppet bemanning betyr at man ansetter én ekstra oppå bemanningsnormen, noe som i praksis betyr at man kan dele barnegruppen i to, tre eller fire for å dra på tur, jobbe med tall, bake og studere maur – ja, alle disse aktivitetene som krever at man er tettere på og flere ansatte til stede. Som en god venninne sa da jeg snakket med henne i går: Toppet bemanning fører til at man kan ta ut plantid, ha samarbeidsmøter og snakke med barnevernet uten å ha dårlig samvittighet for at det er for få igjen oppe på avdelingen. Det gir også muligheten til å høre hele historien om Daidalos og ikke bare rushe gjennom og lytte med et halvt øre mens andre oppgaver blir utført. Toppet bemanning løser som sagt ikke bemanningskrisen, men det vil monne. Det gjør meg utrolig glad.

Rødt er opptatt av å minske forskjellene, og det gjelder også for studentene. I en tid da stadig flere opplever at hverdagen består av et par havrelefser og en doven øltår, er det gledelig at studentbevegelsens krav om å knytte studiestøtten til G kom på plass i forliket. Vi ønsker ikke et samfunn hvor høyere utdanning er forbeholdt de få, og derfor er det også bra at kuttet i stipendiet for folkehøgskoleelever ble reversert. For mange er et år på folkehøgskole nettopp det de ønsker seg, eller kanskje det de må ha – det de trenger. Det foreslåtte kuttet var usosialt og ville gjort det vanskeligere for mange å ta et år på folkehøgskole. Jeg er glad for at det ikke ble sånn.

Det er mye som gjenstår, både på handlelisten før jul og i samfunnet for øvrig. Det er mye som er ugjort. Sånn er det alltid, men jeg kan love at Rødt vil fortsette å jobbe for unge, for de ansatte, for studenten som burde ha lest, men selger burgere på Egertorget, og for et bedre samfunn.

Jeg ønsker å avslutte med å ønske god jul til alle dem som holder samfunnet i gang, til alle dem som feirer og skal ha en velfortjent ferie. Jeg ønsker god vakt til alle dem av oss som går på jobb mens andre har fri. Jeg vil også veldig gjerne takke alle de ansatte på Stortinget – komitérådene, skrivesentrene, alle dem som sikrer at vi kan gjøre jobben vår her i salen på best mulig måte. Takk, og god jul!

Presidenten [12:09:25]: Det blir replikkordskifte.

Monica Molvær (H) [12:09:43]: I dag ser vi at flere barn med innvandrerbakgrunn havner bakpå i lesing og regning og også faller ut av videregående skole. Dette er jo en del av de forskjellene som du snakket om i innlegget ditt. Vi lykkes rett og slett ikke godt nok med integreringen. Det handler ikke bare om penger. God integrering avhenger også av hvor mange vi tar imot.

Kommunene roper varsko om stort press på både skole, barnevern og helsetjenester, bl.a. på grunn av høy innvandring over tid. Mange kommuner sliter med å få

tak i nok folk med riktig kompetanse, og kuttlisten er lang. Til tross for dette vil Rødt ha en svært liberal asylpolitikk og ta imot 5 000 kvoteflyktninger neste år, på toppen av flyktningstrømmen fra Ukraina. Erkjenner Rødt at dette vil utfordre både barnehager og skoler, som allerede er under stort press og gjør alt de kan for å gi alle barn like muligheter?

Presidenten [12:10:33]: Presidenten minner representanten om at talen skal rettes til presidenten og ikke i du-form til medrepresentanten.

Hege Bae Nyholt (R) [12:10:42]: Det kan virke som om representanten ikke har registrert at det foregår krig, forfølgelse og miljøkatastrofer rundt omkring i verden, og at det er en del mennesker som har behov for å få asyl i Norge. Jeg kan ikke huske den samme bekymringen den gangen det var snakk om å ta imot ukrainske flyktninger, noe som var helt riktig, og kommunene har jobbet hardt for å bosette dem og sørge for integrering i landets barnehager og skoler og i arbeidslivet.

Rødt deler bekymringen for at mange elever, uavhengig av nasjonalitet og hudfarge, sliter på skolen, og at mange elever opplever det som vanskelig og tungt. Derfor ønsker vi å gjøre noe med skolen. Derfor ønsker vi å gjøre noe med den teoretiske skolen. Vi ønsker også å øke bemanningen i barnehagen og i skolen fordi all forskning viser at økt bemanning er det som er nødvendig for å sikre at både barna våre og de ansatte har det bra.

Monica Molvær (H) [12:11:41]: Jeg takker for svaret.

Man snakker hele tiden om økt bemanning, men da må man faktisk ha nok folk. I tillegg må man ha nok kompetanse inn i skolen. Nå er det også et statsbudsjett som representanten er med på å legge fram, som er med på å kutte i etter- og videreutdanning, slik at man faktisk får mindre kompetanse. Hvordan skal man da klare å øke denne økte flyktningstrømmen?

Hege Bae Nyholt (R) [12:12:03]: Jeg er ikke med på premisset om at dette utelukkende handler om økt flyktningstrøm. Dette er en utfordring vi har i landets barnehager og skoler. Og kompetansen finnes. Det er svært mange utdannede både barnehagelærere og lærere som ikke ønsker å jobbe i skole og barnehage fordi arbeidssituasjonen er så presset og stressende.

Vi har tatt til orde for at man skal ha fagbrev på jobb, som er en mulighet til å sikre kompetanse, vi ønsker at man skal sørge for at fagarbeidere har muligheten til å ta etterutdanning som pedagoger, osv. I hele Europa har vi en reell kompetansemangel. Norge har det, Sverige har

det, og i Danmark, Finland og Tyskland er man på et stadium hvor det ikke er mulig å få en rørløser hvis man har behov for det. Dette må løses. Men jeg er helt sikker på at det er mulig å øke bemanningen i både barnehage og skole.

Guri Melby (V) [12:13:09]: Jeg betviler ikke representantens engasjement for barnehage, og jeg ser også at det heldigvis er en påplussing til bemanning i barnehage i forliket, utover det som regjeringen foreslo. Det er veldig bra. Jeg tror det er langt fra nok til å løse den situasjonen som representanten beskriver, men det er i hvert fall en god start.

Det som kanskje er den aller største krisen nå, er rekrutteringen til barnehagelærerutdanningen. Ved mange høyskoler og universiteter er den halvert. Det man ser, er at mange av dem som før søkte barnehagelærerutdanning, nå søker lærerutdanning fordi karakterkravene er fjernet, og fordi det er tiltak som er med på å gjøre lærerutdanningen mer attraktiv, f.eks. gjeldsletteordningen.

Mitt spørsmål til representanten er om Rødt har vurdert andre ordninger som faktisk styrker barnehagelærerutdanningen, f.eks. å gi samme form for sletting av studiegjeld som man har for lærere, eller om det er andre tiltak man mener vil være mer effektive.

Hege Bae Nyholt (R) [12:14:06]: Jeg deler representantens store bekymring for nedgangen i rekrutteringen til barnehagelærerutdanningen. Jeg er selv barnehagelærer, og jeg tror jeg årlig fikk en telefon fra Khrono, som spurte: Hva skal vi gjøre? På et tidspunkt sa jeg: Jeg vet ikke – kanskje bruke noe av det jeg har svart tidligere, bare gjøre det litt krassere.

Det er et alvorlig problem at vi potensielt kommer til å gå tom for barnehagelærere, og da er det ikke lenger en pedagogisk institusjon, men oppbevaring og leke-land. Jeg tror at vi er nødt til å se på alle mulige løsninger som gjør det mer attraktivt å jobbe i barnehage som pedagog. Det handler om alt fra lønn til arbeidsforhold og eventuelle studiegjeldsslettinger, men det samtlige ansatte i barnehagen har sagt at de ønsker seg når jeg spør, er flere kollegaer. Da må vi begynne et sted, og toppet bemanning er et sted å begynne. Jeg er helt enig i at det ikke løser krisen, men det monner.

Presidenten [12:15:06]: Replikordskiftet er omme.

Joel Ystebø (KrF) [12:15:32]: Altfor mange elever i norsk skole forlater grunnskolen uten å kunne lese, skrive og regne godt nok. Læringsresultatene har over tid gått ned. Norge ligger nå bak våre nordiske naboer og bare rundt gjennomsnittet i OECD. Dette er alvorlig både for den enkelte elev og for samfunnet.

Samtidig ser vi en økende lærerflukt. Norske lærere har lav lønn sammenlignet med lærere i andre europeiske land, og på barnetrinnet har de blant Nordens lengste undervisningsuker. Arbeidshverdagen er presset, med lite tid til forberedelser, etterarbeid og oppfølging av hver enkelt elev. Når lærere løper fra time til time, går det direkte ut over kvaliteten i undervisningen. Dette er ikke tilfeldig.

Siden 1996 har grunnskolen blitt utvidet med to år – til en enorm kostnad. Vi har prioritert flere timer framfor bedre innhold. Kvantitet har gått foran kvalitet. Det er elevene og lærerne som har betalt prisen.

Det er på denne bakgrunn budsjettforliket må vurderes. Forliket omtales som ansvarlig og framtidsrettet, men litt for ofte minner skolepolitikken om eventyret om bukkene Bruse – de store ordene lover trygg ferd over broen, men når utfordringene kommer, må man ta sats og være modig og handle konkret. Hvis man nøyer seg med halvveis løsninger, ender de svakeste, de som er mest sårbare, med å betale prisen.

For kort tid siden brukte kunnskapsministeren store ord om behovet for en bedre tilpasset skolehverdag. Hun pekte på kortere skoledager for de yngste, et tydelig lærerløft og et nødvendig leseløft med flere trykte lærebøker tilbake i klasserommene. Det var retorikk som fikk bred støtte også i Kristelig Folkeparti.

Når budsjettet nå er lagt fram, må vi konstatere at svært lite av dette er fulgt opp. Skoledagen blir ikke kortere. Det finnes ingen helhetlig, økonomisk forankret satsing på lærerne. Leseløftet reduseres til gode intensjoner uten reelle midler eller konkrete grep for å få flere fysiske lærebøker. Samtidig kuttes det i etter- og videreutdanning. Mentorordningen for nyutdannede lærere svekkes til tross for at dette er et av de tiltakene som faktisk bidrar til å holde lærere i yrket.

Dette er ikke bare skuffende, det er dypt problematisk. Regjeringens svar på skolens utfordringer er i praksis å bevilge nok til omtrent en halv lærebok per elev samtidig som kompetanseheving nedprioriteres. Det er vanskelig å se hvordan dette skal gi bedre læring eller en mer bærekraftig tilværelse for lærerne.

Kristelig Folkeparti vil velge en annen kurs. Vi vil sette kvalitet først, og vi vil satse på lærerne. Vi ser til Finland og til erfaringer fra en tid da norsk skole hadde større tillit til profesjonen og mer rom for faglig fordypning. Derfor foreslår Kristelig Folkeparti i sitt alternative budsjett å redusere skoledagen i grunnskolen til finsk nivå gradvis over to år. Det frigjør ressurser som kan brukes på det som betyr mest: et lærerløft på 50 000 kr i økt lønn over to år, to timer mer kontaktlærertid i uken og en halv milliard ekstra til trykte lærebøker. Som PISA-sjefen selv har påpekt: God skolekvalitet handler om å

rekruttere, beholde og utvikle dyktige lærere og gi dem tid til å følge opp elevene.

Kristelig Folkeparti er også en tydelig forsvarer av friskolene. De bidrar til mangfold, kvalitet og reell valgfrihet for foreldre. Derfor styrker vi tilskuddene til friskoler i grunnskolen, reverserer kutt til bibelskoler og kunstsoler og øker kapitaltilskuddet.

Samtidig vil vi styrke det faglige innholdet i lærerutdanningen, bl.a. knyttet til antisemittisme og kjønn. Vi styrker barnehagene gjennom økte kommunebevilgninger, retter opp kuttet i private høyskoler og fører en familiepolitikk som tar høyde for at livet ikke alltid lar seg tilpasse systemets rammer.

En skolepolitikk som skal lykkes, kan ikke bygges på festtaler eller på løfter som ikke følges opp. Det er ikke nok å snakke varmt om lesing; elevene må få bøkene i hendene. Det er ikke nok å uttrykke bekymring for lærerflukten; læreryrket må gjøres attraktivt og bærekraftig. Det er ikke nok å erkjenne at lange skoledager sliter på de yngste; man må også våge å ta sats og prioritere annerledes, akkurat som bukkene som måtte krysse broen.

Hvis dette budsjettforliket er det beste samarbeidspartiene klarer å samle seg om, sier det mest om ambisjonsnivået. Norsk skole og norske barn fortjener bedre.

Guri Melby (V) [12:20:39]: Kunnskap og utdanning gir mennesker mulighet til å forstå verden, ta egne valg og delta aktivt i demokratiet. Det gjør at vi som samfunn står sterkere mot både maktkonsentrasjon og populisme, og det gir den enkelte frihet til å bli det man vil. Lik rett til utdanning er det viktigste for å sikre reell sosial mobilitet. Derfor må Norge investere i utdanning og forskning for å sikre frihet, like muligheter og et samfunn som er bygget på opplysning.

Venstre er bekymret for at mange piler peker i feil retning i norsk skole i dag, og at det er for mange elever som ikke lærer å lese, skrive eller regne godt nok. Svake grunnleggende ferdigheter gir økt risiko for frafall, lavere mestring og manglende trivsel. Derfor må det som virkelig betyr noe, prioriteres: at alle elever lærer det de trenger for å lykkes – både i skolen, i arbeidslivet og som borgere i et demokratisk samfunn.

Det er læreren som er den aller viktigste innsatsfaktoren for elevenes læring. Det er helt essensielt at alle elever har tilgang på en kvalifisert, faglig sterk lærer som både har nok tid og nok frihet til å kunne følge opp elevene sine. I dag har de ikke denne tiden. En svak kommuneøkonomi mange steder fører til at støttefunksjoner rundt lærerne er fjernet, og det gir en krevende situasjon på mange skoler.

I vårt alternative budsjett foreslår vi å gjøre noe med dette. Vi innfører en skoletime ekstra kontaktlærertid per uke for alle lærere på 1.–10. trinn. Samtidig reduserer

vi det samlede timetallet på grunnskolen med én time per uke. Dette gjør vi for å kunne øke lærertettheten og innsatsen i de timene elevene har, i stedet for å spre ressursene tynt utover. I tillegg satser vi tungt på økt videreutdanning for lærere som underviser i grunnleggende ferdigheter, retter opp i kuttene i generell videreutdanning av lærere og gjeninnfører lærerspesialistordningen med tusen lærerspesialister. Vi øker også tilskuddet til fysiske læremidler og skolebibliotek for å stimulere til både leselyst og leseglede. Vi styrker laget rundt elever i levekårsutsatte områder, og vi ønsker å doble antall kommuner som får støtte til å etablere skolemiljøteam på sine skoler.

Da fullføringsreformen trådte i kraft 1. august 2024, sikret den alle en rett til å fullføre videregående utdanning med enten studie- eller yrkeskompetanse, men med en stadig mer presset økonomisk situasjon for fylkeskommunene er det mange fylker som nå har kuttet i skolebudsjettene i stedet for å satse. Noen fylker har ikke penger til skoleplasser og må legge ned skoler, mens vi i stedet burde utvide tilbudet. Det er nødvendig å satse på tiltak som motvirker fravær og frafall, og derfor foreslår vi å styrke denne innsatsen med 400 mill. kr.

Barnehagepolitikken er inne i en ond sirkel. De siste årene har Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV prioritert lavere barnehagepris til alle. Det har medført økt etterspørsel i barnehagene, uten at det har blitt bevilget penger til en tilsvarende bemanningsøkning, samtidig som søkertallene til barnehagelærerutdanningen stuper. Det er helt nødvendig å prioritere bemanning og kvalitet, og vi foreslår å sette av midler til å øke bemanningen tilsvarende 1 250 flere årsverk, samtidig som vi innfører gratis fulltidsbarnehage for familier med en husstandsinntekt på under 800 000 kr.

Det er nødvendig å gjenreise Norge som forsknings- og innovasjonsnasjon. Norsk næringslivs konkurransekraft må styrkes gjennom mer satsing på og bedre tilrettelagt samarbeid med forskningssektoren. Norge er dårligst i Norden når det gjelder både samlet FoU-innsats som andel av BNP og offentlig finansiert FoU som andel av BNP. FoU-budsjettet i Norge har hatt realnedgang i tre av de fire siste årene. Vi foreslår å øke bevilgningene til næringsrettet forskning i sektordepartementene betydelig, men også å styrke basisfinansieringen i universitets- og høyskolesektoren etter flere år med realnedgang, og å opprette flere studieplasser særlig i IKT- og realfag, der etterspørselen etter kompetent arbeidskraft er stor. Vår satsing på høyere utdanning og forskning er på om lag 1,3 mrd. kr mer enn regjeringens opprinnelige forslag.

I tillegg kommer selvfølgelig en satsing på studentene. For å sikre reelt like muligheter til å ta høyere utdanning må vi ha et løft for studentene. I dag ser vi at stu-

dentene er nødt til å jobbe stadig mer, og de får stadig mindre realverdi for de pengene som er satt av til deres stipend og lån. Vi foreslår derfor både å øke studiestøtten, heve inntektsgrensen, øke frikortgrensen og bygge flere studentboliger – en satsing på studenter og studentvelferd med 1,9 mrd. kr.

Budsjettavtalen mellom Arbeiderpartiet, Senterpartiet, SV, Rødt og MDG bruker nettopp Kunnskapsdepartementets budsjett for å hente penger til mange av sine satsinger. Da jeg så for meg disse budsjettforhandlingene, fikk jeg følelsen av at det var litt som eventyret om skinnvotten, der stadig flere skal presses inn, og der det knaker veldig i sammenføringene når den store bjørnen kommer til slutt. Jeg tror det får være opp til budsjettkameratene å definere hvem som er den store bjørnen som gjør at det sprekker, men dette er i hvert fall ikke bra for å bygge framtidens Norge.

Med det vil jeg ta opp forslagene Venstre har alene.

Presidenten [12:25:42]: Representanten Guri Melby har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Vebjørn Gorseth (A) [12:25:57]: Bergen, Bærum, Eidskog, Enebakk, Fredrikstad, Froland, Giske, Gjernes, Gjerstad, Grane, Haugesund, Hitra, Hyllestad, Hægebostad, Indre Østfold, Krødsherad, Kvinesdal, Kvinnherad, Larvik, Lier, Lunner, Lyngdal, Masfjorden, Melhus, Namsos, Nissedal, Røst, Sandnes, Skaun, Stange, Strand, Sunndal, Trondheim, Ulstein, Vennesla, Vågan, Ørsta og Øvre Eiker – dette er kommunene som i 2025 har fått tilsagn på søknader om rentekompensasjon for investeringer i læringsarena, utstyr og inventar. Totalt 90 skoler og tusenvis av elever får nå bedre skolekjøkken, sløydsaler, verksteder, uteområder eller realfagsrom, og ikke minst får nå hundrevis av lærere, som jeg oppfatter at representanten er opptatt av, de forutsetningene de har etterspurt for å gi den praktiske undervisningen de er opptatt av å gi.

Nå foreslår Venstre å kutte i denne ordningen, så spørsmålet til representanten er: Er representanten uenig med norske lærere i at en av forutsetningene for å drive med praktisk undervisning ikke bare er fysiske læremidler, men også rom å bruke dem i?

Guri Melby (V) [12:27:06]: Jeg har selv vært lokalpolitiker i 17 år, og jeg kjenner veldig mange lokalpolitikere rundt omkring som nå sitter og kutter i budsjettene. Og hvis det er én ting de ikke prioriterer å bruke penger på akkurat nå, er det nye bygg og nye investeringer.

Det vi har gjort, er å kutte i en ordning som er veldig lite målrettet i den økonomiske situasjonen vi står i nå,

og heller bruke penger på det som betyr aller, aller mest, og det er lærerne og god kvalitet på lærerne.

Det er også sann at det er mange ting kommunene har søkt om penger til, som de ikke har fått penger til så lenge Arbeiderpartiet har styrt. For eksempel er åtte av ti søknader om å få penger til skolemiljøteam avslått. Dette er skoler som setter seg ned og søker om penger for å få hjelp til å få bukt med mobbing, et kjempeproblem på norske skoler, men åtte av ti får søknadene avslått. Dette er egentlig småpenger i den store sammenhengen, men Arbeiderpartiet lar være å satse på det. Venstre prioriterer dette i sine budsjetter.

Vebjørn Gorseth (A) [12:28:09]: Jeg legger merke til at representanten ikke svarer på spørsmålet mitt. Jeg vil også understreke at også jeg har vært lokalpolitiker, og i hvert fall der jeg har vært med og styrt, har Arbeiderpartiet prioritert nettopp investeringer i skole. Jeg er usikker på om representanten kan si det samme for sitt parti – verken i Oslo, som Melby er representant fra, eller i hjemfylket Trøndelag, der de kutter stort i skolen.

Jeg vil imidlertid følge opp, for når Venstre velger å kutte i denne ordningen, sier de i praksis ja til praktisk undervisning, men nei til å finansiere de rommene der den praktiske undervisningen faktisk skal foregå. Argumentet om at etterspørselen er lav, er også feil. Behovet er stort, og etterspørselen er økende.

Spørsmålet er om representanten ikke har forståelse for at det tar tid å planlegge og prosjektere investeringer i skolebygg, og at en ordning som ble innført i 2024, bør få virke i noen år før man konkluderer med at etterspørselen er lav.

Guri Melby (V) [12:29:04]: Det vi gjør, er at vi lytter til Kommune-Norge. Det de sier nå, er at det å bruke penger på den ordningen ikke er mest målrettet for å oppnå akkurat det som representanten ønsker, og som jeg er helt enig i, for vi trenger skoler som er mer tilrettelagt for en praktisk skolehverdag.

Vi har også tiltak i vårt alternative budsjett for å gi kommunene større mulighet til å investere. Vi foreslår bl.a. at kommunene bør få de samme rentebetingelsene som staten. Kommuner betaler i dag ca. en halv til én prosent mer i rente enn det staten gjør. Dette betyr milliarder for kommunebudsjettene og kan ha vel så mye å si for muligheten til å lage praktiske rom, naturfagsrom, Newton-rom – altså alt man trenger for å få en mer praktisk skolehverdag. Det handler om de generelle rammevilkårene.

Vi har også satt av betydelige frie midler til kommunene i vårt alternative budsjett, og vi har satt av betydelige øremerkede midler på kunnskapsbudsjettet. Jeg er helt sikker på at hvis Venstres budsjett hadde blitt vedtatt her i dag, hadde det vært mye større mulighet for å

satsse både på lærere og på bygg over hele Kommune-Norge.

Erling Sande (Sp) [12:30:18]: Historisk kom både Senterpartiet og Venstre frå den same politiske bevegelsen. Då stod kampen mot embetsmannsstaten sterkt, og tilsvarande kampen for det lokale sjølvstyret.

I fleirtalsframlegget som vi behandlar her i salen i dag, er eitt av dei grepa vi gjer, å ta ned graden av øyremerking og styrkje det lokale sjølvstyret ved å redusere styringstrykket. Eg skal ikkje utfordre Venstre på det, men Venstre har ein tendens til å framstille det sånn at skal ein ha ei satsing, må det følgje øyremerkte statlege midlar med den satsinga. Det viser ganske lita tru på det lokale sjølvstyret. Eg skal heller ikkje utfordre representanten på det byråkratiet dette medfører, men eg har lyst til å spørje om følgjande: Ser ikkje Venstre at den auka bruken av øyremerking og overstyring, f.eks. på utdanningsnivået, kan føre til mindre treffsikker bruk av ressursar lokalt, og at lokalpolitikarar i større grad abdiserer frå dette viktige utdanningsområdet?

Guri Melby (V) [12:31:22]: Det er vel kanskje en erkjennelse som kommer av at det – dessverre – er flere Senterparti-ordførere enn Venstre-ordførere, så vi må prioritere tydelig satsing på utdanning hvis vi skal være sikre på at det når fram. Det er sagt litt spøkefullt – men samtidig: Det vi ser, er at dersom vi ikke øremerker, blir ikke disse pengene brukt på skole. Vi har f.eks. sett at en ordning som egentlig skal være øremerket, nemlig satsing på fysiske læremidler i skolen, ikke når fram til dem den skal nå fram til. Riksrevisjonen har påvist dette i en rapport. Da tenker jeg at hvis vi som sitter her i denne sal, er enige om at det er en satsing vi vil ha, må vi faktisk bruke penger på det.

Det er også sånn at i en presset kommuneøkonomi, som vi har i dag, må kommunene rett og slett prioritere lovpålagte oppgaver, og da vet vi at en god del av det vi mener er viktig og riktig, nemlig nok fysiske lærebøker, videreutdanning for lærere og svømmeopplæring for barn i barnehagen, blir kuttet når ting blir satt på spissen – det er jeg helt sikker på. Så dette handler om å gjøre tydelige prioriteringer.

Så håper jeg representanten også vil se at vi har mange tydelige tiltak rettet mot at embetsverket skal få lov til å styre, bl.a. med kraftige kutt i utdanningsbyråkratiet i vårt budsjett.

Erling Sande (Sp) [12:32:27]: Om kommunane og fylka har ein pressa økonomi, er det berre eitt svar på det, og det er å styrkje økonomien, slik at ein gjev kommunane og fylka moglegheit til å prioritere også dette området.

Eg vel å overhøyre kommentaren om at ein lokalt i Senterpartiet ikkje prioriterer skule, for det gjer ein –

høgt. Det som er riktig, som representanten påpeiker, er at krevjande økonomi kan vere utfordrande, men skal svaret på det vere stadig fleire og større statlege øyremerkte ordningar, løyser ein jo ikkje det problemet på sikt. Tvert om gjev ein færre kommunar moglegheita til å styre ressursane dit ein føler dei trengst, og det kan variere langs fleire aksar og på fleire politiske område. Så spørsmålet er igjen: Kvifor er det slik at Venstre ikkje har tillit til at lokale politikarar vel å prioritere viktige satsingar innanfor utdanning dersom dei får dei økonomiske rammene til å gjere det?

Guri Melby (V) [12:33:31]: Da vil jeg oppfordre representanten til å lese hele Venstres budsjett, for hvis representanten gjør det, vil han også se at i tillegg til at vi har store satsinger innenfor kunnskapsfeltet, som på videreutdanning av lærere og på å gi lærerne mer tid til å gjøre jobben sin, har vi også en kraftig økning i de frie rammene til kommunene. Det vi gjør, er egentlig, fantastisk nok: Ja takk, begge deler. Vi gir kommunene frihet til å gjøre sine prioriteringer. Oslo, der vi er med på å styre byen, er vel en av kommunene som bruker mest penger på skole, og på innhold og kvalitet i skolen.

I tillegg løfter vi satsinger som vi mener er riktige, f.eks. når det gjelder dette med lærerrekuttering. Jeg mener det er et nasjonalt problem og ikke et problem som skal løses av den enkelte kommune. Når vi ser at vi sliter med rekutteringen til lærerutdanningen, og når vi ser at lærere slutter, er dette et nasjonalt problem som krever nasjonale løsninger. Derfor bruker vi penger på det nasjonalt – i tillegg til at vi gir kommunene frihet.

Presidenten [12:34:02]: Replikordskiftet er omme.

Statsråd Kari Nessa Nordtun [12:34:50]: For en liten uke siden fikk vi presentert tall fra den årlige elevundersøkelsen i norsk skole. Tallene viser at flere elever i landet er motivert for skolen. Flere av elevene trives i skolen, over hele landet. Samtidig går fra før altfor høye mobbetall nedover – på alle trinn. Det er en positiv utvikling vi alle er fornøyd med, men en utvikling vi på ingen måte skal slå oss til ro med.

For noen få dager siden fikk vi nye tall som viser at andelen elever med eget nettbrett eller pc i 1. klasse går klart nedover. Tilbakemeldingen fra lærere og skoleledelse er at de nå i større grad opplever støtte til å gi de yngste ungene en mer aktiv skoledag: mer læring, både faglig og sosialt, gjennom lek og aktivitet, heller enn en stillesittende og teoritung skoledag med stadig flere undervisningstimer.

I høst møtte rekordmange studenter opp for å ta fatt på det femårige studiet for å bli lærer i grunnskolen – en økning på hele 23 pst. fra året før. En holdningsendring er i ferd med å skje i og rundt norsk skole. Dette skjer et-

ter fire år med en tydelig retning i skolepolitikken – hvor mobilen nå er ute av de fleste norske klasserom og skolegårder, hvor lærerne får den selvsagte autoriteten de skal ha for å holde ro og orden, hvor skoledagen er mer praktisk, aktiv og variert, sånn at ungene kan lære å lese, skrive og regne skikkelig, og hvor vi får inn mer bok og mindre skjerm. Men vi er langt fra ferdige. Med dette budsjettet fortsetter vi å ta grepene som kreves for å snu utviklingen i norsk skole.

Regjeringen har sammen med partiene Rødt, SV, Senterpartiet og MDG levert en forsterket satsing på lesing i dette budsjettet. Norsk skole finansieres i all hovedsak gjennom rammeoverføringer til kommunene, men regjeringen har nå over flere år fått med seg Stortinget på å øremerke ekstraordinære midler til en forsterket satsing på norske barns leseferdigheter.

Å være god til å lese er grunnmuren for all annen læring, og de fire neste årene skal vi bruke minst 1 mrd. kr til å løfte leseferdighetene og leselysten til elevene våre. Det betyr

- mer intensivopplæring for dem som sliter
 - mer til skolebibliotekene
 - flere fysiske bøker, både i barnehage og skole
 - en lesekommisjon som skal gi helt konkrete anbefalinger om hvordan elever i Norge best lærer å lese
- Jeg er overbevist om at den nasjonale lesesatsingen vil gi resultater – ikke alene på grunn av en ekstra milliard kroner de neste årene i statsbudsjettet, men mest fordi vi gjennom denne satsingen peker tydelig retning og gir dyktige ansatte bedre rammebetingelser og selv-tillit til å utvikle gode satsinger lokalt.

En av de største satsingene i dette budsjettet er en forsterkning av bemanningssituasjonen i norske barnehager. Regjeringens opprinnelige forslag om øremerkede midler til toppet bemanning er kraftig forsterket. Sammen med SV, MDG, Senterpartiet og Rødt setter vi nå av 800 mill. kr til toppet bemanning, slik at de ansatte kan få hjelp til andre oppgaver og få bruke mer av tiden på ungene. Vi viderefører samtidig tilskuddet til økt pedagogtetthet og til grunnbemanning i levekårsutsatte områder, og ikke minst prioriterer vi at enda flere får ta den populære arbeidsplassbaserte barnehagelærerutdanningen.

For få norske studenter søker seg til barnehagelærerutdanningen. Denne utviklingen har regjeringen ambisjoner om å snu, på samme måte som utviklingen for grunnskolelærerne er snudd. TALIS-undersøkelsen fra i høst viser at veldig mange ansatte i barnehagene trives i jobben sin, men mange opplever at omgivelsene ikke i stor nok grad anerkjenner den jobben de ansatte gjør. Det er tilbakemeldinger vi må ta på alvor. Det er tilbakemeldinger denne regjeringen og dette stortingsflertallet tar på alvor.

Barn er forskjellige. Elever i norsk skole har ulike interesser og ulike ferdigheter. Noen kan springe fort, andre kan se langt, og andre kan bære tungt – mens andre til og med kan slå troll i kappspising.

Derfor er det helt avgjørende at vi fortsetter å gjøre skoledagen mer praktisk, mer aktiv og mer variert. Neste år utvider vi derfor også ordningen med å kjøpe inn utstyr til praktisk læring til å gjelde helt fra 1. klasse og opp til 10. trinn.

Presidenten [12:39:54]: Det blir replikkordskifte.

Simen Velle (FrP) [12:40:07]: Mange unge går gjennom skoleløpet uten å føle mestring og blir ikke forberedt på hva som møter dem etter grunnskolen. Stadig flere unge faller fra, og altfor mange unge får et liv i varig utenforskap. Tallene er dystre:

- Over 40 pst. av 15-åringene er på det laveste nivået i ett eller flere fag.
- Over 114 000 personer mellom 20 og 29 år sto helt utenfor utdanning og arbeidsliv ved utgangen av 2024.
- Andelen unge på uføretrygd har aldri før vært høyere.
- Det har vært en kraftig økning i ungdomskriminaliteten de siste fem årene, og økningen er størst blant de aller yngste ungdommene.

Det utenforskapet som Arbeiderpartiet skremmer med at vil bli konsekvensen av Fremskrittspartiets skolepolitikk, er i dag en realitet for stadig flere unge i vårt samfunn – ungdom som har mistet all tro på at de kan lykkes i å få oppfylt sine drømmer. Hvor ille må det bli før statsråden og resten av hennes parti også innser at det er en krise i norsk skole, og at løsningen ikke er å gjøre det samme som før, men å skape en skole som ser hver enkelt elev og gir elevene muligheten til mestring basert på deres eget faglige nivå?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [12:41:13]: Jeg er helt enig med representanten i at det er for mange unge som ikke er forberedt på det som kommer etter grunnskolen. På mange steder jeg har reist til, har jeg opplevd å få tilbakemeldinger om at barne- og ungdomsskolen oppleves som en forberedelse til høyere utdanning, og sånn skal det ikke være. Vi trenger 85 000 nye fagarbeidere i landet vårt de neste årene, og da må barne- og ungdomsskolen også forberede elevene på yrkesfaglige løp.

Derfor tar vi tak og øremerker midler. Vi kan snakke fint om hvor viktig det er med en praktisk skole, men vi må faktisk gjøre noe med det – utvikle gode metoder og øremerke midler, ikke minst til utstyr og til lokaler. Jeg opplever en dugnad der ute, jeg opplever løft.

Jeg vil også gjenta noen tall: Aldri før i Norge har flere søkt seg til yrkesfag enn i år. Aldri før har flere fullført

og fått med seg fagbrev ut i arbeidslivet. I et land som om ti år kan mangle så mange som 85 000 fagarbeidere, er dette helt avgjørende. De har aldri før kommet så raskt i jobb som de gjør nå.

Simen Velle (FrP) [12:42:12]: La meg konkretisere spørsmålet mitt litt: Det var 114 000 personer mellom 20 og 29 år i Norge som sto helt utenfor både utdanning og arbeidsliv ved utgangen av 2024. Andelen unge på uføretrygd har aldri før vært høyere. Noe svært mange norske elever som fullfører videregående skole – og grunnskolen, for den saks skyld – poengterer, er at de møter en skole hvor de ikke føler mestring.

I Fremskrittspartiets budsjetter er det påpekt, og også en rekke ganger i denne salen av representanter fra mitt parti, hvor viktig det er å få innført dynamisk nivådeling i norsk skole – ikke bare for å sørge for at man møter elevene på deres eget faglige nivå, men også for å sørge for at de pengene vi bruker på skolevesenet, brukes på en mest mulig målrettet måte. All den tid man putter milliarder inn i hvert eneste klasserom i hele landet og til hver eneste elev, blir det ganske lite penger per elev, men hvis man tør å skille dynamisk på faglig nivå, vil man også ende opp med at de elevene som trenger hjelp mest, får all den hjelpen de trenger.

Spørsmålet mitt er: Er dette noe statsråden er villig til å se på i årene som kommer?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [12:43:15]: Ja – og som jeg også sa i mitt innlegg, er dette med intensivopplæring, som er noe av det representanten er inne på, utrolig viktig. Det er utrolig viktig at vi kan løfte dem som strever, men jeg er ikke minst opptatt av at det skal bli enda flere som gjør det bra. Det er ikke til å komme bort fra at læringsresultatene i norsk skole begynte å falle i 2015, på FrPs vakt – en halvering av dem som presterer best i matematikk i PISA-undersøkelsen. Det kan vi ikke leve med. Vi er nødt til å ha mer intensivopplæring for å løfte flere, både de gode og de som strever. Nettopp det er også en viktig del av det leseløftet som jeg signaliserte i mitt innlegg.

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [12:44:04]: Min plan var egentlig å spørre kunnskapsministeren om hvorfor budsjettet ikke satser på realfag, hvorfor det kuttes i videreutdanning av lærere, hvorfor det er 868 færre lærerårsverk ute i klasserommene i år enn i fjor, og hvorfor regjeringen vil fjerne nasjonale prøver. Så må jeg i stedet stå her og si at jeg er veldig bekymret for hva regjeringen nå skal gjøre med private barnehager, og hvorvidt regjeringen planlegger å bryte barnehageforliket, bryte et stortingsvedtak, bryte egne løfter – og ikke kompensere private barnehager for de pensjonskostnadene de har, som er dokumentert, ved å innføre en

søknadsordning fra 1. januar som Stortinget har vedtatt, og som Arbeiderpartiet var med på.

Mitt ene og egentlig ganske enkle spørsmål til statsråden er: Planlegger kunnskapsministeren en gang de neste dagene å legge fram en forskrift som bryter med stortingsvedtaket og barnehageforliket?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [12:45:00]: Det er fristende å svare på en del av de spørsmålene representanten i sitt stille sinn hadde tenkt å stille. Jeg vil bare kommentere ett av dem, for det er interessant å vite: Grunnen til at det er færre lærere, kan jo fort være at det er 8 000 færre elever. Det er i så tilfelle naturlig at det kom en justering der.

Når det gjelder spørsmålet om søknadsordning for pensjonstilskudd, har vi, som representanten er godt kjent med, hatt den på høring med frist 30. september. Jeg er opptatt av å finne en løsning på dette som er i samsvar med forliket. Vi er opptatt av å legge til rette for at det skal være likeverdige pensjonsvilkår som for ansatte i kommunale barnehager, og vil konkludere om innretningen av tilskuddet så fort som overhodet mulig.

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [12:45:52]: Dette er en forskrift, altså om en søknadsordning for pensjonskostnader, som skal tre i kraft 1. januar. Det er ikke så veldig lenge til dette må innføres. Da vil jeg jo tro at departementet – jeg vil anta at ikke alle i departementet skal jobbe overtid i hele juleferien og på julaften – nå har klar en modell, en forskrift, som de har tenkt å sende ut.

Da er mitt spørsmål til statsråden igjen: Kan hun nå avkrefte eller bekrefte, og jeg minner om at hun har opplysningsplikt, om de nå de neste dagene kommer til å legge fram en forskrift som bryter med barnehageforliket og stortingsvedtaket? Jeg spør fordi et flertall på Stortinget har sagt at regjeringen skal levere, og jeg må bare si at hvis Arbeiderpartiet starter denne stortingsperioden med å bryte med et barnehageforlik som vi brukte over et år – masse tid og energi – på å gå sammen med Arbeiderpartiet om, kommer man til å svekke tilliten til alle andre forlik på Stortinget denne perioden. Så jeg håper Arbeiderpartiet ikke gjør det.

Statsråd Kari Nessa Nordtun [12:46:48]: Vi jobber på spreng for å ferdigstille denne nye forskriften. Det som er viktig, er at man følger de prosedyrene vi har for høring, og da har vi heller ikke anledning til å gå forbi det. Vi forholder oss også til fristen, som er 1. januar.

Jeg minner også om Grunnloven § 75, at «[d]et høyres Stortinget til (...) å løyve dei pengesummane som trengst til statsutgiftene».

Sunniva Holmås Eidsvoll (SV) [12:47:23]: Barnehagen er et fantastisk velferdstilbud for både barn og fa-

milier. De siste årene har flere og flere barn blitt inkludert i barnehagefelleskapet, og det er veldig bra, men når flere av de minste barna går i barnehagen, krever det mer. Flere barn enn før trenger også spesialpedagogisk hjelp, og en økt andel pedagoger i barnehagen gjør at mer tid brukes til planlegging borte fra barna. På toppen av det har sykefraværet i barnehagene økt.

Alt dette har gjort at barnehagene våre nå står i en bemanningskrise. Den er det vårt ansvar å løse i denne salen, men regjeringen har så langt ikke selv tatt initiativ til det. Det har vært noe SV har presset på for i budsjettforhandlingene i Stortinget. Potten til toppet bemanning i barnehagene, som SV har fått på plass i budsjettet tidligere i år, blir nå nesten firedoblet. Det er bra, men hva gjør regjeringen? I regjeringens plan for Norge, som kom denne uken, står det, etter hva jeg kunne finne, ingenting om ambisjoner for kvalitet, innhold eller bemanning i barnehagene. Er det sånn å forstå at regjeringen nedprioriterer de minste barna?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [12:48:25]: Det er overhodet ikke sånn å forstå. Jeg mener at nettopp den enigheten vi har funnet, med 800 mill. kr og i tillegg over 200 mill. kr til levekårsutsatte områder, treffer utrolig godt. Jeg har besøkt enkelte av barnehagene som mottar dette, og det er utrolig viktig for at de kan holde god kvalitet på barnehagetilbudet. Det er jeg veldig, veldig glad for. Jeg tenker at pengene sier sitt her.

Det er også gitt 800 mill. kr til kommunene med anmodning om at dette skal brukes på barnehagebemanning. Det er viktig å passe på at kommunene følger opp dette i stedet for f.eks. å kutte i eiendomsskatt.

Erling Sande (Sp) [12:49:16]: Eg hadde egentleg det same spørsmålet som representanten Tybring-Gjedde. Når statsråden siterer Grunnlova, trur eg at eg skal nøye meg med å seie at det er få ting som er så grunnleggjande i vårt politiske styre som at regjeringa følgjer opp det eit fleirtal på Stortinget seier. Det føreset eg at regjeringa gjer også i saka om pensjonskostnader for private barnehagar.

Så må eg følgje opp ein tråd frå ei tidlegare replikkveksling her i dag, knytt til privatskulelova. Eg skal ikkje spørje konkret om saka i Gudbrandsdalen, eg veit ho er til behandling og er anka inn for statsråden, men på generelt grunnlag: Er statsråden einig i at dagens privatskulelov ikkje skal gje fylke og kommunar veto når det gjeld oppretting av eit privat skuletilbod?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [12:50:12]: Her er det viktig å ta hensyn til de forarbeidene som ligger til grunn for loven. Der skisseres det enkelte unntak, uten at jeg kan gå inn på dem på stående fot i salen nå.

Joel Ystebø (KrF) [12:50:39]: Norsk skole står overfor store utfordringer med kombinasjonen av dårlige resultater i elevens basisferdigheter og for lite satsing på lærerne. Vi har lange skoledager for de yngste, samtidig som lærere rapporterer om stadig mindre rom for oppfølging, relasjonsarbeid og faglig fordypning.

Skal vi lykkes med å løfte lærernes trivsel og ønske om å stå i jobben, må vi prioritere lærerrollen og kvaliteten i undervisningen høyere enn antall timer på timeplanen. Dette har også Kristelig Folkeparti foreslått. Jeg synes det er spennende at statsråden nå har signalisert at hun vurderer å korte ned skoledagen for de yngste, men vil hun ta skrittet fullt ut og støtte vårt forslag om et stort skoleforlik, der vi korter ned skoledagen til finsk nivå og bruker pengene på mer lærerlønn og mer kontaktlærertid for å løfte kvaliteten i skolen?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [12:51:31]: Jeg er glad for at KrF og vi er på samme linje her. Når det er så stor avstand mellom det vi ser i finsk skole av timetall, og det vi ser i norsk skole, er det grunn til å se om vi gjør ting riktig, ikke minst når vi ser at det er tilført 1 350 ekstra timer i den norske grunnskolen siden jeg gikk på skolen. Det er utrolig viktig at vi tenker nytt om dette, og at vi gjør det sammen med nettopp de ansatte, er kjempeviktig. Jeg gleder meg til å ta fatt på det arbeidet som ligger foran oss i denne satsingen.

Vi er nødt til å løfte lærerrollen, og derfor har vi gjort konkrete endringer i opplæringsloven – flere endringer for å sikre at læreren skal ha autoritet i klasserommet. Det er ikke noe vi kan bevilge oss ut av, men det handler om å ha en tydelig lovgivning som Stortinget er med på, for å få det realisert.

Presidenten [12:52:25]: Replikordskiftet er omme.

Statsråd Sigrun Aasland [12:52:45]: Vi har løst mange umulige oppgaver i dette landet, og jeg tror det handler om at vi klarer å bruke den kompetansen vi har, jobbe for at alle får delta, og lære oss nye ting når vi trenger det. Skipsbygging og komplekse operasjoner til havs er et eksempel. Og det var en gang en konge som utlovde prinsessen og halve riket til den som kunne bygge et eventyrskip som går like fort til lands som til vanns. Det var mange som prøvde seg den gangen, men det var en nær sagt umulig oppgave. Med bl.a. Per og Pål, som verken ville dele niste eller fortelle hvor de hadde tenkt seg, gikk det dårlig. Den som fikk det til, som vanlig, var Askeladden, som lyttet til rare folk med ulik og kanskje litt rar kompetanse han traff på sin vei, og delte med dem av sitt.

Vi har blitt gode på skipsbygging i Norge, og jeg tror vi har lært noe av Askeladden. Det handler om å være nysgjerrig, samarbeidsvillig og løsningsorientert. Denne

uken la regjeringen fram sin plan for Norge. I denne planen er kunnskap, forskning og kompetanse en forutsetning, ikke et eget kapittel. Det gjennomsyrrer alle punktene, for skal vi lykkes, er kunnskap, forskning og kompetanse gode hjelpere vi ikke klarer oss uten.

Jeg vil takke våre budsjettpartnere Senterpartiet, SV, Rødt og MDG for det som har blitt et svært godt budsjett og et tydelig svar på kompetanse- og kunnskapsbehov vi står overfor. Med dette budsjettet styrker vi forskning på områder der vi har store og vanskelige oppgaver å løse. Vi sørger for nødvendig kompetanse fra utdanningsinstitusjonene våre, og vi styrker mulighetene for mer praktisk, arbeidslivsnær, fleksibel og livslang læring.

Universitetene og høyskolene våre er helt sentrale for å møte de teknologiske og demografiske endringene vi står overfor som samfunn, og derfor styrker vi denne sektoren med 77,6 mill. kr sammenlignet med 2025. Vi gjør også tydelige prioriteringer av studieplasser innen medisin, psykologi, sykepleie, kvanteteknologi og arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning. Det gjør vi innenfor en stabil og forutsigbar ramme. Fleksible utdanningsmuligheter gjør det mulig å lære hele livet. Det skal gi næringslivet kompetansen de etterspør. Regjeringen styrker i dette budsjettet fagskolene med 900 studie-plasser. For å sikre tilgang til høyere utdanning i hele landet styrker vi også universitetet i Tromsøs campus i Kirkenes med 6 mill. kr.

Jeg er glad i eventyr, men de er jo fra en annen tid, og vi lever i en farlig verden. Forskingen og kunnskapens rolle er i dag under press flere steder i verden. Derfor er det viktig at vi prioriterer en framtidsrettet og forutsigbar finansiering av forskning, og det gjør vi med dette budsjettet. Vi investerer i tungregnekapasitet, vi styrker kvantesatsingen, og vi satser på framvoksende teknologier i tett samarbeid med næringslivet. Dette gir våre forskere gode og langsiktige vilkår for å drive banebrytende forskning.

Denne regjeringen ser som kjent ikke bakover, men framover. Vi skal ha mobilen ut av skolen, men vi skal også ha kvantedatamaskinen inn på universitetet, og derfor investerer vi 380 mill. kr i tungregningskapasitet i Sigma2. Vi styrker kvantesatsingen med 150 mill. kr, og vi gir 50 mill. kr til Universitetet i Oslo og NTNU for forskning på framvoksende teknologier. Vi satser også på hav, klima og miljø og setter av 1 mrd. kr over ti år til Polhavet 2050, i tillegg til en helt ny forskningssatsing på forsvarsevne, sikkerhet og beredskap.

Askeladden lyktes der andre mislyktes fordi han gikk på med krum rygg, brukte de ressursene han hadde til rådighet, og ikke minst dro nytte av andres kompetanse. – Vil du være med, så stig på, sier han til sine gode hjelpere som han møter på veien. Slik må vi ruste Norge for fremtiden. Vi må si «stig på» til alle som trenger kom-

petanse, til næringslivet som vil samarbeide med forskningen, og til verden som vil jobbe sammen med våre forskere og utdanningsinstitusjoner for å løse de store utfordringene.

Presidenten [12:57:09]: Det blir replikkordskifte.

Joakim Myklebost Tangen (FrP) [12:57:25]: Regjeringa har sagt at dei ønskjer å satse på fagskular og spesielt utdanningar innanfor tekniske og maritime fag. Dette er Framstegspartiet heilt einig i og synest er ei kjempebra prioritering. Vi meiner det er viktig no som Forsvaret har sagt at dei skal styrkje Forsvaret og treng endå meir personell. I tillegg har endå fleire valt yrkesfag, og kanskje ønskjer dei seinare å ta etter- og vidareutdanning og kan gå inn på fagskulane. For å sikre at det blir fleire plassar på desse studia, er det viktig at det blir sikra god finansiering. Mange fylke opplever i dag ein pressa økonomi og må dessverre kutte i tilbodet. Eg vil difor spørje statsråden om ho kan forsikre om at reelle kostnader knytte til studieplassar på tekniske og maritime fag blir dekte med dagens tilskotsordning.

Lise Selnes hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Sigrun Aasland [12:58:18]: Takk for spørsmålet.

Jeg er enig i at fagskolene også har en avgjørende rolle i å styrke vår sikkerhet. Derfor har vi ikke bare økt antallet studie-plasser med 900 i dette budsjettet – de siste fire årene har vi i tillegg økt finansieringen til fagskolene betydelig. Vi har også endret finansieringssystemet, slik at betalingen per studie-plass og for gjennomførte studiepoeng er økt. Det er fylkeskommunene som forvalter disse pengene, som er nærmest arbeidslivet, og som for-deler de midlene som tildeles, til de studie-plassene det er størst behov for i deres fylke.

Joakim Myklebost Tangen (FrP) [12:59:06]: Det er som det blei nemnt her, sett av 68 mill. kr til å opprette 900 nye fagskuleplassar. Det eg lurar på, er om statsråden kan garantere at det er nok pengar til 900 studie-plassar, for det er veldig ulik kostnad på dei ulike studie-retningane. Spesielt dei tekniske og maritime faga er veldig kostbare fordi det er behov for utstyr og avansert materiell. Det er både maskinrom og simulatorar som gjer at dette er kostbare utdanningar samanlikna med andre fagskulestudiar.

Statsråd Sigrun Aasland [12:59:37]: Det er en bevilgning som dekker 900 studie-plasser. Det er riktig som representanten sier, at det er ulik kostnad. Det er også veldig ulike kostnader geografisk, faglig og mellom de ulike fagskolene. Derfor har det vært vurdert – men ikke landet på – å lage en finansieringsordning som dif-

ferensierer mellom alle de ulike typene fagskoleutdanninger. Det vi imidlertid har supplert denne finansieringen med, er en søknadsordning i Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse, der man også kan få tildelt midler til kostbart utstyr, og det tilfaller i veldig stor grad de tekniske fagskoleutdanningene.

Monica Molvær (H) [13:00:33]: Statsråden bruker mye tid på å skryte av statlige bevilgninger til forskning, men budsjettet er blottet for politikk som får næringslivet med på laget. Nylig gikk IT-professor og investor Haakon Bryhni ut og sa at han føler seg tvunget til å oppfordre studentene sine til å starte selskap i utlandet, som en følge av Arbeiderpartiets skattepolitikk. Exitskatt, formuesskatt, utbytteskatt – alt bidrar til å skremme investeringer, innovasjon og forskning ut av landet. Når eierskap flytter ut, følger også forskningsmiljøer og kompetansearbeidsplasser med. Danmark gjør det motsatte av regjeringen. De bruker skattepolitikken til å tiltrekke seg både forskere og kapital. Sverige og Danmark har forstått hvor skadelig det er å skatte i hjel bedrifter som skal investere i langsiktig kunnskap.

Mitt spørsmål er: Innrømmer statsråden at næringslivet har vesentlig dårligere rammer for å investere i forskning og eie selskaper i Norge i forhold til våre naboland?

Statsråd Sigrun Aasland [13:01:31]: Jeg deler representantens bekymring for om norsk næringsliv i tilstrekkelig grad investerer i forskning, men det er altså sånn at vi har en solid offentlig finansiering av forskning, og vi har også god politikk for å fremme næringslivets bidrag. Den skal bli enda bedre. I dette budsjettet ligger det også en helt ny satsing på forskning på kvanteteknologi, der nettopp næringslivet har en sentral plass.

Jeg opplever ikke at norsk næringsliv er skremt – tvert imot. Jeg var nylig og besøkte Det Norske Veritas, som har satt av 2 mrd. kr til å finansiere grunnforskning, og det foregår veldig mye godt i norsk næringslivs FoU-aktivitet. Det er også sånn at de kontorene vi har for teknologioverføring på norske universiteter, har sett en økning i patenter i samme periode som det totale antallet patenter i Norge har gått ned. Det sier meg at vi har et godt utgangspunkt for forskningsbasert verdiskaping. Vi kan bli enda bedre. Rammevilkårene både er gode og skal bli enda bedre.

Monica Molvær (H) [13:02:34]: Det er gode muligheter for å starte bedrifter i Norge, men problemet er når det blir verdifullt. Det er da det er vanskelig å være norsk eier. Forskjellen på regjeringen og Høyre er at vi faktisk gir næringslivet muligheter til å investere mer i forskning og kompetanse. Vi foreslår 6 mrd. kr i skatte-

lette for næringslivet. Vi gir også mer penger til forskning og styrker næringsrettet forskning.

Regjeringen velger en annen strategi. På den konferansen det vises til, uttalte statsråden at næringslivet må gå i seg selv og bidra mer til forskning, slik de gjør i Sverige og Danmark. Det hjelper imidlertid lite å rette pekefingeren mot næringslivet når regjeringen samtidig øker skattene og svekker næringslivets mulighet til å bli i Norge og investere i forskning. Mener statsråden det er regjeringen som må ta en runde med seg selv, når det er skattepolitikken som gjør det mindre attraktivt å investere i forskning og kompetanse i Norge?

Statsråd Sigrun Aasland [13:03:26]: Alle land har litt ulik skattepolitikk. Jeg tror mange bedrifter – både svenske, danske, britiske og andre – vil være misunnelige både på norsk arbeidsgiveravgift, norsk selskapskatt og andre deler av det norske skattesystemet. Det er gode vilkår for å investere i forskning i Norge. De kan bli bedre. Det er også mange historiske grunner til at norsk næringsliv i mindre grad enn i mange andre land investerer i forskning, men å redusere et så stort spørsmål, med så mange nødvendige grep, til et spørsmål om skatt mener jeg er for enkelt.

Sunniva Holmås Eidsvoll (SV) [13:04:15]: I eventyret om Hans og Grete er familien så fattig at de ikke har råd til mat til barna, og den slemme stemoren overtaler faren til å etterlate søskenparet ute i skogen. Det er en brutal påminnelse om at det er mange som sliter med å få endene til å møtes. I statsbudsjettet foreslo regjeringen å kutte i stipendet til folkehøyskoleelever. Da ble det en massiv storm av henvendelser fra bekymrede foreldre, elever, tidligere elever, rektorer og lærere. Over 30 000 signerte opprop mot kuttet. Hvis stipendet hadde blitt kuttet, var bekymringen stor for at de som kommer fra trange kår, ikke ville ha mulighet til å gå på folkehøgskole uten å sette seg i dyp gjeld. Heldigvis retter budsjettforliket opp dette, slik at eventyret kan ende lykkelig for dem som vil søke på folkehøgskole. Er statsråden enig i at dette var et kutt som ville slått uheldig ut?

Statsråd Sigrun Aasland [13:05:00]: Jeg vil først skryte av representantens sjangervalg i dagens debatt. Jeg synes det er imponerende. Så vil jeg opplyse om at folkehøgskolene ligger under kunnskapsministerens felt, men jeg skal forsøke å svare på vegne av regjeringen.

Jeg er glad for at vi i forliket fikk på plass en endring i folkehøgskolenes vilkår. Dette er et budsjett i en tid med trange økonomiske rammer, med store, viktige prioriteringer for vår felles sikkerhet. Derfor var det nødvendig å gjøre noen vanskelige prioriteringer, men i dette tilfellet har vi lyttet både til våre gode budsjettpartne-

re og til folk der ute og endret stipendandelen for folkehøyskoleelevene.

Erling Sande (Sp) [13:05:48]: Dei demografiske utfordringane vi står framfor, rammar ulikt. Eit svært viktig grep som Senterpartiet og Arbeidarpartiet lanserte for noko over eit år sidan, handlar om nedskrivning av studielån for å sikre rekruttering og kompetanse til dei områda i landet der dei demografiske utfordringane er størst. Men då ordninga langt om lenge kom, etter forslag frå regjeringa, var det noko heilt anna enn det veljarane var førespegla i valkampen, også av Arbeidarpartiet sine egne kandidatar rundt omkring. Ein kan vel seie at dei hadde selt skinnen før bjørnen var skoten. Spørsmålet mitt til statsråden er det følgjande: Etter all uroa som oppstod då regjeringa lanserte denne saka, og etter den retretten Arbeidarpartiet har gjort, kan folk i heile landet no vere sikre på at ordninga om nedskrivning av studielån kjem til å bestå?

Statsråd Sigrun Aasland [13:06:51]: Takk for spørsmålet.

Ja, nå vedtar Stortinget et budsjett med en god ordning for gjeldslette i sentralitetszone 5 og 6 og i innsatssonen. Det er et viktig grep. Vi har tidligere sagt, også i denne salen, at det ble feil. Vi har beklaget, vi har ryddet opp, og gjeldssletteordningen gjelder nå, som den ble sendt på høring, med opptjening fra 1. januar 2025 og inn i 2026.

Guri Melby (V) [13:07:33]: Snipp, snapp, snute, så var eventyret ute. Sånn avsluttes de fleste eventyr, og det gjelder også eventyret om norske lektorer i utlandet, hvis denne regjeringen får fortsette å bestemme det. Fra neste år foreslås det å halvere budsjettet for å sende ut norske lektorer som underviser i norsk språk og kultur rundt omkring. Dette er en ordning som har eksistert siden 1913, da den første lektoren ble sendt til Sorbonne i Frankrike for å spre kunnskap om norsk kultur og norsk språk. Ordningen har bidratt til at flere tusen lærer seg norsk i Europa, blir oversettere av norsk litteratur, kommer på besøk til Norge og bidrar i viktig kulturell interaksjon på tvers av landegrensene. Det er en trend at denne regjeringen kutter i alt som handler om internasjonalisering, enten det er å innføre studieavgift for utenlandske studenter, eller nå dette. Betyr det at regjeringen senker ambisjonene for internasjonalisering for norsk høyere utdanning?

Statsråd Sigrun Aasland [13:08:36]: Nei, det betyr det ikke. Regjeringen er opptatt av norsk språk og fagspråk og fremme av norsk kultur og gode relasjoner ute i verden. Regjeringen er også svært opptatt av internasjonalisering av norsk forskning og høyere utdanning,

og vi har gjennomført flere grep det siste halvåret for å forsterke dette, bl.a. for å rekruttere internasjonale forskere til Norge. Men det er altså ikke sånn at alle utgifter som vi tenker har et godt formål, får plass i et budsjett der man må gjøre vanskelige prioriteringer i en tid da trygg økonomisk styring er svært viktig.

Presidenten [13:09:12]: Replikordskiftet er over.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Vebjørn Gorseth (A) [13:09:34]: I 2035 kan Norge mangle 85 000 fagarbeidere. Det er de folkene som skal bygge husene våre, ta vare på foreldrene våre, ta oss gjennom omstillingen til fornybarsamfunnet – roller som er helt avgjørende både for norsk næringsliv og for bærekraften i velferdsstaten.

I altfor mange år ble yrkesfagene nedprioritert, og søkertallene var deretter. Heldigvis har man etter langt om lenge og lenger enn langt klart å snu denne utviklingen. Siden Arbeiderpartiet tok over regjeringskontorene, har andelen som søker yrkesfag, økt år for år. Dette er en viktig del av svaret på hvordan vi skal sikre norsk næringsliv den kompetansen de trenger i framtiden, men det er selvfølgelig ikke hele svaret.

Det er ikke nok at flere søker yrkesfag, flere må også fullføre. I dag er det fortsatt slik at mer enn hver fjerde yrkesfagelev ikke ender opp med et fag- eller svennebrev. Det er ikke godt nok, verken for den enkelte, for arbeidslivet eller for samfunnet. Skal vi klare å få flere til å fullføre, må undervisningen bli enda mer praktisk og relevant. Flere må få lære med hendene, ikke bare med hodet. Vi må sørge for at skolen i større grad speiler arbeidslivet elevene faktisk skal ut i. Veiledningen på ungdomskolen må også bli bedre. Ungdom må få reell kunnskap om hvilke muligheter yrkesfag gir, også de mulighetene det gir for høyere utdanning.

Jeg er glad for at dette budsjettet satser videre på nasjonalt senter for yrkesfag. Skal flere fullføre, må vi fortsette å styrke kvaliteten i opplæringen i samarbeid med næringslivet og fylkeskommunene. Det handler om bedre undervisning, bedre relevans og høyere status for yrkesfagene.

Samtidig må vi erkjenne at fullføring ikke kommer til å se likt ut for alle. Noen er den minste bukken, noen er midt imellom, og noen kommer sist, men alle må komme seg over broen. Da kan vi ikke lage et system som bare er tilpasset dem som går først og raskest. Noen kommer til å bruke lengre tid, noen kommer til å velge feil. Derfor er det bra at dette budsjettet også følger opp fullføringsreformen og fortsetter å styrke ordningen Fagbrev på jobb.

Arbeiderpartiets mål er klart – vi skal sørge for at velferdsstaten og næringslivet får den kompetansen de

trenger. Vi skal gi enda flere ungdommer troen på seg selv, troen på at de evner og kan, og troen på at de trengs. For de trengs!

Joakim Myklebost Tangen (FrP) [13:12:18]: Utdanning må vere brua mellom skule og arbeidsliv. Og som i eventyret med dei tre bukkane Bruse kjem vi oss ikkje over brua med berre prat. Brua må faktisk vere bygd, og ho byggjer ikkje seg sjølv. Då treng vi folk som kan faget sitt.

Mange bedrifter rundt om i landet har stor mangel på kompetent arbeidskraft, og vi må sørge for at vi har eit system som utdannar nok folk til dei yrka der det er stor etterspørsel etter kompetanse. Framstegspartiet ser viktigheita av at tilbodet i utdanningssektoren matchar det behovet næringslivet har.

Fagskulane tilbyr praktisk kompetanse som direkte bidreg til verdiskaping, spesielt innanfor tekniske og maritime næringar. Godt samarbeid med næringslivet gjennom praksisplassar kan sikre god relevans i utdanninga, der næringslivet er med på å forme utdanninga. Særleg viktig no er dei maritime faga, sidan Forsvaret skal styrkjast i åra framover. Dei maritime faga har stort behov for kostbart og avansert utstyr. Dette gjeld alt frå simulatorar til avanserte maskinrom, som er heilt nødvendig for å sikre god opplæring i moderne utstyr, som dei kjem til å møte ute i arbeidslivet. Desse skulane må få sine reelle utgifter dekte. For å sikre at skulane kan gjere nødvendige investeringar i utstyr foreslår Framstegspartiet å auke tilskotet til fagskular med 20 mill. kr slik at dei faktisk blir tilstrekkeleg finansierte.

Dagens finansieringsmodell og organisering gjev rom for ulik praktisering mellom dei ulike fylka. Dette er uheldig då det skaper ulik praktisering, og det hemjar satsinga innanfor fagskulesektoren. Mange fylke er nøydd til å bruke dei frie midlane sine til å finansiere fagskuletilbodet og gjennomføre nødvendige investeringar i utstyr.

Landet over opplever ein den pressa økonomien i fylka, og dei er nøydd til å spare på alle område i drifta. Dette fryktar vi kjem til å gå ut over tilbodet. Difor meiner vi at ansvaret og finansieringa ideelt sett burde bli tilbakeført til staten. Det er uansett essensielt at det blir sikra stabil, rettferdig og føreseieleg finansiering for heile fagskulesektoren.

Fagskulane bør ha like moglegheiter til å tilby den kompetansen arbeidslivet etterspør, uavhengig av økonomien til fylkeskommunen.

Heldigvis ser vi at mengda studentar på fagskulane har auka meir dei siste åra. Dette er i tråd med det arbeidslivet etterspør. Då må vi også som politikarar sørge for at sektoren får økonomisk berekraftige rammevilkår. Framstegspartiet vil jobbe for å få på plass ein

ambisjøs langtidsplan for utvikling av fagskulane. Ein rettferdig og føreseieleg finansieringsmodell og ei satsing på fagskulane vil bidra til auka vekst og ei styrking av norsk konkurransekraft.

Monica Molvær (H) [13:15:44]: Det var en gang et bredt flertall i Stortinget som samlet seg om et barnehageforlik, et forlik som skulle gjelde barnehager i hele landet, ja, i hele kongeriket – ikke som et eventyr, men som et alvorlig løfte om trygghet og forutsigbarhet for barna, foreldrene og de ansatte.

I Norge går om lag halvparten av barna i private barnehager. Mange av disse er startet av gründere, ofte kvinner som har satsset alt de har, for å lage en barnehage i sitt lokalsamfunn. De har vært helt avgjørende for at Norge fikk full barnehagedekning, og for å løse et av våre viktigste samfunnsoppdrag: å gi barna den best mulige starten på livet i deres første møte med verden utenfor familien.

Et forlik forplikter. I dette budsjettet svikter regjeringen oppfølgingen. I dag opplever mange barnehager at de er sendt videre på veien uten niste og uten kart og kompass, samtidig som kostnadene øker og handlingsrommet blir stadig mindre. Regjeringen snakker varmt om tidlig innsats og høy kvalitet i barnehagene. Likevel mangler det økonomiske fundamentet som gjør disse ambisjonene mulig å gjennomføre. Det er som å love trygg grunn å stå på, men samtidig bygge på sand.

Over hele landet står barnehager nå i fare for å gå konkurs, ikke fordi de har vært uansvarlige, men fordi regnestykket rett og slett ikke går opp, og fordi løfter blir brutt. Når ideologi får styre sterkere enn realitetene, framstår regjeringens håndtering som et spill for galleriet. Private barnehager ble lovet forutsigbarhet, men sitter igjen med usikkerhet og regninger de ikke kan betale. Når ansvaret skyves bort og konsekvensene skyves nedover i systemet, er det alltid de mest sårbare som rammes først. I virkeligheten betyr det én ting: Det er barna som betaler prisen.

Barnehager er ikke kulisser i et politisk landskap. De er barnas hverdag. Det er her språket skal utvikles, tillit bygges og framtiden formes. For barna spiller det ingen rolle hvem som eier barnehagene. Det som betyr noe, er at det finnes trygge voksne med tid, kompetanse og stabile rammer rundt seg.

Politikkens oppgave er å ta ansvar og ikke skape usikkerhet. Derfor kan ikke et barnehageforlik behandles som en ønskebrønn. Et forlik i Stortinget er en forpliktelse, og det krever at regjeringen leverer. Nå haster det med en avklaring. Hvis regjeringen ikke følger opp barnehageforliket med reelle midler og handling, risikerer vi at dette ikke blir historien om ansvar og fellesskap, men om et løfte som ble brutt for barnehager i hele lan-

det – og at vi til slutt står igjen og må konstatere: Snipp, snapp, snute, så var stortingsforliket ute. Det kan vi ikke tillate, for det handler ikke om ideologiske markeringer, men om barnas trygghet og om Stortingets troverdighet når vi først gir et løfte.

Sunniva Holmås Eidsvoll (SV) [13:18:57]: Nå har det vært nok eventyr, la meg heller fortelle en historie fra virkeligheten.

Da SV satt i byrådet i Oslo, innførte vi en stor barne-reform, nemlig gratis SFO, eller AKS, som det heter i Oslo. På mange skoler deltok under halvparten av elevene i AKS da det kostet penger, men da det ble gratis, skjøt deltakelsen i været. Økningen var størst i de delene av byen der det er størst utfordringer med levekår. Andre byer startet med det samme, f.eks. Stavanger, der de rød-grønne satt ved makten.

I statsbudsjettene de siste fire årene har SV sikret gratis SFO for alle på 1.–3. trinn i hele landet, etter inspirasjon fra reformen i bl.a. Oslo og Stavanger. Det har gjort en stor forskjell. Flere barn får være med, og familier slipper å bekymre seg for regninger som kan være tunge å bære. Men vi har ikke stoppet der. Nå tar vi et nytt, viktig skritt: Fra neste år blir det gratis SFO også for 4. trinn i levekårsutsatte områder, dvs. områder med områdeløft. Det betyr at barn som trenger det mest, får muligheten til å fortsette i SFO uten at økonomien setter en stopper.

Hvorfor er dette så viktig? Jo, fordi vi ser hva som skjer når regningen kommer på 4. trinn. Rektor ved Ols-vik skole i Bergen fortalte denne uken i Bergensavisen at de vet at noen sluttet i høst, da de fikk første regning. «Da gråt vi våre modige tårer», sa rektoren. Av dem som sluttet, beskriver hun noen som de sårbare elevene, som de sterkt ønsker skal være på skolen med lek og venner framfor å sitte foran en skjerm alene hjemme. Da mister barna et trygt sted å være, gode venner og muligheten til å delta i aktiviteter som gir mestring og glede.

Med gratis SFO på 4. trinn i levekårsutsatte områder sikrer vi at flere barn får være med, at forskjellene blir mindre, og at fellesskapet blir sterkere. Det er sosial utjevning i praksis. Det er politikk som merkes i hverdagen.

SV kjemper for et samfunn der alle barn har like muligheter – uansett hvor de bor, og uansett hva foreldrene tjener. Gratis SFO er et viktig steg på veien, og vi gir oss ikke før vi har et tilbud som er gratis og tilgjengelig for barn, hele veien.

Julia Eikeland (A) [13:21:19]: Fellesskolen er stedet der historiene våre begynner å skrives. Det er her barn møtes på tvers av bakgrunn og får muligheten til å lære av hverandre, men også sammen med hverandre. Mye

går bra i skolen, og det skal vi være stolte over, men vi har også noen utfordringer vi er nødt til å ta tak i.

Jeg er vokst opp med en skjerm i hånden, og jeg vet hvor raskt oppmerksomheten brytes når varsler og innhold hele tiden avbryter det vi holder på med. Når skjermen tar for mye plass, tar den også noe annet – roen og konsentrasjonen. Og da vet vi hva som skjer i klasserommet: Når roen forsvinner, forsvinner også læringen. Nettopp derfor har Arbeiderpartiet tatt grep: mindre skjerm, mer fysiske bøker og mer tid til det som er helt grunnleggende, nemlig lesing, skriving og regning – ikke fordi teknologi er farlig, men fordi ingen historie gir mening hvis en åpner boka midt i. Sånn er det også i skolen. Uten de grunnleggende ferdighetene faller resten fra hverandre. Derfor stopper Arbeiderpartiet nå den ukritiske digitaliseringen av norsk skole. Vi må sørge for at flere elever kan lese mer og bedre, og nettopp derfor gir vi minst 1 mrd. kr over fire år til en historisk satsing på leseløftet.

Men fellesskolen slutter ikke når skoledagen er over. Alle barn skal ha lik mulighet til å delta i lek, læring og fellesskap etter skoletid. SFO er der barn leker, lærer og hører til, også etter skolen. Tolv timers gratis SFO for 1.–3. trinn har gjort en reell forskjell. For mange familier er det det som avgjør om barnet får muligheten til å være med eller ei. Derfor er jeg glad for at vi i budsjettforliket sammen med Rødt, Senterpartiet, MDG og SV utvidet ordningen til å gjelde også 4. trinn i levekårsutsatte områder, for barns rett til fellesskap skal ikke avgjøres av foreldrenes økonomi.

Vi vet også at ikke alle elever lærer likt. Noen lærer med blyant, noen lærer med verktøy, og noen lærer best når de får gjøre og ikke bare høre. Derfor styrker vi praktisk læring, med mer utstyr og flere læringsarenaer.

Fellesskolen er hjertet i samfunnet vårt. Når vi styrker fellesskolen, styrker vi også Norge, og det er det dette budsjettet gjør.

Line Marlene Haugen (FrP) [13:24:32]: Jeg ønsker å starte i et helt vanlig klasserom langt utenfor eventyr-bøkene, med én lærer og 30 elever. Før timen starter, har den læreren allerede planlagt fire eller flere ulike undervisningsopplegg, for å sørge for tilpasset og individuelt tilrettelagt opplæring. I timen skal det også gis ekstra lese- og skrive støtte, og noen skal ha ytterligere læringsstøtte. I tillegg er det elever som flyr inn og ut av timen, og noen kjeder seg fordi det er for enkle oppgaver. Alle skal jo lære på sitt nivå. Samtidig må undervisningen også være variert, den må være praktisk, dokumentasjon skal leveres, tiltak evalueres, alle elevene skal også bli sett – alt dette, med én lærer, på en gang. Dette er ikke unntak, dette er faktisk hverdagen i svært mange klasserom.

Denne hverdagen er imidlertid totalt fraværende i regjeringens virkelighetsoppfatning. I regjeringens plan for Norge loves det også mer praktisk undervisning, flere barn på SFO, mer og tettere oppfølging og flere oppgaver lagt på skolen og læreren. Det som mangler fullstendig, er hvordan dette faktisk skal gjennomføres. Flere barn på SFO krever flere voksne. Mer praktisk og variert undervisning i felles klasserom krever flere lærere, og mer tilrettelegging krever mer tid.

Likevel finner jeg ikke et eneste konkret grep for å styrke pedagogisk personell, ikke én plan for flere kompetente lærere i klasserommet. Tvert imot får vi servert et statsbudsjett som avviker et av de få tiltakene som faktisk har dokumentert effekt for å beholde lærere i skolen, og det er veiledningsordningen for nyutdannede lærere. Skal vi ta lærerens arbeidshverdag på alvor, må vi også ta ressursbehovet på alvor. FrP mener at veiledningsordningen må videreføres slik den er, fordi kommunebudsjettene er som de er, og fordi den virker.

I tillegg til veiledningsordningen har vi i FrP i vårt alternative statsbudsjett lagt inn 1 mrd. kr øremerket til skolene, men uten ytterligere føringer og krav. Lokale utfordringer krever lokale løsninger og tiltak. Skal vi styrke skolen, må vi ha respekt for virkeligheten i klasserommet – en virkelighet lærerne kjenner godt, men som regjeringen og budsjettpartnerne burde kjent mye bedre.

Øystein Mathisen (A) [13:27:29]: Verden rundt oss endrer seg raskt. Teknologiske gjennombrudd, klimaendringer og en mer urolig geopolitisk situasjon stiller nye krav til Norge. I en slik tid er kunnskap, utdanning og fri forskning ikke bare viktig, det er helt avgjørende.

Derfor er det riktig og viktig at årets budsjett satser tungt på utdanning og forskning. I 2026 foreslås det 51,3 mrd. kr til forskning, en realøkning på 1,8 pst. Dette styrker Norges kunnskap og det vi skal leve av de kommende årene. Det er ikke tilfeldige satsinger, de er målrettede og strategiske. Vi styrker tungregning og digital infrastruktur, satser tungt på kvanteteknologi og KI, på beredskapsforskning, på arktisk forskning og polarforskning gjennom Polhavet 2050, og vi styrker helsefagene. Dette er forskning som styrker Norges konkurransekraft og velferd, nå og i årene framover.

I en tid da fri og uavhengig forskning er under press i land vi samarbeider tett med, er det ekstra viktig at Norge går motsatt vei. Vi skal være et land der kunnskap kan utvikles fritt, basert på fakta, ikke med politisk press eller kortsiktige interesser.

Skal Norge lykkes i framtiden, trenger vi omstilling og økt konkurransekraft. Da er forskning helt avgjørende. Det krever både sterk offentlig finansiering og et næringsliv som investerer mer i forskning og utvikling i de kommende årene.

Vi må forske mer. I dag ligger Norges samlede forsknings- og utviklingsinnsats på om lag 1,85 pst. av bruttonasjonalproduktet. Det er et godt stykke unna målet om 3 pst. og lavere enn både våre nordiske naboland og OECDs gjennomsnitt.

Næringslivets andel ligger rundt halvparten av den samlede forskningsinnsatsen, og dette er betydelig under OECD-snittet. Derfor har regjeringen lagt fram en helhetlig strategi for å øke næringslivets investeringer i forskning og utvikling, og ministeren har løftet denne saken høyt. Offentlige midler skal ikke erstatte private investeringer, de skal utløse mer. Politikken må gjøre det mer attraktivt og mer lønnsomt å satse på forskning i Norge.

Kunnskapen vi bygger i dag, er avgjørende for hvilke jobber og hvilken verdiskaping vi skal ha og leve av i morgen. Da må vi våge mer. Vi må satse og sørge for å få næringslivet med på laget, skal vi få det forskningsløftet Norge trenger, og nå våre ambisiøse mål om mer forskning og utvikling.

Lill Harriet Sandaune (FrP) [13:30:29]: De private barnehagene har det siste året stått i en særdeles krevende situasjon. Usikkerheten rundt deres framtidige eksistens har økt betydelig, og det er sterkt beklagelig at regjeringen og de styrende partiene – fullt klar over konsekvensene – nå sender 44 000 ansatte i private barnehager inn i julen og et nytt år med stor usikkerhet, særlig knyttet til manglende dekning av pensjonskostnader.

Dette er ikke bare en utfordring for de ansatte. Rundt halvparten av barnehagebarna i Norge går i private barnehager, og denne politikken skaper også uro hos et stort antall foreldre. Mange spør seg med rette om de kan være trygge på at ungen deres fortsatt har et stabilt og godt barnehagetilbud i tiden framover.

Av de ordinære private barnehagene går allerede 45 pst. med underskudd. Hvordan mener regjeringen og de rød-grønne partiene at disse barnehagene faktisk skal overleve? Forutsigbarhet og bærekraft kan ikke erstattes med gode intensjoner.

Det vises så til at det legges inn 800 mill. kr i frie midler til barnehagesektoren, men disse midlene er ment å dekke krav om toppet bemanning, og nå også svømming, fikk vi vite litt tidligere i dag. Når mange private barnehager allerede sliter økonomisk, er det grunn til å stille spørsmål ved realismen i dette. Hvordan skal disse barnehagene klare å øke bemanningen når de mangler midler til å dekke helt grunnleggende kostnader?

Hver eneste dag går det dyktige og dedikerte ansatte på jobb i både offentlige og private barnehager over hele landet. Vi skal ikke glemme at «barndomstiden for enhver har sine lyshøyder, som siden stråler gjennom hele

livet». Tiden i barnehagen danner et viktig grunnlag for livet videre.

For Fremskrittspartiet er det et grunnleggende prinsipp at alle ansatte og alle barn er like mye verdt, uavhengig av om barnehagen er offentlig eller privat. De ansatte gjør en uvurderlig innsats for lek, læring, utvikling og trygghet for de mest dyrebare vi har: ungene våre. Likevel ser vi et tydelig sprik mellom ord og handling. Arbeiderpartiet og deres rød-grønne samarbeidspartier løfter gjerne fram fagforeningsfaner og prinsippet om lik lønn for likt arbeid. Senest fra talerstolen her i går kunne vi høre en representant si at Arbeiderpartiet prioriterer et ryddig, rettferdig og regulert arbeidsliv. Det som nå skjer i praksis, er en systematisk forskjellsbehandling av ansatte i de private barnehagene.

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [13:33:39]: Jeg har merket meg et par eksempler som har kommet opp i debatten, som jeg kanskje synes illustrerer den store avstanden mellom den virkeligheten regjeringen beskriver, og hva som er virkeligheten der ute. Det ene er at det nå er flere lærerstudenter etter at man har fjernet alle inntakskrav. Det sier seg for så vidt litt selv at hvis det ikke er noen krav for å komme inn, fyller man opp plassene. Samtidig er det nå 40 pst. tomme plasser på barnehagelærerutdanningen, så mye tyder på kannibalisering, ikke at det har kommet flere studenter til oppvekstsektoren, som er så viktig.

Det andre eksempelet kom fra Vebjørn Gorseth, som kritiserte Venstre for å fjerne rentekompensasjonsordningen for praktiske læringslokaler, og bagatelliserte poenget om at kommunene ikke har råd til å ta opp veldig mange lån, med at det kanskje bare gjaldt Venstrestyrte kommuner. Sannheten er at i salderingsbudsjettet regjeringen leverte i Stortinget, sier de rett ut at de ikke har klart å bruke 70 mill. kr på den ordningen, for det er for få søknader fra kommunene. I Gorseths egen hjemkommune, Steinkjer, landet de i natt et budsjett der de kutter flere stillinger i oppvekstsektoren fordi det er, som Arbeiderpartiets ordfører der sier, en økonomisk krise. Mitt poeng er igjen at små tilskuddspotter hjelper veldig lite, annet enn at det gir medieoppslag for ministrene, når situasjonen ute er en helt annen.

Det som gjorde at jeg tok ordet, er at kunnskapsministeren avsluttet replikkunden med meg med en slags norskanalyse, og den deltar jeg gjerne i. Hun avsluttet nemlig med å si at man ikke har landet på hva en forskrift for søknadsordning til private barnehager skal være, og ville ikke svare på om hun skulle følge opp et stortingsvedtak. Så kom setningen om at hun ville minne om Grunnloven § 75, om at det er Stortinget som bevilger penger, og som er det som avgjør. Da leser jeg det slik, som en elev kanskje ville gjort på skolen, at regjering

gen ikke har tenkt å følge opp stortingsvedtaket fordi de mener at budsjettforliket trumfer et stortingsvedtak og trumfer barnehageforliket Arbeiderpartiet var med på.

Da er mitt konkrete spørsmål til statsråden: Mener hun fremdeles at det er et stortingsvedtak fra oktober som hun skal følge opp, eller mener hun nå at dette budsjettet, som det er flertall for, trumfer det stortingsvedtaket? Hvis hun mener at det trumfer stortingsvedtaket, vil jeg bare si fra Høyres side at det å inngå et forlik med Arbeiderpartiet, hvor Arbeiderpartiet etterpå går ut av det forliket og sier at de bryter det fordi de ikke har tenkt å bevilge pengene til å følge opp det de lovet og ble enige om, eller de skal gå inn i et forhandlingsrom med SV, Rødt og Miljøpartiet De Grønne og fravike det forliket, undergraver hele poenget med et forlik. Så Arbeiderpartiet må rett og slett svare. Hvis de nå mener at de la fram et budsjett som ikke inneholdt penger til å dekke pensjonskostnadene i private barnehager, at de har inngått et budsjettforlik som ikke har de pengene, og vedtar det i dag, betyr det da i Arbeiderpartiets øyne at stortingsvedtaket er trumfet?

Joakim Myklebost Tangen (FrP) [13:36:45]: Noreg skal byggjast, drivast og utviklast også i framtida. Då treng vi ikkje berre gode planar og ambisjonar, vi treng faktisk folk som gjer jobben – folk som kan byggje, reparere, produsere, installere og vedlikehalde. Difor er yrkesfaga ikkje berre eit alternativ i utdanningspolitikken, men ein føresetnad. Det er svært gledeleg å sjå at stadig fleire ungdomar vel yrkesfag. I mitt eige fylke, Møre og Romsdal, ligg vi på topp. Der har heile 65 pst. av elevane søkt seg til yrkesfag. Dette viser at ungdomane ønskjer seg ein meir praktisk og relevant veg inn i arbeidslivet.

Mange fylke står no i krevjande økonomiske situasjonar. Innsparingar fører til at skular blir føreslått lagde ned, særleg i distrikta og der det er låge elevtal. Nedlegging blir ofte presentert som einaste løysing. Framstegspartiet meiner nedlegging av skular er ei for enkel løysing på dette problemet, då behovet for utdanning ikkje er redusert sjølv om elevtalet går ned. Framstegspartiet vil i staden satse på fleksible og alternative opplæringsmodellar. I vårt alternative statsbudsjett sikrar vi 300 mill. kr til utvikling av og innkjøp til vidaregåande skular.

Søkjartala til yrkesfag kan variere veldig mykje frå år til år, noko som gjer det krevjande å planleggje tilbodet. Nettopp difor er samarbeid med næringslivet heilt avgjerande. Gjennom ulike bedriftsmodellar kan større delar av opplæringa skje i bedrift, noko som gjev elevane meir relevant kompetanse.

Vi ser gode eksempel på dette i kommunar som f.eks. Steigen og Tingvoll, der ein har vore løysingsorien-

tert for å gje elevane eit godt og variert utdanningstilbod, sjølv med små elevgrupper. Slike modellar gjer det òg mogleg å oppretthalde skular og utdanningstilbod lokalt, i staden for å sentralisere og leggje ned. Steigenmodellen er eit veldig godt eksempel på det. Her er elevane i bedrift frå første dag i vidaregåande opplæring, med ein tydeleg struktur som gjev ein trygg og glidande overgang frå skule til arbeidsliv.

Framstegspartiet meiner vi må bli flinkare til å ta i bruk alternative opplæringsløp som bryt med det tradisjonelle. Meir praksis i bedrift, produksjonsbasert læring og fleksible løp gjev høgare motivasjon og betre gjennomføring. Næringslivet vårt vil vere heilt avhengig av fagarbeidarar i åra som kjem. Då er det viktig at vi anerkjenner verdien til yrkesfaga fullt ut. Eit meisterbrev er like mykje verdt som ein mastergrad.

Skal vi sikre framtida, treng vi fleire oskeladdar – folk med praktisk sans som er løysingsorienterte og har evner til å få noko gjort.

Monica Molvær (H) [13:40:04]: Det sies at den som skal nå fram, må være villig til å legge ut på veien med mot i brystet og gode støvler på beina. Man må være villig til å gå et stykke, men også ha med seg noe i sekken. Slik er det også med Norge. Skatt, forskning og kompetansepolitikk er ikke tre ulike spor. Det er én og samme ferd. Akkurat nå har regjeringen valgt en kurs som gjør veien tyngr.

Når bedrifter tappes for kapital gjennom skattesystemet, er det norske arbeidsplasser som settes i fare. Det er bedrifter langs kysten og i distriktene som mister mulighetene til å vokse. Det er forskning som ikke blir gjennomført, kompetanse som ikke blir bygd, og lokalsamfunn som blir stående igjen med færre muligheter. Derfor holder det ikke bare å snakke varmt om forskning. Forskningen må prioriteres, og den må kobles tettere til næringslivet.

Høyre vil styrke forskningen, også den næringsrettede, for det er der kunnskapen tas i bruk, arbeidsplasser skapes og nye løsninger vokser fram i samspill mellom bedrifter og academia. Da hjelper det lite å be næringslivet gå i seg selv, for vi vet også dette: Det nytter ikke å kjefte på hesten når sleden mangler meier.

Arbeiderpartiets nye plan for Norge skulle være et veikart for framtiden, men den er påfallende svak på konkret kompetansepolitikk. Det er alvorlig, for kompetanse var ikke bare et sidepunkt i årets oppgjør, det var et tydelig krav, også fra LO. De har pekt på behovet for livslang læring, for etter- og videreutdanning, for at folk ikke skal falle av lasset når arbeidshverdagen endrer seg. Dette er ikke ideologi, det er virkelighet i hele landet – der arbeid, kompetanse og omstilling henger tettere sammen enn før.

Samtidig har regjeringen gjort det dyrere og vanskeligere å satse på etter- og videreutdanning for lærere. Det er alvorlig, for det er i skolen grunnlaget legges for at barn skal få en god start på livet og mulighet til å leve ut drømmene sine. Andre land har skjont det. Våre naboland bruker skattepolitikk aktivt for å tiltrekke seg forskning, kompetanse og næringsliv. De gjør det lettere å satse og lettere å bli.

Norge gjør dessverre det motsatte. Vi legger stein i sekken og undrer oss over hvorfor færre kommer fram. Regjeringen later som om det finnes en form for politisk magi som skal løse det, uten at kursen endres. Politikk er ikke magi, men når rammevilkårene henger sammen, når folk får bruke kompetansen sin og bedrifter får investere i framtiden, kan resultatene bli nesten magiske.

Høyre vil noe annet. I vårt alternative budsjett foreslår vi 6 mrd. kr i skattelette for næringslivet, ikke som et tryllenummer, men som et verktøy. Det kan skape kompetansebygging og nye arbeidsplasser i hele landet.

I alle gode fortellinger kommer det et øyeblikk der veien deler seg. Den ene er trygg og leder ingen steder, den andre krever mot, men gir muligheter. Høyre velger den veien som fører oss framover.

Line Marlene Haugen (FrP) [13:43:22]: Det å kunne lese er helt avgjørende, både for læring, for videre utdanning og for å mestre livet. Derfor er det heller ingen uenighet når det gjelder målet med regjeringens leseløft. Problemet er egentlig bare hvordan regjeringen tror en skal klare å få det gjennomført, for de omtaler det som et kraftfullt leseløft og en lese milliard, men vi kan like godt være ærlige om hva det egentlig betyr: 1 mrd. kr fordelt over fire år betyr i underkant av 400 kr per elev per år. For de pengene mener altså regjeringen at skolene skal kjøpe flere bøker, redusere skjermbruk, gi intensivopplæring, følge opp daglig lesing og forholde seg til en ny lesekommissjon. Dette er ikke et krafttiltak, det er en ønskeliste som er sendt rett ned i klasserommene.

Særlig bekymringsfullt er dette for de elevene som opplever vansker med lesing, for skjerm er ikke bare underholdning for dem. For veldig mange av dem er det et helt avgjørende læringsverktøy. De er kontinuerlig avhengig av støttefunksjoner og tilpassede tekster. Jeg lurer veldig på hvordan regjeringen tenker at det da skal løses, når vi skal redusere skjerm. Skal vi ha flere voksne inn i klasserommet som skal sitte én til én med hver elev? Eller er svaret at de elevene rett og slett bare må henge etter og klare seg selv? Dette er i hvert fall ikke å utjevne forskjeller. Det er å skape større.

Vi blir sterkt kritisert for å satse på nivådelt undervisning, men vi kan egentlig kalle intensiv opplæring akkurat det samme. Vi kan i hvert fall være enige om at for

å lykkes med leseløftet, som vi må ha, må vi bruke de ressursene vi har, smartere. Vi må styrke skolene reelt, og vi må også ta hensyn til at elevene er forskjellige. Leselyst kan ikke skapes ved pålegg og puslete rammer, men med tillit til læreren og respekt for elevene, også de som trenger støtte.

Lill Harriet Sandaune (FrP) [13:46:02]: Ifølge læreplanen i kroppøving fra Utdanningsdirektoratet skal alle elever være svømmedyktige etter 4. trinn. Det er ikke et valgfritt mål. Det er et krav.

Norges Svømmeforbund har, sammen med flere samarbeidspartnere, i over 20 år kartlagt svømmeferdighetene blant tiåringene. Undersøkelser fra 2003, 2009 og 2013 viste at omtrent halvparten kunne svømme 200 meter. I 2021 hadde andelen sunket til fire av ti. Utviklingen går feil vei. Samtidig hørte vi i dag fra en av Arbeiderpartiets representanter på talerstolen at det er en stor satsing på svømmeopplæring i skolen.

Tallene blir enda mer alvorlige innad i byene våre. I Oslo er det store og voksende bydelsforskjeller – i praksis klasseforskjeller. I 2024 ble det meldt at i 10 av Oslos 15 bydeler har andelen svømmedyktige fjerdeklassinger falt sammenlignet med for fem år siden. I bydel Stovner besto bare 5 pst. av elevene svømmetesten. I Nordre Aker besto 88 pst.

Konsekvensene er ikke teoretiske. De er dødelige. I 2023 mistet 79 mennesker livet i drukningsulykker. I 2024 økte tallet til 95. Sammenlignet med Sverige, justert for folketall, har Norge omtrent dobbelt så mange drukningsulykker. Årsakene er sammensatte, ja, men én ting er helt sikkert: Det blir ikke bedre av at de rød-grønne nå kutter 77,5 mill. kr i svømmeopplæringen til barnehagebarn.

Midt i dette står frivilligheten. I over ti år har frivillige organisasjoner, sammen med det offentlige, stilt opp sent og tidlig for å gi barn svømmeopplæring. Det er et treffsikkert samarbeid som årlig har gitt 40 000 barn bedre svømmeferdigheter, trygghet og mestring – og som har bidratt til sosial utjevning. Nå fjernes ordningen. 40 000 barn mister tilbudet. Ti år med kompetanse og fagmiljø bygges ned. Hvordan kan de rød-grønne samarbeidspartiene forsvare dette?

Kommunene står allerede i en svært krevende økonomisk situasjon. Når staten trekker seg ut, er det ikke «noen andre» som tar regningen. Da er det foreldrene, og da er vi på vei mot et Norge der svømmeopplæring ikke lenger er en rett og en mulighet for alle barn.

Skal alle barn i Norge lære å svømme, i tråd med læreplanene – eller bare de som har råd til det? Det handler om trygghet, det handler om liv og helse, og jeg er veldig skuffet over hva slags samfunn de rød-grønne samarbeidspartiene mener at vi skal være.

Simen Velle (FrP) [13:49:12]: For noen minutter siden holdt representanten Tybring-Gjedde et innlegg i denne salen. Representanten spurte konkret kunnskapsministeren om hun kunne svare på hvilken av disse to forskriftene man har planer om å legge fram. Hvilket vedtak er det Stortinget fatter, som skal trumfe hva?

La meg tillate meg å minne Stortinget om at før sommeren landet Stortinget et forlik om barnehage. I trontaledebatten denne høsten, altså i oktober før budsjettframleggelsen, vedtok Stortinget igjen – og understreket – at det skal kompenseres for reelle pensjonsutgifter i private barnehager fra 1. januar 2026. I dag, i replikkrunderen, siterer så statsråden Grunnloven og peker på at det ikke er bevilget penger i statsbudsjettet for neste år. Det holder rett og slett ikke.

Spørsmålet er: Hvilket av disse to vedtakene er det kunnskapsministeren – og dermed regjeringen – har intensjon om å følge opp? Og er det slik at man bare fordi man inngår et statsbudsjett et halvt år etterpå, skal slippe på å forholde seg til de forlikene Stortinget vedtar?

Jeg velger å stille meg bak den tydelige bemerkningen representanten Tybring-Gjedde kom med, om at hvis dette er den linjen regjeringen har i forlik, er det nesten ingen vits i å behandle forlik med regjeringen – for da kan et annet flertall fatte et annet vedtak noen få måneder etterpå. Det undergraver hele konseptet forlik, det undergraver den tilliten Stortinget har til regjeringen. Jeg minner også statsråden om at det ikke er frivillig om man ønsker å følge opp Stortingets vedtak eller ikke. Stortinget fatter vedtak, og regjeringen har som jobb å følge opp de vedtakene Stortinget fatter.

Jeg ber, på lik linje med komitélederen, statsråden om faktisk å forklare Stortinget hva statsråden har planer om å legge fram som en forskrift, og jeg ber egentlig om at statsråden tegner seg på slutten av debatten.

Erling Sande (Sp) [13:51:19]: Også eg er nysgjerrig på å høre svaret frå statsråden på spørsmålet frå Velle. Så tok eg ordet no for både å takke for ein god debatt og ha ein visitt til FrP i denne debatten – m.a. til det verkelegheitsbildet ein teiknar av norsk skule. Det er ikkje fordi eg er ueinig i alt FrP kjem med, for det er klårt at Senterpartiet òg er oppteke av nedgangen i skuleresultat, trivselsutfordringar og ikkje minst at færre opplever meistring. Vi synest òg dette er svært alvorleg. Men med fare for å verke litt sånn som sjuande far i huset og vise til historia: Dette starta jo ikkje då Arbeidarpartiet og Senterpartiet gjekk inn i regjering i 2021. Det starta lenge før det. Det starta berre nokre år etter at Høgre og FrP lanserte sitt prestisjeprosjekt: kunnskapsskulen – med fleire timar, meir teori, meir stillesitjing og meir testar og prøver.

Grunnen til at eg tek det opp, er at eg kunne ønskje meg eit litt meir sjølvverkjennande FrP i debatten. Eg trur ein må vere villig til å ta eit oppgjær med den politikken ein over tid har stått for, viss vi skal kunne tenkje nytt kring norsk skule og kome vidare med tenkinga om korleis vi sikrar at elevane framover opplever meir meistring i skulen, slik at vi får snudd dei grafane som no peikar nedover.

Senterpartiet har peika på behovet for ein praktisk skule, for det kan ikkje vere sånn at det berre er dei elevane som er teoristerke, som skal oppleve meistring. Då treng vi nettopp å ha meir fleksibilitet. Vi treng å ha fri-dom for skuleeigar og skuleleiing til å finne gode lokale opplegg for desse elevane – og for alle elevane.

Vi trur òg at det starta lenge før. Den frie leiken skul-je jo ha ein plass i skulen då seksårsreforma blei innført, men han fekk ikkje nokon plass, iallfall ikkje god nok plass, i skulen. Det trur vi heller ikkje nødvendigvis har tent elevane våre. Den frie leiken er òg viktig når ein skal utvikle evner både fagleg og sosialt.

Eg håpar at denne runden, og andre rundar vi har hatt og skal ha framover, der vi debatterer utdanningspolitikk, vil gje oss moglegheit til kanskje å stake ut ein ny kurs, der vi får gjort viktige endringar i norsk skule som snur ein del av dei utviklingstrekkja vi no ser.

Vebjørn Gorseth (A) [13:54:22]: Jeg tenkte egentlig jeg skulle snakke om noe annet, men det ble behov for å svare ut en del påstander om mitt hjemfylke Trøndelag og min hjemkommune Steinkjer. Det er ingen i denne salen og ikke noe verken flertallsbudsjett eller alternativt budsjett som ville ha løst alle utfordringer i Kommune-Norge, men i det vedtatte statsbudsjettet gjøres det en historisk satsing på kommuneøkonomi. I Steinkjer, som vedtok budsjett for 2026 i de sene timer nå i natt, får man muligheten til å opprettholde miljøterapi- og samtidige tiltak, samtidig som man for første gang på veldig mange år leverer et budsjett i balanse. Det er et tegn på at denne regjeringen også leverer på kommuneøkonomi. I Trøndelag fylkeskommune, som jeg også kjenner godt, styrt av Høyre, kuttet det nå massivt, hundretalls millioner kroner i økonomiplanen, i skolebudsjettene. Arbeiderpartiet har vist at det går an å prioritere skole også i kommuner og fylker. Som vi alle i denne salen vet, handler også kommune- og fylkespolitikk om å prioritere, og Arbeiderpartiet viser at vi prioriterer skole.

Statsråd Kari Nessa Nordtun [13:55:53]: Først, når det gjelder barnehagepensjon og private barnehager, vil jeg si at det er interessant at FrP plutselig er opptatt av forliket de ikke ville være med på. Det er verdt å merke seg.

Regjeringen er opptatt av å legge til rette for at ansatte i private barnehager skal ha likeverdige pensjonsvilkår som ansatte i kommunale barnehager. For å gjenta: Vi vil komme tilbake til hvordan innretningen av pensjonsinnskuddet skal se ut som en del av den nye forskriften til barnehageloven. Regjeringen er opptatt av å lytte til de høringsinnspillene som har kommet, og å følge opp Stortingets vedtak. Forskriften er klar når den er klar.

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [13:56:59]: Nå sier kunnskapsministeren at man skal følge opp Stortingets vedtak. Mitt spørsmål var: Hva slags vedtak følger hun opp? Er hun enig i at vedtaket fra oktober fortsatt gjelder, og at det er den forskriften som skal innføres 1. januar – altså om to uker – eller mener hun at budsjettet som vi nå debatterer, og som Senterpartiet er med på, gjør at det vedtaket ikke lenger er det regjeringen forholder seg til? Det er spørsmålet. Hvilket vedtak er det kunnskapsministeren forholder seg til?

Vedtaket fra oktober er veldig tydelig. Det er egentlig ikke rom for mye tolkning. Man skal innføre en søknadsordning som dekker dokumenterte pensjonskostnader opp mot kommunens tak for de samme kostnadene. Jeg håper kunnskapsministeren kan avslutte budsjettdebatten med å avklare om det er vedtaket fra oktober hun mener gjelder, eller om det er budsjettet hun mener fraviker.

Statsråd Kari Nessa Nordtun [13:57:58]: Forskriften er ennå ikke lagt fram. Det er ikke naturlig å gå inn i en diskusjon om noe som ikke er lagt fram. Forskriften kommer i tide til fristen og vil da bli kjent for Stortinget og resten av landet.

Jeg vil også benytte anledningen til å takke for debatten i dag og ønske alle en riktig fin jul og godt nyttår.

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [13:58:41]: Dette holder ikke. Vi debatterer nå om vi skal vedta et budsjett som et flertall ønsker å vedta, og så er spørsmålet: Mener kunnskapsministeren at dette budsjettet gjør at vedtaket fra oktober ikke lenger gjelder, eller mener hun at stortingsvedtaket fortsatt gjelder? Stortinget må få svar fra kunnskapsministeren på om hun mener at hun skal følge opp et stortingsvedtak, eller om hun mener at dette budsjettet nå betyr at stortingsvedtaket ikke trengs å følges opp. Jeg spør ikke kunnskapsministeren om hva slags forskrift som skal legges fram. Jeg har forstått at hun ikke ønsker å svare på det. Mitt spørsmål er bare: Mener hun at det er stortingsvedtaket fra oktober hun skal følge opp, eller mener hun at det stortingsvedtaket ikke lenger gjelder, fordi vi vedtar et budsjett her i dag? Det må kunnskapsministeren kunne svare på.

Presidenten [13:59:26]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6.

Sak nr. 7 [13:59:34]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2026, kapitler under Energidepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet og Klima- og miljødepartementet (rammeområdene 12 og 13) (Innst. 9 S (2025–2026), jf. Prop. 1 S (2025–2026))

Presidenten [13:59:53]: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil tre replikker med svar etter innlegg fra partienes hovedtalere og inntil sju replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen.

De som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Mani Hussaini (A) [14:00:35] (komiteens leder): Jeg er glad for at vi har en historisk budsjettenighet som styrker energipolitikken, tar vare på naturen og bidrar til at vi når våre klimamål – en politikk som kutter utslipp, skaper jobber og bidrar til trygghet for fremtiden.

Før sommeren fremmet Arbeiderparti-regjeringen forslag om norgespris på strøm og fikk tilslutning for det, mot FrPs og Høyres stemmer. Med norgespris får folk bedre råd. Siden 1. oktober har nesten 1,1 millioner nordmenn tegnet norgespris og spart over 1,6 mrd. kr i løpet av de to første månedene ordningen har eksistert. Det gir folk trygghet og forutsigbarhet for strømregningen og for lommeboken.

Det kommer daglig angrep på norgespris fra ulike hold, fra dem som mener at akkurat deres problem kan forklares med innføringen av norgespris. Da synes jeg energiministeren sier det veldig godt: Det er ikke norgespris som gir høye strømpriser, det er høye strømpriser som er grunnen til at norgespris ble innført.

Vi er på god vei til å nå våre klimamål. Fra 1990 til 2020 gikk utslippene ned med bare 3,6 pst., men i løpet av de fire siste årene har vi greid å få ned utslippene med nesten 10 pst. Budsjettenigheten med våre rød-grønne venner gjorde et bra klimabudsjett enda bedre. Vi får bl.a. mer penger til Enova, skogvern, satsing på kollektivtrafikk og klima- og naturarbeid i kommunene. Vi er enige om at kunnskap om hvordan vi kan styrke konkurransevnen og legge til rette for flere næringer som bærer norsk økonomi, er bra.

Norge leverer 30 pst. av Europas gassforbruk og 20 pst. av oljeforbruket. Når Europa nå har vedtatt at de skal fase ut russisk gass fra 2027, blir norske olje- og gass-

leveranser enda viktigere for Europas energisikkerhet. Norsk sokkel er moden, og derfor vil det av naturlige årsaker bli et produksjonsfall i olje- og gassnæringen. Da blir vår viktigste jobb å dempe det fallet gjennom å legge til rette for stabile rammevilkår for næringen.

I urolige tider trenger vi politikere som skaper ro og forutsigbarhet. Når alt rundt oss er så usikkert, trenger vi ikke å skape mer usikkerhet her fra Stortinget. Derfor er jeg bekymret over at det største opposisjonspartiet, FrP, nå snakker om å reforhandle vår viktigste handelsavtale, at de i sitt alternative budsjett gjør store kutt for næringslivet og går løs på tusenvis av arbeidsplasser, og at de i fullt alvor vurderer å trekke tilbake tillatelser og konsesjoner gitt til industrien. Når FrP ennå ikke har bestemt seg for om de skal stemme for å trekke tilbake konsesjonen til Melkøya eller ikke, er det kronksempet på ustabile rammevilkår for olje- og gassnæringen, og det er det siste Norge trenger.

Presidenten [14:03:36]: Det blir replikkordskifte.

Kristoffer Sivertsen (FrP) [14:03:50]: Når en har en debatt om budsjettkapitlene, er det en fordel å snakke om budsjettet.

Ergisikkerhet og å hindre europeisk bruk av russisk gass er viktig, og de årlige rundene for tildeling i forhåndsdefinerte områder er – som Søkeldirektoratet sier – den viktigste drivkraften for leting på norsk sokkel. Nettavisen avslørte for kort tid siden at MDG i budsjettforhandlingene ble tilbudt en begrensning i arealet som er tilgjengelig til TFO-utdelingene. Historikken til Arbeiderpartiet i oljepolitikken har ikke vært forutsigbar. Når en snakker om Fremskrittspartiet og elektrifisering, er det peanøtter sammenlignet med dette, for det er TFO-rundene som betyr noe.

I 2022 gjorde Støre-regjeringen historisk knefall for SV og trakk tilbake tre oljeblokker nord i det sørlige Barentshavet fra TFO-runden 2022. Kan representanten Mani Hussaini garantere for at Arbeiderpartiet ikke vil gjøre knefall for MDG, SV eller Rødt og tukle med TFO-rundene igjen?

Mani Hussaini (A) [14:04:48]: Jeg er stolt over at Arbeiderpartiet har pekt på olje- og gassnæringen som en viktig stolpe for det flertallet vi skal danne i budsjettforhandlingene og i det vi skal styre etter. De tingene representanten peker på, er rene spekulasjoner. Det finnes ikke noe hold i det – i hvert fall ikke her på huset. Derfor var det viktig for oss at vi viderefører de stabile rammevilkårene for olje- og gassnæringen. Vi har fått stor støtte fra Offshore Norge, fra fagbevegelsen og fra ulike deler av næringen om at det er viktig at vi viderefører de stabile rammevilkårene for olje- og gassnæringen, at vi ikke går tilbake på gitte konsesjoner, som representantens

parti kanskje åpner opp for, og at vi kommer sammen for å dempe det store fallet olje- og gassnæringen ligger an til å møte. Der mener jeg vi har vårt på det tørre.

Kristoffer Sivertsen (FrP) [14:05:47]: Men å gå tilbake på forutsigbarhet og TFO-runder kan Arbeiderpartiet være med på. Jeg forstår ikke hvorfor ikke representanten kan si noe om hvorfor en gjorde det knefallet tilbake i 2022, og garanterer for at det ikke vil skje igjen.

I budsjettforliket kutter regjeringen og resten av tutti-frutti 45 mill. kr til Norwegian Energy Partners, NORWEP. Den stiftelsen sikrer ekspertise, kunnskap og tilrettelegging for norske leverandørbedrifter i deres møte med det utenlandske markedet. Bare de små og mellomstore bedriftene som er tilsluttet NORWEP som medlemmer eller partnere, sysselsetter 9 000, med 9 000 viktige arbeidsplasser.

Når vi nå ser en nedgang i aktiviteten hos norske verft, hos leverandørindustrien, er det ikke da på tide å vise at en satser på tiltak en vet fungerer, og som handler om noe annet enn å dele ut mest mulig penger i subsidier? Er representanten enig i at det er en feilslutning av Arbeiderpartiet og regjeringen å bidra til å legge ned Norwegian Energy Partners?

Mani Hussaini (A) [14:06:49]: Jeg går ikke med på det premisset representanten legger opp til. Vi har ikke gjort noe knefall på TFO. TFO har vært en suksess, og det har vært rekordtildelinger fra Energidepartementet år etter år. Det er et viktig signal til olje- og gassnæringen, som har bidratt til stor aktivitet. Jeg er ikke med på det. At representanten leser ting i Nettavisen, betyr ikke at det er sant. Det tror jeg vi har mange eksempler på.

Det blir pekt på NORWEP. Det er ingen tvil om at vi i vårt opprinnelige budsjett hadde lagt inn 45 mill. kr til NORWEP, men vi har ikke flertall alene, og gjennom budsjettforhandlingene kom vi fram til at den støtten kuttet. NORWEP er en privat stiftelse som har mottatt støtte fra staten, og nå må vi finne ulike måter den kan fortsette å eksistere på, men da uten de statlige midlene.

Aleksander Stokkebo (H) [14:07:58]: Jeg vil gi representanten anledning til å kvittere ut et spørsmål finansministeren nekter å besvare. Det er godt kjent at Høyre og stortingsflertallet snart vil vedta nei til grunnrenteskatt på småkraft. Vi kan være uenige om sak, så i denne sammenhengen er jeg ikke ute etter Arbeiderpartiets argumenter for skattesjokk på vannkraft, og vi vet at høringen går sin gang. Det jeg er interessert i, er å høre om representanten er enig i at en mindretallsregjering må respektere stortingsflertallet.

Spørsmålet mitt er derfor enkelt, og jeg ber om et ja eller nei: Er representanten enig i at stortingsvedtak må respekteres, og at regjeringen i denne perioden derfor

ikke bør foreslå grunnrenteskatt på småkraft når Stortinget nå kommer til å vedta det?

Mani Hussaini (A) [14:08:56]: Takk for spørsmålet.

Det er helt klart at regjeringen respekterer flertallet som er på Stortinget. Det håper jeg enhver regjering gjør. Det handler om å respektere spillereglene og det demokratiet vi har.

Vi har fanget signalet som har kommet fra Stortinget om at det ikke er noe flertall for å endre på det skatteregimet. Det synes jeg er synd, for jeg tror vi kan få til enda mer vannkraft gjennom å gjøre de skatteendringene – men igjen: Vi får med oss signalene. Vi har sagt at den høringen skal gå sin gang. Vi i Arbeiderpartiet er aldri redd for mer kunnskap, og det var nettopp mer kunnskap forslaget skulle bidra med – å få høre fra de ulike aktørene, også fra småkraftbransjen. Jeg ser fram til at høringen er ferdig og jeg skal lese høringssvarene, men regjeringen noterer seg veldig tydelig hvor flertallet ligger i denne saken.

Presidenten [14:09:57]: Replikordskiftet er omme.

Tor Mikkel Wara (FrP) [14:10:16]: I tillegg til det statsbudsjettet vi diskuterer, har regjeringen også lagt frem en såkalt plan for Norge, bestående av fem kapitler. Det var ikke et eget kapittel om klima og miljø – heldigvis, får vi kanskje si. Kanskje det betyr at regjeringen ikke skal plage folk og næringsliv med nye, overraskende grep – men overraskelsene kan uansett komme.

Det som står i regjeringens plan, og for så vidt i budsjettet, er at Norge skal nå sine klimamål. Jeg tenker at det er det eneste vi er helt sikre på at regjeringen ikke kommer til å klare. Det er nemlig slik at målene man styrer etter i dette budsjettet, er helt urealistiske. Det er ikke mulig å oppnå dem med det budsjettet man har her. Det er også slik at vi ikke kjenner kostnadene for å nå de målene, for det redegjøres det ikke for i budsjettet. Man vedtar noe, men vi kjenner ikke totalsummen av å nå klimamålet.

Det vi ser, er at man også, som det tredje punktet, har en politikk hvor man flytter enten utslipp ut av landet eller penger ut av landet. Da får vi en del merkelige eksempler. I Oslo er det slik at man må importere søppel fra Storbritannia – man har gjort det. Man pakker altså søppel i baller og losses det i Storbritannia og frakter det med båt til Norge. I Norge lastes det over i lastebiler og kjøres opp til Klemetsrud-anlegget og brennes. Samtidig er det lastebiler med norsk søppel som kjører forbi Klemetsrud-anlegget og til Sverige, for der har de ikke CO₂-avgift. Fiskebåtene drar til Danmark, eller enda lenger, for å bunkre. Det er også en måte å flytte både penger fra fiskere og utslipp ut av landet på, uten at det gjør noe med den store runden.

Elektrifiseringen av sokkelen er også et slikt eksempel. Man flytter altså penger fra strømkundene, og så flytter man utslippene til Tyskland. Man flytter penger i så stor grad at man må ha en egen kompensasjonsordning også der. Ja, selv de som tjener penger på strømmen, Statkraft, skal ha en kompensasjonsordning så de kan kjøpe seg en elbil. Det er vel dette som kalles sirkulær økonomi, og det er kanskje også det vi skal leve av etter oljen.

Regjeringens politikk tyder mye på det Ronald Reagan sa, litt omskrevet til norsk: Regjeringen mener altså at hvis det fungerer, skal vi skattlegge det, hvis det fortsatt fungerer, må vi regulere det, og hvis det slutter å fungere, skal vi subsidiere det.

Fremskrittspartiet har lagt frem et forslag som skal gi større frihet for folk og næringsliv til å jobbe med sitt næringsliv og nå de målene man ønsker.

Presidenten [14:13:11]: Det blir replikkordskifte.

Solveig Vik (A) [14:13:26]: Under trontaledebatten i oktober fremmet FrP forslag om å stanse elektrifiseringen av Melkøya, et stort industriprosjekt som vil skape aktivitet og arbeidsplasser på land i mange år framover. Representanten Tor Mikkel Wara begrunnet det med at det var riktig å teste det nye flertallet. Forslaget fikk heldigvis ikke flertall, men skapte betydelig uro, også utenfor Stortinget, og sendte et signal til Norges viktigste næring om at Stortingets nest største parti er villig til å gamble med næringsaktivitet for å score lettvinne poeng. Å stoppe elektrifiseringen av Melkøya innebærer å trekke tilbake konsesjoner og tillatelser som allerede er gitt, noe Stortinget aldri har gjort før. Mitt spørsmål er derfor: Er det virkelig verdt å ofre investeringer på 14 mrd. kr og hundrevis av arbeidsplasser bare for å poengtere et politisk poeng?

Tor Mikkel Wara (FrP) [14:14:22]: Jeg må nok korrigere virkelighetsbeskrivelsen. Vi fremmet ikke noe forslag om Melkøya i trontaledebatten. Vi fremmet forslag om å stoppe elektrifisering av nye felt, og vi fremmet forslag om en utredning som skulle kartlegge mulighetsrommet for elektrifisering av norske felt. Forslaget om Melkøya er det andre som har fremmet. Det ligger til behandling i komiteen nå, og jeg tenker at det er «fair enough» for alle sammen at vi tar den debatten når innstillingen fra komiteen foreligger.

Solveig Vik (A) [14:14:56]: Forskjellen på Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet er at vi forstår at vi må kutte klimautslipp for å være konkurransedyktige internasjonalt. Fremskrittspartiet anerkjenner ikke at å kutte utslipp fra norsk industri er avgjørende for å kunne selge til Europa, som setter strengere og strengere krav om

utslippskutt. Skal vi være den siste nasjonen som selger olje og gass, må vi ta ansvar og kutte utslipp. Derfor lurer jeg litt på hva FrPs plan for å sikre arbeidsplassene i Norges største næring egentlig er.

Tor Mikkel Wara (FrP) [14:15:28]: Det er å la olje- og gassnæringen få lov til å utvikle seg, lete etter nye felter og holde på med det de er veldig gode til. Vi har stor tro på at de kan overleve videre. Jeg har ingen tro på et slags skremmebilde her om at hvis vi ikke gjør en del ting i norsk miljøpolitikk, vil man boikotte norsk olje og gass. Det har jeg ingen tro på. Den gassen vi produserer, er svært ettertraktet. Den er svært velkommen i Europa, og det samme er oljen. Måten vi blir konkurransedyktig på, er ved å ha rammebetingelser som sørger for at vi utnytter også den siste oljen, og den beste måten vi kan gjøre det på, er ved å ta bort CO₂-avgiften på norsk sokkel, på olje- og gassvirksomhet.

Kari Sofie Bjørnsen (H) [14:16:27]: Jeg forstår det slik at også Fremskrittspartiet er opptatt av å kutte utslipp. Europa skal nå gjennomføre en enorm energitransformasjon de neste ti årene. Her kan Norge spille en sentral rolle ved å ta del i bærekraftige verdikjeder og fossilfri energiproduksjon. Regjeringen Solberg, som FrP var en del av, lanserte Langskip og Northern Lights, Norges flaggskip innen karbonfangst og -lagring. Nå er prosjektet operativt og utgjør et fundament for videreføring av norske energiresurser og muligheten for å redusere utslipp fra norske og europeiske punktutslipp. Norsk og britisk sokkel representerer en viktig del av løsningen for lagring av CO₂ i Europa. De første kommersielle kontraktene er inngått. Hvor rasjonell er den innbitte motstanden mot karbonfangst og -lagring fra Fremskrittspartiet?

Tor Mikkel Wara (FrP) [14:17:22]: Karbonfangstprosjektet er blitt dyrere enn det som opprinnelig var planlagt, da vi satt i Solberg-regjeringen. Det viktigste her er likevel ikke det. Det viktigste er at vi har stor tro på teknologi. Vi har stor tro på muligheter. Vi tror faktisk det er viktig å få redusert utslippene, men vi har ingen tro på subsidier, vi har ingen tro på planøkonomi, og vi har ingen tro på at denne sal kan sitte og velge næringer eller teknikker eller prosesser som skal få ned utslippene. Der har vi mer tro på naturlig drivkraft, at hvis det er et marked, vil det komme karbonfangst og -lagring, men det vil også være naturlig å få et marked for alle andre viktige grønne prosjekter. Så vi er ikke mot å redusere utslipp, men vi er mot å bruke subsidier, for vi tror rett og slett ikke at det virker.

Presidenten [14:18:18]: Replikkordskiftet er over.

Aleksander Stokkebo (H) [14:18:28]: Høyres mål er klart: Vi jobber for likere og lavere strømpriser, nok ren og rimelig kraft til industrien og effektive utslippskutt. Nettopp derfor trenger vi mer ren kraft raskere. På Høyres vakt ble det gitt konsesjoner til i overkant av 16 TWh ny kraftproduksjon, mens det under Støre-regjeringen kun er gitt konsesjon til 0,7 TWh. Mangelen på kraft er i ferd med å kortslutte både klima- og industripolitikken, og den holder strømprisene høyere enn de trenger å være.

I en slik situasjon bør politikken gi forutsigbarhet for investeringer i mer ren kraft. I stedet får vi stadig nye skattesjokk fra Arbeiderpartiet. Det skaper uro, senest med forslaget om grunnrenteskatt på småkraft, og det stanser prosjekter som raskt kunne gitt mer ren kraft.

Høyre peker ut en annen kurs. For det første: Nei til skattesjokk som stopper småkraft, og ja til stabilitet som utløser mer utbygging. For det andre: Raskere konsesjoner for kraft og nett, med prioritering av grå arealer og opprusting av eksisterende vannkraft. For det tredje: En prøveordning med auksjonsbasert investeringsstøtte til solparker, hvor mest kraft får minst støtte i områder med stort behov og lav konflikt, og hvor vi spesielt ser etter prosjekter hvor man utnytter grå arealer og reduserer presset på norsk natur. Dette kan raskt utløse nesten like mye kraft som regjeringen har klart å tildele på hele fire år.

Det er over fire år siden strømprisene skjot i været, men regjeringen har ennå ikke foreslått en god løsning for næringslivet i Rogaland og på Sør- og Vestlandet. Det er skuffende. Det er helt uakseptabelt at strømprisene gjør det mye dyrere å drive bedrift i Kristiansand og Stavanger enn i Oslo. Derfor sender stortingsflertallet i dag en klar melding til regjeringen: Prøv igjen, for det den har levert, er ikke godt nok. Derfor kutter Høyre elavgiften for folk og næringsliv mer enn det Arbeiderpartiet og forlikspartnerne gjør.

Med Høyres budsjett tar vi viktige skritt for likere og lavere strømpriser, for nok ren og rimelig kraft til industrien og for effektive utslippskutt. Vi ser fram til å jobbe med komiteen for å nå våre felles mål.

Jeg tar opp forslagene Høyre er med på.

Presidenten [14:21:27]: Representanten Aleksander Stokkebo har tatt opp de forslagene han refererte til. Det blir replikkordskifte.

Frida Hegranes Selvik (A) [14:21:52]: Tidlegare i år sa Høgre at noegspris fører til høgare straumforbruk, høgare straumpris og dyrare nettleige. Samtidig gjekk representanten Stokkebo ut i Stavanger Aftenblad og kalla noegspris for noegsbløffen. Høgre har føreslått eit alternativ, «tryggpris», som knapt nokon forstår, heller ikkje i Høgre.

No ser vi dei første resultatane av noegspris. Innbyggjarane i Sør-Noreg har spart 1,6 mrd. kr etter å ha teikna noegspris. Høgre har vore relativt stille dei siste veke, og dei har heller ikkje føreslått å avvikle noegspris i det alternative budsjettet sitt. Spørsmålet mitt til representanten er dermed: Står han framleis inne for at ordninga som har spart heilt vanlege folk for 1,6 mrd. kr, kan kallast ein bløff?

Aleksander Stokkebo (H) [14:22:52]: Det gjør representanten, og representanten kom med den uttalelsen på bakgrunn av at man kommuniserte en pris på Arbeiderpartiets nettsider, mens realiteten var at det kom en rekke skjulte kostnader på toppen, med både avgifter og nettleie. Høyre hadde en alternativ løsning der vi sa veldig konkret at vi bruker overskuddet som staten har fra strøm, og kutter elavgiften og nettleien for folk og bedrifter. Det er en ganske enkel, forståelig løsning som alle i energi- og miljøkomiteen i hvert fall bør kunne forstå.

Vi sier at det viktigste for oss er trygghet for forbrukerne, at man skal ha hvilepuls når strømregningen kommer. Derfor har vi i vårt budsjett sagt at det nå er inngått en del kontrakter på norgespris, så vi beholder den ordningen, men det er behov for å se på hvordan den kan bli enda bedre – ikke minst for å avhjelpe den vanskelige situasjonen for næringslivet, der vi nå er på fjerde året, og Arbeiderpartiet fortsatt ikke har presentert en løsning.

Kristoffer Sivertsen (FrP) [14:24:08]: For kort tid siden og i valgkampen var Høyre og representanten selv opptatt av å snakke negativt om et slagord som Fremskrittspartiet har brukt i valgkampen, kjent som «drill, baby, drill». En sa at en trenger noe annet enn «drill, baby, drill» for oljeindustrien. Er ikke representanten fra Høyre enig i at hvis vi skal klare å nå det høye mulighetsbildet til Sjøkeldirektoratet, må vi faktisk gjøre alt vi kan for å nå det, inkludert å lete mer, å bore mer og å holde oppe produksjonsnivået? Vil representanten ta tilbake ordene om at «drill, baby, drill» trengs mindre?

Aleksander Stokkebo (H) [14:24:48]: Jeg kan ikke ta tilbake ord som verken er mine eller som jeg ikke vet hvem som har sagt. Det jeg og Høyre er veldig tydelig på, er at vi skal sikre forutsigbarhet for utvikling av vår største og viktigste næring. Vi kommer begge fra olje- og energihovedstaden og kjenner på kroppen hvor viktig denne næringen er.

Høyre har lagt fram et forslag om en petroleumsmelding der målet er å samle de store styringspartiene som er opptatt av utvikling av denne næringen, til felles innsats, og få noen stabile og forutsigbare rammevilkår – for mer leting og mer aktivitet, som kan bidra til

å trygge jobbene i leverandørindustrien og langs hele kysten.

Lars Haltbrekken (SV) [14:25:44]: Vi står midt i en alvorlig klimakrise. I desember har varmerekorder blitt slått over en lav sko. Kutt i utslipp av klimagasser er essensielt for å sikre et trygt samfunn. Norsk økonomi er tett knyttet opp mot oljenæringen. Det kreves politisk vilje til å omstille norsk økonomi bort fra petroleum og over til andre næringer. I denne situasjonen velger Høyre å kutte milliarder av kroner til omstilling og til klimatiltak i Enova. Skal vi klare å kutte norske klimagassutslipp, trenger vi at staten er med på spleiselaget. Alternativet vil være at norske arbeidsplasser blir utkonkurrert av andre lands industri.

Spørsmålet mitt er: Hvorfor mener Høyre det er riktig å kutte bevilgningene til Enova og til viktige klimatiltak?

Aleksander Stokkebo (H) [14:26:38]: For det første har Enova i dag 20 mrd. kr på bok og omtrent 10 mrd. kr i midler som ikke er bundet opp til noen prosjekter. Høyre mener derfor at Enova skal fortsette å ha et høyt aktivitetsnivå, både for å legge til rette for energieffektivisering, for omstilling i næringslivet og for utslippskutt i bedrifter og husholdninger. Det vil Enova, med de midlene de har på bok, ha full anledning til også neste år. Beløpet Enova har på bok, er mye større enn det de vil trenge for å dekke opp den moderate reduksjonen som Høyre gjør i sitt budsjett. Aktivitetsnivået kan videreføres og opprettholdes for effektive utslippskutt i næringsliv og norske husholdninger.

Presidenten [14:27:21]: Replikordskiftet er omme.

Lars Haltbrekken (SV) [14:27:35]: I årene framover skal Norge gjennom store omstillinger. I dag løper Norge en høy risiko ved at oljenæringen utgjør en så vesentlig del av landets økonomi. Dagens politikk legger i altfor stor grad til rette for petroleumsnæringen, heller enn å sette i gang den nødvendige vridningen av eksisterende kompetanse og teknologi over til framtidens næringer. Vi blir med dette sårbare for svingninger, både i oljepris og for et økende klimaengasjement rundt omkring i verden.

I SVs alternative statsbudsjett foreslår vi å redusere denne sårbarheten gjennom å innføre en omstillingsavgift på produksjon av olje og gass. Det vil bidra til å få ned produksjonen, men det vil også gi inntekter til staten, som kan brukes på omstilling av norsk industri. Vi har sett stor vilje i industrien til å kutte utslipp av klimagasser og til å gå over til fornybare løsninger. I tillegg foreslår vi i vårt alternative budsjett å styrke Enovas inn-

sats med å legge til rette for den omstillingen som skal skje i industrien.

I årene framover kommer vi til å trenge mer kraft for å kutte utslipp og erstatte dagens fossile energibruk, mer fornybar kraft. Den beste måten å skaffe til veie denne kraften på er gjennom å frigjøre kraft ved å redusere dagens energiforbruk. Potensialet for energieffektivisering i Norge er stort, og det er dessverre et politikkområde som har blitt neglisjert i lang tid. Derfor foreslår vi også å øke bevilgningene til energieffektiviseringstiltak og utbygging av solenergi gjennom Enova. Det vil gjøre at folk og næringsliv får muligheten til å ta i bruk løsninger som vil redusere deres strømforbruk og dermed også deres strømregninger.

De siste årene har vi sett en stagnasjon i utbyggingen av solceller på tak. Derfor foreslår vi i vårt alternative budsjett at det innføres en norgespris-ordning på salg av solstrøm, hvor man skal få en garantert minstepris på salg av solstrøm fra sitt tak. I budsjettforhandlingene fikk vi gjennomslag for at en sånn ordning i alle fall skal utredes. Dette vil være konfliktfri kraft, som ikke innebærer nye naturinngrep.

Så vil jeg få uttrykke glede over at vi nok en gang, sammen med våre budsjettpartnere, har fått satt en stopper for gruvedrift på havbunnen.

Ove Trellevik hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten [14:30:41]: Det vert replikkordskifte.

Kristoffer Sivertsen (FrP) [14:30:55]: Jeg må si jeg undrer meg litt over representanten, som snakker om omstilling og grønne næringer og er opptatt av havvind, for dersom SV var så opptatt av det som representanten sier, må jeg jo stille spørsmål om hvorfor en bidrar til å gi nådestøtet til NORWEP. Jeg regner med at representanten er kjent med at det er 167 norske bedrifter som jobber med å eksportere sine varer og tjenester til utlandet, som jobber eksklusivt mot fornybart. Møter SV seg selv i døra med budsjettforliket?

Lars Haltbrekken (SV) [14:31:32]: Svaret på det spørsmålet er nei. Vi foreslo å kutte 15 mill. kr til NORWEP i vårt alternative budsjett. Det er 15 mill. kr som ville ha vært brukt til fossil energi i NORWEP. Den andre delen av NORWEP støtter vi. Det er også kommet inn en merknad, som representanten kanskje har sett, som oppfordrer regjeringen til å gå sammen med næringslivet om å sikre NORWEP også framover. Vi ser på ulike løsninger for hvordan det kan gjøres. Jeg har god tro på at vi skal få videreført de viktige delene av NORWEP, som bl.a. går på havvind.

Jeg må legge til at det er litt merkelig at Fremskrittspartiet plutselig har blitt så glødende tilhenger av havenergi, all den tid de har stemt imot offshore vindkraft i Stortinget tidligere.

Kristoffer Sivertsen (FrP) [14:32:37]: Representanten vet jo at vi ikke er imot havvind som sådan, vi er imot subsidiene, men dersom norske bedrifter ønsker å eksportere til utlandet, heier vi på dem.

Stiftelsen NORWEP kan ikke sende ut en eneste faktura til sine partnere for å sikre driften videre, med mindre en mottar det tilskuddet fra staten, som har ligget der lenge, men som forsvant etter at SV inngikk budsjettforlik med regjeringen. Synes representanten fortsatt det holder med noen merknader for å forlenge driften i NORWEP, eller tror han at det må kraftigere lut til?

Lars Haltbrekken (SV) [14:33:16]: Som jeg sa, jobbes det med løsninger for å få sikret NORWEPs del som går på offshore vindkraft. Det er jo, igjen, merkelig: På den ene siden sier Fremskrittspartiets representant at han er imot subsidier til offshore vindkraft, men han er for subsidier til næringslivet, bl.a. for å drive NORWEP og drive offshore vindkraft-eksport gjennom det. Argumentasjonen fra Fremskrittspartiets representant henger ikke på greip. Enten må en være for subsidier til offshore vindkraft, eller så må en være mot subsidier til offshore vindkraft. En kan ikke, som representanten, være litt for begge deler.

Kari Sofie Bjørnsen (H) [14:34:20]: SV sier i sine merknader til budsjettet at den grønne omstillingen i norsk næringsliv og industri går for sakte, og at dersom man skal lykkes med grønn omstilling, må hele Norges økonomi og næringsliv innrettes for å løse denne oppgaven. Hvordan rimer dette med stadige skatteskjerpelser overfor norsk næringsliv? Jeg lurer altså på om representanten tror det blir grønn omstilling med røde bunnlinjer hos bedriftene.

Lars Haltbrekken (SV) [14:34:52]: For noen år siden var jeg og besøkte et skipsverft i Hyen i det gamle Sogn og Fjordane, det var Brødrene Aa, og jeg spurte dem: Hva er det viktigste jeg som stortingsrepresentant kan gjøre for at dere skal lykkes på verdensmarkedet? De produserer hurtigbåter og kan produsere uten utslipp. Det de sa, var: Det viktigste du kan gjøre for oss, er å stille miljøkrav, å stille miljøkrav, å stille miljøkrav. På fjerdeplass kom bedriftseieren med budskapet om å kutte i formuesskatten, men det var altså ikke det viktigste maritim næring da etterspurte.

Vi vet i dag at norsk næringsliv går svært godt, og vi mener det også er viktig at næringslivet er med på å bidra til det fellesskapet vi alle er avhengige av i Norge.

Presidenten [14:35:55]: Replikkordskiftet er over.

Maren Grøthe (Sp) [14:36:11]: Norge har i over hundre år vært en energinasjon. Gjennom nasjonal kontroll og klok forvaltning av våre felles naturressurser har vi lagt grunnlaget for arbeidsplasser, verdiskaping, vekst og utvikling over hele Norge. For Senterpartiet er det avgjørende å sikre at Norge fortsatt skal være en energinasjon. Derfor har det også vært uaktuelt for oss å være med på radikale endringer av norsk olje- og gasspolitikk i budsjettforhandlingene. Olje- og gassnæringen er Norges største og viktigste næring og gir landet vårt en unik økonomisk handlefrihet. Den må utvikles i årene som kommer, ikke avvikles.

Samtidig har kraftutbygging og nasjonal kontroll over naturressursene våre sikret tilgang på kraft og at lave og stabile strømpriser har vært et viktig konkurransefortrinn for norske husholdninger og norsk industri i generasjoner. Senterpartiet er glad for at norgespris er kommet på plass, og at vi kutter videre i elavgiften i dette budsjettet, men neste steg må være å ta større strukturelle grep i strømpolitikken, ta mer kontroll over strømeksporten og begrense prissmitten fra Europa.

Norge må også føre en klimapolitikk som virker, og som tar utgangspunkt i norske forhold og folks hverdag. Senterpartiet sier nei til symbolpolitikk som i realiteten flytter utslipp, og ja til tiltak som kutter utslipp, skaper verdier og styrker tryggheten i hele landet. Derfor er jeg glad for at vi i budsjettavtalen har fått gjennomslag for flere tiltak som skal forhindre karbonlekkasje, men også for at denne budsjettavtalen sikrer både viktige satsinger på kollektivtransport over hele Norge, en tydelig satsing på klimatiltak i skog og skognæringen og mer til bl.a. internasjonal klimafinansiering.

Avslutningsvis vil jeg framheve at det er bra at vi får stoppet de uforståelige kuttene i forebyggende og konfliktdependende rovdyrtiltak som regjeringen la opp til. Samtidig trenger vi en rovdyrforvaltning som i større grad baserer seg på et ordentlig tallgrunnlag, og reell bestandsregulering i tråd med rovdyrforliket. Derfor er jeg også glad for at vi fikk inn 2 mill. kr ekstra til bestandsovervåking og -regulering av jerv.

Jeg vil takke budsjettpartnerne våre og de andre partiene i komiteen for konstruktivt arbeid så langt. Senterpartiet har nå en nøkkelrolle i Stortinget. Den skal vi bruke for å få mest mulig gjennomslag for små og store saker som sikrer utvikling i hele landet og i energi- og miljøpolitikken.

Presidenten [14:38:49]: Det vert replikkordskifte.

Aleksander Stokkebo (H) [14:39:05]: Norsk olje- og gassindustri og leverandørindustrien er Norges største distriktnæringer. Samtidig vet vi at det trengs oppdrag

for å sikre jobbene for framtiden. Derfor er det synd at Senterpartiet nå bidrar til å legge ned et av de viktigste verktøyene for norsk eksport og norske distriktsarbeidsplasser, Norwegian Energy Partners, NORWEP.

Senterpartiet er som kjent arkitekten bak det foreslåtte kuttet, så dessverre kan vi si: Gratulerer med gjennomslag – som for distriktene og kysten er svært dårlig nytt. Det går ut over olje og gass, men også de nye eksportnæringene.

Er Senterpartiet glad for gjennomslaget om å kutte all støtte til NORWEP, et av de viktigste verktøyene for eksport og norske distriktsarbeidsplasser?

Maren Grøthe (Sp) [14:39:58]: Senterpartiet er opptatt av at vi skal legge til rette for både olje- og gassnæringen og øvrig næringsliv på sokkelen i tiden som kommer. Jeg anerkjenner rollen NORWEP har for å bidra til akkurat det, og så har vi stilt noen spørsmål ved om dette er noe næringslivet i større grad kunne ha bidratt til å finansiere selv.

Når det er sagt, vil jeg også si at jeg er glad for at vi nå har funnet en løsning i nysalderingen, som ble avgitt for kun en time eller to siden, og som skal behandles på mandag, hvor vi bl.a. foreslår å bevilge 25 mill. kr til NORWEP, med et anmodningsvedtak om at regjeringen må gå i dialog med NORWEP i året som kommer, for å finne gode løsninger for langsiktig finansiering som står seg over tid.

Jeg tror det en klok måte for å sikre at NORWEP står seg over tid, men også at vi kan stille noen spørsmål ved hva næringslivet kan finansiere selv, og hva det offentlige skal bidra med, sånn at vi sammen styrker olje- og gassnæringen også på sikt.

Aleksander Stokkebo (H) [14:40:57]: Senterpartiet har ikke bare stilt spørsmål ved hvordan NORWEP skulle finansieres; man foreslo i sitt eget alternative budsjett å ta bort all støtte. Det er ingenting som gleder meg mer enn om Senterpartiet nå har snudd, og denne nyheten er riktig, men det er fortsatt et kraftig kutt på om lag 20 mill. kr fra det som lå inne i forslaget til statsbudsjett, ifølge opplysningene. Det er fortsatt en ganske alvorlig nedtrapping.

Mitt spørsmål til Senterpartiet vil da være: Vil man nå være garantisten for at NORWEP får fortsette sin drift også i året som kommer, og vil Senterpartiet ikke minst sørge for at de får fortsette arbeidet sitt innen olje og gass?

Maren Grøthe (Sp) [14:41:45]: Jeg anerkjenner at NORWEP har en viktig rolle, og at de også bør fortsette sitt arbeid i årene som kommer. Vi skal nå gå i dialog og finne løsninger for at man kan opprettholde et viktig arbeid, men også stille spørsmål ved hvordan det skal finansieres i tiden som kommer.

Det er riktig, som jeg sa, at vi foreslår å bevilge 25 mill. kr i nysalderingen, som ble avgitt for litt over en time siden. Jeg tror også at den dialogen NORWEP nå skal ha med regjeringen i det året som kommer, kan være en god løsning og en god mellomting – både for å stille spørsmål ved hva det offentlige skal finansiere og ikke, og også for å sikre videre drift av en organisasjon som oppleves viktig for olje- og gassnæringen.

Jeg vil også si at det viktigste for olje- og gassnæringen i dette budsjettet var at vi ikke ble med på stans i le-teaktivitet, at vi ikke ble med på tydelige, radikale endringer i norsk olje- og gasspolitikk, som ville ha gått ut over arbeidsplasser over hele landet. Det er en seier – en viktig seier – som Senterpartiet skal stå på for også i årene som kommer.

Kristoffer Sivertsen (FrP) [14:42:59]: Det er interessante opplysninger som kommer i Stortingets sal nå. Det er snakk om 25 mill. kr i nysalderingen. Det er betraktelig mindre enn hva som lå til grunn tidligere. Slik innretningen er på NORWEP, er jeg usikker på om en faktisk kan hente inn mer fra sine partnere når en får et beløp som er veldig mye lavere.

Jeg har et spørsmål til representanten: Kan hun avklare om dette er 25 mill. kr som er begrenset kun til fornybar, eller er det slik at en også kan bruke det for å få til mer eksport av teknologi knyttet til petroleum – som selvfølgelig også er ekstremt viktig for Kyst-Norge og den leverandørindustrien vi har?

Maren Grøthe (Sp) [14:43:42]: Anmodningsvedtaket som vedtas i nysalderingen, er tydelig på at NORWEP skal få 25 mill. kr, og at man skal gå i dialog med regjeringen for å sikre videre drift og om en langsiktig finansiering av NORWEP. Det sier ikke noe mer om hvordan disse pengene skal brukes videre, så det legger jeg til grunn at NORWEP, også i dialog med regjeringen og med sine partnere, finner gode løsninger på.

Presidenten [14:43:57]: Replikordskiftet er over.

Sofie Marhaug (R) [14:44:25]: Da vi i Rødt la fram vårt alternative budsjett i november, viste vi hva vi ville ha prioritert dersom Rødt hadde styrt alene: Vi ville ha brukt langt mer på både klima- og naturtiltak i kommunene, flom- og skredforebygging og kollektivtransport, og vi ville ha økt innsatsen for å reparere Oslofjorden enda mer og økt støtten til energieffektivisering. Samtidig ville vi ha kuttet i satsing på vindkraft og oljeleting. Rødt ville dessuten hatt en ordning med en sosialt og geografisk rettferdig tilbakebetaling av klimaavgiftene, for å gjøre klimapolitikken mer rettferdig.

I selve budsjettforliket fikk vi gjennomslag for flere av våre viktige prioriteringer innenfor energi og miljø.

Jeg er spesielt stolt over at vi fikk stanset gruvedrift på havbunnen i hele perioden. Det betyr forhåpentligvis kroken på døren for en useriøs næring som ikke hadde planer om å respektere den norske arbeidsmiljøloven, og som ville ha flyttet en helt ny skanse for naturødeleggelse – denne gangen på dyphavet.

Jeg er også stolt over at vi gjennomfører en krisepakke til kollektivtransporten, slik at det blir mulig å velge mer miljøvennlig, og over at vi gir 1 mrd. kr til skogvern og øker potten til Oslofjorden. Jeg vet at det ikke er nok til å få bukt med alle utfordringene, men det er en god og viktig start. Jeg vil takke alle vi har forhandlet med, for samarbeidet om disse områdene.

Rødt er også glad for at vi øker CO₂-avgiften på sokkelen. En næring med milliardoverskudd skal og bør betale for sine utslipp, hvis klimapolitikken skal være rettferdig.

Rødt lever også godt med kutt i elavgiften og norgespris på strøm. Det var ikke våre foretrukne løsninger, men alt som bidrar til å kutte i strømmregningen til folk flest, er vi glad for, og det vil ikke Rødt motsette seg. De store, strukturelle grepene gjenstår likevel i energipolitikken for å få kontroll over kraften, med strengere regulering av både eksporten og prisene, og større uavhengighet av EUs markedsstyrte energipolitikk.

Et annet område der det gjenstår en del sett fra Rødts side, er naturpolitikken. Vi fikk penger til naturrestaurering og Natursats, og vi fikk ikke minst en stor seier med stans i gruvedrift på havbunnen, men det gjenstår fortsatt mye. Særlig kraft- og hytteutbygging kommer til å spise mye av norsk natur de neste årene. Rødt lover å være en konstruktiv samarbeidspartner, men vi vil også stille tøffe krav, ikke minst når det gjelder disse utbyggingssakene. Både naturen vår og tradisjonelle næringer som reindrift fortjener et langt sterkere vern enn det som er regjeringens gjeldende praksis.

Presidenten [14:47:26]: Det vert replikkordskifte.

Kari Sofie Bjørnsen (H) [14:47:44]: Regjeringen skal nedsette en kommisjon som skal vurdere ulike scenarier og tiltak for å bedre norsk økonomis omstillingsevne, verdiskaping, næringsutvikling og konkurransekraft. Det skal være mål om fortsatt høy verdiskaping, full sysselsetting og rettferdig omstilling, i tråd med Norges klimaforpliktelser. Strategien skal ta inn over seg Europas behov for å sikre energileveransene. Det skal baseres på kompetanse i norsk petroleumsnæring, sies det i budsjettavtalen.

Rødt har i sitt program at Equinor skal tas av børs, og at ingen nye letetillatelse må innvilges på norsk sokkel, heller ikke gjennom tildeling i forhåndsdefinerte områder. Det jobber over 200 000 mennesker i petroleumssektoren og i leverandørindustrien. Jeg lurer rett og slett

på: Hva er Rødts forventning til omstillingskommisjonen?

Sofie Marhaug (R) [14:48:40]: Programpunktet vårt om å ta Equinor av børs handler ikke om å avvikle Equinor, det handler om å ta Equinor tilbake til det det en gang var, nemlig Statoil, med større statlig styring og kontroll over våre viktige naturressurser.

Det er riktig at Rødt ikke ønsker å åpne for nye leteområder, og det handler egentlig om å få en gradvis overgang. Enten representanten liker det eller ikke, kommer oljen til å ta slutt. Det er ikke en fornybar ressurs. Da har vi to valg: Vi kan enten fortsette og kanskje til og med intensivere utvinningen, eller vi kan starte den overgangen. Jeg er glad for at jeg er en del av et flertall som ønsker å starte en overgang, slik at det ikke blir en markedsstyrt krasjlanding, men en politisk styrt overgang. Det tror jeg også vil være mye bedre med tanke på arbeidsplasser og de konjunktursvingningene som uansett kommer.

Kari Sofie Bjørnsen (H) [14:49:39]: Takk for svaret fra representanten Marhaug.

Jeg lurer fremdeles på hvilke forventninger Rødt har til omstillingskommisjonen, og på de ulike signalene som har kommet fra kanskje Rødt på den ene siden og Senterpartiet på den andre. Jeg antar også at Rødt har omtanke for over 200 000 arbeidsplasser, og at dette skal skje på en god måte. Vi snakker om omstilling, avvikling og utvikling. Det er ikke noen tvil om at Høyre er for utvikling, men jeg synes jeg hører noen signaler jeg blir veldig skeptisk til i svaret fra Rødt. Derfor vil jeg gjerne få litt mer utdyping om hva som er Rødts forventning til omstillingskommisjonen.

Sofie Marhaug (R) [14:50:27]: Forventningene til en omstillingskommisjon er at den skal se på hvordan vi kan få til en god overgang, og hvordan vi skal sikre arbeidsplasser i framtiden. Jeg opplever den omstillingskommisjonen som framtidsrettet med tanke på nye næringer og hvordan vi kan bruke den arbeidskraften på en klok måte, nettopp fordi vi også selvfølgelig er bekymret for de arbeidsplassene.

Det jeg ikke synes at høyresiden tar inn over seg, er at den bekymringen, det alvorret, vil komme uansett, på et eller annet tidspunkt. Da er spørsmålet om vi skal skru opp aktiviteten og få et dramatisk fall, eller om vi skal ha en mer gradvis overgang der vi også reduserer aktiviteten på en måte som er mindre dramatisk for dem det gjelder. Da mener jeg at det å slutte å lete – og dette er ikke alle i denne koalisjonen enig med Rødt i, men det er i hvert fall hva Rødt mener – vil bidra til en mykere overgang. Det handler også om natur og de naturverdiene som står på spill.

Presidenten [14:51:30]: Replikordskiftet er over.

Frøya Skjold Sjursæther (MDG) [14:51:49]: De siste ukene har klima- og oljepolitikk vært noe vi har snakket veldig mye om i denne salen. Det er ikke tilfeldig, men et resultat av at MDG har stått på kravene og til slutt sikret en omstillingskommisjon for oljenæringen. Vi går til kjernen av klimaproblemet, for hovedårsaken til klimakrisen er og forblir fossil energi, og hovedløsningen er å slutte med det. Mer komplisert enn det er det ikke. Norge trenger likevel en plan for hvordan vi skal omstille økonomien og arbeidsplassene for en tid etter oljen.

Det stopper ikke der. Gruvedrift på havbunnen er stanset ut stortingsperioden. Hvis vi skal tro næringen selv, betyr det spikeren i kisten for planene deres i dyp-havet. Skogvern budsjettet for 2025 ble det største noen gang, og MDG forhandlet inn en hel milliard ekstra i stortingsbehandlingen. Det er historisk, og det betyr 200 km² ekstra vernet skog. Arbeidet med MDGs nasjonale månedskort er også allerede startet og skal være klart innen 2027, men i mellomtiden kommer 1,5 mrd. kr ekstra til kollektivtransporten i 2026. Dette er bare noen av de mange gjennomslagene MDG har fått.

Vi står ved et veiskille i klimapolitikken. Skal miljøpartiene bruke all sin makt på å småflikke på tall, eller skal vi sikre at vi kommer oss ut av den dype dalen klimadebatten har vært i de siste fire årene, hvor de oljegrå partiene får sette politiske kjepphester over kunnskap, uten at miljøpartiene protesterer?

Den tiden er forbi når MDG skal være med og bestemme. Norge er kanskje et veldig lite land, men norsk olje- og gassproduksjon er en veldig stor driver bak klimakrisen. Utslippene som kommer når norsk olje og gass brennes, er ca. ti ganger så store som alle utslipp fra norsk territorium til sammen. Tilgangen til norsk olje og gass er et kronargument for kreftene som motarbeider den grønne omstillingen i Europa.

Jeg vil takke de rød-grønne partiene for samarbeidet. Jeg har tro på at denne budsjettenigheten er starten på en rettferdig, ambisiøs og nødvendig omstilling. Vi har mye jobb og mange diskusjoner foran oss, men jammen er det godt endelig å være i gang.

Presidenten [14:54:00]: Det vert replikkordskifte.

Kristoffer Sivertsen (FrP) [14:54:17]: EU står for ca. 6 pst. av verdens totale utslipp. Tyskland har hatt en nedgang i klimagassutslippene, men har samtidig sett en betydelig industridød og lavere produksjon i energikrevende industri, noe som også har skapt usikkerhet rundt videre produksjon i Tyskland for flere tradisjons-

rike tyske bedrifter. Noen vil gjerne kalle det for god MDG-politikk.

MDG har uttalt at Tysklands kullutfasingskommisjon er et forbilde for omstillingskommisjonen. Er representanten enig i at Tyskland ikke bør være et forbilde for Norge eller for omstillingskommisjonen, eller vil MDG gå tilbake på innholdet i omstillingskommisjonen, som de uttalte seg om for kort tid siden?

Frøya Skjold Sjursæther (MDG) [14:55:05]: Jeg mener det er bra at vi lager en utfasingsplan for norsk olje- og gassnæring, og det er ikke bare fordi det er viktig for klimaet, det er også fordi det er viktig for å sikre forutsigbarhet for arbeidsplassene og økonomien i den omstillingen vi skal gjennom. Dette er ikke en spinnvill MDG-idé. Det internasjonale energibyrådet, Klimautvalget 2050, Statistisk sentralbyrå, Fagforbundet, Statsforvalteren i Vestland og Statsforvalteren i Rogaland har alle gått ut og sagt det samme: Det er bra med mer forutsigbarhet i den omstillingen vi skal igjennom.

Uansett hva man måtte mene om den tyske kommisjonen, er det avgjørende at vi sikrer forutsigbarhet i den omstillingen vi skal gjennom, både fordi det vil sikre at vi kutter utslippene fortere, og fordi det gir forutsigbarhet, og det bør også Fremskrittspartiet være med på.

Aleksander Stokkebo (H) [14:56:02]: Jeg vil tilbake til NORWEP, som i mange år har jobbet med å hjelpe norske leverandører med å vinne globale kontrakter innen lavutslippsteknologi, karbonfangst og fornybar energi som havvind. Norske leverandører eksporterer nå for 50–60 mrd. kr. Vi vet at mange av kontraktene ikke hadde skjedd uten NORWEP. Dette er kommersielle kontrakter som er lønnsomme for norsk næringsliv og gir eksport og inntekter til vår felles velferd, og vi vet at mange er muliggjort av nettopp NORWEP. Samtidig er det de virkelig store eksportvolumene som er viktige for å sikre arbeidsplassene langs kysten, ikke bare innen havvind, men også innen tradisjonell olje og gass.

Jeg har et todelt spørsmål til MDG. Hvorfor ville MDG i utgangspunktet gjennom dette forliket legge ned NORWEP, eller i hvert fall kutte kraftig i et av de viktigste verktøyene for omstilling og eksport av fornybar energi, og vil man være åpen for at de fortsatt skal kunne drive med olje og gass?

Frøya Skjold Sjursæther (MDG) [14:57:04]: Dette er blitt sagt flere ganger, og jeg er litt usikker på hva representanten ønsker av nytt svar. Vi er enige om at det er viktig at man har et næringsliv som er klar for den omstillingen, og som bidrar til mer aktivitet innen f.eks. havvind, men NORWEP kunne også blitt finansiert av

medlemmene. Vi ser nå på andre måter det kan drives på.

Hele problemet her er at vi selvfølgelig trenger en politikk utover bare å etterlate ansvaret til NORWEP. Man trenger faktisk at man statlig, på regjeringnivå og nasjonalt, tar ansvar for den omstillingen vi skal gjennom. Jeg synes det er kritikkverdig å se at Høyre først slenger seg inn i debatten om hvordan omstillingen skal foregå nå, når vi diskuterer NORWEP, mens det vi egentlig burde diskutere, er hvordan Høyre kan være med og sikre at det kommer til å bli lønnsomt å drive med havvind i framtiden. Da må man satse stort på havvind, og så må vi slutte å skreddersy økonomien vår etter olje- og gassnæringsens behov og i stedet satse på nye grønne næringer.

Marit Veia (V) [14:58:20]: I løpet av de siste 10–15 årene, kanskje enda lenger, har Venstre og SV hatt roller der vi har påvirket klimaprofilen til statsbudsjettene. Hver gang en regjering har vært avhengig av vår støtte, har vi sørget for større kutt i klimagassutslippene.

MDG lovet i valgkampen at de skulle farge statsminister Jonas Gahr Støre grønn. Ifølge MDG var det faktisk bare de som var i stand til å utføre det oppdraget. Fasisen etter statsbudsjettforhandlingene er at utslippene i Norge forventes å bli flere hundre tusen tonn høyere enn før MDG satte seg ned ved forhandlingsbordet.

Hvordan forklarer MDG dette linjeskiftet i norsk klimapolitikk, der forhandlinger på Stortinget har resultert i at vi får høyere utslipp neste år i bytte mot en utredning som ble vedtatt i fjor, med håp om politiske endringer langt fram i tid?

Frøya Skjold Sjørsæther (MDG) [14:59:16]: Jeg mener noe av problemet i klimapolitikken har vært at miljøpartiene i for stor grad har brukt tiden sin på småflikking av tall framfor å ta et ordentlig oppgjør med at fossilmakten til nå bare har fått kjøre på. Nå står vi i en situasjon hvor Venstres oljeskattepakke fra 2020, som sikret kunstig høy aktivitet på norsk sokkel, er i ferd med å renne ut. Da var det MDGs ansvar å sikre at vi kommer oss opp fra den dype dalen Venstre har vært med på å føre klimapolitikken i Norge ned i, hvor man bare holder på med de små tallene framfor å ta et ansvar.

Så må jeg bare si at det er veldig mye i dette budsjettforliket som kutter utslipp, selv om de er litt vanskeligere å kvantifisere enn kuttene i veibruksavgiften, f.eks. rekordbevilgninger til skogvern, saktere innføring av elbilmoms, redding av kollektivtilbudet, billigere månedskort, som man også drar nytte av i Oslo, støtte til karbonfangst og lagring og 2 mrd. kr til klimainvesteringsfondet. Videre har vi forpliktet regjeringen til å

komme tilbake med nye utslippskutt i revidert. I tillegg har MDG fått omstillingskommisjonen, økt CO₂-avgift og full stans i havbunnsmineraler, og jeg tror (presidenten klubber) Venstre har å foretrekke ...

Presidenten [15:00:18]: Replikorkordskiftet er over.

Hans Edvard Askjer (KrF) [15:00:45]: Energi-, klima- og miljøpolitikken må gi trygghet og forutsigbarhet for folk og næringsliv her hjemme og samtidig bidra til reelle utslippskutt nasjonalt og globalt.

Med Arbeiderpartiet i regjering har staten tjent enorme summer på høye strømpriser. Nå er vi på overtid for å betale tilbake til husholdninger og næringsliv. Regjeringens svar er norgespris. Norgespris er i praksis bare en fastpris på strøm – 40 øre per kWh pluss moms, som husholdningene må betale uansett om strømmen er dyr eller billig. Ordningen gjelder bare for husholdninger, ikke for næringslivet. Ordningen gir heller ingen belønning for å bruke strøm når strømmen faktisk er billig.

Når husholdningene bruker mer strøm samtidig som kraften er knapp, blir det mindre igjen til næringslivet. Da er det bakeren, slakteren og andre helt vanlige bedrifter som fortsatt må ut i et dysfunksjonelt strømmarked med høye og ustabile priser.

I vårt budsjett dekker staten 100 pst. av strømprisen over 50 øre per kWh. Til sammenligning inntraff regjeringens tidligere strømstøtte først når prisen ble 70 øre, og da dekket støtten kun 90 pst. av det overskytende.

Kristelig Folkeparti stopper ikke med makspris. Ideelt sett vil vi også fullfinansiere strømmettet over statsbudsjettet, slik at ingen trenger å betale nettleie. Vi vil også la private aktører få delta i utbyggingen av strømmettet. Riksrevisjonen har tross alt rettet kritikk mot regjeringen fordi nettutbyggingen går for sakte. Og som statsråden vet, ønsker vi å samle alle strømprissoner i Sør-Norge for å sikre reelt grunnlag for sunn næringsutvikling over hele landet.

Til det globale perspektivet: Kristelig Folkeparti øker innskuddet i klimainvesteringsfondet med hele 5 mrd. kr. Vi holder det i tillegg utenfor bistandsbudsjettet og øker risikokapitalen med 1,7 mrd. kr. Fondet ble etablert av Kristelig Folkeparti i regjering og investerer i fornybar energi i utviklingsland. På få år har fondets investeringer allerede bidratt til 17,6 millioner tonn årlig i unngåtte CO₂-utslipp. Til sammenligning tilsvarer dette rundt 40 pst. av Norges samlede årlige utslipp.

Et avgjørende slag mot klimakrisen står i utviklingsland. Disse landene trenger langt mer energi for å vokse ut av fattigdom. Hvis den energien ikke er fornybar, vil ikke bare de, men også vi, tape klimakampen vi alle vil vinne. Derfor er klimainvesteringsfondet god klima- og

utviklingspolitikk og økonomisk politikk i en og samme satsing.

Presidenten [15:03:50]: Det vert replikkordskifte.

Maren Grøthe (Sp) [15:04:07]: KrF og Senterpartiet er enige om en del i energi- og miljøpolitikken. Jeg er glad for at KrF var med oss på å fremme forslag om å stanse regjeringens høring på grunnrenteskatt for småkraftverk, og at representantens parti også er med på å være tydelig på at regjeringen må finne en løsning for de utfordringene bl.a. Norske Skog står overfor.

I KrFs alternative statsbudsjett ser det derimot ut til at KrF har glemt industrien, for representantens parti foreslår nemlig å kutte 1,6 mrd. kr i CO₂-kompensasjonsordningen for industrien. CO₂-kompensasjonsordningen er avgjørende både for å hindre karbonlekkasje og for å sikre at rammevilkårene til norsk kraftkrevende industri skal være mulige å stå i, og at man kan være i Norge. Mitt spørsmål til KrF er: Er det sånn at KrF ikke ønsker kraftkrevende industri i Norge?

Hans Edvard Askjer (KrF) [15:05:03]: Jeg takker for at vi finner hverandre på en del områder, og det tror jeg vi også skal kunne gjøre i fortsettelsen.

Når det gjelder CO₂-kompensasjon, har vi altså valgt å legge inn et støttetak på 200 mill. kr per bedrift. Vi tror det er en hensiktsmessig måte å innrette den ordningen på, sånn at bedriftene har et insitamenter for å gjøre de nødvendige tiltakene for å møte framtidens utfordringer på området.

Sofie Marhaug (R) [15:05:57]: Jeg skal stille et spørsmål til KrF om forvalteransvaret, som jeg opplever at dere egentlig pleier å ta på alvor – at dere, i likhet med Rødt, er opptatt av å ta vare på naturen. Likevel er det nesten ingen penger til natur i deres alternative budsjett. Dere gir litt penger til Klimasats og bitte litt til Oslofjorden, men det er ingen penger til naturtiltak utover det – ikke til skogvern, ikke til naturrestaurering, ikke til Natursats. Da lurer jeg på om det egentlig er en glipp fra KrFs side, eller om dere mener dette. Mener dere at vi ikke skal bruke mer ressurser på å ta vare på naturen vår, i tråd med det viktige forvalteransvaret, som jeg trodde KrF delte synet på med bl.a. Rødt?

Presidenten [15:06:51]: Eg vil minna om at spørsmålet skal stillast gjennom presidenten.

Hans Edvard Askjer (KrF) [15:06:57]: Takk for et godt og betimelig spørsmål.

Vi er satt til å forvalte denne kloden og overgi den til våre etterkommere i minst like god forfatning som vi fikk den i. Det sliter vi alvorlig med.

Både klima og miljø krever stor satsing. Vi har i dette budsjettet valgt å være veldig ansvarlige, på tross av at vi er et opposisjonsparti. Vi bruker altså 8 mrd. kr mindre enn det vedtatte budsjettet. Vi har gjort noen store satsinger, men jeg innser at vi gjerne skulle gjort enda mer – og kanskje vi burde gjort det, siden vårt budsjett aldri blir vedtatt. Representanten kan være trygg på at forvalteransvaret er noe vi tar tungt inn over oss.

Presidenten [15:08:01]: Replikkordskiftet er omme.

Marit Vea (V) [15:08:13]: Klimaendringene er en alvorlig trussel mot framtidig sikkerhet og velferd, men klimaendringene er også et problem akkurat nå. I Indonesia opplevde de katastrofale flommer i november, for noen få dager siden tok styrtregn og flom livet av 37 mennesker i Marokko, og her i Oslo har vi knapt hatt en mildere desember. Klimaendringene er her nå, og taksameteret for klimaskader er i ferd med å løpe løpsk. Dette er grunnen til at Norge har forpliktet seg til å kutte utslippene med minst 55 pst. innen 2030 og inntil 70–75 pst. innen 2035.

Regjeringens egen grønne bok viser imidlertid at vi på bare ett år har kommet lenger unna å nå klimamålene våre. I tillegg har budsjettavtalen mellom Arbeiderpartiet, SV, Senterpartiet, Rødt og Miljøpartiet De Grønne ført oss enda lenger unna målene, og i går kom tall fra klimakontrollen som viser at norske klimakutt forsinkes med fire år med neste års statsbudsjett. Med dette flertallets politikk vil vi nå klimamålene for 2030 i 2039.

Skal vi nå klimamålene, krever det en helt ny kraft, vilje og ikke minst ledelse i klimapolitikken. Den kraften og viljen er helt fraværende hos regjeringen og dette stortingsflertallet. Jeg tviler egentlig ikke på at MDG, SV og kanskje til og med Rødt prøvde i budsjettforhandlingene denne høsten, men faktum er at de mislyktes. Etter en lang tradisjon der grønne partier, det være seg Venstre eller SV, har sørget for større klimakutt etter forhandlingene, har dagens flertall oppnådd det motsatte. Norge trenger en regjering og et flertall som gjør politikken mer bindende, gir retning og sikrer at summen av enkeltvedtak faktisk bringer oss nærmere de klimamålene regjeringen fortsatt hevder at de kan nå.

Venstres alternative statsbudsjett viser hvordan klimamålene for 2030 og for 2035 kan nås. Det er mulig gjennom en kombinasjon av å bruke skatte- og avgiftspolitikken, nye krav til nullutslipp, økte bevilgninger til ordninger som Enova og en helt annen satsing på jernbane og kollektivtransport.

Venstres politikk for å ta vare på naturen og kutte utslipp er ikke fremmet for å plage folk unødvendig. Den er fremmet for at folk ikke unødvendig skal bli plaget av ekstremvær og klimaødeleggelser om noen få år. Den er fremmet for å gi norsk næringsliv den forutsigbarheten

de både trenger og etterspør. Den er fremmet for å hjelpe regjeringen å nå de målene de fortsatt hevder at de ønsker å nå.

Jeg tar til slutt opp forslagene fra Venstre.

Presidenten [15:10:58]: Representanten Marit Vea har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Det vert replikkordskifte.

Sofie Marhaug (R) [15:11:16]: Det var mye kritikk av miljøpartiene fra Venstres side, men hvis man ser på Venstres budsjett, er det enkelte punkter der de partiene som har vært med i budsjettforliket, har fått gjennomslag for mer enn det Venstre har foreslått. For eksempel har Venstre foreslått 400 mill. kr til skogvern. Vi har fått til 1 mrd. kr. Mitt litt snikskrytete spørsmål til representanten fra Venstre er dermed om ikke representanten fra Venstre vil skryte litt av at vi har fått til 1 mrd. kr til skogvern?

Marit Vea (V) [15:11:56]: Representanten fra Venstre vil gjerne benytte anledningen til å skryte av skogmilliarder, for er det noe vi vet, er det at å verne skog, der veldig mange av de aller mest sårbare artene våre lever, virkelig monner når vi skal ta vare på naturen. Det som bekymrer meg med denne budsjettenigheten, er at partiene som har forhandlet, har byttet inn dette i reduserte klimaambisjoner og reduserte klimakutt. Og er det noe vi vet, er det at de klimakuttene som vi faktisk får neste år, er mye, mye mer verdt enn dem vi kanskje får en gang i framtiden.

Vi må bort fra den politikken som er ført i Norge altfor lenge, der vi skyver både mål og tiltak foran oss. Det er min bekymring knyttet til denne budsjettenigheten.

Presidenten [15:12:42]: Replikkordskiftet er omme.

Statsråd Terje Aasland [15:13:01]: La meg starte med å takke Rødt, SV, Miljøpartiet De Grønne og Senterpartiet, som sammen med Arbeiderpartiet sikrer flertall for et godt budsjett – et godt budsjett for landet. Arbeiderpartiet er tydelig: Vi skal skape trygghet for framtiden og utnytte de fantastiske mulighetene vi har.

Et slikt samfunn forutsetter en rettferdig energipolitikk som styrker konkurranseskraften og skaper verdier i hele landet. Stabilitet og forutsigbarhet er nøkkelord for det, og det legger vi grunnlaget for i det budsjettet vi nå behandler.

Det er store verdier vi snakker om. Norsk petroleumsvirksomhet står for nær 700 mrd. kr i statlige inntekter og over 200 000 arbeidsplasser. Leverandørindustrien i tilknytning til olje og gass omsatte i fjor alene for nesten 500 mrd. kr. Petroleumsvirksomheten er ikke bare grunnleggende for velferdsstaten vår, den er avgjørende for at Europa, som nå frigjør seg fra russisk olje og

gass, kan oppleve energisikkerhet. Også vår egen energisikkerhet er avhengig av det.

Det snakkes ofte om en omstilling som kommer. Vi er allerede godt inne i en omstilling. Produksjonsfallet kommer, men for å sikre arbeidsplasser, investeringer og verdiskaping må vi føre en rettferdig politikk som demper fallet. Det gjør Arbeiderpartiet. Det er ikke til hinder for omstillingen, men tvert om grunnmuren. Samtidig skal klimagassutslippene ned. Derfor styrker vi også satsingen på fornybar energi. Derfor har vi tatt store skritt på karbonfangst og -lagring, hvor viktige milepæler er nådd ved at fanget CO₂ nå trygt lagres på norsk sokkel.

Havvind representerer i dag omkring 7 000 årsverk. Vi er godt i gang med Sørlige Nordsjø II, og prosjektorråder er tildelt for Utsira Nord. Vi trenger mer kraft og mer nett for å kutte utslipp, gi bedre muligheter for industrien og legge til rette for digitaliseringen. Det må gjøres raskere, samtidig som vi energieffektiviserer mer. Dette er prioriterte områder for regjeringen.

I oktober i år fikk familier i Norge sin første strømregning med norgespris, og på kun to måneder har de som tegnet norgespris, spart 1,6 mrd. kr. Det viser at innføringen var både riktig og viktig for å trygge folks lommebok. Nå har folk forutsigbarhet for strømregningen – eller som noen uttrykte det: Nå er det hvilepuls i møte med strømregningen.

Framover vil jeg peke på noen områder som er særdeles viktige. Det er å utvikle, ikke avvike, norsk petroleumsvirksomhet og sørge for at vi får bygd ut mer fornybar kraft og mer nett raskere enn det vi gjør i dag. Det er at vi evner å levere nok energi til rett sted og rett tid og til en konkurransedyktig pris. Det er at konkurranseskraften styrkes, investeringene økes og verdiskapingen forsterkes, at dette bindes sammen av en sterkere forskningsinnsats, og at folk kjenner trygghet for egen økonomi. Norgespris fortsetter å sikre helt nødvendig forutsigbarhet for folks lommebok. Det er en rettferdig energipolitikk som skaper muligheter og trygger framtiden, og den er godt representert i dette budsjettet.

Presidenten [15:16:09]: Det vert replikkordskifte.

Kristoffer Sivertsen (FrP) [15:16:27]: Jeg lurer på om Arbeiderpartiet trenger en vinglekommisjon for regjeringen, for den ene dagen øker de tilskuddet til NORWEP, den andre fjerner de det i budsjettforliket, og den tredje får de det til å høres ut som om en skal gjeninnføre et kraftig redusert tilskudd. Jeg lurer på hvor ofte regjeringen sier én ting og gjør en annen.

For noen uker siden hørte vi statsråden dele ut prisen for årets leverandørbedrift og understreke viktigheten av at myndighetene bidrar til å åpne nye muligheter utenlands, skryte av NORWEP og deres bidrag for å gjøre nettopp det, men kort tid etterpå så vi at Arbeiderpartiet

plutselig var med på å fjerne alle midlene satt av til NORWEP. En vet jo at de tilsluttede bedriftene bidrar med en halvdel av det beløpet og har tatt initiativ til ikke å stoppe sine bidrag. Likevel aksepterte regjeringen i budsjettforliket å fjerne hele tilskuddet. Mener statsråden det er trygg og forutsigbar styring å gjøre det på den måten?

Statsråd Terje Aasland [15:17:28]: Denne budsjettdebatten er blitt en debatt om NORWEP. Det forteller vel med all tydelighet at det budsjettet som er lagt fram, og som det er blitt enighet om, er særdeles godt. La meg minne om at de forhandlingene som har pågått i Stortinget, har foregått i Stortinget mellom stortingspartiene, ikke i regjeringen. Regjeringen la fram et budsjettforslag på 45 mill. kr til NORWEP. Det mente vi var riktig. Det var en trygg videreføring av NORWEP. Så ble det en enighet i budsjettforhandlingene om å fjerne det, og så kommer det tilbake igjen nå, etter nye opplysninger, med en tilskuddsordning til NORWEP på 25 mill. kr. Det betyr at vi sikrer driften for neste år. Vi skal se på langsiktigheten i det – det er, etter det jeg forstår, vedtaket som blir fattet i nysalderingen. Det skal vi selvfølgelig gjøre.

NORWEP er en stiftelse som fungerer godt. Den bringer norske bedrifter ut, skaper partnerskap med utenlandske bedrifter og er sånn sett et viktig virkemiddel. Når Fremskrittspartiet spør, bør en kanskje også stille seg spørsmålet om ikke de bedriftene som er desidert mest lønnsomme her i landet, kunne finansiert NORWEP selv.

Kristoffer Sivertsen (FrP) [15:18:37]: Statsråden sier at det er nye opplysninger som en ikke visste om fra før av. Hva er de opplysningene?

Statsråd Terje Aasland [15:18:45]: Jeg sa hva som har foregått i Stortinget. Jeg kan ikke svare for hva som har foregått i Stortinget, men det må jo ha skjedd en endring fra man i budsjettavtalen fjernet tilskuddet, til man i nysalderingen kom med 25 mill. kr. Regjeringen har hele tiden vært tydelig. Vi har vært opptatt av at NORWEP er et viktig eksportvirkemiddel fordi det skaper partnerskap mellom norske bedrifter – spesielt små og mellomstore – i møte med store innkjøpere ute i verden. Det som er spennende med NORWEP, er at man ser hele bredden i porteføljen som følger med. Det er ofte olje og gass, men også havvind – som Fremskrittspartiet for så vidt ikke er noe særlig opptatt av. Det er forsvarsindustri, industri, klimateknologi osv. som ligger i denne porteføljen. Det er utrolig viktig at små og mellomstore bedrifter finner partnere ute i verden.

Aleksander Stokkebo (H) [15:19:48]: Statsråden vil sikkert ikke bli overrasket over mitt spørsmål – for når

oppdragene blir færre, må bedriftene snu seg til nye markeder og vinne kontrakter ute i verden. Derfor synes jeg det er synd at Arbeiderpartiet bidrar til et kraftig kutt i et av de viktigste verktøyene for norsk eksport, nemlig NORWEP. Man risikerer å forverre situasjonen for leverandørindustrien, spesielt små og mellomstore bedrifter langs kysten. Dagens nyhet gjør situasjonen noe bedre, men det er fortsatt et ganske kraftig kutt som vi må ta på alvor.

Mitt spørsmål er derfor: Hvilke konkrete initiativ vil statsråden ta for å sikre videre og langsiktig drift av NORWEP, og hvilke initiativ vil han ta for å sikre at de fortsatt kan bidra til eksport innen vår største næring, olje og gass?

Statsråd Terje Aasland [15:20:42]: I tre og et halvt år – og også før det, egentlig – har jeg hatt en veldig nær og god dialog med NORWEP. Det er et betydelig system for oss for å skaffe partnere ute i verden for norske leverandører innen olje og gass, fornybar energi, industri osv. For det er ofte bredden av porteføljen som kommer ut som en følge av dette. Jeg kommer fortsatt til ha den dialogen med NORWEP, og også legge til rette for og vurdere hvordan man kan finne en langsiktig løsning for NORWEP.

Men det er viktig å erkjenne at de som bidrar til eksport innen olje og gass, fornybar energi osv., er ganske store bedrifter med god inntjening. De må også se på hvordan de kan bidra mer for å ha et eksportvirkemiddel som fungerer ut fra den sektoren de er en del av.

Aleksander Stokkebo (H) [15:21:41]: Jeg takker for avklaringen. Jeg håper virkelig at man nå klarer å sikre NORWEPs videre drift på tross av den uforutsigbarheten Arbeiderpartiet og flertallet har bidratt til her i Stortinget.

Et annet felt Arbeiderpartiet har bidratt til uforutsigbarhet på, er småkraften. Nå vet vi at høringen går sin gang, vi har hørt argumentene for at regjeringen vil ha dette skattesjokket på ren, norsk vannkraft, men det jeg er interessert i, i likhet med representanten Hussaini, er et klart og tydelig svar på følgende enkle spørsmål, for nå kommer stortingsflertallet til å vedta at det ikke skal innføres grunnrenteskatt på småkraft: Vil regjeringen i denne stortingsperioden respektere et slikt vedtak fra stortingsflertallet og ikke foreslå grunnrenteskatt på småkraft?

Statsråd Terje Aasland [15:22:34]: Regjeringen forholder seg selvfølgelig til de vedtak som fattes i Stortinget. Men jeg tror det også hadde vært klokt av stortingsflertallet å avvente høringsrunden, slik at man kunne se de ulike konsekvensene av eventuelt å innføre grunnrenteskatt, eller innføre eller senke innslagspunktet for

grunnrenteskatten. For det er skattetilpasninger i småkraftinvesteringene. Det blir ikke bygd ut småkraft over 10 MW på grunn av grunnrenten, slik det er i dag. Det er uheldig. Det er rene skatteposisjoneringer som gjør at man ikke utnytter det vannpotensialet som er i de ulike vassdragene. Det er svært uheldig. Jeg aksepterer at Høyre ikke bryr seg om det, men hvis det er kraft tilgjengelig i et vassdrag, er det viktig at den kraften blir bygd ut når man først skal gjøre inngrep i et vassdrag. Derfor hadde det vært klokt å vente på grunnrenteskattetøringen. Vi kommer selvfølgelig til å fullføre høringsrunden og så ta stilling i saken – og også hva som skjer i Stortinget.

Lars Haltbrekken (SV) [15:23:53]: Er det noe det norske folk har lært i løpet av denne budsjettdebatten, er det i hvert fall forkortelsen NORWEP.

Jeg må si meg enig med statsråden i at hvis det eneste opposisjonen klarer å kritisere med dette budsjettforliket er kuttet i NORWEP, som det nå delvis blir rettet opp i, har landet fått et godt budsjettforlik.

Spørsmålet mitt går imidlertid på norgespris for studenter. For studentsamskipnadene har i dag ikke mulighet til å ha norgespris. Jeg vil gjerne høre hva statsråden tenker om det, og hva statsråden tenker å gjøre med det.

Statsråd Terje Aasland [15:24:53]: La oss håpe at det ikke bare er NORWEP som blir stående igjen etter denne budsjettdebatten, for det er veldig mange viktige poster og temaer her. Ett av de viktigste temaene som ligger i dette budsjettforslaget og satsingen nå, er selvfølgelig norgespris – det at folk får oppleve trygghet rundt strømprisen med tanke på at de er mer variable og til dels også veldig høye. Det er kjempeviktig.

Studenter kan tegne norgespris hvis de har en egen strømmåler i leiligheten eller leier en leilighet med egen strømmåler. Studentsamskipnadene får også norgespris begrenset oppad til 5 000 kWt. Det at studentsamskipnadene er organisert som stiftelser, eller som system, og det at det ikke er målere på hver enkelt boenhet, er grunnlaget for at det ikke er innført eller kan innføres innenfor dagens regelverk. Vi kommer til å se på den problemstillingen og så prøve å svare ut det på en fornuftig måte i tiden som kommer.

Maren Grøthe (Sp) [15:26:14]: Statsråden brukte mye av sitt innlegg på å framheve norgespris. Den er viktig, men den løser jo ikke det grunnleggende problemet i norsk strømpolitikk, nemlig at vi har for stor eksportkapasitet på strøm og er så tett knyttet til EUs dysfunksjonelle strømmarkedet at det at det blåser mye eller lite i Tyskland, kan avgjøre strømprisen i Kristiansand. Et grep som kan bidra i riktig retning, er å ikke fornye strømkablene til Danmark. Arbeiderpartiet har

også i sitt partiprogram at man ikke ønsker det. Likevel velger nå energiministeren å la Statnett fortsette å utrede disse kablene.

Mitt spørsmål er om energiministeren ikke vil lytte til det som står i hans eget partiprogram, og nå garantere for at regjeringen ikke vil fornye eksportkablene til Danmark.

Statsråd Terje Aasland [15:27:05]: Aller først er jeg litt uenig med representanten i inngangen til det konkrete spørsmålet. Jeg mener norgespris løser noe av det grunnleggende i problemstillingen nå, nemlig at det har vært høye og uforutsigbare strømpriser for norske husholdninger. Norgespris løser opp i det og skaper trygghet og forutsigbarhet for folk og husholdninger.

Regjeringen har sagt veldig tydelig og klart at vi ikke skal bygge flere utenlandsforbindelser eller legge til rette for det i denne stortingsperioden. Når det gjelder Skagerrak 1 og Skagerrak 2, som representanten konkret spør om, er jeg opptatt av at Statnett gjør det de er pliktig til, og utreder eventuelt grunnlaget for en reinvestering. Som jeg har sagt mange ganger, og jeg kan godt gjenta det i denne stortingsperioden: Dersom en eventuell reinvestering i disse kablene ikke er til gunst for det norske kraftsystemet eller norske strømkunder, blir det ikke gitt konsesjon.

Sofie Marhaug (R) [15:28:21]: Spørsmålet mitt handler ikke om NORWEP, men om lanseringen av Regjeringens plan for Norge.

Statsministeren uttalte at han ville korte ned konsesjonsbehandlingstiden og brukte 420 kV-linjen mellom Lebesby og Seidafjellet som eksempel. Jeg regner med at statsråden er godt kjent med at hans eget direktorat, NVE, har sendt saken tilbake til Statnett og bedt dem om å se på alternativer, bl.a. med henvisning til de store konsekvensene traseen til Statnett har for reindrift og natur. De peker på den samlede belastningen for reindriften, som jo er helt i tråd med Fosen-dommen i Høyesterett.

Jeg skal stille et spørsmål jeg ikke så ofte stiller, og det er: Kan statsråd Aasland betrygge meg om at han ikke vil overstyre NVEs beslutning om å sende det tilbake til Statnett, men i stedet stole på de vurderingene NVE har gjort i denne saken?

Statsråd Terje Aasland [15:29:25]: Aller først er jeg glad for at en trekker fram planen for Norge. Det er en utrolig bra plan for Norge og et veldig fint arbeidsdokument for regjeringen å følge opp. Den viser verdiene og settet og det grunnlaget vi skal bygge politikken på i de neste fire årene. Det er utrolig spennende.

Når det gjelder det å få opp hurtigheten i konsesjonsbehandlingen for både ledningsnett og ny kraftproduksjon

sjon, er det ganske prekært for samfunnsutviklingen vår. Det er spesielt viktig i Finnmark, for der er knappheten så stor at man ikke får til nye næringsetableringer. Vi ser også at befolkningsnedgangen, spesielt i Øst-Finnmark, er stor. Den er egentlig ganske dramatisk. Jeg kommer selvfølgelig ikke til å overstyre NVE på dette tidspunktet, hvor de har bedt om tilleggsutredninger fra Statnett. Det er NVE som har disse konsesjonsbehandlingene. Jeg er likevel – og jeg understreker det – i likhet med statsministeren opptatt av at vi må få hurtighet i det arbeidet som pågår. Det betyr ikke at man setter noe til side, men at man får det raskt på plass, fordi det er prekært, ikke minst for den sikkerhetspolitiske situasjonen.

Presidenten [15:30:30]: Replikordskiftet er omme.

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [15:30:50]: Jeg er glad for at vi får et trygt og godt budsjett for landet vårt for fremtiden, for folk og for næringsliv. Jeg er ikke minst glad for at det er et budsjett som gir en tydelig trygghet for at vi i Norge skal være med og gjøre vårt i klima- og miljøpolitikken framover.

Vi er med og gjør vårt i Norge. På fire år har norske klimagassutslipp gått ned med 9,6 pst. Til sammenligning gikk utslippene ned med bare 3,6 pst. fra 1990 til 2020. I vår sluttet også Stortinget seg til Arbeiderparti-regjeringens forslag om et nytt og ambisiøst klimamål: å redusere utslippene med minst 70–75 pst. i 2035 sammenlignet med 1990. Med politikken i Grønn bok viser regjeringen at det også er et realistisk mål. Anslagene viser at vedtatt og planlagt politikk tar oss til 66 pst. kutt i 2035, medregnet effekten av å delta i EUs klimakvotestystem. Det er godt nytt, både fordi det haster med å kutte utslipp for å begrense klimaendringene, og også fordi det haster med å kutte utslipp for å styrke norsk industri konkurransekraft og norske arbeidsplasser.

Vi foreslår nå, sammen med budsjettpartnerne på Stortinget, flere viktige grep for å fortsette å omstille oss og redusere norske utslipp. Vi fortsetter å trappe opp klimaavgiftene. Vi oppretter en tilskuddsordning på 620 mill. kr for billigere kollektivtransport. Vi styrker Enova med 700 mill. kr for å drive fram innovasjon, utvikling og bruk av ny teknologi som skaper muligheter og bidrar til utslippsreduksjoner. Vi skal sette ned en omstillingskommisjon, og vi sikrer også brede skattelettelser for å kompensere for at CO₂-prisen går opp, for å sikre at klimapolitikken skal ha legitimitet.

Det er bra å kutte hjemme og bidra til å omstille hjemme, men Norge kan også være med og bidra ute. Derfor er jeg også glad for at vi internasjonalt fortsetter satsingen på klima. Vi setter av 2 mrd. kr til klimainvesteringsfondet. Regjeringen har også annonsert at Norge vil være med og bidra med et lån på inntil 30 mrd. kr til et nytt regnskogfond. Gjennom klima- og skoginitiati-

vet leverer vi betydelige utslippsreduksjoner i våre partnerland.

Med dette budsjettet tar vi også bedre vare på naturen vår. Vi øker skogvernet med 1 mrd. kr i nysalderingen, og vi kan nå verne en rekke viktige skogområder i 2026. Vi er godt i gang med et krafttak for Oslofjorden, og det fortsetter. Neste år øker vi satsingen ytterligere, med totalt 152,5 mill. kr til bl.a. naturrestaurering, støtte til kommunenes prosjektering av renseanlegg og statsforvalternes arbeid. Vi styrker naturrestaurering generelt og Natursats, og vi styrker arbeidet med å bedre tilstanden for villreinen.

Alt dette er godt nytt med tanke på å følge opp våre klima- og miljøforpliktelser.

Presidenten [15:33:53]: Det vert replikkordskifte.

Rikard Spets (FrP) [15:34:11]: Som representanten Wara var inne på, lanserte regjeringen tidligere denne uken sin plan for Norge. Det er ikke så mye som står om klima der, men man kan bl.a. lese at regjeringen skal kutte i utslipp og skape jobber på en forutsigbar og rettferdig måte. Jeg hører også statsråden si at det haster med å kutte utslipp. Etter hva jeg forstår, er dette en plan som skal revideres årlig, så jeg spør konkret: Kan statsråden fortelle hvor mange tonn CO₂-ekvivalenter denne planen vil kutte i 2026, og hvor mye disse kuttene vil koste, både direkte over statsbudsjettet og indirekte som kostnadsøkninger for norske bedrifter og husholdninger?

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [15:35:02]: Takk for et godt spørsmål – og bare til FrPs opplysning: Ja, det haster med å kutte norske utslipp for å omstille norsk næringsliv. Kvotesystemet er vi en del av, enten vi liker det eller ikke. Det går tomt for kvoter i 2040, det er 15 år til. Det betyr at norsk industri kommer til å bli utkonkurrert om vi ikke kutter våre utslipp på hjemmebane.

Det bidrar statsbudsjettet til. Vi har gode anslag som viser hvordan vi kutter framover. Norske utslipp er f.eks. anslått å være ca. 23 pst. lavere i 2030 enn de er i 2025, med den politikken som vi er med på å legge opp til. Representanten kan også slå opp i enhver post han måtte ønske på statsbudsjettet, for å se nøyaktig hvor mye vi gir til ordninger som Enova, CO₂-kompensasjonsordningen og andre viktige tiltak, for å være med og legge til rette for at næringslivet skal kutte utslipp, skape jobber og verdier og styrke sin konkurransekraft.

Rikard Spets (FrP) [15:36:03]: Jeg hører at statsråden ikke kan fortelle hvor mye planen kommer til å kutte, og han kan heller ikke fortelle hvor mye dette kommer til koste, men jeg skal stille et spørsmål som statsråden kanskje kan svare på.

Man sier at man skal skape jobber på en forutsigbar, rettferdig måte. La meg ta tre konkrete eksempler fra regjeringens politikk: Elektrifisering av sokkelen flytter utslipp og gjør strømmen dyr. CO₂-avgift på forbrenning av søppel gjør fjernvarme ulønnsomt og flytter søppel til Sverige. Forbud mot uttak av myr, som vi skal behandle etterpå, avviker en lønnsom og nødvendig næring og flytter utslippene til utlandet. Mener statsråden at det er forutsigbart og rettferdig å svekke økonomien til både norsk næringsliv og husholdningene ved å flytte utslippene ut av landet, så lenge det ser bra ut på norsk statistikk?

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [15:36:57]: For de næringene som representanten nevnte, er omstilling like viktig som for andre næringer. For å ta elektrifisering av norsk sokkel som et konkret eksempel: Ja, norsk olje- og gassindustri er en del av kvotesystemet i Europa. For å kunne fortsette å være med og levere utover på 2030-tallet må man omstille seg. Det som virkelig vil gjøre noe for å legge ned norsk industri, er den politikken som Fremskrittspartiet står for. Tidligere i høst kunne vi høre representantens kollega, Tor Mikkel Wara, foreslå å legge ned Enova. I valgkampen så vi store, viktige næringsaktører på Vestlandet advare mot Fremskrittspartiets næringspolitikk. Det er fordi en ikke tar innover seg at alle må omstille seg for å kunne fortsette å levere til våre viktigste markeder. Det er en grunnforutsetning for konkurransekraften.

Kari Sofie Bjørnsen (H) [15:38:10]: Det er godt å se at statsråden er tilbake i salen og er frisk og rask.

Jeg har et lite spørsmål om klimamålene. Hvis vi skal nå klimamålene og få til en vellykket grønn omstilling, må vi ha mer kraft. Nå er det kun gitt 0,7 TWh ny kraftproduksjon under denne regjeringen. Det trengs et langt raskere tempo i både kraftutbygging og nettutbygging hvis vi skal få til det vi ønsker, så jeg lurer rett og slett på om statsråden kan forklare hvordan vi skal nå klimamålene og få til grønn omstilling med så lite kraftutbygging.

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [15:38:52]: For det første tror jeg det er viktig å huske på hvorfor det er gitt lite ny kraft i konsesjoner de siste par årene. Det er jo fordi måten konsesjonspolitikken ble håndtert på under Solberg-regjeringen, ikke bidro til å skape legitimitet og grunnlag for store og viktige kraftprosjekter rundt omkring i hele Norge. Der opplever jeg at denne regjeringen har trukket en helt annen lærdom. Vi jobber på en helt annen måte i dag for å forankre prosjektene, og det er også gjort en betydelig innsats for å styrke konsesjonsarbeidet de par siste årene, som gjør at vi legger grunnlaget for at det kan bygges ut mer kraft i årene framover.

I tillegg har vi fortsatt en jobb å gjøre framover. Vi må f.eks. prioritere bedre i natur- og arealpolitikken. Der tror jeg at jeg og energiministeren er veldig på linje. Vi må stramme inn på noen områder, nettopp for å kunne legge til rette for at vi skal ha mer arealer til kraftutbygging. Der opplever jeg at vi er godt i gang med de tiltakene som skal til for å legge til rette for nettopp det.

Kari Sofie Bjørnsen (H) [15:39:55]: Nå er det slik at under Solberg-regjeringen ble det bygget ut betydelig mer kraft enn i denne regjeringens periode. Jeg vil likevel bore litt mer i dette, om statsråden faktisk er enig i at vi må ha mer kraft og mer nett for at vi skal nå klimamålene og få til en grønn omstilling. Hvis statsråden er enig i det, hva er da bidraget fra denne statsråden i forhold til det fra energiministeren, som også sitter med en betydelig del av ansvaret?

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [15:40:28]: Først: Ja, det er riktig at det ble bygd ut mer under Solberg-regjeringen, særlig knyttet til landbasert vindkraft, men det er jo måten de prosjektene ble håndtert på, som har vært med og bidratt til å skape mye av den motstanden som dessverre har vært mot landbasert vindkraft mange steder. Det er synd, for det er den rimeligste og mest konkurransekraftige kraften som vi kan bygge ut, og som vi trenger å legge til rette for framover, der det går an å bygge det ut.

Jeg har allerede pekt på flere av de viktige grepene: Det er å sørge for – der det er grunnlag for det, og der det er legitimitet og aksept for det – å få på plass store og viktige, lønnsomme kraftutbygginger, særlig på landbasert vindkraft. Det trenger vi, og det kan vi bygge mange steder i Norge, noe også Miljødirektoratet har pekt på. Vi kan fjerne de flaskehalsene som vi kan fjerne, sørge for at det er lokale insentiver for å være med og ta i bruk landbasert vindkraft, og sørge for at vi har gode rammer for å sikre riktige naturavveininger, sånn at vi prioriterer arealer på en fornuftig måte.

Lars Haltbrekken (SV) [15:41:46]: Det er godt å se at statsråden er på beina igjen.

Dette blir vel som på lille julaften – «same procedure as every year». Det har jo blitt en vane at regjeringen legger fram et budsjettforslag hvor man bl.a. kutter i bevilgningene til skogvern, man kutter i tiltak for klimakutt og andre viktige miljøtiltak. Så kommer SV – nå også akkompagnert av Rødt og MDG – og retter opp og forsterker miljøinnsatsen, og så kommer klima- og miljøministeren til Stortinget og skryter av disse forsterkningene. Det er bra, men da denne norgesplanen ble lagt fram på mandag fra regjeringen, var den nesten blottet for innsats på klima- og miljøområdet. Mens klima og miljø tidligere skulle være rammen rundt norsk poli-

tikk, er det nå blitt et kulepunkt i denne norgesplanen. Mitt spørsmål er: Hva var det som skjedde på veien her?

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [15:42:53]: At klima og miljø er et kulepunkt i regjeringens plan for Norge, klarer ikke jeg å forstå er negativt. Slik det er formulert, om at vi skal nå våre klimaforpliktelser, må jo det være det beste kulepunktet representanten kunne fått inn i Regjeringens plan for Norge. Vi har i tillegg løftet det inn under det punktet som handler om trygghet for arbeid og næringsliv, noe representanten mange ganger har understreket at bør være en hovedmotivasjon for å drive med klimapolitikk, nemlig at vi trenger det for å sikre en omstilling som sørger for at vi er konkurransedyktige i framtiden, og at vi tar inn over oss at måten vi driver næringslivet vårt på, kommer til å se annerledes ut i framtiden enn i dag. Dette burde egentlig også betrygge representanten om at vi tar det på alvor, og at vi kommer til å følge opp dette på en skikkelig, grundig måte.

I tillegg har vi Grønn bok, som er et viktig verktøy for å sørge for at klima og miljø er en ramme rundt politikken. Den skal vi fortsette å styrke i årene framover. Jeg føler at klima og miljø er godt ivaretatt i Regjeringens plan for Norge.

Maren Grøthe (Sp) [15:44:05]: Vi har i dette budsjettet blitt enige om flere gode tiltak for å kutte utslipp og legge til rette for verdiskaping i Norge. Ett av de tiltakene som Senterpartiet håpet at vi skulle komme enda lenger med i årene som kommer, handler om en større satsing på biogass. Biogass er en god mulighet til å satse på både lokale verdikjeder og arbeidsplasser, men det er også et tiltak som kan kutte utslipp og løse miljøutfordringene vi står overfor. Så ser vi i praksis at rammevilkårene funker bedre i våre naboland, og at en del anlegg nå har fått støtte gjennom Enova, men at investeringsbeslutningene uteblir.

Stortinget har vedtatt et mål om 1 TWh årlig i økt biogassproduksjon, så mitt spørsmål til statsråden er: Hvordan vil han følge opp det i tiden som kommer?

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [15:44:56]: Takk for et viktig spørsmål.

Jeg deler helt og holdent representantens syn om at biogass kan være en viktig kilde til energi i Norge i årene framover, og er en ressurs det er viktig at vi utnytter. Nå er det bare et lite år siden det ble gitt en historisk tildeling gjennom Enova til viktige biogassanlegg i Norge. Jeg mener fortsatt at det er viktig å følge med på dem, og at Enova kan være og skal være – og er – et godt instrument for å være med og bidra til å utvikle biogass i Norge.

Samtidig vil jeg advare litt mot å se på ordninger i andre land direkte og automatisk si at vi skal kopiere

dem. Jeg mener kanskje at ordningene i noen av våre naboland, med direkte støtte per produsert enhet, er noe for rause. Jeg mener ikke at det å ha rause støtteordninger for næringslivet er et mål i seg selv. Da mener jeg det er riktigere med den tilnærmingen vi har valgt i Norge, å bruke Enova som et instrument for å utvikle næringen framover.

Frøya Skjold Sjursæther (MDG) [15:46:12]: Jeg er glad for de mange gode gjennomslagene som Arbeiderpartiet og Miljøpartiet De Grønne har fått i disse budsjettforhandlingene. Statsråden nevnte f.eks. skogvern, klimafinansieringsfondet og omstillingskommisjonen. Jeg har lyst til å trekke fram noe som ikke ble en del av den enigheten, og som jeg etterlyser at regjeringen kommer på banen med, og det er dette med å fjerne momsen på brukt, reparasjon og utleie. I løpet av valgkampen sa Arbeiderpartiet, også statsråden, flere ganger at Arbeiderpartiet har lyst til å fjerne denne momsen. Til og med kort tid før valget ble det lovet, bl.a. av Tonje Brenna i Fredrikstad. Likevel kom ikke dette inn i deres budsjett, og Arbeiderpartiet stemmer også mot Venstres forslag om det i Stortinget.

Da er mitt spørsmål: Hvorfor har dere ikke lyst til å gjøre det dere lovet i valgkampen, og kommer dette til å komme etter kort tid i løpet av stortingsperioden?

Presidenten [15:47:00]: Eg må minna om at ein stiller spørsmål gjennom presidenten.

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [15:47:05]: Takk for et godt og viktig spørsmål.

På spørsmålet om hvorvidt Arbeiderpartiet har lyst til å gjennomføre det som står i partiprogrammet vårt, kan jeg svare et helt utvilsomt ja. Det har vi lyst til. Det var også det spørsmålet jeg svarte på i valgkampen, og som andre fra Arbeiderpartiet har svart på i valgkampen i tillegg: Har vi som målsetting å få gjort dette i løpet av denne fireårsperioden hvis vi får lov til å fortsette etter valget? Det er svaret fortsatt ja på.

Jeg tror ikke Arbeiderpartiet er det eneste partiet som ikke har klart å legge inn alle sine gode mål fra partiprogrammet i sitt første statsbudsjett i høst. Jeg har tittet litt på MDGs forslag i tillegg, og jeg finner ikke igjen absolutt alt fra partiprogrammet. Sånn er det – man må prioritere i løpet av en fireårsperiode. Heldigvis har vi noen år igjen, og jeg gleder meg til å komme tilbake til Stortinget med forslag om hvordan vi skal styrke sirkulærøkonomi og få til mer gjenbruk og reparasjon framover.

Presidenten [15:48:04]: Replikordskiftet er over.

Dei talarane som heretter får ordet, har òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Linda Monsen Merkesdal (A) [15:48:19]: Veit de – bortsett frå representantane frå denne komiteen – kva Alta Fjernvarme, Sandefjord Havnevesen, Hillevågstunet i Stavanger, Norsk Gjenvinning i Stavanger, Bioparken på Voss og Hydro Husnes har til felles? Dei har alle fått støtte og innovasjonsmidlar frå Enova, altså verkemiddel i ein aktiv nærings- og industripolitikk, som har gjort dei konkurransedyktige både i Noreg og internasjonalt. Dette er Arbeidarparti-politikk i praksis.

Me stiller opp med fellesskapets verktøy for å få ned utslepp, skapa nye jobbar og sikra eksisterande industri. Bedriftene omstiller seg, både små og store, og gjer små og store tiltak for lokalsamfunna sine. Dei utnyttar ressursane betre, bruker energien smartare og kuttar utslepp. Det verkar.

Kva trur presidenten hadde skjedd om Framstegspartiet sitt alternative budsjett hadde fått gjennomslag? Då hadde veldig mange av desse omstillingstiltaka aldri blitt noko av. Små og store prosjekt over heile landet ville blitt lagt ned før dei hadde fått starta. Det er konsekvensen av ein politikk som svekkjer Enova og innovasjonsordninga og ein aktiv stat som medverkar.

Eg har sagt det før, og eg seier det igjen: Politikken til FrP er som «long covid», han tek sakte, men sikkert livet av industrien vår, og han rammar særleg kysten og Vestlandet. FrP seier nei til kraft og nei til utvikling, men ja til avvikling. Arbeidarpartiet meiner noko anna. I vår plan for Noreg meiner me at klima- og industripolitikken skal gå hand i hand. Me meiner at omstillinga skal vera rettferdig, at folk skal ha eit arbeid å gå til, og at heile landet skal takast i bruk. Det skjer ikkje av seg sjølv. Det krev politiske val. Eg er glad for at me har trygg styring og ei regjering som ser heilskapen, som tek ansvar for framtida, og som byggjer nye næringar samtidig som me tek vare på dei me allereie har. Det krev tøffe val, og det kan vera krevjande å stå i. Då må det faktisk vera vaksne i rommet som tek ansvar, og det ansvaret er eg glad for at våre raud-grøne vener har teke saman med oss.

«Når nettene blir lange, og kulda setter inn» skal me vera glade for at det er nokon som har styring på både straum, varme og økonomi. Då er det jammen bra at regjeringa har kome med noegspris, for då veit ein kva det kostar å koka pinnekjøtet – sjølv om VG skriv noko anna om straumprisen.

Kristoffer Sivertsen (FrP) [15:51:34]: Jeg synes det er noe uverdig å snakke om et partis politikk som «long covid», og i hvert fall når en har en vingling som har satt ny norgesrekord. Vi har snakket mye om NORWEP i dag, men det vi ennå ikke har nevnt, er at det er en veldig rar måte å ønske god jul til de ansatte i NORWEP på – som har vært bekymret for jobbene sine på grunn av denne vinglingen. Det er ikke trygg styring.

For noen år siden spurte flere hva vi skulle leve av etter oljen. Vel, jeg tror det er såpass langt fram i tid at vi ikke trenger å være bekymret for det nå, hvis vi klarer å føre en stabil og forutsigbar politikk som gjør det attraktivt og lønnsomt å utvikle sokkelen og opprettholde en så høy produksjon som mulig. Da har vi en plikt til å unngå usikkerhet om grunnleggende rammevilkår, spesielt knyttet til tilgangen til områder for leting og senere produksjon.

De årlige rundene for tildeling i forhåndsdefinerte områder er jo, som Sokkeldirektoratet sier, den aller viktigste drivkraften for leting på norsk sokkel. Jeg må si jeg ble sjokkert over Nettavisens avsløring om at MDG ble tilbudt en begrensning i arealet som er tilgjengelig i TFO-tildelingene. Da gikk det kaldt nedover ryggen på meg, for dette var rett og slett et gufs fra fortiden. Noe lignende skjedde nemlig i 2022, da Støre-regjeringen gjorde et historisk knefall for SV og trakk tilbake tre oljeblokker nord i det sørlige Barentshavet i TFO-runden 2022. Hvis det er én plass en peker på hvor det er store ressurser, er det akkurat Barentshavet. For å si det som Offshore Norge sa det den gangen: Hvis Norge skal opprettholde et stabilt nivå på gassleveranser til Europa, må vi fortsette å lete og finne mer gass. Da er det et ekstremt uheldig signal å sende å trekke tilbake leteområder på norsk sokkel.

Det er kanskje ikke så rart at Støre-regjeringen fikk så mye oljeskam etter hva de gjorde i 2022, at de tok vekk «olje» fra Olje- og energidepartementet og bare kalte det for Energidepartementet.

Jeg er bekymret for at statsbudsjettet på nytt kan bli et kaosinstrument overfor oljenæringen. I årets budsjettforlik gikk det hardt ut over havbunnsmineralnæringen. Jeg hadde ikke i min villeste fantasi trodd at Arbeiderpartiet ville være så næringsfiendtlig at de gjentok sin tabbe fra budsjettforhandlingene i 2024, i hvert fall ikke når NATO har vært så tydelig på at det er tolv mineraler som er kritiske for forsvarsindustrien. IEA sier at vi ikke kan legge alle eggene i én kurv og peke på Kina. Syv av de tolv kritiske mineralene finner vi på norsk sokkel. Det kunne gitt en ny næring med enorme milliardinntekter, hvor vi allerede har verdens beste subsea-miljø. Å si nei til den næringen er ikke trygg styring. Det er økonomisk uansvarlig, og det er kroken på døra for de bedriftene som har posisjonert seg for å satse på å utvikle det som kunne blitt et norsk næringseventyr.

Det vi er vitne til fra dagens regjering, er norgesrekord i næringsfiendtlighet. Fremskrittspartiet vil gjøre Norge næringsvennlig igjen. Vi heier på nye næringer istedenfor å straffe dem. Spesielt i den urolige situasjonen verden er i nå, må Norge bidra til sikkerhet og beredskap.

Solveig Vik (A) [15:54:53]: Olje- og gassnæringen har vært en bærebjelke i norsk økonomi i over 50 år. Den har gitt oss arbeidsplasser og verdiskaping og finansiert velferdsstaten. Men vi står i en tid med store endringer: klimaforpliktelser, energisikkerhet i Europa og behovet for en rettferdig omstilling. Arbeiderpartiet har en klar linje: Vi skal utvikle, ikke avvike – men vi skal gjøre det på en måte som sikrer både klima og arbeidsplasser.

FrP later derimot som om verden har stått stille siden 1990-tallet. De reduserer en kompleks virkelighet til slagord, der enhver diskusjon om klima og omstilling avfeies som symbolpolitikk. Det er uansvarlig. Norge lever av å være en forutsigbar og troverdig energinasjon – også i møte med klimautfordringene. Når FrP konsekvent stemmer imot klimatiltak, svekker de ikke bare miljøpolitikken, men også næringens langsiktige legitimitet.

Arbeiderpartiet vet at arbeidsplasser ikke sikres ved å stikke hodet i sanden. De sikres ved å investere i ny teknologi, kutte utslippene fra sokkelen, satse på karbonfangst og -lagring og bygge broer mellom olje- og gasskompetansen og nye, grønne industrimuligheter.

FrP har ingen plan for dette. De lover trygghet, men leverer usikkerhet ved å gamble med Norges omdømme og markedsadgang i en verden som stiller stadig strengere klimakrav. De kutter i Enova, de kutter i Innovasjon Norge, Nysnø og Bionova. De fjerner altså alle verktøy som gjør at næringslivet kan ta risiko og investere i grønn industri. Alt som kan hjelpe bedriftene til å omstille seg, skal det ifølge FrP kuttes i. Hva slags forsvarlighet er dette?

FrP snakker varmt om folk flest, men gang på gang prioriterer de kortsiktig gevinst framfor fellesskapets interesser. De sier nei til ansvarlige rammevilkår, nei til samarbeid med Europa om energi og klima, og nei til politikk som faktisk kan sikre jobber også for neste generasjon. Det er lett å rope høyt fra sidelinjen, men det er vanskeligere å ta ansvar.

Arbeiderpartiet velger ansvar. Vi velger en politikk som kombinerer verdiskaping med klimahandling, og som står opp for industriarbeidere, lokalsamfunn og framtiden til norsk energi. FrP velger heller protest. Norge trenger styring, ikke støy. Derfor er jeg glad for at det er Arbeiderpartiet som styrer landet, og at landet da kan se litt tryggere på morgendagen.

Rikard Spets (FrP) [15:57:33]: Jeg er nyvalgt på Stortinget, og i høst var jeg for første gang med på en høringsrunde i energi- og miljøkomiteen. Det var lærerikt på mange måter. Høringen var formell, men premissene var allerede lagt og målene gitt. Det var ikke spørsmål om, men hvordan. Deltakerne var i stor grad

rutinerte, samkjørte og vant til formatet. I stor grad var de fra det samme politiske miljøet. Det var ikke et torg, men et selvgående økosystem, hvor politikere stadig vedtar nye mål, byråkratiet får stadig flere virkemidler, organisasjoner får statsstøtte for å presse fram tiltak, og såkalte grønne prosjekter lever av subsidier, ikke av markedet. Resultatet er at klimapolitikken i stadig mindre grad handler om faktisk klimaeffekt, og i stadig større grad om pengebruk, symboler og politisk selvbekrefteelse.

I Norge bruker vi enorme summer på klimatiltak med minimal global effekt. Vi elektrifiserer sokkelen, noe som fører til at utslippene bare flyttes, ikke fjernes. Vi innfører særnorske avgifter som ikke har annen effekt enn at bedrifter blir ulønnsomme, arbeidsplasser utrygge og varer og tjenester dyre. Vi investerer i prestisjeprosjekter som karbonfangst, hydrogen og havvind, uten ærlige kost-nytte-analyser.

Det mest alvorlige er ikke bare kostnadene, men at kritikk nesten ikke tolereres. Enhver som stiller spørsmål ved effekten og kostnadene, blir ikke møtt med faglige svar, men med moralske anklager. Når klimapolitikken har blitt et moralsk prosjekt framfor et rasjonelt politisk prosjekt, svekkes demokratiet. Da er det en religion, og ikke politikk.

La meg være helt tydelig: Å kritisere dette systemet er ikke å avvise miljøproblemer, tvert imot. Jeg vet at mange i denne salen vil mislike og forsøke å feiltolke det jeg nå skal si, men faktum er at Norge og Europa spiller liten rolle for klimautslippene i verden. Det verste for Norge vil ikke være at verden ikke når klimamålene. Det verste for Norge vil være at verden ikke når klimamålene, og at vi samtidig har gjort Norge til en fattig nasjon i prosessen. Det er dit vi er på vei nå.

Morten Stordalen hadde her overtatt presidentplassen.

Anne Hagenborg (A) [16:00:20]: Det er heldigvis mange i Norge som er opptatt av klima og miljø. Norge har redusert CO₂-utslippene med nesten 20 pst. siden utslippstoppen i 2007, veldig mye av det de siste årene. Det er bra, men vi skal kutte mer, for vi skal nå de internasjonale forpliktelsene vi har.

Industrien vår er opptatt av klima og miljø. Hver eneste dag jobber de knallhardt for å omstille seg. For dem er det viktig å få ned klimaavtrykket, også for å kunne være konkurransedyktige. Kundene stiller strengere krav, og de må følge opp for å være konkurransedyktige.

I Raufoss Industripark, som er den industriparken jeg kjenner best til, samarbeider bedriftene om å bruke mindre energi for å produsere mer, samtidig som utslippene av klimagasser går ned. De har som mål å bli en klimanøytral industripark innen 2030.

Arbeiderpartiet vil ha trygghet for arbeids- og næringslivet. Vi vil støtte opp under den omstillingen som vi ser er nødvendig. Det er trygg politikk for å ivareta arbeidsplasser. Arbeiderpartiet er villig til å være med og bidra økonomisk for å sørge for omstilling. Vi vet at omstilling koster. Vi vet at å utvikle nye og bærekraftige løsninger koster. Vi vet at å utvikle nye næringer koster. Derfor er Arbeiderpartiet villig til å bidra. Det er ekstra godt at vi lager budsjett sammen med andre partier som deler vårt syn på denne saken.

Mange små og store bedrifter trenger hjelp og støtte for å nå målet om lavere klimaavtrykk. Derfor er jeg glad for at vi setter av penger til virkemiddelapparatet. Mens Fremskrittspartiet kaller dette symbolpolitikk, ser Arbeiderpartiet en politikk som virker. Industrien vil få ned sine klimaavtrykk, og vi vil gjerne stille opp, for det trygger industri og arbeidsplasser i hele Norge. I tillegg vil vi fortsette å jobbe for å forsterke klimapolitikken langs flere spor, bl.a. gjennom Grønn bok, som vi legger fram hvert eneste år. Arbeiderpartiet er tydelig: Vi skal kutte i klimagassutslipp og nå de målene vi har satt. Den jobben fortsetter vi med.

Frida Hegranes Selvik (A) [16:03:23]: Noreg har aldri redusert klimagassutslippa sine så mykje som ein har gjort dei siste fire åra. Samtidig har næringane våre omstilt seg, arbeidsplassar blir ivaretekne, og ein bygger nye. Denne regjeringa viser at ei ansvarleg omstilling som sikrar konkurransedyktig industri, er mogleg.

I 1948 produserte aluminiumsverket i Årdal aluminium for første gong. Hydro Aluminium er den viktigaste drivkrafta for at lokalsamfunnet og industrien i Årdal fortset. Dei tilset lærlingar, unge i sommarjobb, nyutdanna og erfarne, samtidig som ein opprettheld industriproduksjonen her i Noreg.

Hydro har gått i bresjen for omstilling og motteke 46 mill. kr frå Enova. Resultatet er at Hydro er på veg til å lage netto null-aluminium innan 2050, og aluminiumsindustrien er ei av dei mest omstilte næringane vi har i Noreg. Ikkje berre skapar dette føreseielege vilkår for at Hydro skal fortsetje å drive i lang tid, skape arbeidsplassar i Noreg og ivareta små kommunar, men det aukar konkurransedyktigheita på ein marknad der berekraft har blitt eitt av dei viktigaste krava. Det er ansvarleg omstilling.

Framstegspartiet foreslår derimot kutt i Enova, nedskalering av Innovasjon Noreg og avvikling av klima- og energifondet på til saman 9,6 mrd. kr. Desse støtteordningane har ikkje berre sikra Hydro Årdal ei framtid, tryggleik for dei små kommunane våre og lokalsamfunna, men det sikrar industrien her i Noreg og at industrien blir. For meg framstår Framstegspartiet som eit meir

og meir næringsfiendtleg parti utan evne til å ta vare på verdiskapinga i Noreg.

Rikard Spets (FrP) [16:05:52]: Energi er selve fundamentet for et moderne samfunn. Nettopp derfor er det så alvorlig at regjeringen fører en politikk som gjør Norge mer sårbart og mer utrygt. Vi ser det når både folk og bedrifter mister troen på at energipolitikken faktisk er til for dem. Regjeringen snakker varmt om grønn omstilling, men leverer politikk som gjør hverdagen dyrere og arbeidsplassene mindre trygge.

La meg ta et konkret eksempel fra Trøndelag. I Trondheim har vi et godt og velfungerende fjernvarmenett. I mange år har Rockwool levert overskuddsvarme inn i dette systemet. Likevel måtte fabrikken stenge dørene etter mer enn 70 års drift og sende hjem 51 ansatte. Årsaken er fall i byggeaktiviteter under denne regjeringen og klimalovgivning som gjør norsk produksjon mindre konkurransedyktig.

Mens dette skjer, bygger fylkeskommunen nye, store skoler, uten engang å vurdere tilkobling til fjernvarmenettet, fordi det ikke regnes som nullutslipp. Resultatet er høyere strømforbruk, større behov for nettutbygging, svekket beredskap og mer sårbarhet, og regningen sendes til folk i Trøndelag gjennom høyere kraftpriser, økt nettleie og dyrere varer og tjenester. I stedet for å senke de særnorske klimaavgiftene, som allerede gjør det dobbelt så dyrt å foredle avfall i Norge som i Sverige, foreslår regjeringen å øke dem. I stedet for å videreutvikle en sirkulær og samfunnsnyttig bransje som kunne styrket kraftsituasjonen i våre byer, skattlegger man den til konkursens rand.

Klimagevinsten her er like liten som det å elektrifisere sokkelen. Utslippene flyttes til andre land, mens Norge sitter igjen med mindre og dyrere kraft. Norge trenger mer kraftproduksjon, lavere strømpriser og en energipolitikk som er forankret i norske interesser. Så langt har regjeringen levert uforutsigbare skatte- og avgiftsøkninger, uendelige utredninger og nøling. Dette er ikke trygg politikk, dette er ikke ansvarlig politikk – dette er uforsvarlig politikk, som gir mindre velferd og økt utrygghet for Trøndelag og resten av Norge.

Kari Sofie Bjørnsen (H) [16:08:28]: Norge trenger mer å leve av i framtiden. Akkurat nå styres Norge mot vedvarende høyere kraftpriser, samtidig som regjeringen knapt har gitt konsesjon til ny kraft de siste årene. Det fører til industristopp, færre arbeidsplasser og høyere strømpriser, og det kortsletter klimaomstillingen.

Høyre foreslår derfor en solpakke for mer kraft på kort sikt. Vi legger inn 190 mill. kr i en søkbar prøveordning der solparker kan få investeringsstøtte basert på auksjoner, og vi prioriterer støtte til dem som kan pro-

dusere mest kraft for minst støtte, og til prosjekter i områder med stort behov for kraft og lavt konfliktnivå.

Det siste er viktig, for selv om vi skal bygge ut mer kraft, må vi ivareta natur- og arts mangfoldet som er under press. Det krever at vi prøver å finne gode og balanserte løsninger og ikke uten videre avviser utviklingsforslag eller verneforslag – for å ta ytterpunktene – uten å gå inn i detaljene.

Høyre foreslår økte midler mot maritim forsøpling, f.eks. for å kunne støtte effektive ordninger som Fishing for Litter. Det har blitt strøket i statsbudsjettet nå, uten at vi har skjønnet hvorfor en effektiv og god ordning som fiskerne mange steder i landet har satt stor pris på, ikke fortsatt skulle få støtte.

Vi samler også alle midlene til Oslofjorden i én enkelt post, slik at det blir lettere å ha oversikt over arbeidet. Vi ser fram til den nye planen regjeringen skal komme med til våren, som avløser Solberg-regjeringens plan fra 2021.

Så kommer et hjertesukk på nytt fra meg fra Stortingets talerstol: Det mangler fremdeles en helhetlig koordinering. Jeg skulle så ønske at statsråden, Miljødirektoratet eller statsministeren selv, for den saks skyld, tok på seg ledertrøyen og prosjektlederansvaret – ja, at noen tok ansvaret for koordinering og sørget for at arbeidet blir helhetlig styrt på tvers av departementer, forvaltningsnivåer, kommuner, næringsliv og frivillighet.

Tenk for eksempel hvilken mulighet det ligger i stor industrienkning hvis en ny sprengstoffabrikk på Hurum i Asker ble sett i sammenheng med et nytt, stort «state-of-the-art» rensesanlegg, med nye forretningsmuligheter, som Veas nå utforsker sammen med flere kommuner nettopp helt syd på Hurumhalvøya. Da trengs det koordinering og helhetstenking, og der er vi beklageligvis ikke gode nok. Jeg har likevel troen på at når vi er mange nok som vil det samme, skal vi få det til – ikke til slutt, men i tide.

Aleksander Stokkebo (H) [16:11:42]: La det ikke være tvil: Norsk olje og gass er vår største og viktigste næring. Eiffeltårnet og Frihetsgudinnen kan ikke måle seg med ingeniørkunsten på norsk sokkel, som i tiår etter tiår motstår vær og vind under langt røffere forhold. Vi snakker 200 000 norske jobber og mange hundre milliarder kroner i inntekter til fellesskapet hvert eneste år.

La det være klinkende klart: Det viktigste vi kan gjøre for å sikre jobbene i leverandørindustrien, er å lete mer og holde et høyt aktivitetsnivå på sokkelen. Derfor har Høyre foreslått en egen petroleumsmelding og vil alltid stå opp for forutsigbarhet og mer arealer for næringen.

Samtidig må vi legge til rette for at bedriftene får flere bein å stå på og får solgt varene sine ut i verden. Jeg

tror komiteen på dette tidspunktet har fått med seg et av de viktigste verktøyene for det. Ja, dere tippet rett: Norwegian Energy Partners, NORWEP. I nesten 30 år har de bidratt med energi- og offshoreindustriens omstilling, eksport og internasjonalisering. Gjennom rådgivning og nettverksbygging har de bidratt til stadig nye kontrakter til norsk leverandørindustri.

På Stortinget er det veldig mye festtaler om omstilling, mens det vi trenger, er tilrettelegging for lønnsomme, kommersielle kontrakter. Her vil jeg trekke fram Geoprovider, som på grunn av en NORWEP-delegasjon til Finland og Baltikum landet sin største kontrakt innen offshorevind. Det ga rekordomsetning i 2024 og kåring som gasselbedrift for andre gang på rad.

Vi i denne salen må huske at ikke alle bedrifter innen offshore-næringen er Equinor, med store markedsavdelinger. Derfor er det viktig å ha NORWEP som døråpner. Bare i år eksporterer norske leverandører til maritim petroleum og fornybar industri for over 200 mrd. kr. Dette er mye mer enn fine tall, det er verdiskaping som bidrar til arbeidsplasser og viktige inntekter til vår felles velferd.

Derfor var vi bekymret da Arbeiderpartiet og flertallet ville legge ned NORWEP. Æres dem som æres bør: Vi er glade for at man etter press reverserer kuttet, men det er fortsatt et stort kutt, og folks jobber står på spill. Vær trygg: Høyre slår seg ikke til ro før NORWEPs framtid er sikret.

Sofie Marhaug (R) [16:14:50]: Representanten Sivertsen snakket om havbunnsmineralnæringen som utrolig viktig, men det dreier seg altså om to selskaper, og det er selskaper som har sagt at de ikke vil følge den norske arbeidsmiljøloven. Dette er virksomheter som ikke bare Rødt har advart mot, men også Equinor, som ærlig talt kanskje er dem som har best peiling på norsk sokkel. Vi er glade for dette og mener det er et seriøst kutt i leting etter havbunnsmineraler som var riktig å gjøre.

Jeg har også lyst til å kommentere denne debatten om NORWEP. Jeg kan forsikre representanten Stokkebo om at Rødt nok ikke er blant de partiene som æres bør etter hans standarder. Jeg må si at jeg synes det er noe urkomisk over at høyresiden har brukt denne debatten på å kritisere kuttet til NORWEP. Dette er jo akkurat det representanten Spets snakket om. Dette er pengebruk, symboler og subsidier, for å sitere representanten Spets. Hvorfor i alle dager skal staten bruke penger på å subsidiere det som i praksis er et lobbysekskap for kommersielle selskaper? Jeg tror egentlig at representanten Tor Mikkell Wara er mer enig med meg enn han er med både Sivertsen og Stokkebo, som har stått på denne talerstolen og snakket varmt om at disse selskapene må få flere

subsidiar fra staten for å drive med eksport i utlandet. Jeg synes det er rart, og jeg synes det er komisk, men det er greit nok.

Dette er ikke en viktig kjepphest for Rødt, så vi har ikke motsatt oss en mindre dramatisk overgang, f.eks. knyttet til salderingen. Det er helt greit for Rødt. Samtidig er jo ikke dette en viktig sak, hvis man faktisk skal akseptere at disse selskapene skal være i stand til å eksportere sine egne produkter og betale for reklamen for seg selv i utlandet. – Da har jeg snakket negativt om NORWEP, siden ingen andre ønsket det.

Til debatten om utslipp og utslippskutt: Ja, vi skal ha en ærlig debatt om utslippskutt. Jeg mener, i likhet med representanten Sjursæther, at vi ikke kun kan se på de kvantifiserbare utslippskuttene. Hadde vi gjort det, ville vi fortsatt å importere biodrivstoff, noe som vi heldigvis har sluttet med i den skalaen som var før, fordi det er et dårlig klimatiltak som bidrar til naturnedbygging og økte utslipp globalt, og som svekker matsikkerheten, men som ser veldig bra ut i vårt nasjonale klimaregnskap. Det ser veldig kvantifiserbart ut, men det er ikke et godt klimatiltak. Vi må også ha skikkelige diskusjoner om hvilke klimatiltak som virker, og det er Rødt glad for at vi har.

Frøya Skjold Sjursæther (MDG) [16:18:06]: Flere Arbeiderparti-politikere har skrytt av norgespris på denne talerstolen i dag, og det er uforståelig, gitt at det har vært en konkursbølge i solcellebransjen de siste ukene. Det private solcellemarkedet har kollapse, og mange av dem som jobber med solceller, strømsparing og fjernvarme, peker på norgespris som forklaringen. Norgespris gjør det mindre lønnsomt å spare på strømmen, og det fyller lommebøkene til dem som har rekordhøyt forbruk. De som har hytte, jacuzzi, fire Porsche og gulvvarme i oppkjørselen, får subsidiert forbruket sitt. Man skal være temmelig idealistisk eller kanskje litt dårlig i økonomi for å installere solceller på taket eller investere dyrt i strømsparingstiltak nå som norgespris er innført.

Strøm er en knapphetsressurs. MDG har heldigvis klart å sikre en utredning om norgespris på solstrøm som er med på å sikre de siste restene, men det er et lite plaster på såret. I solcellebransjen peker alle på at norgespris har vært en dårlig beslutning, og det synes jeg Arbeiderpartiet burde ta på alvor.

Linda Monsen Merkesdal (A) [16:19:29]: Eg treng bistand til å forstå FrP sin politikk. Det blir fleire gonger i denne debatten nemnt at marknaden skal styre, og det blir snakka som om AS Noreg har fått kroken på døra, og at det no går nedanom og heim, trass i at vi har «all time high» eksport, spesielt frå Vestlandet. Det er nesten så me begynner å lura på om FrP har skrivne innlegga sine ut frå kommentarfeltet på TikTok. Dei lyttar i

alle fall ikkje til industrien, LO, NHO, Rederiforbundet eller andre, som åtvarar sterkt mot måten FrP omtalar både Enova og Innovasjon Noreg på.

Eg skulle ønskja FrP kunne forklara desse marknadsmekanismene. Det blir som eit luftslott, som å opna ein butikk som skal selja sand i Sahara, for du må jo ha ein marknad som ønskjer å kjøpa produktet du skal selja – og det er der staten er med på å finna dei gode løysingane.

Favorittorda til FrP i denne debatten har vore sløsing og symbolpolitikk. Dermed snakkar FrP òg ned kvar einaste industriarbeidar i heile Noregs land som er med på ulike innovasjonsprosjekt for å kutte i utslepp.

Eg lurar òg på det med NORWEP, som representanten Marhaug var inne på: Er det sånn at det er nokre prosjekt som gode nok til å få subsidiar, mens andre ikkje skal få det? Er det då Stortinget som skal bestemma kven som skal få subsidiar, eller skal logikken til FrP sigra?

Med det takkar eg for debatten.

Kari Sofie Bjørnsen (H) [16:22:03]: Høyre har merket seg at regjeringens forslag til statsbudsjett ikke videreførte et punktutslippsprogram i regi av Enova. Høyres alternativ er å tilføre punktutslippsprogrammet 1 mrd. kr, for skal vi lykkes med å styrke norsk verdiskaping, kutte utslipp og unngå at norsk industri flagger ut eller legges ned, må vi ta nye grep.

Norsk industri må kutte utslippene sine i årene framover. Ser vi bort fra olje- og gassproduksjon, står de ti største enkeltutslippene i Norge for hele 5 millioner tonn CO₂-ekvivalenter, ifølge Miljødirektoratet. Til sammenligning står hele veitrafikken for 8 millioner tonn. Industrien har sterke insentiver til å kutte utslipp gjennom kvotemarkedet og CO₂-avgiften, men mangler kraft, nett og virkemidler til å skalere større utslippsreducerende tiltak.

Over flere år har derfor Høyre foreslått å etablere et punktutslippsprogram som skal hjelpe industrien med å kutte utslipp fra de store punktutslippene. SV fikk gjennomslag for dette i budsjettforhandlingene i fjor, men regjeringen foreslo altså i år å kutte programmet neste år, og vri mer av Enovas støtte til tiltak i ikke-kvotepliktig sektor. Nå har budsjettforliket bidratt med 700 mill. kr til punktutslipp.

Høyre vil altså fortsatt ha et punktutslippsprogram, og mener at Enova må ha et mandat for også å kunne støtte moden teknologi og skalering av utslippskutt i industrien. Et punktutslippsprogram som sikrer at man får mest mulig utslippskutt per krone, vil kunne bidra til skalering av større utslippsreducerende tiltak, i tillegg til at det vil bidra til å sikre industriens konkurransekraft.

For Høyre er det viktig at statlige virkemidler er et supplement til den viktige jobben hver enkelt bedrift

må gjøre for å lykkes i det grønne skiftet. Derfor må det igjen påpekes at de generelle rammevilkårene for næringslivet er så viktige. De er betydelig forverret under nåværende regjering, herunder gjennom kraftige skatteskjerpelser. Vi ønsker skattelettelse og færre reguleringer for at det skal være mer frihet til å skape verdier. Da blir det raskere grønn omstilling, for næringslivet tar ansvar når de har muligheten.

Marit Vea (V) [16:24:51]: Det har kommet mye ros til budsjettenigheten i denne sal i dag, og det kan nesten virke som det største problemet med denne budsjettenigheten er at oljenæringen ikke får nok statssubsidier. Derfor har jeg behov for å helle litt kaldt vann i årene på dem som faktisk er opptatt av klima.

Den inngåtte budsjettavtalen inneholder en rekke tiltak som gjør at gapet mellom norske klimaforpliktelser og norske klimamål øker. Det burde bekymre denne salen. Redusert veibruksavgift på bensin og mineralolje, redusert opptrapping av CO₂-avgiften for veksthusnæringen, økt pendlerfradrag, sikring av fiskeflåtens adgang til å bunkre som skip i utenriksfart og nei til innføring av avgift på mineralgjødsel – og jeg kunne fortsatt å ramse opp: Alt dette gjør at norske klimagassutslipp øker i forhold til regjeringens klimaregnskap i Grønn bok.

Jeg kan også nevne fornybar energi. Regjeringen sier at vi skal styrke satsingen på fornybart, men faktum er at regjeringen i rekordfart avviker satsingen på fornybar energi. Det er nesten daglige oppslag om fornybarsatsinger som skrotes, eller bedrifter som melder oppbud. Én ting er at statlig eide energibedrifter skrinlegger satsinger på fornybar energi med eierens åpenbare velsignelse, en annen er det regjeringen og flertallet gjør i statsbudsjettet for 2026: Innføringen av norgespris, som representanten fra MDG også nevnte, bidrar for alle praktiske formål til at ingen har noen insentiver utover ren altruisme til å foreta energieffektiviseringstiltak i egen bolig eller i boligsameier.

Jeg kan også nevne kutt i tilskudd til Enova, på både klimaministerens og energiministerens budsjettområde, kutt i energitiltak i kommunale bygg, kutt i Innovasjon Norge samt ingen innføring av direktiver i EUs ren energi-pakke de neste fire årene, på tross av at det er umulig å skjønne hva regjeringen egentlig er imot i disse direktivene. Og i regjeringens plan for Norge er energi knapt omtalt, om vi ser bort fra olje.

Summen av dette er færre klimakutt, mindre fornybar energi og et Norge som sakker akterut i den grønne omstillingen.

Så har jeg behov for å si at man kan se til Oslo. I Oslo har flertall på begge sider av midtlinjen i norsk politikk gått sammen om å gå foran på klima, og det funker. Det får befolkningens oppslutning, det setter Oslo på kartet,

og det bidrar til vekst i næringslivet – og er en modell denne regjeringen og deres støttepartier med fordel kunne følge.

Presidenten [16:27:03]: Representanten Aleksander Stokkebø har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Aleksander Stokkebø (H) [16:27:32]: Arbeidsfolk langs kysten bør merke seg konsekvensene av Rødts politikk. Det er mørke skyer på horisonten. Leverandørindustrien og bedrifter som Rosenberg varsler nedbemanning. Det finnes tre mulige løsninger. Én: lete i nye områder – det er Rødt imot. To: satse på nye næringer, som havvind – det er Rødt imot. Tre: mer eksport og nye markeder – der vil Rødt legge ned virkemidlene. Dette er politikk som ville gitt norske arbeidsfolk en trippel-smell. Derfor kan denne salen og Rødt være helt trygge på at vi skal gjøre alt vi kan for å stoppe Rødts plan for politisk skapt arbeidsledighet.

Mani Hussaini (A) [16:28:29]: Det har vært en fornøyelse å følge denne debatten. Når store deler av debatten har handlet om en budsjettpost på 45 mill. kr i et samlet budsjett på 73 mrd.kr, sier det noe om at vi har det godt i Norge, og at budsjettenighetene kanskje har truffet riktig.

Det har kommet en rekke påstander som jeg har stort behov for å nyansere. Representanten Sivertsen fra Fremskrittspartiet har vært veldig opptatt av å kalle regjeringen næringsfiendtlig og gjengi hva som blir skrevet i ulike aviser. Siden han er så glad i aviser, har jeg lyst til å dra opp Stavanger Aftenblad – som vel er hans egen lokalavis – og hva de fire lederne for de lokale næringsrådene, altså Bergen Næringsråd, Stavanger Næringsråd, Haugalandet Næringsråd og Kristiansand Næringsråd, skrev sammen før valget. De skrev at hele verden har rett når det gjelder å bidra til omstilling, og Sylvi Listhaug tar feil. Kanskje man skal begynne å se mot eget parti før man kritiserer andre.

Det går godt i Norge. Vi har aldri tjent mer penger. Vi har aldri eksportert mer. Det har aldri vært så mange i arbeid i Norge som nå. Det skremselsbildet Fremskrittspartiet forsøker å tegne, stemmer rett og slett ikke.

Representanten Spets var inne på at hvis vi fortsetter som vi gjør nå, kommer Norge til å bli et fattig land. Vi har omstilt oss siden 1990, og fram til i dag har norsk industri kuttet sine utslipp med 45 pst., samtidig som man har fått opp produktiviteten og lønnsomheten. Det er mulig å gjøre begge deler. Det er helt riktig, som flere har vært inne på: Når vi møter næringslivet, er de ofte mer ambisiøse enn det vi er her på Stortinget, og det er de som er ambisiøse, som lykkes. Norge kommer til å bli en fattig nasjon hvis vi følger FrPs oppskrift: å lukke øy-

nene og håpe at det går bra. Vi må jobbe på lag med næringslivet.

Det ble også brukt et argument, igjen fra representanten Spets, om at vi flytter utslipp ved elektrifisering av Melkøya. Det stemmer ikke. Vi flytter ingen utslipp. Det vi gjør, er å erstatte måten vi produserer på. Ved å elektrifisere Melkøya kutter vi Norges utslipp med 850 000 tonn CO₂. Det er det vi gjør. Det blir ingen flytting av utslipp.

Jeg har masse mer som jeg ikke rekker å gå gjennom, men til Høyre: Enova kan fortsatt gi tilskudd til kvotepiktig industri som før, og Høyre kutter faktisk mer i budsjettene til Enova enn det budsjettenigheten legger opp til, så det henger ikke på greip.

Kristoffer Sivertsen (FrP) [16:31:43]: Det er jo litt festlig at en representant fra Arbeiderpartiet ber om hjelp fra FrP til å forstå markedsøkonomi. Det kunne for så vidt være gode grunner til å få hjelp fra oss til det.

Jeg lurer litt på om representanten fra Arbeiderpartiet – Merkesdal, var det vel – ikke kjenner til hva NORWEP faktisk driver med. Jeg skal ikke bruke mye tid på å forklare hva NORWEP driver med, for det bør vi ha hørt nok om i dag, men de deler ikke ut millioner på millioner til ulønnsomme prosjekter, sånn som eksempelvis Enova gjør. Det synes det heller ikke som at SV forstår, ut fra den replikkrunnen som var. NORWEP bidrar til å åpne dører i utlandet for eksport- og leverandørindustrien, og det trenger spesielt Vestlandet, som jeg er veldig opptatt av. Jeg er opptatt av at verftsindustrien og leverandørindustrien skal lykkes, og at de har gode vilkår.

Når jeg hører representanten Hussaini snakke, tenker jeg det er mulig at det er litt mye kaffe latte i hovedstaden og på Youngstorget. Glemmer representanten virkelig at Rosenberg Verft har måttet se 2000 mennesker gå ut portene mens Arbeiderpartiet har styrt? Det må en faktisk ta på alvor. Mens vi har vært opptatt av å snakke om olje, har Arbeiderpartiet vært opptatt av å snakke om klima. Så langt ser det ikke ut som om arbeidsplassene er i klima. En må gjerne støtte nye fornybare næringer, men det som må ligge i bunnen, er lønnsomhet og muligheten til å tjene penger, som igjen skaper arbeidsplasser på lang sikt, og som en ikke bare lokkes med på kort sikt.

Jeg tror jeg skal gi meg med det. Jeg har ikke lyst til å sette norgesrekord i verken vingling, som regjeringen, eller i å snakke om NORWEP. Men det er jo slik at selv om det er 45 mill. kr, betyr det veldig mye for arbeidsplasser. Vi kunne også ha snakket enda mer om hvilke store summer Norge går glipp av på grunn av budsjettforliket, f.eks. fra havbunnsmineralnæringen. Det at vi ofrer en sikkerhet og gir den i en gavepakke til Kina, mener jeg er helt uforvarselig.

Statsråd Terje Aasland [16:33:59]: Det er en fornøyelse å sitte og høre på debatten, og spesielt en del av innleggene som har kommet her.

Jeg synes Fremskrittspartiets representanter på en måte har mye god retorikk, men den klinger ikke helt godt i mine ører: Når vi ikke behøver å kutte klimagassutslipp i Norge, er det fordi Norge er så bitte, bitte lite, så det betyr ingenting å gjøre det – bitte lille Norge, liksom. Selvfølgelig må vi gjøre det. Et utgangspunkt for det er at vi nå er Europas desidert største produsent av fossil energi. Det er klart vi må ta ansvar og kutte klimagassutslipp, og ikke føre en retorikk som det Fremskrittspartiet gjør.

Representanten Sivertsen er oppe her og snakker om markedsøkonomi. Det er litt spesielt at Fremskrittspartiet er imot det som markedet faktisk underbygger er det mest lønnsomme å bygge ut av fornybar energi: landvind. Det er helt uforståelig. Hvis en hyller markedet, får en jammen gjøre det også. Men der skal altså ikke markedet få lov til å fungere. I olje- og gasssektoren, hvor utbyggerne og de som har lisensene, gjerne vil elektrifisere, fordi det er lønnsomt å gjøre det, altså at markedet tilsier at de bør gjøre det, skal de ikke få lov til det. Men markedet skal bestemme. Med respekt å melde: Det blir feilslått.

Når de samme representantene snakker om forutsigbarhet, klinger det hult. Det Fremskrittspartiet har gjort etter at valget var over, er å bidra til å skape en betydelig politisk risiko når det gjelder investeringer på norsk sokkel, for ikke bare ønsker de å stanse framtidige elektrifiseringer, de ønsker også å frata olje- og gassprodusentene de eventuelle rettighetene de allerede har fått gjennom lovlig fattede vedtak. Med respekt å melde: Det er politisk risiko, som Fremskrittspartiet fører helt åpenlyst. Det passer tydeligvis godt inn i en politisk retorikk som gjør at man tiltrekker seg noen velgere, men det passer ikke inn i en politikk hvor man etterpå velger å bruke forutsigbarhet som et honnørord for den politikken de fører. Tvert om – det gjør ikke det.

Det er ingen tvil om at norsk sokkel har slått rekorder i de fire årene vi har bak oss. Det har vært leveranser av energi til Europa i en tid da de virkelig trenger det. Investeringene er høye, leteaktiviteten er høy, aktiviteten er god, og sysselsettingen er også god. Er det noe regjeringen følger opp, er det nettopp utgangspunktet om å utvikle, ikke avvike, norsk olje- og gassindustri. Det handler også i framtiden om å kutte utslipp.

Maren Grøthe (Sp) [16:37:16]: Når vi nå går mot slutten av debatten, har også jeg noen ting jeg ønsker å kommentere.

Først til Venstre, som snakker ned økt pendlerfra- drag og kutt i drivstoffavgiften: Jeg forstår at det er veldig

enkelt å gjøre dersom man bor i Oslo og ikke er avhengig av noen av delene. Dersom man kan reise kollektivt til jobb hver dag, er det lett å si at kutt i drivstoffavgiften ikke er viktig. Realiteten er at nå utgjør elbiler den største delen av nybilsalget, men det er også folk som er avhengig av diesel- og bensinbilen i sin hverdag, og at man faktisk legger til rette for det, synes jeg er sunn fornuft. Pendlerfradraget treffer også dem som reiser kollektivt til jobb. Dem det treffer kanskje aller mest, er de som reiser kollektivt over lengre strekninger, og som kan nyte godt av pendlerfradraget. Jeg har mer tro på at vi må gjøre gulrøttene enklere å velge. At vi derfor har en større satsing på bl.a. kollektivtransporten i dette budsjettet, mener jeg er en mye bedre framgangsmåte enn å straffe dem som reelt sett ikke har noe alternativ.

Til MDG, som snakker ned norgespris, som om det er noe som kun gjelder dem som har jacuzzi på hytta: Lave, stabile strømpriser for folk handler jo om at folk skal ha muligheten til å betale strømregningen sin, at de skal få varmet opp huset sitt, at ungene skal kunne ta seg en dusj når det passer dem, eller at vaskemaskinen skal kunne gå. Realiteten er at de som tjener godt, alltid vil ha muligheten til å betale for et økt forbruk, men dersom vi ikke gjør noe med strømprisene som møter folk og næringsliv, vil det gå aller hardest ut over dem som har aller minst.

Så registrerer jeg at energiministeren fortsatt vil utrede danmarks-kablene. Jeg må si at jeg synes det er litt spesielt at vi skal bruke både millioner av kroner – og ikke minst kapasitet – i både Statnett og NVE på å vurdere nye danmarks-kabler når vi mangler strømmnett i Norge, om regjeringen da ikke har tenkt å bygge ut de kablene. Jeg håper at vi kan diskutere det videre, og at den utredningen kan stoppes på et punkt.

Til slutt vil jeg si at jeg er glad for at det er funnet en løsning som kan virke ok for NORWEP, men når det er sagt, deler jeg også det engasjementet som har vært nå for å stille spørsmål ved om det er det aller viktigste. Jeg tenker at det aller viktigste nå i denne budsjettenigheten for olje- og gassnæringen er at vi sikrer at det fortsatt er høy leteaktivitet på norsk sokkel. Det er kjempeviktig, og det betyr betydelig større verdier enn 45 mill. kr.

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [16:40:13]: Som flere andre følte jeg også et behov for å kommentere noe av det som er kommet opp i debatten.

Det første er til representanten Veia, som pekte på at gapet øker. Det er riktig at gapet øker noe i det som heter innsatsfordelingen, men det er veldig rart å se selektivt på en budsjettenighet og bare nevne det som trekker i den ene retningen, og ikke i det hele tatt nevne en del av det som faktisk er med på å få omstillingen opp i årene framover. Der er det viktige elementer: 700 mill. kr mer

til Enova bidrar. Mer penger til Klimasats bidrar. Enigheten om at vi også skal komme tilbake med en oppfølging knyttet til veibruksavgiften, kommer til å bidra. Det er også en del andre tiltak, f.eks. 1 mrd. kr mer til skogvern, som unektelig også vil ha positiv klimaeffekt i årene framover.

Av innlegget kunne man også få inntrykk av at omstillingen i Norge står omtrent på stedet hvil. Fra 1990 til 2020 er det i og for seg riktig at omstillingen i Norge, i alle fall i stort, har stått på stedet hvil, men vi er altså på vei mot 47 pst. nasjonale utslippskutt i 2035. Det var vi før budsjettenigheten, og det er vi etter budsjettenigheten. Det er godt nytt, for det betyr at det er et helt annet tempo i årlige utslippskutt nå enn det som har vært tilfellet tidligere.

Så må jeg bare si til representanten Spets' innlegg: For det første kunne det høres ut som om Fremskrittspartiet er veldig opptatt av klimapolitikk – det er bare det at de er opptatt av effektiv klimapolitikk. Effektiv klimapolitikk er bra, men effektiv klimapolitikk må også analyseres ut fra rammene som markedene rundt oss setter. Veldig mye av det som norsk industri må gjennom i årene framover, er i og for seg ikke bestemt av Norge, det er ikke noe som er frivillig for norsk industri å gjøre. Det er noe norsk industri må gjøre hvis de vil fortsette å levere varene og tjenestene sine til Europa. Den beskjeden Fremskrittspartiet har tenkt å sende til de arbeidsplassene – når de avvikler alle verktøyene som skal til for at de skal være med og omstille seg – er en ganske spesiell beskjed å sende rett før jul.

For det andre: Når jeg ser på Fremskrittspartiets alternative budsjett, er de ikke egentlig opptatt av en effektiv klimapolitikk, for de foreslår jo f.eks. å legge ned hele regnskogsatsingen, som kanskje er det mest effektive klimatiltaket Norge noensinne har vært med og bidratt til. Dette er det tiltaket som har gitt mest globale utslippsreduksjoner av alle, hvis det er det man først og fremst skal være opptatt av. Så når Fremskrittspartiet tar vekk det enkelttiltaket som er det mest effektive klimatiltaket, er min konklusjon at Fremskrittspartiet ikke er opptatt av klimapolitikk i praksis.

Presidenten [16:43:15]: Representanten Kari Sofie Bjørnsen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Kari Sofie Bjørnsen (H) [16:43:33]: Det må presiseres at Enova har 20 mrd. kr på bok og omtrent 10 mrd. kr i midler som ikke er bundet opp i noen slags prosjekter. Høyre mener derfor at vi ikke trenger å tilføre dem like mye midler i år som det har vært gjort tidligere år. Vi reduserer altså noe. Penger til punktutslippsprogrammet er noe annet. Der satser Høyre 1 mrd. kr. Så til representanten Mani Hussaini vil jeg bare si at

dette henger så absolutt på greip. Her må vi skille mellom penger på bok og hvilke satsinger vi har i punktutslippsprogrammet.

Tor Mikkel Wara (FrP) [16:44:33]: Jeg synes det har vært en veldig interessant debatt og faktisk en god debatt. Men det er en del ting jeg tenker det er nødvendig å presisere, særlig når det gjelder statsstøtte.

Hele ideen med et næringsliv er at en skal skape verdier og ikke forbruke verdier. Hele ideen med en energi-produksjon er at den skal gi overskudd av energi og ikke forbruke energi. Det er det som er utgangspunktet for Fremskrittspartiets politikk.

I forrige alternative statsbudsjett kuttet Fremskrittspartiet 1,5 mrd. kr til Enova. Det ble kjeftet på og latterliggjort i hele valgkampen, og så kommer Jens Stoltenberg med sitt budsjett og kutter 1,8 mrd. kr – mer enn det Fremskrittspartiet turte å kutte i fjor. Årsaken er selvfølgelig at vi ikke kan ha et næringsliv som lever med sugerør i statskassen. Det må kunne klare seg selv.

Når det gjelder elektrifiseringsprosjektene på norsk sokkel, er det jo ikke sånn at man kan si at de påleggene som kom om å redusere utslipp på norsk sokkel, hadde noe med markedsøkonomi å gjøre. Det var et politisk pålegg om reduksjon for oljeselskapene, og oljeselskapene måtte da prøve å finne måter å gjøre det på. Måten med elektrifisering betød at man flyttet utslipp til et annet land og flyttet penger fra norske strømbetalere over i statskassen, og det mener jeg faktisk at man politisk sett må kunne reflektere over.

Fremskrittspartiet foreslo å stoppe elektrifiseringsprosjekter på norsk sokkel som også oljeselskapene ba om at skulle stoppes. Det var noe uenighet blant dem, men de prosjektene vi foreslo stoppet, ba oljeselskaper om at skulle stoppes.

Også Finansdepartementet sier i sitt statsbudsjett at en CO₂-avgift på kvotepliktig sektor ikke gir reelle utslippskutt på globalt plan. Derfor er det for så vidt interessant, når man snakker om usikkerhet, at regjeringen og energiministeren var opptatt av at man skulle utrede dobbel virkemiddelbruk, altså rett og slett vurdere om man skulle ta bort CO₂-avgiften på norsk sokkel – og så kommer man til statsbudsjettet, og da øker man den. Det er altså det helt motsatte signalet, og den økningen gir som sagt ingen reelle utslippskutt av CO₂, og den gir heller ingen penger direkte til statskassen som kan brukes. Det er ren symbolpolitikk.

Så er det selvfølgelig sånn at Norge bør kutte. Vi melder oss ikke helt ut, men man må jo være litt realistisk her. I perioden 1990–2030, hvor man har sagt at Norge skal kutte med 55 pst., har Kina lagt opp til å øke med 300 pst. og India med 250 pst. Det er jo ikke sånn at Norge er et foregangsland som det kommer en kø av folk og

går etter. Tvert imot er det sånn at Norge holder på å ødelegge sin egen økonomi ved å ha høyere klimamål enn EU og høyere klimamål enn alle andre land vi liker å sammenligne oss med.

Pål Morten Borgli (FrP) [16:47:55]: Jeg klarte ikke helt å holde meg i dag. Jeg måtte ta ordet i denne debatten etter å ha hørt komitéleder Hussaini, som snakket om stabile rammer og at vi måtte forberede oss godt på det fallet som kommer i olje- og gassnæringen, så det ikke ble så brutalt. Da kan jeg bare si at det er langt fra over med olje og gass i Norge, og det kommer aldri til å gå over mens vi som er valgt nå, sitter i denne salen, for det er og blir den viktigste næringen i Norge.

Så skjønner jeg at Arbeiderpartiet retorisk, på en måte, i hvert fall må si at olje og gass skal avvikles. Det gjelder jo i forbindelse med forliket de har med disse andre avviklingspartiene, men jeg oppfordrer Arbeiderpartiet til å komme hjem i energipolitikken. Opplegget rundt energi har i mange år vært ganske stabilt i de tre største partiene – så de har bare å komme seg hjem, så blir det bra også i framtiden.

Det jeg lurer på, er om statsråden virkelig har fått med seg prognosene som viser at verden kommer til å ha et større behov for olje og gass i årene som kommer. Hvis det er sånn at vi skal servere de kundene rett ned til Midtøsten i stedet for å ta del i næringslivet her i Norge, gjør vi en grundig feil når det gjelder miljø og klima, men ikke minst på den økonomiske siden. Men jeg skjønner at det ikke bekymrer dagens regjering. Det fikk meg til å tenke gjennom hvor vondt dette er da jeg så at statsråd Stenseng var på besøk hos en Orkla-bedrift som nå skal legge ned etter 58 år. Det var ikke ett spørsmål om hva vi kunne gjort, eller hva vi kan gjøre, for å få denne typen bedrifter til fortsatt å overleve og være i Norge. Det var bare en selvtilfredshet over at vi hadde Nav og gode velferdsordninger, så det var ikke så farlig om denne bedriften ble lagt ned.

Nei, vet du hva – vi trenger faktisk stabile rammevilkår, og det er det Fremskrittspartiet som vil, for vi vil ha stabile, gode energipriser og gode skatter og rammer for næringslivet på sikt.

Jeg håper at statsråden tar seg en tur til Rogaland og snakker med oljebedriftene, for det er langt fra den virkeligheten han skisserer her. Det er Arbeiderpartiet som har skapt usikkerhet i energisektoren og næringslivet – ikke gjennom de siste års politikk, men nå når de har gått helt og fullt inn i et samarbeid med partiene som skal avvikle olje og gass, skaper de en usikkerhet. Så synes jeg statsråden sa at den mest lønnsomme energibæreren i Norge var vindkraft på land. Det stemmer faktisk ikke. Det er vannkraften vår. Den må vi bygge ut videre, og jeg savner initiativ fra statsråden på akkurat det.

Hans Edvard Askjer (KrF) [16:51:09]: Det har vært en interessant dag. Noen temaer har fått stor oppmerksomhet. Det som er viktig, er at vi klarer å se helheten og hva som virkelig er viktig. Noe av det som bekymrer meg, er rammevilkårene til landbasert industri, og der er dette med kraft en betydelig innsatsfaktor som vi alle må jobbe sammen om å finne løsninger på. Der tror vi at også kjernekraft kommer til å ha en rolle i tiden som kommer.

Jeg tok først og fremst ordet for å gi en stemmeforklaring. Det er en del mindretallsforslag fra Høyre og Venstre, og der støtter Kristelig Folkeparti forslagene nr. 1–7. Når det gjelder forslagene fra Venstre, støtter vi nr. 8, 15 og 16.

Presidenten [16:52:24]: Da er det notert.

Mani Hussaini (A) [16:52:38]: Jeg hadde egentlig tenkt å takke for debatten, men jeg ser at jeg ikke er helt siste taler. Jeg kan betrygge representanten Kristoffer Sivertsen med at undertegnede er allergisk mot melk, så kaffe latte blir det ikke på meg. Jeg drikker kaffen svart.

Representanten Borgli hadde en oppfordring til Arbeiderpartiet om å komme hjem. Jeg kan betrygge ham med at Arbeiderpartiet er hjemme i olje- og gasspolitikken. Jeg anbefaler å høre godt etter hva jeg sa, og å være her under hele debatten hvis man skal hoppe inn og misforstå med vilje eller ikke. Det Equinor, Offshore Norge, fagbevegelsen – alle de som har skoene på – sier, er at vi kommer til å oppleve et fall i produksjonen fordi vi er på en topp, og at vi derfor må forberede oss, sånn at det fallet blir minst mulig bratt. Det er Arbeiderpartiets politikk. Det er det alle som jobber med dette, mener. Hvis Fremskrittspartiet ikke har fått det med seg, anbefaler jeg å snakke med dem som har skoene på.

Til slutt vil jeg gi stor honnør til komiteen, som har jobbet iherdig. Jeg satt i energi- og miljøkomiteen i forrige periode også, og da brukte vi lang tid på avgivelsesmøtene for budsjettet. Jeg tror kanskje vi har Stortingets rekord, nå som vi greide å avgi budsjettet på i underkant av 15 minutter.

Med det vil jeg si tusen takk for samarbeidet i år. God jul, og så ses vi på nyåret.

Pål Morten Borgli (FrP) [16:54:17]: Jeg regnet jo med at komitelederen ville prøve å utfordre det jeg sa her. Det svaret han ga, passet i grunnen veldig greit, for jeg bor i Sandnes, og jeg besøker olje- og oljerelaterte bedrifter hver eneste dag. Selvfølgelig gir de den meldingen nå. Det er fordi Arbeiderpartiet og de rød-grønne har sagt at de ikke ønsker en framtid for denne næringen. Da er det jo klart at produksjonen vil gå ned.

Løsningen ligger i det Fremskrittspartiet alltid har sagt, og som Arbeiderpartiet har vært med på tidligere. Vi må stimulere til å lete enda mer, finne mer og utvikle mer, for da går klimagassutslippene ned i forhold til produksjonen, og vi slipper at alt konsentreres til stater vi helst ikke vil sammenligne oss med.

Det var i grunnen en grei oppklaring. Jeg hører at Arbeiderpartiet har klistret seg veldig godt til MDG i olje- og gasspolitikken. Det er beklagelig, men jeg regner med at de om tre og et halvt år er på vei hjem igjen.

Statsråd Terje Aasland [16:55:36]: Jeg går ut fra at presidenten er enig med undertegnede i at Stortinget bør være en debattarena hvor etterrettelighet er noe man i hvert fall prøver å etterleve. Representanten Borgli gjorde ikke det i sitt siste innlegg. Han vet utmerket godt hva Arbeiderpartiet og regjeringen står for. Vi ønsker å utvikle aktiviteten på norsk sokkel, ikke avvike. Det er vi som har innført det mantraet, og det er et mantra vi står for. Det følges opp gjennom praktisk politikk. Derfor har vi også lagt til rette for noen elektrifiseringsprosjekter, og Melkøya er et veldig godt eksempel på det.

Melkøya, før Snøhvit Future, var i utgangspunktet i ferd med å starte en nedtrapping av aktiviteten etter 2030. Etter Snøhvit Future og elektrifiseringsprosjektet har de nå en framtidsutsikt fram mot 2060. Det er nettopp det vi ønsker. Samtidig kommer man til å kutte 800 000 tonn CO₂. Det er ganske vesentlig. Det trygger arbeidsplassene der oppe i tiden framover, og sånn ønsker vi å utvikle hele sokkelen.

Det er et problem, uansett hvordan en gjør nytt leteareal tilgjengelig, at produksjonsfallet på norsk sokkel kommer til å være større enn forbruksfallet i Europa. Derfor er det et selvstendig mål at man må ha en leteaktivitet som i størst mulig grad sørger for at man demper produksjonsfallet, utover det som kommer gjennom økt leteaktivitet. Det er ganske vesentlig.

Jeg ble tillagt en uttalelse om at vind er den mest lønnsomme investeringen innen fornybar energi, og det er på tallet riktig. Det koster ca. 40 øre å bygge ut en kilowattime vindkraft, mens det med vannkraft koster pluss/minus 60 øre. Så er det selvfølgelig variasjoner. Jeg ønsker også av hele mitt hjerte å bygge ut mer vannkraft, og spesielt legge til rette for at effektoppgraderingene, som nå begynner å materialisere seg gjennom konsesjonssøknader, blir realisert, fordi det er så viktig i samspillet mellom vind, uregulerbar kraft og vannkraft når det gjelder energisikkerheten.

Nå har ikke jeg provosert debatten noe, tror jeg, så jeg kan vel egentlig ønske alle sammen en riktig god jul og godt nyttår. Jeg gleder meg til 2026 og mange spennende debatter.

Presidenten [16:58:24]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 7.

Sak nr. 8 [16:58:26]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i naturmangfoldloven (forbud mot næringsmessig uttak av myr) (Innst. 56 L (2025–2026), jf. Prop. 2 L (2025–2026))

Presidenten [16:58:38]: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil sju replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen. De som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Sofie Marhaug (R) [16:59:04] (ordfører for saken): Jeg har hatt gleden av å være saksordfører for denne lovproposisjonen der det foreslås endringer i naturmangfoldloven, nærmere bestemt et forbud mot næringsmessig uttak av torv, som altså er hovedbestanddelen i den svært karbonrike naturtypen myr. Bakgrunnen for lovforslaget er første del av en oppfølging av budsjettenigheten mellom Arbeiderparti–Senterparti-regjeringen og budsjettpartner SV i forrige stortingsperiode. Den andre delen handler om et mer generelt forbud mot nedbygging av myr, som nylig har vært på høring, og som iallfall Rødt forventer at vil komme til politisk behandling snart – helst i denne sesjonen.

Felles for disse forslagene er at de handler om å ta vare på Norges egne karbonlagre og å ta vare på verdifull natur. 608 rødlistede arter har våtmark som sitt hovedleveområde. Dette er altså en vinn-vinn-situasjon for naturen og klimaet, og veldig mange politiske partier – Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti – anerkjenner nettopp disse egenskapene ved myren i sine partiprogram. Vi er dessuten fire partier i komiteen – SV, Rødt, MDG og Venstre – som hadde ønsket oss et enda sterkere forbud enn det som er foreslått i lovproposisjonen. Forbudet, sånn som det er formulert, omfatter ikke alle områder som allerede er regulert. Flere høringsinstanser påpeker at hvis forbudet skal ha reell effekt, bør det også gjelde for disse typene torvuttak. Det står med andre ord ikke på ambisjonene fra partiene på Stortinget. Det er en stor vilje til å ta vare på myren vår. Spørsmålet er om lovene vi innfører, er presise nok til faktisk å ta vare på klima og natur eller ikke.

For Rødts del kan jeg legge til at det er ekstra viktig for oss å prioritere naturbaserte klimaløsninger. Heller enn å pumpe milliarder inn i usikker teknologi som i

verste fall ødelegger naturen, er det både billigere og bedre å ta vare på de karbonlagrene vi allerede har. Klimapolitikk må ikke være dyrt og vanskelig, men det krever politisk vilje.

Rødt skulle ønske at forbudet var enda strengere, men det er en start, og det er vi fornøyde med. Innvendinger om konsekvenser for næringen er selvsagt reelle, men som høringen viste, er det ikke umulig å finne erstatningsprodukter. Det er også mulig å støtte mindretallsforslaget fra SV, Rødt, Venstre og MDG om en handlingsplan for utfasing av torv som fremmer utviklingen og tilgjengeligheten av erstatningsprodukter, samt mindretallsforslaget fra de samme partiene om å utrede en avgift på import av torv, som både næringen og naturvernerne har etterlyst.

Med dette er forslagene som Rødt er med på, fremmet.

Presidenten [17:02:02]: Representanten Sofie Marhaug har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Linda Monsen Merkesdal (A) [17:02:16]: Endringa me behandlar i dag, handlar om å ta vare på noko av det mest verdifulle me har: naturen vår. Målet med endringa i naturmangfoldlova er å innføra eit forbod mot nye næringsmessige uttak av myr til torvproduksjon eller andre tekniske føremål. Kvifor er dette viktig? Våtmark og særleg myr er naturens eigen karbonbank. Den lagrar enorme mengder med karbon, bidreg til klimatilpassing og er heim for eit rikt naturmangfald. Når me øydelegg myr, f.eks. ved å ta ut torv, slepp me ut store mengder klimagassar. Me mistar natur, me mistar økosystem som flaumdemping, og me svekkjer den evna naturen har til å hjelpa oss i møte med klimaendringane.

Forbodat me no innfører, gjeld på nye uttak. Eksisterande torvuttak blir ikkje rørte. Det gjev næringa tid til å omstilla seg. Me veit at dette er ei næring med arbeidsplassar, og me skal ta ansvar for ei rettferdig omstilling. Difor legg me opp til ei gradvis nedtrapping, og me involverer næringa i arbeidet med å utvikla gode alternativ til torv. Det finst allereie erstatningsprodukt, og me skal styrkja forskning og innovasjon sånn at gartnarnæringa får gode løysingar.

Dette er ikkje berre norsk politikk, det er eit internasjonalt ansvar. FNs klimapanel og naturpanel har understreka at ivaretakinga av myr er avgjerande for klima- og naturmangfald. Noreg må òg ta sin del av ansvaret. Eg vil understreka at restaurering av tidlegare torvuttak er viktig. Viss ikkje grøfter blir tetta, fortset utsleppa. Difor må me kombinera forbod med tiltak for restaurering, sånn at myrane igjen kan bli netto karbonlager. Dette er eit viktig skritt for å redusera klimagassutslepp, ta vare på naturen og sikra framtidige generasjonar. Det krev

ansvar og vilje til å ta tøffe val. Arbeiderpartiet står for trygg styring. Me ser heilskap, og me tek ansvar.

Rikard Spets (FrP) [17:04:55]: Man foreslår nå et generelt forbud mot uttak av torv til torvprodukter. Det er noe som i utgangspunktet høres grønt ut, men det er faktisk det motsatte. Som mye annet fra den kanten er det et råttent kinderegg bestående av dårlig klima-, natur- og næringspolitikk.

For det første: Regjeringen later som om all torv tas ut av urørt myr. Det er feil. Uttak skjer nesten utelukkende i allerede grøftede, sterkt påvirkede myrer, ofte med lav naturverdi. Disse områdene er netto utslippskilder i dag, ikke evigvarende karbonlager. Et forbud redder derfor lite natur, men stopper en lovlig og svært nødvendig næring i Norge.

For det andre: Dette er symbolpolitikk som faktisk øker de globale utslippene. Når norsk torv forbys, forsvinner ikke etterspørselen. Den erstattes av importert torv fra Baltikum, Sverige og Finland eller – enda verre – av alternative produkter med lange transportavstander og ofte dårligere klimaregnskap. Igjen flytter regjeringen – denne gangen med Høyre på slep – utslippene og arbeidsplassene ut av landet og kaller det klimapolitikk.

Klimapolitikk uten realisme og konsekvensvurderinger er bare politikk for grønne eventyr. Når det i tillegg i praksis legger ned en næring og gjør våre varer dyrere uten å ha noen som helst effekt, er det bare trist. Fremskrittspartiet velger fakta, fornuft og ansvar framfor symboler. Derfor stemmer vi selvfølgelig også imot dette forbudet.

Kari Sofie Bjørnsen (H) [17:07:00]: Balansen mellom vekst og vern er krevende – i denne saken og garantert i kommende saker. Høyre jobber for at vi skal komme fram til gode, balanserte løsninger.

Lovforslaget om forbud mot næringsmessig uttak av myr medfører innføring av et forbud mot etablering av nye torvuttak. Høyre mener at forbudet ikke skal gjelde eksisterende uttak eller områder som allerede er regulert for dette formålet, men der uttak ennå ikke er igangsatt. Dette er i motsetning til partier som mener at uttak som har fått tillatelse, men som ennå ikke er i drift, også bør forbys.

Et forbud med umiddelbar virkning ville gitt raskere effekt på klimagassutslipp og positiv effekt på hensynet til naturmangfold, men Høyre mener at næringens behov for forutsigbarhet og å kunne forholde seg til gitte tillatelser må ligge fast.

I Norge benyttes torv primært av private forbrukere i hager og krukker samt i veksthusnæringen. Uttak av torv forutsetter grøfting og drenering av myrområder. Våtmark, særlig myr, er en naturtype som er viktig for karbonlagring, klimatilpasning og naturmangfold. Et

forbud mot næringsmessig uttak av myr vil på sikt ha stor klimaeffekt og bidra til myrenes evne til å levere kritiske økosystemtjenester. Klimagassutslippet fra torvuttak ble i 2022 beregnet til omtrent 83 500 tonn CO₂-ekvivalenter, eller tilsvarende ett års utslipp fra 58 000 nyere biler.

Det er relativt få torvuttak i dag, og selv et fåtall dispensasjoner vil sterkt redusere eller motvirke effekten av forbudet, men vi mener det er riktig å gi unntak for uttak av mindre mengder torv til restaurering av bygninger eller antikvariske formål.

Vi anerkjenner de negative konsekvensene et forbud vil ha for torvbransjen. Samtidig er gjennomsnittlig gjenværende levetid på eksisterende uttak om lag 15 år, hvilket gir næringen god tid til omstilling. Her er det også nye forretningsmuligheter for alternative produkter.

Høyre forutsetter at regjeringen har dialog med veksthusnæringen om konsekvensene og alternativer, slik at næringen kan opprettholde sin konkurransekraft. Høyre støtter innstillingen og regjeringens forslag. Vi mener dette er en løsning som på en tilfredsstillende måte ivaretar næringens behov for forutsigbarhet og behovet for å verne våtmark mot ytterligere uttak.

Mirell Høyre-Berntsen (SV) [17:10:05]: Vi står midt i en naturkrise og en klimakrise. Myrene våre dekker bare 7 pst. av Norge, men de lagrer mer karbon enn alle norske skoger til sammen. Globalt dekker myr 3 pst. av jordens landareal, men lagrer hele 30 pst. av karbonet i jord.

Myr er naturens klimabank, og det er en bank vi ikke har råd til å tømme. Når vi drenerer og tar ut torv, slipper vi ut enorme mengder klimagasser. Som det ble sagt her av representanten fra Høyre, er det enorme utslipp som kommer ut ved disse torvuttakene, like mye som 58 000 biler – så det er enorme utslipp. Samtidig mister vi natur som gir oss gratis flomvern, vannrensing og leveområder for rødlistede arter. Myr er ikke bare jord og torv, det er liv, beredskap og en klimabremse i en tid med ekstremvær.

Lovendringen vi behandler i dag, er et helt nødvendig skritt. Et forbud mot nye næringsmessige uttak av myr er et tydelig signal om at vi her på Stortinget tar naturkrisen på alvor. Men vi må gjøre mer. Vår tid krever enda mer og større handling. Vi må hindre planlagte uttak som ikke er startet, lage en nasjonal plan for utfasing og restaurering og stoppe karbonlekkasje gjennom import. Hvorfor? Jo, fordi myr gir oss gratis klimabremse, gratis flomvern og naturmangfold. Det er en rødlistet naturtype, og vi vet at mange arter er truet. I vår tid utrydder vi flere arter enn noensinne, og når vi restaurerer myr, snur vi karbonbalansen fra utslippskilde til kar-

bonlager. Det er et av de mest kostnadseffektive klimatiltakene vi har.

Dette handler om ansvar for klimaet, for naturen og for kommende generasjoner. Ved å vedta lovendringen og styrke den med en helhetlig strategi viser vi at her i Norge går vi foran. Vi velger naturen, vi velger klimaet, og vi velger framtiden.

Jeg legger herved fram forslagene fra mindretallet.

Maren Grøthe (Sp) [17:12:58]: Vi må slutte å innføre symbolske næringsforbud i Norge. Når Arbeiderpartiet, Høyre, SV, Rødt, MDG, KrF og Venstre i dag går sammen om å forby næringsmessig uttak av myr til torv, er det i praksis det man gjør.

Torv er i dag en kritisk innsatsfaktor i norsk veksthusproduksjon og en nødvendig ressurs for både matproduksjon og grøntnæring. Forsøk fra NIBIO viser at dagens torvfrie produkt ikke er i nærheten av like gode vekstmedier, og et forbud vil dermed både kunne svekke den norske selvforsyningen og gartnernæringen. Samtidig er torvbasert plantejord et lovlig produkt i resten av EU og EØS-området. Derfor vil ikke et forbud mot utvinning av torv føre til at plantejorden som omsettes i Norge, blir torvfri av den grunn. Derimot kan resultatet bli økt import. Allerede i dag importeres 40 pst. av torv som brukes til vekstmedium i Norge. Hvis et forbud mot torvuttak i Norge fører til tilsvarende utenlandske uttak av torv og produksjon, vil heller ikke de globale klimagassutslippene reduseres, snarere tvert imot.

Næringsmessige uttak av myr og norsk torvnæring står for en rekke arbeidsplasser. Det er en liten, men lønnsom næring med en tydelig distriktsprofil som i stor grad kan produsere i myrer som allerede er degradert. Det skaper arbeidsplasser og verdiskaping i lokalsamfunn som Nittedal, Sandefjord, Trøgstad, Våler, Frosta og Andøya.

Torv skal altså være lov å selge og kjøpe i Norge. Vi skal bare ikke kunne produsere det her. Vi risikerer at resultatet er økt import, som i praksis er økte klimagassutslipp og færre arbeidsplasser. At Høyre og Arbeiderpartiet sikrer flertall for det i dag, er for meg uforståelig.

Hans Edvard Askjer (KrF) [17:15:29]: Det har vært en del fokus den siste tiden på utfasing av olje. Det er en kjempesvær næring som har enorm betydning. Jeg skal ikke undervurdere betydningen torvnæringen har, men det er i dette tilfellet snakk om i størrelsesordenen 60 arbeidsplasser. Det vedtaket som vi kommer til å støtte i dag, gir god tid til omstilling. Vi snakker om 15 år med dagens driftsnivå. Vi erkjenner at for noen næringer, drivhusnæringen osv., finnes det i dag ikke erstatningsprodukter som kan ta over dette i overmorgen, men i det tidsperspektivet vi snakker om, har næ-

ringen god tid til å omstille seg, og vi tror at et sånt vedtak vil bidra til innovasjon, nytenking og nye løsninger.

Myr er en sårbar ressurs. Den bygges én millimeter per år, den binder enorme mengder med CO₂, og den er habitat for et stort artsmangfold og en del arter som er ganske sårbare. Det å benytte myr til å skaffe oss billig og næringsfattig jord i blomsterkassene og bedene våre er etter min og KrFs vurdering feil bruk av en ressurs som vi kanskje må finne oss i å bruke til høyere verdiskaping, drivhusvirksomhet, osv., i tiden framover.

Klimatilpasning og naturmangfold er noe vi er nødt til å ta innover oss, og myr har en helt sentral rolle i forhold til dette. Det har allerede vært nevnt mange gode poenger, men at dette uttaket bidrar med like store CO₂-utslipp som 58 000 biler, sier noe om at her er det mye å hente. Omkostningene er også relativt begrenset, og næringen får god tid til å omstille seg.

Marit Vea (V) [17:18:22]: Det er sagt mye fint om myren, og i dag setter vi forhåpentligvis et punktum for en helt unødvendig lang reise for å få vernet myr mot nedbygging. Allerede i 2019 vedtok Stortinget et generelt forbud mot nydyrking av myr. Vedtaket ble omgjort 28. mai 2021, med stemmene til Arbeiderpartiet, Senterpartiet og FrP, og det ble igjen lov med dyrking av myr under visse forutsetninger. Men den endringen ble aldri formelt iverksatt. I stedet ble det for temmelig nøyaktig tre år siden, i forbindelse med Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2023, vedtatt at vedtaket fra 28. mai skulle oppheves. I stedet vedtok Stortinget i desember 2022 at Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om forbud mot nedbygging av myr til utbyggingsformål i løpet av 2023 – i løpet av 2023. Nå står vi her tre år senere og kan endelig vedta et forbud. I mellomtiden er det ingen som har oversikt over hva som har gått tapt som følge av regjeringens regelrette somling.

Mye fint er sagt om myrens betydning for klimaet, for natur og for klimatilpasning, og jeg vil dvele litt ved det KrF-representanten sa om at myren vokser bare 0,5–1 mm i året. Det betyr at det tar 1 000 år eller kanskje opp mot 2 000 år for en myr å vokse 1 meter i høyden, og en myr som er 3–4 meter dyp, har det tatt flere tusen år å få fram. Når det blir sagt fra talerstolen at det er symbolsk å verne myr, er det nesten ikke til å forstå, for selv om myr utgjør bare 3 pst. av landjorden, lagrer den faktisk 30 pst. av alt karbon som er fanget i jordsmonnet. Det finnes vel knapt et mer effektivt klimatiltak enn å verne myren.

I dag vedtar vi en lov som Venstre subsidiært stemmer for, fordi vi mener Stortinget burde og kunne vedtatt en lov som går lenger enn regjeringens forslag, og som hadde hatt større effekt. Det er noe litt rart med en

regjering som på inn- og utpust påstår at de fører en offensiv klima- og naturpolitikk, men som svikter når det faktisk er mulig å føre nettopp en offensiv klima- og naturpolitikk.

Forbudet vi vedtar i dag, omfatter ikke nye uttak som har fått tillatelse, men som ennå ikke er i drift. Flere påpeker at hvis forbudet skal ha reell effekt, må det også gjelde for disse typene torvuttak. Det er Venstre helt enig i. Det litt rare er at også Arbeiderpartiet i prinsippet er enig i det. I merknader skriver de rett ut at et forbud med umiddelbar virkning ville gitt raskere effekt for klimagassutslipp og positiv effekt med tanke på hensynet til naturmangfold. Likevel mener de næringens behov er viktigere.

Kan vi trekke noen lærdom av saken? En lærdom må i hvert fall være at det er mulig å gjennomføre Stortingets vedtak raskere enn det denne regjeringen klarte i denne saken. En annen lærdom er at det aldri er bra for klima og natur når Arbeiderpartiet, Senterpartiet og FrP finner sammen.

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [17:21:38]: Våtmark, og særlig myr, er viktig for karbonlagring og klimatilpasning, og bidrar til å bevare naturmangfoldet. Uttak av torv ødelegger myren og fører til utslipp av klimagasser, tap av naturmangfold og tap av en rekke økosystemtjenester, som f.eks. flomdemping. Et forbud mot nye næringsmessige uttak av myr vil derfor sikre at karbonet fortsatt lagres i myrene. I tillegg vil et sånt forbud bidra til å beskytte ulike naturtyper av myr, og å styrke myrens betydning for bærplukkere, turgåere og dyreliv.

Med bakgrunn i EUs klimarammeverk mot 2030 forventes det økt internasjonal oppmerksomhet i årene framover på å redusere klimagassutslipp fra myr. Både FNs klimapanel og FNs naturpanel påpeker at ivaretagelse av myr er viktig for klima og naturmangfold. Et forbud mot nye næringsmessige uttak av myr er derfor et styringseffektivt virkemiddel i Norges arbeid med å redusere klimagassutslipp og å bidra til ivaretagelsen av vårt naturmangfold.

Et forbud mot nye næringsmessige uttak av myr vil gradvis redusere klimagassutslipp, ettersom aktiviteten reduseres, og på et tidspunkt i fremtiden vil utslippene fra torvuttak opphøre. Fordi dagens torvuttak ikke berøres av forslaget, vil effekten av et forbud de første årene bli begrenset. Et forbud med umiddelbar virkning ville i og for seg gitt en raskere effekt på klimagassutslipp og hensynet til naturmangfold. Samtidig har vi vært opptatt av å anerkjenne at næringen trenger tid til å omstille seg. Derfor vil en gradvis nedtrapping gi tid til å finne gode erstatningsprodukter, og til å utvikle nye miljøvennlige og bærekraftige alternativer til torv, sånn at for-

budet kan stå seg på en god måte over tid og få den gode virkningen vi ønsker at det skal ha for både klima og natur.

Presidenten [17:23:50]: Det blir replikkordskifte.

Maren Grøthe (Sp) [17:24:08]: Forsøk fra NIBIO viser at torv er et betraktelig bedre dyrkingsmedium enn alternativer og derfor vanskelig kan erstattes. Samtidig ser vi at 40 pst. av torven som brukes i Norge i dag, allerede importeres. Når man gradvis skal forby og fase ut torvnæringen i Norge, risikerer vi dermed at resultatet blir økt import av torv, og at den dermed også fraktes lenger før den kommer i bruk her. Mitt spørsmål er: Anerkjenner klima- og miljøministeren at dette forbudet i realiteten kan føre til økte klimagassutslipp i praksis?

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [17:24:47]: Jeg synes det er litt synd at representanten har så liten tro, som det kan virke som, på innovasjonen vi kan få til og drive fram i denne næringen. Det er altså sånn at vi gjennomfører dette forbudet på en måte som sikrer at man kan fortsette med uttak i dagens tempo i 15 år, og bruke 15 år på å drive fram den forskningen og innovasjonen som skal til for å finne gode alternativer.

Jeg er enig i at vi ikke har de alternativene i dag. At noe er vanskelig, betyr ikke at vi ikke skal ta sikte på å få det til i praksis. Jeg er glad for at Miljødirektoratet har fått oppgaven med å opprette en arbeidsgruppe som skal jobbe med overgangen til torvfrie produkter, og jeg er glad for at vi har gode støtteordninger som man kan søke på. Jeg er helt overbevist om at vi skal få til dette på en måte som faktisk skaper nye jobber og muligheter i Distrikts-Norge, ved at man klarer å utvikle gode alternativer til torvprodukter.

Maren Grøthe (Sp) [17:25:48]: Dette handler ikke om representantens manglende tro på teknologi. Det realiteten i forsøkene så langt har vist, er at det er krevende å finne gode erstatningsprodukter for torv. Så kan det være fint å si nå at det kan være på plass innen 15 år. Ja, det kan det, men dersom det ikke er på plass, vil realiteten kunne være at vi får økt import i stedet. Jeg har mer tro på at man heller kan satse på forskning på erstatningsprodukter før man velger å forby alternativet. I proposisjonen skriver departementet følgende:

«Klimagassutslipp er globale utslipp. Hvis et forbud mot torvuttak i Norge fører til tilsvarende større utenlandsk uttak og produksjon (...), vil de globale klimagassutslippene ikke reduseres.»

Hva vil statsråden gjøre for veksthusnæringen for å sikre at de nå får et alternativ, og ikke minst for at dette

forbudet ikke fører til kutt i norsk selvforsyning eller økte klimagassutslipp?

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [17:26:50]: Jeg mener det er nettopp det at vi har truffet på balansen – at vi gjennomfører det på en måte som gjør at det gradvis får virke over tid, og at næringen dermed også får mulighet til gradvis å omstille seg over tid – som er den riktige måten å tilnærme seg dette på. Jeg nevnte arbeidsgruppen som Miljødirektoratet allerede har opprettet, og jeg nevnte at vi har støtteordninger for dette i dag.

Jeg har ikke på andre områder hørt at folk er imot å være med og omstille hvis vi mener at det er riktig ut fra miljøhensyn. For eksempel blir også gummigranulat forbudt å omsette i Norge om ganske få år. Jeg har ikke hørt det er blitt brukt som et argument at vi ikke har alternativer til gummigranulat, og at det likevel ikke er det riktige å gjøre. Sånn mener jeg det er for torvuttak også.

Det er viktig å ta vare på myren vår ut fra både klima- og naturhensyn. Derfor skal vi jobbe sammen, og vi skal klare å finne gode alternativer innen de 15 årene vi har.

Maren Grøthe (Sp) [17:27:53]: Uttak av torv til dyrkingsmedium foregår nå på et areal som utgjør 0,4 promille av det totale myr- og sumparealet i Norge, der uttak av torv til vekstmedia utgjør maksimalt 1,5 pst. av den totale årlige tilveksten av torv.

Norge har den største delen i Norden av myr som er i naturtilstand, og det er i stor grad mulig å bruke allerede degraderte myrer for torvuttak. Vil ikke statsråden også tenke at det er fornuftig at man benytter de allerede degraderte myrene til fortsatt å opprettholde en lønnsom og viktig distriktsnæring, og at det kan være viktig for å sikre norske arbeidsplasser i møte med forbudet?

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [17:28:37]: Nettopp det at vi lar eksisterende torvuttak fortsette, og at de som har fått tillatelse, får lov til å drive, bidrar til at man kan opprettholde næringen og sørge for at den får den tiden som skal til for å omstille seg. Jeg vil samtidig være litt forsiktig med å skjære alle degraderte myrer over én kam. Siden 2015 har Klima- og miljødepartementet gitt tilskudd til restaurering. Det er per september 2024 restaurert minst 190 myrer, med gode resultater.

Det er klart at det også i degraderte myrer kan være klimagasser det er viktig å forsøke å unngå utslipp av, og biologisk mangfold og økologiske verdier som det kan være viktig å ta vare på. Derfor synes jeg det er bra at vi nå får en kursendring for å sørge for å ta vare på myrene våre for framtiden.

Presidenten [17:29:32]: Replikordskiftet er avsluttet.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Anne Hagenborg (A) [17:29:57]: Når stortingsflertallet i dag går inn for å forby nye næringsmessige uttak av myr, sier det noe om hvor viktig myr er for klimaet og vår natur. Dokkadeltaet Nasjonale Våtmarkssenter har alltid sagt til meg at naturen gir oss mange svar. Myr er noe av det som gir mest svar. Myr er viktig for karbonlageret. Myr som våtmark utgjør livsgrunnlaget for flere sjeldne arter. Det ønsker vi å sikre, og her finnes det ikke noen andre alternativer.

Myrer demmer også opp for vann og er slik sett flomforebyggende. Vi ser at når vi bygger ned natur, får vi større utfordringer med vann. Når vi vet at klimaet blir villere og våtere, må vi være svært restriktive og bruke kompetansen vi har, til å redusere konsekvensene av klimaendringene. Å stoppe torvuttak er et av tiltakene vi kan gjøre for å ha bedre flomberedskap. Det er også et alternativ som er billig og ikke gjør det nødvendig med naturinngrep.

I dag er det noen firmaer som lever av torvuttak. Vi er opptatt av at de trenger forutsigbarhet. Arbeiderpartiet mener derfor at de som allerede har fått tillatelser, skal få fortsette med de tillatelsene som allerede er gitt. Forutsigbarhet er viktig for næringslivet, og det skal vi sørge for at de får.

Et torvuttak har en levetid på ca. 15 år, og det vil gi rom for omstilling. Vi har dermed 15 år på å omstille oss og finne andre og bedre alternativer. Det finnes noen alternativer nå også, men det er stor sannsynlighet for at de vil bli enda bedre når vi nå får fastlagt at det blir et forbud mot torvuttak i Norge.

For Arbeiderpartiet er det viktig å ta vare på klimaet og naturen vår. Vi går i dag derfor inn for et forbud mot næringsmessig uttak av myr.

Lise Selnes hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten [17:32:15]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8.

Det ringes til votering.

Votering

Presidenten [17:43:13]: Da er Stortinget klar til å gå til votering i sakene på dagens kart.

Votering i sak nr. 1, debattert 18. desember 2025

Innstilling fra valgkomiteen om valg av medlemmer til Stortingets ombudsnemnd for Forsvaret (Innst. 68 S (2025–2026))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Som medlemmer av Stortingets ombudsnemnd for Forsvaret for tidsrommet 1. januar 2026–31. desember 2029 velges:

1. Roald Linaker, forsvarsombud, Bardu
2. Øyvind Vaksdal, nestleder, Karmøy
3. Gunvor Eldegard, Nordre Follo
4. Åse Michaelsen, Lindesnes
5. Øyvind Halleraker, Bømlo
6. Bjarne Rohde, Tromsø
7. Tom Hausland, Arendal

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 2, debattert 18. desember 2025

Innstilling fra Stortingets presidentskap om valg av riksrevisorer med varamedlemmer og delegering av myndighet etter riksrevisjonsloven (Innst. 67 S (2025–2026))

Presidenten: Under debatten har andre visepresident Lise Selnes på vegne av Arbeiderpartiet foreslått at vararepresentanten Marte Mjøs Persen erstattes av Åsunn Lyngdal.

Presidentskapet hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

I

Til riksrevisorer med personlige varamedlemmer for perioden 1. januar 2026–31. desember 2029 velges:

Riksrevisorer:

1. Karl Eirik Schjøtt-Pedersen, leder
2. Solveig Horne, nestleder
3. Rigmor Aasrud
4. Harald Tom Nesvik
5. Tom-Christer Nilsen

Varamedlemmer:

1. Marte Mjøs Persen for Karl Eirik Schjøtt-Pedersen
2. Dag Vangsnes for Solveig Horne
3. Torgeir Knag Fylkesnes for Rigmor Aasrud
4. Nils T. Bjørke for Harald Tom Nesvik
5. Maren Njøs Kurdøl for Tom-Christer Nilsen

II

Stortingets myndighet etter riksrevisjonsloven § 3-3 tredje ledd delegeres til Stortingets presidentskap.

V o t e r i n g:

Presidentskapets innstilling – med den foretatte endringen – ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 3, debattert 18. desember 2025

Innstilling fra finanskomiteen om Skatter og avgifter 2026 (Innst. 3 S (2025–2026), jf. Prop. 1 LS (2025–2026) og Prop. 1 S (2025–2026))

Presidenten: Under debatten har Abid Raja satt fram 15 forslag på vegne av Venstre.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan en natur- og arealavgift, som priser inn de reelle samfunnsøkonomiske kostnadene ved nye naturinngrep med formål om å motvirke forringelse av naturens evne til å produsere økosystemtjenester og styrke arbeidet med å bevare naturmangfoldet, kan innføres i Norge.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede en modell for en ultrafastfashion-avgift og fremme nødvendige forslag i forbindelse med behandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2026.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen på egnet måte fremme forslag som medfører at merverdiavgiftsfritaket for nyhets- og aktualitetsmedier igjen gjøres plattformnøytralt, slik at mediernes journalistiske innhold behandles likt uavhengig av om det formidles i tekst, lyd eller levende bilder. Stortinget ber regjeringen se hen til Mediebedriftenes Landsforenings modell i arbeidet og fremme forslag om endringer senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2026.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om en norsk utgave av den britiske Apprenticeship Levy-ordningen, tilsvarende et lærlingefond, der bedrifter over en viss størrelse betaler inn en lærlingeavgift mot at denne uavkortet går tilbake til de bedriftene som faktisk ansetter lærlinger.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å redusere innslagspunktet for mva.-fritak for elbiler til hhv. 200 000 kroner i 2027 og 100 000 kroner i 2028 og oppheve fritaket i 2029 for å sikre en mer forutsigbar og sosial utfasing av mva.-fritaket.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fjerne kravet om maksimale driftsinntekter på 80 millioner kroner for å sikre at opsjonsskatteregulverket fullt ut gjennomføres i samsvar med Stortingets vedtak.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om et unntak fra utflytterskatten for utenlandsk arbeidskraft som flytter til Norge, slik at skatten ikke virker som en barriere for rekruttering av ekspertkompetanse.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om endringer i utflytterskatten som sikrer at bevegelsesfriheten til norske gründere opprettholdes.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen på egnet måte fremme forslag om en ordning for utsatt formuesbeskatning ved underskudd for selskaper i vekstfase.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen på egnet måte fremme forslag om gjennomsnittsberegning av formuesgrunnlaget for unoterte aksjer over 3–5 år, slik at midlertidige verdistigninger ved kapitalinnhenting ikke utløser beskatning av formuestopper som svekker vekst og investeringskraft.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til nødvendige lovendringer som likestiller transformasjon til bolig med nybygg i fritak fra dokumentavgift.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen på egnet måte fremme forslag om å endre avskrivningsreglene for solcelleanlegg som er montert på tak, og som er aktivert og forsyner bygningen og eventuelle tilliggende bygninger med elektrisk kraft, fra saldogruppe h til saldogruppe j.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om en miljøavgift på omsetning av torv, i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2026.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om en miljøavgift på deponi av gruveavfall, i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2026.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i sitt videre arbeid med skatte- og avgiftspolitikken legge til grunn anbefalingene fra ekspertgruppen for sirkulær økonomi og komme tilbake med forslag til økonomiske virkemidler som vil bidra til å sette fart på den sirkulære omstillingen, senest i den varslede stortingsmeldingen om helhetlig skattereform.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Venstre ble med 98 mot 3 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 17.44.27)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Rammeområde 21

Skatter og avgifter

I

På statsbudsjettet for 2026 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Inntekter				
5501		Skatter på formue og inntekt		
	70	Trinnskatt og formuesskatt mv.....	158 017 000 000	
	72	Fellesskatt mv. fra personlige skattytere.....	206 312 750 000	
	74	Selskapskatter mv. fra upersonlige skattytere utenom petroleum.....	129 450 000 000	
	76	Kildeskatt på utbytte	14 100 000 000	
	77	Kildeskatt på rentebetalinger	20 000 000	
	78	Kildeskatt på royaltymbetalinger.....	500 000	

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
	79 Kildeskatt på leiebetalinger for visse fysiske eiendeler.....	20 000 000	
5502	Finansskatt		
	70 Skatt på lønn	3 100 000 000	
	71 Skatt på overskudd	3 900 000 000	
5507	Skatt og avgift på utvinning av petroleum		
	71 Ordinær skatt på formue og inntekt	93 300 000 000	
	72 Særskatt på oljeinntekter	198 200 000 000	
	74 Arealavgift mv.	1 600 000 000	
5508	Avgift på utslipp av CO ₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen		
	70 CO ₂ -avgift i petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen.....	9 600 000 000	
5509	Avgift på utslipp av NO _x i petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen		
	70 Avgift.....	1 000 000	
5511	Tollavgiftsinntekter		
	70 Tollavgift.....	3 300 000 000	
	71 Auksjonsinntekter fra tollkvoter	300 000 000	
5521	Merverdiavgift		
	70 Merverdiavgift	420 970 000 000	
5526	Avgift på alkohol		
	70 Avgift på alkohol.....	16 300 000 000	
5531	Avgift på tobakksvarer mv.		
	70 Avgift på tobakksvarer mv.	7 700 000 000	
5536	Avgift på motorvogner mv.		
	71 Engangsavgift	7 180 000 000	
	72 Avgift på trafikkforsikring.....	9 290 000 000	
	73 Vektårsavgift.....	300 000 000	
	75 Omregistreringsavgift.....	1 900 000 000	
5538	Veibruksavgift på drivstoff		
	70 Veibruksavgift på bensin.....	2 770 000 000	
	71 Veibruksavgift på autodiesel	5 220 000 000	
	72 Veibruksavgift på naturgass og LPG	3 000 000	
5541	Avgift på elektrisk kraft		
	70 Avgift på elektrisk kraft.....	6 225 000 000	
5542	Avgift på mineralolje mv.		
	71 Avgift på smøreolje mv.....	125 000 000	
5543	Miljøavgift på mineralske produkter mv.		
	70 CO ₂ -avgift	19 532 000 000	
	71 Svovelavgift	2 000 000	
5546	Avgift på avfallsforbrenning		
	70 Avgift på avfallsforbrenning	690 000 000	
5548	Miljøavgift på visse klimagasser		
	70 Avgift på hydrofluorkarboner (HFK) og perfluorkarboner (PFK)	540 000 000	
	71 Avgift på SF ₆	170 000 000	
5549	Avgift på NO _x		
	70 Avgift på NO _x	45 000 000	
5550	Miljøavgift på plantevernmidler		
	70 Miljøavgift på plantevernmidler	65 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
5551		Avgifter knyttet til mineralvirksomhet		
	70	Avgift på undersjøisk utnyttelse mv. av kalkstein.....	1 000 000	
	71	Årsavgift knyttet til mineraler.....	22 500 000	
5552		Avgift på oppdrettsfisk		
	70	Avgift på oppdrettsfisk.....	1 510 000 000	
5553		Avgift på viltlevende marine ressurser		
	70	Avgift på viltlevende marine ressurser.....	130 000 000	
5554		Avgift på vindkraft		
	70	Avgift på vindkraft.....	385 000 000	
5557		Avgift på sukker mv.		
	70	Avgift på sukker mv.....	220 000 000	
5559		Avgift på drikkevareemballasje		
	70	Grunnavgift på engangsemballasje.....	3 100 000 000	
	71	Miljøavgift på kartong.....	65 000 000	
	72	Miljøavgift på plast.....	50 000 000	
	73	Miljøavgift på metall.....	15 000 000	
	74	Miljøavgift på glass.....	5 000 000	
5561		Flypassasjeravgift		
	70	Flypassasjeravgift.....	1 900 000 000	
5565		Dokumentavgift		
	70	Dokumentavgift.....	15 500 000 000	
5568		Sektoravgifter under Kultur- og likestillingsdepartementet		
	71	Årsavgift – stiftelser.....	31 850 000	
	73	Refusjon – Norsk Rikstoto og Norsk Tipping AS.....	47 882 000	
	75	Kino- og videogramavgift.....	29 500 000	
5572		Sektoravgifter under Helse- og omsorgsdepartementet		
	70	Legemiddeldetaljistavgift.....	75 985 000	
	72	Avgift utsalgssteder utenom apotek.....	3 000 000	
	73	Legemiddelleverandøragift.....	240 000 000	
	74	Tilsynsavgift.....	3 770 000	
	75	Sektoravgift tobakk.....	18 952 000	
5574		Sektoravgifter under Nærings- og fiskeridepartementet		
	71	Avgifter immaterielle rettigheter.....	225 000 000	
	72	Kontroll- og tilsynsavgift akvakultur.....	33 100 000	
	73	Årsavgift Merkeregisteret.....	3 900 000	
	74	Fiskeriforskningsavgift.....	416 400 000	
	75	Tilsynsavgift Justervesenet.....	35 700 000	
	76	Kontrollavgift fiskeflåten.....	54 200 000	
	77	Sektoravgifter Kystverket.....	1 275 122 000	
5576		Sektoravgifter under Landbruks- og matdepartementet		
	70	Forskningsavgift på landbruksprodukter.....	245 000 000	
	72	Jeger- og fellingsavgifter.....	97 500 000	
5578		Sektoravgifter under Klima- og miljødepartementet		
	70	Sektoravgifter under Svalbards miljøvernfond.....	19 307 000	
	72	Fiskeravgifter.....	17 129 000	
5579		Sektoravgifter under Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet		
	70	Sektoravgifter Nasjonal kommunikasjonsmyndighet.....	312 377 000	
5580		Sektoravgifter under Finansdepartementet		
	70	Finanstilsynet, bidrag fra tilsynsenhetene.....	670 980 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
5582		Sektoravgifter under Energidepartementet		
	70	Bidrag til kulturminnevern i regulerte vassdrag	24 000 000	
	71	Konsesjonsavgifter fra vannkraftutbygging	200 400 000	
	72	Sektoravgifter under Norges vassdrags- og energidirektorat	167 000 000	
	73	Påslag på nettarifffen til Klima- og energifondet	690 000 000	
	74	Sektoravgifter under Sökkeldirektoratet	90 000 000	
	75	Sektoravgifter under Havindustritilsynet	145 000 000	
5583		Særskilte avgifter mv. i bruk av frekvenser		
	70	Frekvens- og nummeravgift	430 000 000	
5700		Folketrygdens inntekter		
	71	Trygdeavgift	231 189 440 000	
	72	Arbeidsgiveravgift	283 011 000 000	
Totale inntekter			1 862 955 244 000	

II

Vedtak om endringer i stortingsvedtak 13. desember 2024 nr. 3203 om skatt av inntekt og formue mv. for inntektsåret 2025

I stortingsvedtak om skatt av inntekt og formue mv. for inntektsåret 2025 (Stortingets skattevedtak) gjøres følgende endringer:

§ 6-4 første ledd skal lyde:

Beløpsgrensene som nevnt i skatteloven § 17-1 første ledd skal være 157 450 kroner for enslige og 145 550 kroner for hver ektefelle. Beløpsgrensen er 291 100 kroner for ektepar og samboere som ved skattebegrensningen får inntekten fastsatt under ett etter skatteloven § 17-2 annet ledd.

III

Vedtak om skatt av inntekt og formue mv. for inntektsåret 2026 (Stortingets skattevedtak)

Kapittel 1. Generelt

§ 1-1 Vedtakets anvendelsesområde

Dette vedtaket gjelder utskriving av skatt på inntekt og formue for inntektsåret 2026. Vedtaket legges også til grunn for utskriving av forskudd på skatt for inntektsåret 2026 etter reglene i skattebetalingsloven kapittel 4 til 6.

Sammen med bestemmelsene om forskudd på skatt i skattebetalingsloven gjelder dette vedtaket også når skatteplikt utelukkende følger av lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. og skattyteren ikke skal svare terminskatt etter samme lov § 7.

§ 1-2 Forholdet til skattelovgivningen

Så langt dette vedtak ikke bestemmer noe annet, legges lovgivningen om skatt på formue og inntekt til grunn ved anvendelsen av vedtaket.

Kapittel 2. Formuesskatt til staten og kommunene

§ 2-1 Formuesskatt til staten – personlig skattyter og dødsbo

Personlig skattyter og dødsbo svarer formuesskatt til staten av den delen av skattyterens samlede antatte formue som overstiger 1 900 000 kroner. Satsen skal være 0,65 pst. for formue inntil 21 500 000 kroner og 0,75 pst. for den delen av formuen som overstiger 21 500 000 kroner. For personlig skattyter etter skatteloven § 2-3 første ledd bokstav k, l, m og n, skal satsen være 1 pst. for formue over 1 900 000 og inntil 21 500 000 kroner, og 1,1 pst. for den delen av formuen som overstiger 21 500 000 kroner.

Ektefeller som skattlegges under ett for begge formue, jf. skatteloven § 2-10, svarer formuesskatt til staten av den delen av ektefellenes samlede antatte formue som overstiger 3 800 000 kroner. Satsen skal være 0,65 pst. for formue inntil 43 000 000 kroner og 0,75 pst. for den delen av formuen som overstiger 43 000 000 kroner.

§ 2-2 Formuesskatt til staten – upersonlig skattyter

Selskaper og innretninger som nevnt i skatteloven § 2-36 annet ledd, og som ikke er fritatt for formuesskatteplikt etter skatteloven kapittel 2, svarer formuesskatt til staten med 0,3 pst. Formue under 10 000 kroner er skattefri.

§ 2-3 Formuesskatt til kommunene

Det svares formuesskatt til kommunen dersom skattyter ikke er fritatt for slik skatteplikt etter skatteloven kapittel 2. Personlig skattyter og dødsbo skal ha et fradrag i formuen på 1 900 000 kroner. For ektefeller

som skattlegges under ett for begge formue, jf. skatteloven § 2-10, skal fradraget være 3 800 000 kroner. Når skattyter har formue i flere kommuner, fordeles fradraget etter reglene i skatteloven § 4-30 første og annet ledd. Satsen for formuesskatt til kommunene må ikke være høyere enn 0,35 pst. Maksimumssatsen gjelder når ikke lavere sats er vedtatt av kommunen.

Kapittel 3. Inntektsskatt til staten, kommunene og fylkeskommunene

§ 3-1 Trinnskatt

Personlig skattyter i klasse 0 og 1 skal av personinntekt fastsatt etter skatteloven kapittel 12, svare trinnskatt til staten med

- 1,7 pst. for den delen av inntekten som overstiger 226 100 kroner,
- 4,0 pst. for den delen av inntekten som overstiger 318 300 kroner,
- 13,7 pst. for den delen av inntekten som overstiger 725 050 kroner,
- 16,8 pst. for den delen av inntekten som overstiger 980 100 kroner, og
- 17,8 pst. for den delen av inntekten som overstiger 1 467 200 kroner.

Dersom skattyter er bosatt i riket bare en del av året, nedsettes beløpene i første ledd forholdsmessig under hensyn til det antall hele eller påbegynte måneder av året han har vært bosatt her. Tilsvarende gjelder for skattyter som ikke er bosatt i riket, men som plikter å svare skatt etter skatteloven § 2-3 første og annet ledd eller lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv.

§ 3-2 Fellesskatt

Enhver som plikter å betale inntektsskatt til kommunen etter skatteloven, skal betale fellesskatt til staten. Fellesskatten skal beregnes på samme grunnlag som inntektsskatten til kommunene.

Satsen for fellesskatt skal være:

- For personlig skattepliktig og dødsbo i Finnmark fylke eller kommunene Karlsøy, Kvæangen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord i Troms fylke: 4,75 pst.
- For personlig skattepliktig og dødsbo ellers: 8,25 pst.

Satsene i annet ledd gjelder ikke for eierinntekt som skal oppjusteres etter skatteloven § 5-22 annet ledd tredje punktum, § 10-11 første ledd annet punktum, § 10-21 fjerde ledd tredje punktum, § 10-21 åttende ledd tredje punktum, § 10-31 første ledd fjerde punktum, § 10-31 annet ledd annet punktum, § 10-42 tredje ledd bokstav b og § 10-44 første ledd tredje punktum. For slik inntekt skal satsen for fellesskatt være 18,5 pst. for skattytere som nevnt i annet ledd første strekpunkt,

og 22 pst. for skattytere som nevnt i annet ledd annet strekpunkt.

§ 3-3 Skatt til staten

Selskaper og innretninger som nevnt i skatteloven § 2-36 annet ledd, svarer skatt til staten med 22 pst. av inntekten.

Selskap og innretninger som nevnt i første ledd og som svarer finansskatt på lønn, jf. folketrygdloven § 23-2a, svarer skatt til staten med 25 pst. av inntekten.

Enheter som er del av et konsern, svarer suppleringskatt til staten etter suppleringskatteloven.

§ 3-4 Skatt på grunnrenteinntekt i vannkraftforetak og vindkraftanlegg

Av grunnrenteinntekt i vannkraftverk fastsatt i medhold av skatteloven § 18-3 svares grunnrenteskatt til staten med 57,7 pst. Av grunnrenteinntekt i vindkraftanlegg fastsatt i medhold av skatteloven § 18-10 svares grunnrenteskatt til staten med 32,1 pst.

§ 3-4 A Skatt på grunnrenteinntekt i havbruk

Av grunnrenteinntekt i havbruk fastsatt i medhold av skatteloven nytt kapittel 19 svares grunnrenteskatt til staten med 32,1 pst. Ved fastsetting av grunnrenteinntekt kan det kreves et bunnfradrag på 70 mill. kroner.

§ 3-5 Skatt til staten for person bosatt og selskap hjemmehørende i utlandet

Skattyter som nevnt i skatteloven § 2-3 første ledd bokstav h, skal i tillegg til å svare skatt etter bestemmelsene foran i dette vedtaket svare skatt til staten med 22 pst. av inntekten.

Person som ikke har bopel i riket, men som mottar lønn av den norske stat, skal av denne inntekt svare fellesskatt til staten etter satsen for personlig skattyter og dødsbo i dette vedtaket § 3-2 annet ledd annet strekpunkt, samt trinnskatt som nevnt i § 3-1 første ledd. Bestemmelsene i skatteloven § 16-20 til § 16-29 gjelder tilsvarende for skattytere som nevnt i dette ledd.

Av aksjeutbytte som utdeles til aksjonær som er hjemmehørende i utlandet, svares skatt til staten med 25 pst. eller i tilfelle den sats som følger av skatteavtale med fremmed stat. Det samme gjelder renter på grunnfondsbevis som utdeles til skattyter hjemmehørende i utlandet.

Person som nevnt i skatteloven § 2-3 fjerde ledd, skal av personinntekt fastsatt etter skatteloven kapittel 12 svare skatt til staten med 15 pst. av inntekten. Derksom vedkommende gis fradrag etter skatteloven § 6-71, svares skatt til staten etter skattesatsene som følger av § 3-1, § 3-2 og § 3-8.

Av inntekt etter bestemmelsene i skatteloven § 10-80 og § 10-81 skal skattyter som nevnt i skatteloven § 2-

3 første ledd bokstav i og j, svare skatt til staten med 15 pst. eller i tilfelle den lavere sats som følger av skatteavtale med fremmed stat.

Skattyter som nevnt i skatteloven § 2-3 første ledd bokstav k, l, m og n skal i tillegg til å svare skatt etter bestemmelsene foran i dette vedtaket svare skatt til staten med 22 pst. av inntekten, med mindre det skal svares skatt på inntekten etter dette vedtaket § 3-3.

§ 3-6 Skatt til staten på honorar til utenlandske artister mv.

Skattepliktig etter lov 13. desember 1996 nr. 87 om skatt på honorar til utenlandske artister mv. skal svare skatt til staten med 15 pst. av inntekten.

§ 3-7 Skattesats for utbetalinger fra individuell pensjonsavtale til bo

Skattesatsen for utbetaling fra individuell pensjonsavtale og etter innskuddspensjonsloven til bo, som omhandlet i skatteloven § 5-40 fjerde ledd, skal være 45 pst.

§ 3-8 Inntektsskatt til kommunene og fylkeskommunene

Den fylkeskommunale inntektsskattøren for personlige skattytere og dødsbo skal være maksimum 2,40 pst. Den kommunale inntektsskattøren for personlige skattytere og dødsbo skal være maksimum 11,35 pst.

Maksimumssatsene skal gjelde med mindre fylkestinget eller kommunestyret vedtar lavere sats.

§ 3-9 Skatt til staten for personer bosatt i utlandet

Skattyter som skattes etter reglene i skatteloven kapittel 20, svarer skatt til staten med 25 pst. av inntekten. Dersom det følger av lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd § 23-3 annet ledd nr. 1 bokstav c, trygdeavtaler med andre land eller forordning (EF) nr. 883/2004 at skattyter ikke skal betale trygdeavgift til Norge eller bare skal betale trygdeavgift med lav sats, skal skattesatsen etter første punktum reduseres tilsvarende.

Kapittel 4. Skatt etter lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv.

§ 4-1 Ordinære skatter

Skattyter som har formue knyttet til eller inntekt vunnet ved petroleumsutvinning og rørledningstransport, jf. § 2 annet ledd i lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv., skal av slik formue og inntekt, i tillegg til de skatter som følger av bestemmelsene foran, svare skatt til staten etter reglene og satsene nedenfor. Det samme gjelder når skatteplikten utelukkende følger av nevnte lov.

Av formue som tilhører andre skattytere enn selskaper, svares skatt med 0,35 pst.

Av inntekt svares skatt med 22 pst., med mindre det skal svares skatt på inntekten etter dette vedtaket § 3-3.

Skatten blir å utligne i samsvar med bestemmelsene i lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv.

§ 4-2 Særskatt

Av inntekt vunnet ved petroleumsutvinning, behandling og rørledningstransport som nevnt i lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. § 5, skal det svares særskatt med 71,8 pst.

§ 4-3 Terminskatt

Terminskatt for inntektsåret 2026 skrives ut og betales i samsvar med lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. § 7. Ved utskrivningen av terminskatt benyttes satsene ovenfor.

§ 4-4 Utbytte utdelt til utenlandsk eierselskap

Det svares ikke skatt av aksjeutbytte som utdeles fra i riket hjemmehørende aksjeselskap og allmennaksjeselskap som er skattepliktig etter lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. § 5, til selskap hjemmehørende i utlandet som direkte eier minst 25 pst. av kapitalen i det utdelende selskap. Dersom det i riket hjemmehørende selskap også har inntekt som ikke er skattepliktig etter lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. § 5, svares skatt til staten etter de alminnelige regler for aksjeutbytte som fordeles til slik inntekt. Aksjeutbytte fordeles mellom særskattepliktig inntekt og annen inntekt på grunnlag av alminnelig inntekt fratrukket skatter for henholdsvis særskattepliktig inntekt og annen inntekt.

Kapittel 5. Tonnasjeskatt

§ 5-1 Tonnasjeskatt

Aksjeselskap, allmennaksjeselskap og tilsvarende selskap hjemmehørende i annen EØS-stat som nevnt i skatteloven § 8-10, skal svare tonnasskatt, jf. skatteloven § 8-16, etter følgende sats:

- 90 øre per dag per 100 nettotonn for de første 1 000 nettotonn, deretter
- 18 kroner per dag per 1 000 nettotonn opp til 10 000 nettotonn, deretter
- 12 kroner per dag per 1 000 nettotonn opp til 25 000 nettotonn, deretter
- 6 kroner per dag per 1 000 nettotonn.

Satsene i første ledd kan reduseres etter nærmere bestemmelser fastsatt av departementet, jf. skatteloven § 8-16 første ledd.

Kapittel 6. Særlige bestemmelser om skattegrunnlag, beløpsgrenser og satser mv.

§ 6-1 Minstefradrag

Minstefradrag i lønnsinntekt mv. etter skatteloven § 6-32 første ledd bokstav a skal ikke settes høyere enn 95 700 kroner.

Minstefradrag i pensjonsinntekt etter skatteloven § 6-32 første ledd bokstav b skal ikke settes høyere enn 75 400 kroner.

§ 6-2 Foreldrefradrag

Fradrag beregnet etter skatteloven § 6-48 første ledd skal ikke settes høyere enn 15 000 kroner for ett barn. Fradragsgrensen økes med inntil 10 000 kroner for hvert ytterligere barn.

Fradrag beregnet etter skatteloven § 6-48 annet ledd skal ikke settes høyere enn 25 000 kroner for ett barn. Fradragsgrensen økes med 15 000 kroner for hvert ytterligere barn omfattet av skatteloven § 6-48 annet ledd. For hvert ytterligere barn omfattet av skatteloven § 6-48 første ledd, økes fradragsgrensen med 10 000 kroner.

§ 6-3 Personfradrag

Fradrag etter skatteloven § 15-4 er 114 540 kroner i klasse 1.

§ 6-4 Skattebegrensning ved lav alminnelig inntekt

Beløpsgrensene som nevnt i skatteloven § 17-1 første ledd skal være 163 750 kroner for enslige og 151 350 kroner for hver ektefelle. Beløpsgrensen er 302 700 kroner for ektepar og samboere som ved skattebegrensningen får inntekten fastsatt under ett etter skatteloven § 17-2 annet ledd.

§ 6-5 Skattefradrag for pensjonsinntekt

Fradraget som nevnt i skatteloven § 16-1 første ledd skal være 37 100 kroner.

Beløpsgrensene som nevnt i skatteloven § 16-1 tredje ledd skal være 284 950 kroner i trinn 1 og 436 050 kroner i trinn 2.

§ 6-6 Forsøksordning med arbeidsfradrag

Fradrag etter skatteloven § 6-86 tredje ledd er 125 000 kroner, og trappes ned med 40 pst. av den delen av inntekten det beregnes av som overstiger 345 000 kroner.

Kapittel 7. Forskriftskompetanse mv.

§ 7-1 Forskriftsfullmakt til gjennomføring og utfylling

Departementet kan gi forskrift til gjennomføring og utfylling av bestemmelsene i dette vedtak.

§ 7-2 Adgang til å fravike reglene i vedtaket

Reglene i dette vedtaket kan fravikes på vilkår som nevnt i skattebetalingsloven § 4-8.

IV

Vedtak om fastsetting av avgifter mv. til folketrygden for 2026

For inntektsåret 2026 svares folketrygdavgifter etter følgende regler og satser, jf. lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd kapittel 23:

Arbeidsgiveravgift

§ 1 Beregning av avgift og regler om soneplassering

(1) Arbeidsgiveravgift beregnes som hovedregel etter satsen som gjelder i den sonen hvor arbeidsgiver anses å drive virksomhet. Det kan likevel ikke benyttes redusert sats for virksomhet innenfor nærmere angitte sektorer eller når arbeidsgiver er i økonomiske vanskeligheter, jf. § 4 og § 3 annet ledd.

(2) Et foretak som er arbeidsgiver, anses å drive virksomhet på det stedet hvor foretaket skal være registrert etter enhetsregisterloven. En privatperson som er arbeidsgiver, anses å drive virksomhet på det stedet hvor vedkommende er bosatt ifølge folkeregisteret.

(3) Dersom arbeidsgiver er et foretak med registrerte underenheter, jf. forskrift 9. februar 1995 nr. 114 om registrering av juridiske personer m.m. i Enhetsregisteret § 10, anses hver underenhet som egen beregningsenhet for arbeidsgiveravgift.

(4) Utføres hoveddelen av arbeidstakerens arbeid i en annen sone enn der virksomheten anses å bli drevet etter annet ledd, og enhetsregisterreglene på grunn av virksomhetens art ikke påbyr at underenhet registreres i sonen hvor arbeidet utføres (ambulerende virksomhet), benyttes satsen i denne andre sonen hvor arbeidet utføres, på den del av lønn mv. som knytter seg til dette arbeidet. Dette gjelder likevel ikke for ambulerende virksomhet som ikke trenger å utføres på et bestemt sted (fjernarbeid), når arbeidet utføres i en sone med lavere sats. Med hoveddelen av arbeidet menes her mer enn halvparten av antall arbeidsdager arbeidstakeren har gjennomført for arbeidsgiveren i løpet av kalendermåned. Arbeidsgiveravgift av etterbetaling av lønn mv., beregnes forholdsmessig med de satsene som skal benyttes på lønn mv. til den enkelte arbeidstaker, for arbeid utført i inneværende kalendermåned. For etterbetaling som er knyttet til aktiviteter som nevnt i § 4 første ledd, skal likevel arbeidsgiveravgift beregnes med satsen for sone I.

(5) Flytter arbeidsgiveren eller underenheten fra én sone til en annen, legges satsen i tilflyttingssonen til grunn fra og med påfølgende kalendermåned etter registrert flyttedato.

§ 2 Soner for arbeidsgiveravgift

(1) Sone I omfatter de områder som ikke er nevnt nedenfor. Arbeidsgivere beregner avgiften etter satsen som gjelder for sone I, hvis ikke annet følger av dette vedtaket.

(2) Sone Ia omfatter:

- kommunene Frosta, Midtre Gauldal og Selbu i Trøndelag fylke,
- kommunene Haram, Gjemnes og Aukra i Møre og Romsdal fylke,
- området i Hustadvika kommune i Møre og Romsdal fylke som før 1. januar 2020 var kommunen Eide i Møre og Romsdal fylke,
- kommunene Etne, Bømlo og Kvam i Vestland fylke,
- områdene i henholdsvis Kinn kommune, Sunnfjord kommune og Sogndal kommune i Vestland fylke som før 1. januar 2020 var kommunene Flora, Førde og Sogndal i Sogn og Fjordane fylke,
- kommunene Utsira og Kvitsøy i Rogaland fylke,
- kommunene Hægebostad, Sirdal og Iveland i Agder fylke,
- området i Lyngdal kommune i Agder fylke som før 1. januar 2020 var Audnedal kommune i Vest-Agder fylke,
- kommunen Sigdal i Buskerud fylke,
- kommunen Gausdal i Innlandet fylke.

(3) Sone II omfatter:

- kommunene Meråker, Indre Fosen og Inderøy i Trøndelag fylke,
- områdene i henholdsvis Steinkjer kommune, Ørland kommune og Orkland kommune i Trøndelag fylke som før 1. januar 2020 var kommunene Verran, Ørland og Agdenes i Trøndelag fylke,
- kommunene Sande, Stranda, Sykkylven, Fjord, Vestnes, Rauma, Tingvoll og Sunndal i Møre og Romsdal fylke,
- områdene i henholdsvis Ålesund kommune og Molde kommune i Møre og Romsdal fylke som før 1. januar 2020 var kommunene Sandøy, Midsund og Nesset i Møre og Romsdal fylke,
- området i Volda kommune i Møre og Romsdal fylke som før 1. januar 2020 var kommunen Hornindal i Sogn og Fjordane fylke,
- kommunene Gulen, Solund, Hyllestad, Høyanger, Vik, Aurland, Lærdal, Årdal, Luster, Askvoll, Fjaler, Bremanger, Stad, Gloppen, Stryn, Tysnes, Kvinnherad, Ullensvang, Eidfjord, Ulvik, Modalen, Fedje og Masfjorden i Vestland fylke,
- området i Sunnfjord kommune i Vestland fylke som før 1. januar 2020 var kommunene Gaular, Jølster og Naustdal i Sogn og Fjordane fylke,

- området i Sogndal kommune i Vestland fylke som før 1. januar 2020 var kommunene Balestrand og Leikanger i Sogn og Fjordane fylke,
- området i Kinn kommune i Vestland fylke som før 1. januar 2020 var kommunen Vågsøy i Sogn og Fjordane fylke,
- området i Voss herad i Vestland fylke som før 1. januar 2020 var Granvin kommune i Hordaland fylke,
- kommunene Hjelmeland, Suldal og Sauda i Rogaland fylke,
- kommunene Risør, Gjerstad, Åmli, Bygland, Valle, Bykle, Åseral og Evje og Hornnes i Agder fylke,
- kommunene Drangedal, Nome, Tinn, Hjartrdal, Seljord, Kviteseid, Nissedal, Fyresdal, Tokke og Vinje i Telemark fylke,
- kommunene Flå, Nesbyen, Gol, Hemsedal, Ål, Hol, Rollag og Nore og Uvdal i Buskerud fylke,
- kommunene Nord-Fron, Sør-Fron, Ringebu, Søndre Land, Nordre Land, Kongsvinger, Nord-Odal, Sør-Odal, Eidskog, Grue, Åsnes, Våler, Trysil og Åmot i Innlandet fylke.

(4) Sone III omfatter:

- kommunene Heim, Hitra, Frøya, Oppdal, Rennebu, Røros, Holtålen, Tydal og Rindal i Trøndelag fylke,
- området i Orkland kommune i Trøndelag fylke som før 1. januar 2020 var del av kommunen Snillfjord i Trøndelag fylke,
- området i henholdsvis Orkland kommune og Ørland kommune i Trøndelag fylke som før 1. januar 2020 var kommunene Meldal og Bjugn i Trøndelag fylke,
- kommunene Vanylven, Surnadal og Aure i Møre og Romsdal fylke,
- kommunene Dovre, Lesja, Skjåk, Lom, Vågå, Sel, Sør-Aurdal, Etnedal, Nord-Aurdal, Vestre Slidre, Øystre Slidre, Vang, Stor-Elvdal, Rendalen, Engerdal, Tolga, Tynset, Alvdal, Føllidal og Os i Innlandet fylke.

(5) Sone IV omfatter:

- kommunene Balsfjord, Bardu, Dyrøy, Gratangen, Harstad, Ibestad, Kvæfjord, Lavangen, Målselv, Salangen, Senja, Sørreisa og Tjeldsund i Troms fylke,
- Nordland fylke, med unntak av kommunen Bodø,
- kommunene Namsos, Snåsa, Lierne, Røyrvik, Namsskogan, Grong, Høylandet, Overhalla, Flatanger, Nærøysund, Leka, Åfjord og Osen i Trøndelag fylke,
- kommunen Smøla i Møre og Romsdal fylke.

(6) Sone IVa omfatter:

- kommunen Tromsø i Troms fylke,
- kommunen Bodø i Nordland fylke.

(7) Sone V omfatter:

- Finnmark fylke og kommunene Karlsøy, Kvænan- gen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Stor- fjord i Troms fylke.

§ 3 Satser for arbeidsgiveravgift etter sone

(1) Satsene for arbeidsgiveravgift for inntektsåret 2026 er:

- Sone I: 14,1 pst.
- Sone Ia: 14,1 pst., men likevel 10,6 pst. så lenge diffe- ransen mellom den avgift som ville følge av satser på henholdsvis 14,1 pst. og 10,6 pst. ikke overstiger grensene for bagatellmessig støtte, jf. § 4 fjerde og femte ledd. Bestemmelsene om redusert avgiftssats i sone Ia gjelder ikke foretak som er omfattet av hel- seforetaksloven, og statsforvaltningen som omfat- tes av reglene i folketrygdloven § 24-5 tredje ledd.
- Sone II: 10,6 pst.
- Sone III: 6,4 pst.
- Sone IV: 5,1 pst.
- Sone IVa: 7,9 pst.
- Sone V: 0 pst. Samme sats gjelder for avgift som sva- res av arbeidsgivere hjemmehørende på Svalbard for arbeid utført der, og når andre arbeidsgivere utbetaler lønn og annen godtgjørelse som blir skatt- lagt etter lov 29. november 1996 nr. 68 om skatt til Svalbard.

(2) Arbeidsgivere som er i økonomiske vanskelighe- ter, jf. ESAs retningslinjer for støtte til foretak i vanske- ligheter, må beregne avgift etter satsen som gjelder i sone I. Det samme gjelder arbeidsgivere med utestående krav om tilbakebetaling av ulovlig statsstøtte etter ved- tak fattet av ESA, jf. avsnitt III i protokoll 3 til avtale mel- lom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsor- gan og en domstol (ODA). Bestemmelsen i første og an- net punktum gjelder likevel ikke så lenge differansen mellom den avgiften som ville følge av satsen i lokale- ringssonen og satsen i sone I, ikke overstiger grensene for bagatellmessig støtte, jf. § 4 fjerde og femte ledd.

(3) Arbeidsgivere som beregner arbeidsgiveravgift med reduserte satser, plikter å avgi erklæring om hvor- vidt foretaket er i økonomiske vanskeligheter eller har utestående krav om tilbakebetaling av ulovlig støtte, jf. annet ledd.

(4) Arbeidsgivere som beregner arbeidsgiveravgift med reduserte satser, plikter å gi opplysninger om even- tuell annen støtte til dekning av lønnskostnader som ar- beidsgiver har blitt eller blir tildelt for kalendermåne- den.

§ 4 Særregler om avgiftssats og avgiftsberegning for ar- beidsgivere med aktiviteter innenfor visse sektorer og andre arbeidsgivere som beregner avgift med redusert sats etter reglene om bagatellmessig støtte

(1) Arbeidsgivere i sonene II–V, eller med ambule- rende virksomhet i disse sonene, som utfører en eller fle- re av følgende aktiviteter, skal beregne avgift etter satsen for sone I:

- Aktiviteter knyttet til produksjon av stålprodukter som nevnt i Annex VI til ESAs retningslinjer for regi- onalstøtte 2022–2027
- Aktiviteter i kullsektoren, slik dette er definert i ESAs retningslinjer for regionalstøtte
Tilsvarende gjelder for lønn mv. til utleide arbeids- takere som utfører slike aktiviteter.

(2) Arbeidsgivere med blandet virksomhet kan, der- som de har et klart regnskapsmessig skille mellom lønn mv. knyttet til aktiviteter som nevnt i første ledd og and- re aktiviteter, uten hinder av første ledd beregne avgif- ten etter satsene i § 3, eventuelt i § 5, for den del av av- giftsgrunnlaget som ikke er knyttet til aktiviteter som nevnt i første ledd.

(3) Arbeidsgivere med en av følgende aktiviteter som hovedaktivitet, skal beregne avgift etter satsen for sone I for alle ansatte:

- Aktiviteter omfattet av Næringshovedområde K – Finansierings- og forsikringsvirksomhet
- Aktiviteter omfattet av 70.10 Hovedkontortjenester eller 70.22 Bedriftsrådgivning og annen administra- tiv rådgivning, når disse ytes innenfor konsern
Arbeidsgivere som leier ut ansatte til en arbeidsgi- ver som nevnt i første punktum, skal beregne avgift etter satsen som gjelder for sone I for utleieperioden.

(4) Arbeidsgivere kan uten hinder av første ledd be- regne arbeidsgiveravgift for aktiviteter som nevnt i før- ste ledd etter satsene for lokaliseringssonen, så lenge dif- feransen mellom den avgift som ville følge av satsen i lo- kaliseringssonen, og satsen i sone I ikke overstiger 850 000 kroner for arbeidsgiveren i 2026. Dersom ar- beidsgiver anses å være en del av et konsern, jf. Europa- kommisjonens forordning om bagatellmessig støtte, gjelder beløpsgrensen for hele konsernet under ett. Før- ste og annet punktum gjelder tilsvarende for arbeidsgi- vere som nevnt i tredje ledd.

(5) Når en arbeidsgiver beregner avgift med redusert sats i sone Ia eller etter fjerde ledd, kan den samlede for- delen av bagatellmessig støtte i form av redusert avgift og annen bagatellmessig støtte til arbeidsgiveren ikke overstige 850 000 kroner i 2026, jf. Europakommisjo- nens forordning om bagatellmessig støtte. Arbeidsgiver som mottar annen støtte til dekning av lønn mv., kan ikke beregne redusert avgift etter bestemmelsene i den- ne paragraf, dersom det fører til at maksimal tillatt stats- støtte etter disse andre ordningene overskrides.

(6) Arbeidsgivere som beregner avgift med redusert sats etter bestemmelsene i fjerde og femte ledd, plikter å gi opplysninger om eventuell annen bagatellmessig

støtte og støtte til dekning av lønnskostnader som arbeidsgiver har blitt eller blir tildelt for kalendermåned.

§ 5 Særregel om avgiftssats for aktiviteter knyttet til produkter som ikke omfattes av EØS-avtalen

Arbeidsgivere som utfører aktiviteter knyttet til produksjon, foredling og engroshandel av produkter som

ikke omfattes av EØS-avtalen, jf. avtalens § 8, beregner arbeidsgiveravgift med 5,1 pst. når virksomheten drives i sone IVa, og med 10,6 pst. når den drives i sone Ia. Dette gjelder aktiviteter som er omfattet av næringskodene i tabellen nedenfor. Dersom arbeidsgiver også utfører andre aktiviteter enn de som er nevnt nedenfor, gjelder § 4 annet ledd om blandet virksomhet tilsvarende.

Næringskode, jf. Norsk standard for næringsgruppering (SN2007)

01.1–01.3	Dyrking av ettårige vekster, flerårige vekster og planteformering
01.4	Husdyrhold
01.5	Kombinert husdyrhold og planteproduksjon
01.6	Tjenester tilknyttet jordbruk og etterbehandling av vekster etter innhøsting
01.7	Jakt, viltstell og tjenester tilknyttet jakt og viltstell
02.1–02.3	Skogskjøtsel og andre skogbruksaktiviteter, avvirkning og innsamling av viltvoksende produkter av annet enn tre og del av 16.10 (produksjon av pæler)
02.40	Tjenester tilknyttet skogbruk (med unntak av tømmermåling)
03.11–03.12	Hav- og kystfiske og fangst og ferskvannsfiske
03.21–03.22	Hav- og kystbasert akvakultur og ferskvannsbasert akvakultur
10.11–10.13	Bearbeiding og konservering av kjøtt og fjørfe kjøtt og produksjon av kjøtt- og fjørfevarer
10.20	Bearbeiding og konservering av fisk, skalldyr og bløtdyr
10.3	Bearbeiding og konservering av frukt og grønnsaker
10.4	Produksjon av vegetabiliske og animalske oljer og fettstoffer
10.5	Produksjon av meierivarer og iskrem
10.6	Produksjon av kornvarer, stivelse og stivelsesprodukter, samt del av 10.89 (produksjon av kunstig honning og karamell)
10.85	Produksjon av ferdigmat
10.9	Produksjon av fôrvarer
46.2	Engroshandel med jordbruksråvarer og levende dyr
46.31	Engroshandel med frukt og grønnsaker, samt del av 10.39 (produksjon av skrellede grønnsaker og blandede salater)
46.32	Engroshandel med kjøtt og kjøttvarer
46.33	Engroshandel med meierivarer, egg, matolje og -fett
46.381	Engroshandel med fisk, skalldyr og bløtdyr
50.202	Innenriks sjøtransport med gods, men bare for så vidt gjelder drift av brønnbåter
52.10	Lagring, men bare for så vidt gjelder drift av kornsiloer.

Trygdeavgift

§ 6 Trygdeavgift av pensjon mv.

Av pensjon i og utenfor arbeidsforhold, føderåd, livrente som ledd i pensjonsordning i arbeidsforhold, engangsutbetaling fra pensjonsordning etter innskuddspensjonsloven, engangsutbetaling fra individuell pensjonsavtale som er i samsvar med regler gitt av departementet, engangsutbetaling fra pensjonsavtale etter lov om individuell pensjonsordning og personinntekt for skattyter under 17 år og over 69 år, som nevnt i folketrygdloven § 23-3 annet ledd nr. 1, beregnes trygdeavgift med 5,1 pst.

§ 7 Trygdeavgift av lønnsinntekt mv.

Av lønnsinntekt og annen personinntekt som nevnt i folketrygdloven § 23-3 annet ledd nr. 2, beregnes trygdeavgift med 7,6 pst.

§ 8 Trygdeavgift av næringsinntekt mv.

Av næringsinntekt og annen personinntekt som nevnt i folketrygdloven § 23-3 annet ledd nr. 3, beregnes trygdeavgift med 10,8 pst.

Andre bestemmelser

§ 9 Forskriftsfullmakt mv.

Departementet gir regler om grunnlag og satser for avgifter og tilskudd etter folketrygdloven § 23-4 for visse

grupper av medlemmer i trygden. Satsen på 14,1 pst. skal legges til grunn for arbeidsgiveravgift fastsatt etter denne bestemmelsen.

Departementet kan gi regler til utfylling og gjennomføring av bestemmelsene i § 1 til § 5.

V

Vedtak om fastsetting av finansskatt på lønn for 2026

For inntektsåret 2026 svares finansskatt på lønn etter følgende regler og satser, jf. lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd § 23-2 a:

§ 1 *Finansielle aktiviteter*

Arbeidsgivere som utøver aktiviteter omfattet av næringshovedområde K «Finansierings- og forsikringsvirksomhet» i Statistisk sentralbyrås standard for næringsgruppering anses å utøve finansielle aktiviteter.

§ 2 *Unntak fra plikten til å svare finansskatt på lønn*

(1) Arbeidsgivere som utøver finansielle aktiviteter, er unntatt fra skatteplikten etter folketrygdloven § 23-2 a dersom andelen av arbeidsgiverens lønnskostnader mv. knyttet til finansielle aktiviteter utgjør mindre enn 30 pst. av arbeidsgiverens totale lønnskostnader, jf. folketrygdloven § 23-2 a annet ledd.

(2) Beregningen av andelen av arbeidsgiverens samlede lønnskostnader mv. knyttet til finansielle aktiviteter etter første ledd, skal enten basere seg på samlet lønn mv. omfattet av folketrygdloven § 23-2 a annet ledd for foregående inntektsår eller på det tilsvarende beløpet for januar 2026. For arbeidsgivere som etableres etter 31. januar 2026, og virksomheter som av andre årsaker ikke har lønnsgrunnlag som nevnt i forrige punktum, skal samlet lønn mv. for den første hele opplysningspliktige kalendermåneden legges til grunn for beregningen.

(3) Arbeidsgivere med finansielle aktiviteter hvor andelen lønn mv. knyttet til merverdiavgiftspliktig, finansiell aktivitet utgjør mer enn 70 pst. av arbeidsgiverens samlede lønn mv. knyttet til finansielle aktiviteter, er unntatt fra skatteplikten etter folketrygdloven § 23-2 a. Annet ledd gjelder tilsvarende for beregningen av andelen lønn mv. knyttet til merverdiavgiftspliktig, finansiell aktivitet.

(4) Arbeidsgivere som driver ikke-økonomisk aktivitet kan, dersom de har et klart regnskapsmessig skille mellom lønn mv. knyttet til henholdsvis ikke-økonomisk aktivitet og økonomisk aktivitet, beregne finansskatt på lønn etter folketrygdloven § 23-2 a bare for den delen av lønn mv. som knytter seg til virksomhetens økonomiske aktivitet.

§ 3 *Sats for finansskatt på lønn*

Satsen for finansskatt på lønn for inntektsåret 2026 er 5 pst.

§ 4 *Forskriftsfullmakt*

Departementet kan gi regler til utfylling og gjennomføring av bestemmelsene i dette vedtaket.

VI

Vedtak om CO₂-avgift i petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen for 2026

I

Fra 1. januar 2026 skal det i henhold til lov 21. desember 1990 nr. 72 om avgift på utslipp av CO₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen betales CO₂-avgift til statskassen etter følgende satser:

- naturgass brukt som brensel til kraft- og varmeproduksjon: kr 2,57 per standardkubikkmeter
- diesel og annen petroleum i væskeform brukt som brensel til kraft- og varmeproduksjon: kr 2,92 per liter
- petroleum faklet: kr 2,57 per standardkubikkmeter
- naturgass sluppet til luft: kr 23,53 per standardkubikkmeter
- CO₂ utskilt fra petroleum og sluppet til luft; kr 2,57 per standardkubikkmeter.

Lov om avgift på utslipp av CO₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen omfatter ikke karbonfangst og -lagring (CCS).

II

Fra den tid departementet bestemmer, skal Stortingets vedtak om CO₂-avgift i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen lyde:

§ 1 Det skal i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift på utslipp av CO₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen med følgende beløp:

- naturgass brukt som brensel til kraft- og varmeproduksjon: kr 2,57 per standardkubikkmeter
- diesel og annen petroleum i væskeform brukt som brensel til kraft- og varmeproduksjon: kr 2,92 per liter
- petroleum faklet: kr 2,57 per standardkubikkmeter
- naturgass sluppet til luft: kr 23,53 per standardkubikkmeter
- CO₂ utskilt fra petroleum og sluppet til luft; kr 2,57 per standardkubikkmeter.

Avgiften omfatter ikke karbonfangst og -lagring (CCS).

§ 2 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 3 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke

var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet, og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

VII

Vedtak om produktavgift til folketrygden for fiskeri-, hval- og selfangstnæringene for 2026

For 2026 skal det i henhold til lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd § 23-5 annet ledd beregnes produktavgift med 1,6 pst. på omsetning av fisk, hval og sel, og produkter av disse, fra fartøy som har drevet egen fangstvirksomhet innenfor det aktuelle kalenderår. Avgiften skal dekke følgende avgifter til folketrygden:

- Trygdeavgift over 7,6 pst. av pensjonsgivende inntekt fra fiske, hval- og selfangst i inntektsåret.
- Arbeidsgiveravgift på hyre til mannskapet på fiske-, hvalfangst- og selfangstfartøy.
- Premie til kollektiv yrkesskadetrygd for fiskere, hval- og selfangere.
- Avgift til dekning av de utgiftene folketrygden har med stønad til arbeidsløse fiskere, hval- og selfangere.
- Avgift til dekning av de utgiftene folketrygden har i forbindelse med ordningen med frivillig tilleggs-trygd for sykepenger til manntallsførte fiskere, hval- og selfangere.

VIII

Vedtak om merverdiavgift for 2026

§ 1 *Saklig virkeområde og forholdet til merverdiavgiftsloven*

Fra 1. januar 2026 beregnes merverdiavgift etter satsene i dette vedtaket og i samsvar med lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift.

§ 2 *Alminnelig sats*

Merverdiavgift beregnes med 25 pst. av avgiftspliktig omsetning, uttak og innførsel når ikke redusert sats skal anvendes etter bestemmelsene nedenfor.

§ 3 *Redusert sats med 15 pst.*

Merverdiavgift beregnes med 15 pst. av omsetning, uttak og innførsel av næringsmidler som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-2.

Merverdiavgift beregnes med 15 pst. av omsetning og uttak av vann fra vannverk og avløpstjenester som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-12.

§ 4 *Redusert sats med 12 pst.*

Merverdiavgift beregnes med 12 pst. av omsetning og uttak av tjenester som gjelder:

- persontransport mv. som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-3
- transport av kjøretøy på fartøy som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-4
- utleie av rom i hotellvirksomhet mv. som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-5
- rett til å overvære kinoforestillinger som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-6
- kringkastingstjenester som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-7
- adgang til utstillinger i museer mv. som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-9
- adgang til fornøylesparker mv. som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-10
- rett til å overvære idrettsarrangementer mv. som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-11.

§ 5 *Redusert sats med 11,11 pst.*

Merverdiavgift beregnes med 11,11 pst. av omsetning mv. av viltlevende marine ressurser som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-8.

IX

Vedtak om avgift på alkohol for 2026

§ 1 Fra 1. januar 2026 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av følgende varer med følgende beløp:

Alkoholholdig drikk	Volumprosent alkohol	Kr
Brennevinsbasert	over 0,7	9,23 per volumprosent per liter
Annen	over 0,7 t.o.m. 2,7	3,72 per liter
	over 2,7 t.o.m. 3,7	13,98 per liter
	over 3,7 t.o.m. 4,7	24,20 per liter
	over 4,7 t.o.m. 22	5,41 per volumprosent per liter

Alkoholholdig drikk	Volumprosent alkohol	Kr
Gjæret fra små bryggerier	over 3,7 t.o.m. 4,7	19,36 per liter for volum t.o.m. 50 000 liter årlig 20,58 per liter for volum over 50 000 liter og t.o.m. 100 000 liter årlig 21,79 per liter for volum over 100 000 liter t.o.m. 150 000 liter årlig 23,00 per liter for volum over 150 000 t.o.m. 200 000 liter årlig
Etanol til teknisk bruk	over 0,7	sats som for alkoholholdig drikk

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten, og om grunnlaget for avgiften. Departementet kan videre gi forskrift om at det skal betales avgift på alkohol som er i varer som ikke er avgiftspliktige etter første ledd, samt om forenklet avgiftsberegning for varer som reisende innfører til personlig bruk utover avgiftsfri kvote.

§ 2 Det gis fritak for avgift på alkohol som

- a. fra produsents eller importørs lager
 1. utføres til utlandet
 2. leveres som proviant
 3. leveres til utsalg på lufthavn
- b. innføres
 1. som reisegods
 2. til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet
- c. fra produsents eller importørs lager leveres til eller innføres av
 1. diplomater

2. NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred
3. Den nordiske investeringsbank
- d. kommer i retur til produsents eller importørs lager
- e. leveres til teknisk, vitenskapelig eller medisinsk bruk og som er gjort utjenlig til drikk (denatureert) eller på annen måte finnes garantert mot å bli brukt til drikk
- f. brukes som råstoff mv. ved fremstilling av varer
- g. fremstilles ved ikke ervervsmessig produksjon. Fritaket omfatter ikke brennevinsbasert drikk og gjelder kun fremstilling til eget bruk.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet, og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

X

Vedtak om avgift på tobakksvarer mv. for 2026

§ 1 Fra 1. januar 2026 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av følgende varer med følgende beløp:

Produkt	Kr
Sigarer	3,31 per gram av pakningens nettovekt
Sigaretter	3,31 per stk.
Røyketobakk, karvet skråtobakk, råtobakk i forbrukerpakning	3,31 per gram av pakningens nettovekt
Skråtobakk	1,35 per gram av pakningens nettovekt
Snus	1,02 per gram av pakningens nettovekt
Sigarettpapir og -hylser	0,0507 per stk.
E-væske med nikotin	5,38 per ml
Tobakk til oppvarming	3,31 per gram av pakningens nettovekt
Andre nikotinvarer	0,5079 per gram av pakningens nettovekt

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften. Departementet kan videre gi forskrift om forenklet avgiftsberegning for varer som reisende innfører til personlig bruk utover avgiftsfri kvote.

§ 2 Departementet kan gi forskrift eller fatte enkeltvedtak om at varer som er ment eller er egnet som erstatning for varer som nevnt i § 1, er avgiftspliktige. Dersom avgiftsplikt blir pålagt, skal det betales avgift med samme beløp som for tilsvarende tobakksvare.

§ 3 Det gis fritak for avgift på tobakksvarer mv. som

- a. fra produsents eller importørs lager
 1. utføres til utlandet
 2. leveres som proviant
 3. leveres til utsalg på lufthavn
- b. innføres
 1. som reisegods
 2. til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet
- c. fra produsents eller importørs lager leveres til eller innføres av
 1. diplomater
 2. NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred
 3. Den nordiske investeringsbank
- d. kommer i retur til produsents eller importørs lager. Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensing av og vilkår for fritak.

§ 4 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 3 For motorvogner med stempeldrevet forbrenningsmotor skal det betales avgift med følgende beløp:

- a. For personbiler, varebiler klasse 1 og minibusser klasse 1 (avgiftsgruppe a), betales avgift av:

per g/km	kr
0–100	800
101–150	1 600
151–225	3 200
over 225	5 000

- b. For varebiler klasse 2 og lastebiler klasse 1 (avgiftsgruppe b), betales avgift av:

per g/km	kr
0–100	300
101–150	600
over 150	1 200

- c. For campingbiler (avgiftsgruppe c) betales avgift av:

per kg	kr
0–500	0
501–1 200	6,71
1 201–1 400	16,72
1 401–1 500	52,26
over 1 500	60,78

§ 5 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet, og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

XI

Vedtak om engangsgift på motorvogner mv. for 2026

§ 1 Fra 1. januar 2026 skal det i henhold til lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter betales avgift til statskassen ved første gangs registrering av motorvogner i Statens vegvesens Kjøretøyregister. Videre skal det betales avgift når

- a. betingelsene for avgiftsfrihet eller avgiftsnedsettelse ved første gangs registrering ikke lenger er oppfylt
- b. motorvogn som ikke tidligere er registrert her i landet urettmessig tas i bruk uten registrering
- c. oppbygd motorvogn tas i bruk før ny registrering.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 For personbiler, varebiler klasse 1 og minibusser klasse 1 (avgiftsgruppe a) betales avgift med 12,71 kroner per kg for den delen av egenvekten som overstiger 500 kg. Avgiften kommer i tillegg til den avgift som skal betales etter § 3.

2. slagvolum		bensindrevne	ikke bensindrevne
per cm ³		kr	kr
0–700		4,32	3,31
701–1 250		17,39	14,19
1 251–1 650		40,20	32,83
over 1 650		41,27	33,76
d.	Avgiftsgruppe d (opphevet).		
e.	Avgiftsgruppe e (opphevet).		
f.	For motorsykler (avgiftsgruppe f) betales avgift av:		
	Motorvogn med plikt til å dokumentere CO ₂ -utslipp		kr
1.	CO ₂ -utslipp, per g/km		
	0–75		0
	76–135		808,35
	over 135		1 093,01
2.	slagvolum, per cm ³		
	0–500		0
	501–900		36,33
	over 900		84,90
	Motorvogn uten plikt til å dokumentere drivstofforbruk og CO ₂ -utslipp		kr
1.	per enhet (stykkavgift)		9 806,57
2.	motoreffekt, per kW		
	0–11		0
	over 11		310,53
3.	slagvolum, per cm ³		
	0–500		0
	501–900		39,91
	over 900		87,54
g.	For beltemotorsykler (avgiftsgruppe g) betales avgift av:		
1.	egenvekt		
	per kg		kr
	0–100		17,06
	101–200		34,13
	over 200		68,23
2.	motoreffekt		
	per kW		kr
	0–20		27,40
	21–40		54,83
	over 40		109,63
3.	slagvolum		
	per cm ³		kr
	0–500		0
	over 500		12,00
h.	Avgiftsgruppe h (opphevet).		
i.	Avgiftsgruppe i (opphevet).		
j.	For minibusser klasse 2 (avgiftsgruppe j), betales avgift med 23 pst. av avgiften i avgiftsgruppe a.		
k.	Avgiftsgruppe k (opphevet).		

Departementet kan gi forskrift om hvilken avgiftsgruppe en motorvogn skal avgiftsberegnes etter. Oppstår det tvil om spørsmålet, avgjøres det av departementet med bindende virkning.

§ 4 For motorvogner som har vært registrert i utlandet før registrering her i landet, gjøres fradrag i den avgift som beregnes etter §§ 2 og 3 basert på motorvognens alder (bruksfradrag).

Departementet kan gi forskrift om fastsettelse av bruksfradrag.

§ 5 Det skal betales vrakpantavgift for følgende kjøretøy og med følgende beløp:

	per enhet (kr)
Motorvogner i avgiftsgruppe a, b, c, g og j	2 400
Motorvogner i avgiftsgruppe f og mopeder	500
Campingvogner	3 000
Lastebiler som ikke er avgiftspliktig i avgiftsgruppe b	5 000

§ 6 Departementet kan gi forskrift om refusjon av engangsavgift og vrakpantavgift for kjøretøy som utføres til utlandet.

Departementet kan gi forskrift om forholdsmessig betaling av engangsavgift for motorvogn som skal benyttes i Norge i et avgrenset tidsrom på bakgrunn av en tidsbestemt leie- eller leasingkontrakt.

Departementet kan gi forskrift om tilbakebetaling og tilleggsberegning av særavgift og merverdiavgift.

§ 7 Ved beregning av avgift basert på egenvekt, CO₂-utslipp, slagvolum, og motoreffekt benyttes de tekniske data som fastsettes i forbindelse med motorvognens godkjenning etter veimyndighetenes regelverk.

Departementet kan gi forskrift med nærmere bestemmelser om fastsettelse av avgiftsgrunnlag og beregning av avgift etter denne paragraf.

§ 8 Det gis fritak for engangsavgift på

- motorvogner som registreres på kjennemerker med gule tegn på blå reflekterende bunn
- motorvogner registrert på Den nordiske investeringsbank og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet
- motorvogner som registreres på NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred
- lett pansrede motorvogner til offentlig bruk
- motorvogner til bruk utelukkende som banekjøretøy og i rally, samt motorsykler til bruk utelukkende i trial- og endurokonkurranser
- ambulanser

- begravelseskjøretøy
- beltemotorsykler som ved første gangs registrering her i landet blir registrert på humanitær institusjon som skal benytte kjøretøyet i ambulansetjeneste
- busser som ved første gangs registrering her i landet blir registrert på institusjon eller organisasjon som tilbyr transport av funksjonshemmede mv.
- motorvogner som innføres som arvegods
- motorvogner som innføres til midlertidig bruk
- beltevogner til Forsvaret
- spesialutrustede kjøretøy til bruk for brannvesenet
- amatørbygde kjøretøy
- motorsykler og beltemotorsykler som skal benyttes i reindriftsnæringen, og som registreres på person eller virksomhet med rett til å eie rein i det samiske reinbeiteområdet, eller er gitt særskilt tillatelse til reindrift utenfor det samiske reinbeiteområdet
- personbiler som ved første gangs registrering blir registrert på innehaver av løyve etter yrkestransportlova § 9, og som er tilpasset for og skal benyttes til transport av rullestolbrukere.

Motorvogner som nevnt i første ledd bokstav a til c er fritatt for vrakpantavgift.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 9 Departementet kan gi forskrift om betaling av avgifter ved endring av en motorvogns avgiftsmessige status og om hva som skal anses som slik endring.

Departementet kan gi forskrift om betaling av avgift dersom det foretas endringer av en motorvogn som har betydning for grunnlaget for beregning av avgiften, og om hva som skal anses som en slik endring.

§ 10 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 11 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet, og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning eller også ellers en klart urimelig virkning.

XII

Vedtak om avgift på trafikksforsikringer for 2026

§ 1 Fra 1. januar 2026 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen for

- forsikringsavtaler om lovbestemt trafiktrygd (ansvarsforsikring) for innenlandsregistrerte motorvogner
- gebyr for uforsikrede motorvogner eller motorvogner der ny eier ikke har tegnet egen forsikring, og som Trafikkforsikringsforeningen har mottatt.

Avgiften omfatter ikke forsikringsavtaler eller gebyr for motorvogn som er omfattet av Stortingets vedtak om vektårsavgift.

§ 2 Avgift skal betales med følgende beløp (kr) per døgn:

Avgiftsgrupper	Trafikkforsikringsavtale som tegnes eller har hovedforfall, og gebyr som er mottatt		
	fra 1. mars 2025 før 1. mars 2025	t.o.m. februar 2026	fra 1. mars 2026 eller senere
<i>Avgiftsgruppe a</i> personbiler, varebiler, campingbiler, busser, kombinerte biler, lastebiler, samt trekkbiler med tillatt totalvekt fra og med 3 500 kg	7,60	6,38	6,52
<i>Avgiftsgruppe b</i> dieseldrevne motorvogner i avgiftsgruppe a som ikke har fabrikkmontert partikkelfilter	9,11	7,93	8,10
<i>Avgiftsgruppe c</i> årsprøvekjennermerker for motorvogner	7,60	6,38	6,52
<i>Avgiftsgruppe d</i> motorsykler; trehjuls, lette, mellomtunge og tunge	5,23	5,39	5,51
<i>Avgiftsgruppe e</i> andre kjøretøy	0,37	0,38	0,39
<i>Avgiftsgruppe f</i> motorvogner i avgiftsgruppe a som bare bruker elektrisitet til fremdrift, herunder motorvogner hvor elektrisiteten er produsert i brenselceller	8,70	8,96	9,16
<i>Avgiftsgruppe g</i> varebiler med egenvekt under 1 785 kg som bare bruker elektrisitet til fremdrift, herunder varebiler hvor elektrisiteten er produsert i brenselceller	8,70	8,96	0

Avgiftsgruppe e omfatter følgende kjøretøy:

1. motorvogner som er registrert på innehaver av løyve etter yrkestransportlova § 9 som drosje (ikke reserve- eller erstatningsdrosje) eller for transport av funksjonshemmede
2. motorvogner som er registrert på innehaver av løyve etter yrkestransportlova § 6 eller som er utleid på kontrakt med varighet på ett år eller mer mellom innehaver av slikt løyve og selskap i samme konsern. Dette gjelder også motorvogner som utfører rutetransport basert på kontrakt med varighet på ett år eller mer, inngått med myndighet eller selskap som har slikt ruteløyve
3. motorvogner som er godkjent og registrert som ambulanse eller som er registrert som begravelsskjøretøy på begravellesbyrå og lignende
4. motorvogner som er registrert på kjennemerker med lysegule tegn på sort bunn
5. motorredskaper
6. beltekjøretøy
7. trekkbiler som ikke omfattes av avgiftsgruppe a eller b
8. mopeder
9. traktorer
10. motorvogner som er 30 år eller eldre.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten, og om grunnlaget for avgiften.

§ 3 Det gis fritak for avgift for forsikringsavtaler eller gebyr som gjelder:

- a. motorvogner som er registrert på kjennemerker med gule tegn på blå reflekterende bunn
- b. motorvogner som er registrert på Den nordiske investeringsbank, og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet
- c. motorvogner som er registrert på NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred

- d. motorvogner registrert til bruk på Svalbard
 e. motorvogner som er stjålet
 f. tapte fordringer.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensing av og vilkår for fritak.

§ 4 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

XIII

Vedtak om vektårsavgift for 2026

§ 1 Fra 1. januar 2026 skal det i henhold til lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter betales vektgradert årsavgift til statskassen på innenlandsregistrerte kjøretøy på minst 7 500 kg. For dieseldrevne kjøretøy skal det i tillegg betales miljødifferensiert årsavgift.

Vektgradert årsavgift

Motorkjøretøy

Avgiftsgruppe (kg)	Luftfjæring (kr)	Annet fjærings-system (kr)
<i>2 eller flere aksler</i>		
7 500–11 999	476	476
<i>2 aksler</i>		
12 000–12 999	476	851
13 000–13 999	851	1 521
14 000–14 999	1 521	1 944
15 000 og over	1 944	3 800
<i>3 aksler</i>		
12 000–14 999	476	476
15 000–16 999	851	1 128
17 000–18 999	1 128	1 823
19 000–20 999	1 823	2 221
21 000–22 999	2 221	3 166
23 000 og over	3 166	4 659
<i>Minst 4 aksler</i>		
12 000–24 999	2 221	2 246
25 000–26 999	2 246	3 241
27 000–28 999	3 241	4 864
29 000 og over	4 864	6 987
<i>Kombinasjoner av kjøretøy – vogntog</i>		
<i>2 + 1 aksler</i>		
7 500–13 999	476	476

Avgiftsgruppe (kg)	Luftfjæring (kr)	Annet fjærings-system (kr)
14 000–15 999	476	476
16 000–17 999	476	644
18 000–19 999	644	861
20 000–21 999	861	1 382
22 000–22 999	1 382	1 648
23 000–24 999	1 648	2 598
25 000–27 999	2 598	4 194
28 000 og over	4 194	7 009
<i>2 + 2 aksler</i>		
16 000–24 999	839	1 321
25 000–25 999	1 321	1 868
26 000–27 999	1 868	2 526
28 000–28 999	2 526	2 952
29 000–30 999	2 952	4 541
31 000–32 999	4 541	6 115
33 000 og over	6 115	9 037
<i>2 + minst 3 aksler</i>		
16 000–37 999	4 963	6 724
38 000–40 000	6 724	8 966
over 40 000	8 966	12 006
<i>Minst 3 + 1 aksler</i>		
16 000–24 999	839	1 321
25 000–25 999	1 321	1 868
26 000–27 999	1 868	2 526
28 000–28 999	2 526	2 952
29 000–30 999	2 952	4 541
31 000–32 999	4 541	6 115
33 000 og over	6 115	9 037
<i>Minst 3 + 2 aksler</i>		
16 000–37 999	4 442	5 984
38 000–40 000	5 984	8 093
over 40 000	8 093	11 741
<i>Minst 3 + minst 3 aksler</i>		
16 000–37 999	2 732	3 204
38 000–40 000	3 204	4 550
over 40 000	4 550	6 964

Miljødifferensiert årsavgift for dieseldrevne kjøretøy

Vektclasser (kg)	Avgasskravnivå (EURO)							
	Ingen (kr)	I (kr)	II (kr)	III (kr)	IV (kr)	V (kr)	VI eller strengere (kr)	0-utslipp (kr)
7 500–11 999	6 085	3 382	2 367	1 441	758	474	119	0
12 000–19 999	9 982	5 547	3 879	2 367	1 249	775	195	0
20 000 og over	17 750	10 168	7 211	4 335	2 288	1 422	357	0

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten.

§ 2 Departementet kan gi forskrift om hvilke fjæringssystemer som kan likestilles med luftfjæring og om fastsettelse av avgasskravnivå, herunder krav til dokumentasjon for registreringsår og avgasskravnivå.

Departementet kan gi forskrift om etterberegning av avgift dersom det viser seg at et kjøretøy ikke oppfyller de krav til avgassutslipp som lå til grunn ved beregning av avgiften.

§ 3 Departementet kan gi forskrift om betaling av avgift for utenlandsregistrerte kjøretøy etter antall døgn de befinner seg i Norge (døgnavgift), herunder fastsette høyere døgnavgift for kjøretøy som er registrert i et land som krever høyere bruksavgifter av norske kjøretøy enn av dette lands kjøretøy, samt treffe gjensidige avtaler med andre land om fritak for eller nedsettelse av døgnavgiften.

§ 4 Avgiftsgrunnlaget er den vekt som er oppgitt som tillatt totalvekt i Kjøretøyregisteret. For semitrailere er avgiftsgrunnlaget den del av totalvekten som faller på semitrailerens aksler. Hvis kjøretøyets totalvekt ikke går frem av vognkortet, settes totalvekten til summen av kjøretøyets egenvekt og tillatt (registrert) lasteevne.

Departementet kan gi forskrift om grunnlaget for avgiften.

§ 5 Følgende kjøretøy er fritatt for vektgradert og miljødifferensiert årsavgift:

- traktorer
- kjøretøy registrert på kjennemerker med lysegule typer på sort bunn
- motorredskaper
- kjøretøy som er 30 år eller eldre, unntatt tilhengere
- kjøretøy som i forbindelse med transport av gods fraktes på jernbane (kombinert godstransport)
- kjøretøy som er registrert på NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 6 Departementet kan gi forskrift om utskrivning av avgiften i flere terminer og om forholdsmessig beregning av avgiften ved avregistrering, vraking og omregistrering.

Departementet kan gi forskrift om betaling av avgift basert på en dagsats på to pst. av full vektårsavgift med et fastsatt minstebeløp.

§ 7 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 8 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet, og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

XIV**Vedtak om omregistreringsavgift for 2026**

§ 1 Fra 1. januar 2026 skal det i henhold til lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter betales avgift til statskassen ved omregistrering av nevnte, tidligere her i landet registrerte motorvogner, og tilhengere med følgende beløp:

	Registreringsår		
	2026 til 2023 (kr)	2022 til 2015 (kr)	2014 og eldre (kr)
a. Mopeder, motorsykler og beltemotorsykler	645	645	645

	Registreringsår		
	2026 til 2023 (kr)	2022 til 2015 (kr)	2014 og eldre (kr)
b. Personbiler			
Egenvekt (typegodkjent):			
1. t.o.m. 1 200 kg	4 918	3 236	1 942
2. over 1 200 kg	7 505	4 532	1 942
c. Lastebiler, trekkbiler, varebiler, kombinerte biler, campingbiler, beltebiler og busser med tillatt totalvekt inntil 7 500 kg	2 459	1 553	1 296
d. Biltilhengere, herunder semitrailere og campingtilhengere, med egenvekt (typegodkjent) over 350 kg	645	645	645

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak for avgift ved omregistrering av kjøretøy:

- a. ved ren navneendring
- b. på ektefelle
- c. mellom foreldre og barn som arv (fullt skifte)
- d. som er 30 år eller eldre
- e. som utloddes og som tidligere har vært registrert på utlodderen
- f. som skal registreres på kjennemerker med gule tegn på blå reflekterende bunn
- g. på NATO eller NATOs hovedkvarter i Norge, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred
- h. som registreres på Den nordiske investeringsbank og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet
- i. som har vært registrert på samme eier i to måneder eller mindre (samlet påskiltings-/registreringstid)
- j. som tas tilbake av selger som følge av heving eller omlevering etter kjøpslovens eller forbrukerkjøpslovens bestemmelser
- k. ved omorganiseringer som gjennomføres med lovfestet selskapsrettslig kontinuitet, samt ved omorganiseringer som kan gjennomføres med skattemessig kontinuitet etter skatteloven §§ 11-2 til 11-5, § 11-11 og § 11-20 med tilhørende forskrifter. Omorganiseringen og omregistreringen av kjøretøy må ha funnet sted etter 1. januar 2016.
- l. ved sletting av registrert eier eller medeier i Kjøretøyregisteret.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

XV

Vedtak om veibruksavgift på drivstoff for 2026

§ 1 Fra 1. januar 2026 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales veibruksavgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av følgende drivstoff:

- a. bensin per liter: kr 3,77
- b. mineralolje til fremdrift av motorvogn (autodiesel) per liter: kr 2,28
- c. naturgass per Sm³: kr 3,12
- d. LPG per kg: kr 4,07
- e. bioetanol per liter: kr 2,17
- f. biodiesel per liter: kr 2,28

Andel biogass innblandet i naturgass og LPG inngår ikke i avgiftsgrunnlaget ved beregningen av avgiften etter første ledd bokstav c og d.

Avgiften kommer i tillegg til avgift som skal betales etter Stortingets vedtak om CO₂-avgift og svovelavgift på mineraliske produkter.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Olje som er merket i samsvar med forskrift fastsatt av departementet, skal ikke ilegges avgift etter § 1 første ledd bokstav b og f.

Departementet kan bestemme at

- a. fritak for avgiftsplikten kan skje på annen måte enn ved bruk av merket olje
- b. avgift skal betales ved bruk av merket olje.

§ 3 På vilkår fastsatt av departementet kan det benyttes merket olje

- a. i følgende motorvogner:
 1. traktorer

2. motorvogner registrert på kjennemerker med lysegule tegn på sort bunn
 3. motorredskaper
 4. tilhørende Den nordiske investeringsbank og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet
 5. tilhørende NATO eller NATOs hovedkvarter i Norge, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred.
- b. til annen bruk enn fremdrift av motorvogn.

§ 4 Det gis fritak for avgift på drivstoff som

- a. utføres til utlandet
- b. legges inn på tollager når varene er bestemt til utførsel
- c. innføres
 1. som reisegods
 2. til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet
- d. leveres til eller innføres av
 1. diplomater
 2. NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred
 3. Den nordiske investeringsbank
- e. kommer i retur til registrert virksomhets lager.
Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 5 Det gis fritak eller ytes tilskudd for avgift på bensin som

- a. brukes i luftfartøy, unntatt Forsvarets luftfartøy
- b. brukes til teknisk og medisinsk formål
- c. brukes i båter og snøscootere i veiløse strøk
- d. brukes i motorsager og andre arbeidsredskaper med totaktsmotor dersom bensinen har særlige helse- og miljømessige egenskaper
- e. er gjenvunnet i VRU-anlegg (Vapour Recovery Unit).
Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 6 Det gis fritak for avgift på naturgass, LPG og bioetanol

- a. til bruk i følgende motorvogner:
 1. traktorer
 2. motorvogner registrert på kjennemerker med lysegule tegn på sort bunn
 3. motorredskaper
 4. tilhørende Den nordiske investeringsbank og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet

5. tilhørende NATO eller NATOs hovedkvarter i Norge, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred.
- b. til annen bruk enn fremdrift av motorvogn.
Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 7 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 8 Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet, og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

XVI

Vedtak om avgift på elektrisk kraft for 2026

I

§ 1 Fra 1. januar 2026 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen med 7,13 øre per kWh på elektrisk kraft som leveres her i landet.

Det skal betales avgift med 0,6 øre per kWh for kraft til

- a. industri, bergverk, produksjon av fjernvarme og arbeidsmarkedsbedrifter som utøver industriproduksjon. Den reduserte satsen omfatter elektrisk kraft som benyttes i forbindelse med selve produksjonsprosessen
- b. bruk i Finnmark fylke og kommunene Karlsøy, Kvæningen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord i Troms fylke
- c. skip i næring
- d. produksjon eller omforming av energiprodukt. Den reduserte satsen omfatter elektrisk kraft som benyttes i forbindelse med selve produksjonsprosessen.

Det skal betales avgift ved uttak av elektrisk kraft til eget bruk.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak for avgift på kraft som er produsert i

- a. energigjenvinningsanlegg, og som leveres direkte til sluttbruker
- b. aggregat med generator som har merkeytelse mindre enn 100 kVA, og som leveres direkte til sluttbruker
- c. nødstrømsaggregat når den normale elektrisitetsforsyning har sviktet
- d. mottryksanlegg

- e. solceller, og som brukes direkte av produsenten selv
- f. fornybare energikilder, og som brukes på samme eiendom.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Det gis fritak for avgift på kraft til

- a. husholdninger og offentlig forvaltning i Finnmark fylke og kommunene Karlsøy, Kvæningen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord i Troms fylke
- b. NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred
- c. Den nordiske investeringsbanks offisielle virksomhet
- d. kjemisk reduksjon eller elektrolyse, metallurgiske og mineralogiske prosesser
- e. veksthusnæringen
- f. bruk i direkte sammenheng med produksjon av elektrisk kraft
- g. fremdrift av tog eller annet skinnegående transportmiddel, herunder oppvarming av og belysning i transportmiddelet. Fritaket omfatter også trolleybuss.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet, og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

II

Fra den tid departementet bestemmer gjøres følgende endringer:

§ 2 første ledd bokstav f og ny bokstav g skal lyde:

- f. fornybare energikilder, og som brukes på eiendommen hvor den er produsert,
- g. fornybare energikilder, og som brukes på næringsområdet hvor den er produsert.

XVII

Vedtak om avgift på vindkraft for 2026

§ 1 Fra 1. januar 2026 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen med 2,42 øre per kWh produsert elektrisk kraft fra landbaserte vindkraftverk.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 3 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet, og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

XVIII

Vedtak om avgift på smøreolje mv. for 2026

§ 1 Fra 1. januar 2026 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av smøreolje mv. med kr 2,68 per liter.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak for avgift på smøreolje mv. som

- a. utføres til utlandet
- b. legges inn på tollager når varene er bestemt til utførsel
- c. innføres
 1. som reisegods
 2. til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet
- d. leveres til eller innføres av NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred
- e. kommer i retur til registrert virksomhets lager
- f. brukes i utenriksfart
- g. brukes i fiske og fangst i fjerne farvann
- h. brukes i anlegg eller innretninger som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, til transport mellom land og slike anlegg eller innretninger og for spesialskip som har oppdrag i slik virksomhet
- i. brukes i luftfartøy, unntatt Forsvarets luftfartøy
- j. brukes som råstoff i industriell virksomhet dersom smøreoljen i sin helhet inngår og forblir i det ferdige produkt
- k. omsettes i forbrukerpakninger med innhold mindre enn 0,15 liter
- l. er påfylt kjøretøy, maskiner o.l. ved inn- eller utførsel.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke

var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet, og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

XIX

Vedtak om CO₂-avgift på mineralske produkter for 2026

I

§ 1 Fra 1. januar 2026 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales CO₂-avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av følgende mineralske produkter med følgende beløp:

- a. Mineralolje (generell sats): kr 4,42 per liter.
Mineralolje til
 - bruk som gir kvotepliktig utslipp: kr 0,25 per liter
 - innenriks kvotepliktig luftfart: kr 1,77 per liter
 - annen innenriks luftfart: kr 4,18 per liter
 - fiske og fangst i fjerne farvann: kr 1,11 per liter
 - fiske og fangst i nære og fjerne farvann: kr 2,76 per liter.
- b. Bensin: kr 3,80 per liter.
- c. Naturgass (generell sats): kr 3,26 per Sm³.
Naturgass til
 - bruk som gir kvotepliktig utslipp: kr 0,066 per Sm³
 - kjemisk reduksjon eller elektrolyse, metallurgiske og mineralogiske prosesser: kr 0 per Sm³
 - veksthusnæringen: kr 0,95 per Sm³
 - fiske og fangst i fjerne farvann: kr 0,82 per Sm³
 - fiske og fangst i nære og fjerne farvann: kr 2,04 per Sm³.
- d. LPG (generell sats): kr 4,92 per kg.
LPG til
 - bruk som gir kvotepliktig utslipp: kr 0 per kg.
 - kjemisk reduksjon eller elektrolyse, metallurgiske og mineralogiske prosesser: kr 0 per kg.
 - veksthusnæringen: kr 1,43 per kg.
 - fiske og fangst i fjerne farvann: kr 1,23 per kg.
 - fiske og fangst i nære og fjerne farvann: kr 3,08 per kg.

For mineralske produkter som er fritatt for avgift etter § 2 bokstav g, gis det fritak med kr 1 639 per tonn CO₂.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak for CO₂-avgift på mineralske produkter som

- a. utføres til utlandet
- b. legges inn på tollager når varene er bestemt til utførsel
- c. innføres
 1. som reisegods

2. til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet
- d. leveres til eller innføres av
 1. NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred
 2. Den nordiske investeringsbank
 - e. kommer i retur til registrert virksomhets lager
 - f. brukes som råstoff i industriell virksomhet på en slik måte at det ikke oppstår utslipp av karbon til luft eller utslippet er vesentlig lavere enn det mengden råstoff skulle tilsi
 - g. leveres til bruk der utslippet av CO₂ er fanget og lagret.

§ 3 Det gis fritak for CO₂-avgift på mineralolje til

- a. motorvogner tilhørende diplomater mv.
 - b. skip i utenriksfart
 - c. luftfartøy i utenriksfart.
- Det gis fritak for avgift for andel biodiesel i mineralolje.

§ 4 Det gis fritak for CO₂-avgift på bensin

- a. til motorvogner tilhørende diplomater mv.
 - b. til tekniske og medisinske formål
 - c. til motorsager og andre arbeidsredskaper med totaktsmotor dersom bensinen har særlige helse- og miljømessige egenskaper
 - d. til luftfartøy i utenriksfart
 - e. som er gjenvunnet i VRU-anlegg (Vapour Recovery Unit).
- Det gis fritak for avgift for andel bioetanol i bensin.

§ 5 Det gis fritak for CO₂-avgift på naturgass og LPG til

- a. motorvogner tilhørende diplomater mv.
- b. skip i utenriksfart
- c. luftfartøy i utenriksfart
- d. bruk som gir utslipp som er avgiftspliktig etter Stortingets vedtak om CO₂-avgift i petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen.

Det gis fritak for avgift for andel biogass og hydrogen i naturgass og LPG.

§ 6 Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 7 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 8 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet, og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

II

Fra den tid departementet bestemmer, gjøres følgende endringer:

§ 1 første ledd bokstav a første og andre strekpunkt oppheves. Gjeldende tredje strekpunkt blir nytt første strekpunkt og skal lyde:

- ikke-kvotepliktig innenriks luftfart: kr 4,18 per liter

§ 1 første ledd bokstav a gjeldende fjerde og femte strekpunkt blir andre og tredje strekpunkt.

§ 1 første ledd bokstav c første strekpunkt oppheves. Gjeldende andre til femte strekpunkt blir første til fjerde strekpunkt.

§ 1 første ledd bokstav d første strekpunkt oppheves. Gjeldende andre til femte strekpunkt blir første til fjerde strekpunkt.

§ 2 ny bokstav h skal lyde:

- h. bruk som gir kvotepliktig utslipp som ikke er omfattet av innsatsfordelingsforordningen.

III

Fra den tid departementet bestemmer, gjøres følgende endringer:

§ 1 første ledd bokstav a nytt siste strekpunkt skal lyde:

- innenriks kvotepliktig sjøfart: kr 2,15 per liter.

§ 1 første ledd bokstav c nytt siste strekpunkt skal lyde:

- innenriks kvotepliktig sjøfart: kr 1,59 per Sm³.

§ 1 første ledd bokstav d nytt siste strekpunkt skal lyde:

- innenriks kvotepliktig sjøfart: kr 2,40 per kg.

IV

Fra den tid departementet bestemmer, skal satsene i § 1 bokstav c og d for naturgass og LPG til kjemisk reduksjon eller elektrolyse, metallurgiske og mineralogiske prosesser være henholdsvis kr 0,82 per Sm³ og kr 1,23 per kg.

§ 5 ny bokstav e skal lyde:

- e. kjemisk reduksjon eller elektrolyse, metallurgiske og mineralogiske prosesser dersom bruken gir kvotepliktige utslipp.

XX

Vedtak om avgift på avfallsforbrenning for 2026

I

§ 1 Fra 1. januar 2026 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved forbrenning av avfall som gir kvotepliktig utslipp

med kr 186 per tonn CO₂. Ved forbrenning av annet avfall skal det betales avgift med kr 848 per tonn CO₂.

Avgiften omfatter ikke utslipp ved forbrenning av avfall som ikke inneholder fossilt materiale.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak for avgift ved forbrenning av

- a. farlig avfall
- b. avfall dersom CO₂ fanges og lagres.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet, og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

II

Fra den tid departementet bestemmer, gjøres følgende endringer:

§ 1 første ledd skal lyde:

I henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter skal det betales avgift til statskassen ved forbrenning av avfall med kr 848 per tonn CO₂.

§ 2 ny bokstav c skal lyde:

- c. avfall som gir kvotepliktig utslipp.

XXI

Vedtak om avgift på HFK og PFK for 2026

§ 1 Fra 1. januar 2026 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av hydrofluorkarboner (HFK) og perfluorkarboner (PFK), herunder gjenvunnet HFK og PFK. Avgift på HFK og PFK betales med kr 1,639 per kg multiplisert med den GWP-verdi (global warming potential) som den enkelte avgiftspliktige HFK- og PFK-gassen representerer.

Avgiftsplikten omfatter alle blandinger av HFK og PFK, både innbyrdes blandinger og blandinger med andre stoffer, samt HFK og PFK som inngår som bestanddel i andre varer.

Departementet kan gi forskrift om at for HFK og PFK som inngår som bestanddel i andre varer, skal avgift fastsettes på annen måte enn etter vekt, og at avgiften skal betales etter sjablongsatser.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften, samt fastsettelse av GWP-verdi.

§ 2 Det gis fritak for avgift på varer som

- a. utføres til utlandet
- b. legges inn på tollager når varene er bestemt til utførsel
- c. innføres
 1. som reisegods
 2. til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet
 3. til midlertidig bruk
- d. leveres til eller innføres av
 1. diplomater
 2. NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred
 3. Den nordiske investeringsbank
- e. kommer i retur til registrert virksomhets lager
- f. gjenvinnes.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet, og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

XXII

Vedtak om avgift på SF6 for 2026

§ 1 Fra 1. januar 2026 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av svovelheksafluorid (SF6) med følgende beløp:

- a. ren SF6: kr 38 517 per kg.
 - b. SF6 som inngår i produkter: kr 7 708 per kg.
- Avgiften omfatter ikke SF6 som gjenbrukes etter tapping fra SF6-isolerte anlegg som tas ut av drift.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak for avgift på varer som

- a. utføres til utlandet
- b. legges inn på tollager når varene er bestemt til utførsel
- c. innføres
 1. som reisegods
 2. til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet
 3. til midlertidig bruk.
- d. leveres til eller innføres av NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred,
- e. kommer i retur til produsents eller importørs lager
- f. brukes til førstegangs påfylling av nye høyspentanlegg,
- g. renses.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet, og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

XXIII

Vedtak om svovelavgift for 2026

§ 1 Fra 1. januar 2026 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales svovelavgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av mineralolje som inneholder over 0,05 pst. vektandel svovel med 16,00 øre per liter for hver påbegynt 0,1 pst. vektandel svovel.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak for svovelavgift på mineralolje som

- a. utføres til utlandet
- b. legges inn på tollager når varene er bestemt til utførsel
- c. innføres
 1. som reisegods
 2. til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet
- d. leveres til eller innføres av
 1. NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred
 2. Den nordiske investeringsbank
- e. kommer i retur til registrert virksomhets lager
- f. brukes i skip i utenriksfart
- g. brukes i luftfartøy i utenriksfart
- h. brukes i fiske og fangst i fjerne farvann
- i. gir utslipp av svovel til atmosfæren mindre enn det svovelinnholdet i mineraloljen skulle tilsi.

Det gis fritak for avgift for andel biodiesel i mineralolje.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet, og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

XXIV

Vedtak om avgift på NO_x for 2026

§ 1 Fra 1. januar 2026 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen med kr 26,94 per kg utslipp av nitrogenoksider (NO_x) ved energiproduksjon fra følgende kilder:

- a. fremdriftsmaskineri med samlet installert motoreffekt på mer enn 750 kW
- b. motorer, kjeler og turbiner med samlet installert innfyrt effekt på mer enn 10 MW
- c. fakler på innretninger på norsk kontinentalsokkel og anlegg på land.

Ved beregningen av effekt etter bokstav a og b skal effekten av elektromotorer og elektrokjeler ikke tas med.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten, og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak for avgift på utslipp av NO_x fra

- a. fartøy som går i fart mellom norsk og utenlandsk havn
- b. fartøy som brukes til fiske og fangst i fjerne farvann
- c. luftfartøy som går i fart mellom norsk og utenlandsk lufthavn
- d. enheter omfattet av miljøavtale med staten om reduksjon av NO_x-utslipp.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet, og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

XXV

Vedtak om miljøavgift på plantevernmidler for 2026

§ 1 Fra 1. januar 2026 skal det i henhold til lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. § 21 betales miljøavgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av plantevernmidler.

§ 2 Landbruks- og matdepartementet kan gi forskrift om beregning og betaling av avgiften.

XXVI

Vedtak om årsavgift knyttet til mineraler for 2026

§ 1 Fra 1. januar 2026 kan det med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 101 om erverv og utvinning av mineralressurser

§ 56 kreves avgift til statskassen for undersøkelse og utvinning av landbaserte mineralforekomster.

Nærings- og fiskeridepartementet kan gi forskrift om beregning og betaling av avgiften.

XXVII

Vedtak om avgift på undersjøisk utnyttelse mv. av kalkstein for 2026

§ 1 Fra 1. januar 2026 skal det betales avgift til statskassen for undersøkelse og utnyttelse av undersjøisk naturforekomst av kalkstein.

Nærings- og fiskeridepartementet kan gi forskrift om beregning og betaling av avgiften.

XXVIII

Vedtak om avgift på oppdrettsfisk for 2026

§ 1 Fra 1. januar 2026 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen med kr 0,985 per kg produsert laks, ørret og regnbueørret.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak for produksjon av fisk som leveres

- a. til diplomater
- b. til NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred
- c. til Den nordiske investeringsbanken
- d. vederlagsfritt til mottaker for utdeling på veldedig grunnlag.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet, og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

XXIX

Vedtak om avgift på villlevende marine ressurser for 2026

§ 1 Fra 1. januar 2026 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved førstehåndsomsetning av villlevende marine ressurser høstet av norskregistrert fartøy. Avgift skal betales med 0,42 pst. av avgiftsgrunnlaget. Avgiftsgrunnlaget er brutto salgsbeløp minus den avgift som skal betales til fiskesalgslaget etter fiskesalgslagslova.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak for viltlevende marine ressurser som leveres

- a. til diplomater
- b. til NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred
- c. til Den nordiske investeringsbanken
- d. vederlagsfritt til mottaker for utdeling på veldedig grunnlag.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet, og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

XXX

Vedtak om avgift på sukker mv. for 2026

§ 1 Fra 1. januar 2026 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av sukker mv. med kr 9,67 per kg av varens avgiftspliktige vekt.

Avgiftsplikten omfatter:

- a. sukker (roe-/bete- og rørsukker)
- b. sirup og sukkeroppløsning av nevnte varer.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften.

§ 2 Det gis fritak for avgift på sukker som

- a. fra produsents og importørs lager
 1. utføres til utlandet
 2. leveres som proviant
- b. innføres
 1. som reisegods
 2. til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet
- c. fra produsents eller importørs lager leveres til eller innføres av
 1. diplomater
 2. NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred
 3. Den nordiske investeringsbank
- d. kommer i retur til produsents eller importørs lager
- e. brukes til ervervsmessig fremstilling av varer
- f. brukes til birøkt
- g. leveres vederlagsfritt til mottaker for utdeling på veldedig grunnlag.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet, og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

XXXI

Vedtak om avgifter på drikkevareemballasje for 2026

§ 1 Fra 1. januar 2026 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales miljøavgift og grunnavgift til statskassen ved innførsel og innenlandsk produksjon av drikkevareemballasje.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften. Departementet kan videre gi forskrift om forenklet avgiftsberegning for varer som reisende innfører til personlig bruk utover avgiftsfri kvote.

§ 2 Det skal betales miljøavgift på drikkevareemballasje med følgende beløp per emballasjeeenhet:

- a. glass og metall: kr 7,06
- b. plast: kr 4,27
- c. kartong og papp: kr 1,74.

Departementet kan gi forskrift om fritak for miljøavgift dersom emballasjen inngår i et retursystem, herunder fastsette vilkår for fritak.

§ 3 Det skal betales grunnavgift på engangsemballasje med kr 1,45 per emballasjeeenhet.

Som engangsemballasje anses emballasje som ikke kan gjenbrukes i sin opprinnelige form.

§ 4 Emballasje som inneholder følgende drikkevarer, er fritatt for grunnavgift:

- a. melk og melkeprodukter
- b. drikkevarer fremstilt av kakao og sjokolade og konsentrater av dette
- c. varer i pulverform
- d. korn- og soyabaserte melkeerstatningsprodukter
- e. morsmelkeerstatning.

Drikkevarer som nevnt i første ledd bokstav c og e er også fritatt for miljøavgift.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 5 Det gis fritak for miljø- og grunnavgift på drikkevareemballasje som

- a. fra registrert virksomhets og importørs lager
 1. utføres til utlandet
 2. leveres som proviant
 3. leveres til utsalg på lufthavn
- b. innføres

1. som reisegods
2. til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet
- c. fra registrert virksomhets eller importørs lager leveres til eller innføres av
 1. diplomater
 2. NATO og styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred
 3. Den nordiske investeringsbank
- d. kommer i retur til produsents eller importørs lager
- e. har rominnhold på minst fire liter
- f. leveres vederlagsfritt til mottaker for utdeling på veldedig grunnlag.
Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 6 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 7 Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet, og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

XXXII

Vedtak om flypassasjeravgift for 2026

§ 1 Fra 1. januar 2026 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på ervervsmessig flyging fra norske lufthavner med følgende beløp per passasjer:

- a. flyginger med sluttdestinasjon i Europa: kr 61
- b. andre flyginger: kr 350.

Departementet kan gi forskrift om hva som omfattes av avgiftsplikten og om grunnlaget for avgiften, herunder hvilke land og områder som omfattes av de ulike satsene og at enkelte områder skal omfattes av en annen sats enn det som følger av første ledd.

§ 2 Det gis fritak for avgift på flyging av

- a. luftbeforderers ansatte på tjenestereise
- b. barn under to år
- c. transitt- og transferpassasjerer
- d. NATOs styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra land som deltar i Partnerskap for fred.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4 Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da avgiftsvedtaket ble truffet, og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

XXXIII

Vedtak om dokumentavgift for 2026

§ 1 Fra 1. januar 2026 skal det i henhold til lov 12. desember 1975 nr. 59 om dokumentavgift betales avgift til statskassen ved tinglysing av dokument som overfører hjemmel til fast eiendom, herunder bygning på fremmed grunn og tilhørende festerett til tomte. Avgift skal betales med 2,5 pst. av avgiftsgrunnlaget, men minst kr 250.

Ved tinglysing av første gangs overføring av hjemmel til eierseksjon eller til fysisk del av eiendom i forbindelse med oppløsning av borettslag og boligaksjeselskaper, betales avgift med kr 1 000 per hjemmelsoverføring.

§ 2 Fritatt for avgift er

- a. gaveandel i dokument som inneholder gave og lignende til det offentlige eller til stiftelser og legater med allmennyttige formål, eller til foreninger med allmennyttige formål som har styresete her i landet
- b. dokument som overfører rettigheter til fast eiendom til utenlandske diplomatiske og konsulære misjoner
- c. overføring av hjemmel til fast eiendom til Den nordiske investeringsbank og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet
- d. egen sameieandel i den enkelte eiendom ved overtagelse av fast eiendom ved oppløsning av sameie
- e. overføring av hjemmel til fast eiendom mellom ektefeller
- f. ideell arveandel etter loven i den enkelte eiendom ved overtagelse av fast eiendom på skifte eller fra uskiftet bo. Forskudd på arv regnes ikke som arveandel og heller ikke testamentsarv i den utstrekning den overstiger lovens arveandel
- g. overføring av hjemmel til fast eiendom til forrige hjemmelshaver eller dennes ektefelle, i forbindelse med salg etter reglene om tvangssalg
- h. overføring av hjemmel til fast eiendom til NATO eller NATOs hovedkvarter i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av
- i. overføring av hjemmel til fast eiendom mellom Kongen, Dronningen, den nærmeste arveberettigede til tronen i hvert etterfølgende slektsledd og disse personers ektefeller, samt disses felles barn som ikke er fylt 20 år ved utgangen av det år overføringen skjer

- j. overføring av hjemmel til fast eiendom til testamentsarving dersom overføring av hjemmel til ny erverver tinglyses samme dag
- k. overføring av hjemmel til fast eiendom ved omorganiseringer som kan gjennomføres med skattemessig kontinuitet etter skatteloven § 11-2 til § 11-5, § 11-11 og § 11-20 med tilhørende forskrifter. Omorganiseringen og tinglysingen av hjemmelen til fast eiendom må ha funnet sted etter 1. januar 2016.
- l. overføring av hjemmel til fast eiendom fra kommunal stiftelse til kommune.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring, avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3 Ved førstegangsoverføring av en selvstendig og i sin helhet nyoppført bygning som ikke er tatt i bruk, og overføring av bygg under arbeid, betales avgift bare av salgsverdien av tomta dersom det blir tinglyst hjemmelsoverføring til denne.

§ 4 Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

XXXIV

Vedtak om frekvens- og nummeravgift for 2026

§ 1 Fra 1. januar 2026 skal det i henhold til ekomloven betales avgift til statskassen for bruk av frekvenser til drift av system for mobilkommunikasjon (frekvensavgift) med følgende beløp per MHz (frekvensdupleks) disponert båndbredde:

– 450 MHz-båndet	kr 1 562 000
– 700 MHz-båndet	kr 1 781 000
– 800 MHz-båndet	kr 1 781 000
– 900 MHz-båndet	kr 1 781 000
– 1800 MHz-båndet	kr 1 781 000
– 2,1 GHz-båndet	kr 1 648 000

§ 2 For 2026 skal det i henhold til ekomloven betales avgift til statskassen for tillatelse til bruk av femsifrede nummer (nummeravgift) med følgende beløp per nummer:

Kategori A	kr 175 240
Kategori B	kr 124 860
Kategori C	Kr 96 050
Kategori D	kr 67 260
Kategori E	kr 31 250
Kategori F	kr 3 890

§ 3 Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet kan fatte enkeltvedtak og gi forskrift om beregning og betaling av avgiften.

XXXV

Vedtak om tollavgift for 2026

§ 1 Plikten til å betale tollavgift

Fra 1. januar 2026 skal det betales tollavgift ved innførsel av varer etter bestemmelsene i lov 11. mars 2022 nr. 8 om tollavgift og de satser som følger av dette vedtaket.

De ordinære tollavgiftssatsene for 2025 skal fortsatt gjelde fra 1. januar 2026.

§ 2 Preferansetollavgiftssatser

Varer som er omfattet av Norges frihandelsavtaler, skal gis preferansetollavgiftssats. Det samme gjelder for varer som er omfattet av det generelle preferansesystemet for utviklingsland (Generalized System of Preferences, GSP).

Kvoter og tollavgiftssatser som er omfattet av det generelle preferansesystemet for utviklingsland videreføres for 2026.

Departementet kan gi forskrift om reduserte tollavgiftssatser og andre tiltak om tollavgift som følge av frihandelsavtale med annen stat.

§ 3 Tolltariffen

Departementet kan gi forskrift om nye eller endrede varenumre i tolltariffen dersom endringene ikke har provenymessige, næringsmessige eller handelspolitiske konsekvenser av betydning.

Presidenten: Bak innstillingen står Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Rødt og Miljøpartiet De Grønne.

Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 53 mot 49 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 17.45.34)

Votering i sak nr. 4, debattert 18. desember 2025

Innstilling fra finanskomiteen om skatter og avgifter 2026 – lovsaker (Innst. 4 L (2025–2026), jf. Prop. 1 LS (2025–2026))

Presidenten: Under debatten har Martin Virkesdal Jonsterhaug satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen ikke avskjære adgangen til skattefri innfusjonering i borettslag av

aksjeselskap som hovedsakelig eier tomt, men først vurdere konsekvensene for boligbyggingen og komme tilbake til Stortinget.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ble med 55 mot 47 stemmer ikke vedtatt.
(Voteringsutskrift kl. 17.46.16)

Presidenten: Presidenten vil – for å redusere antall voteringer – foreslå en omforent voteringsorden.

De ulike partienes primærstandpunkter går klart fram av merknader i innstillingen, og det vises i tillegg til Innst. 2 S for 2025–2026 og Innst. 3 S for 2025–2026.

Det betyr i praksis at ingen av partiene stemmer imot innstillingens tilråding.

Presidenten vil understreke den selvfølgelige forutsetning at når partiene aksepterer en slik voteringspraksis, skal dette ikke bli brukt mot et parti ved en senere anledning.

– Ingen innvendinger har kommet mot dette, og det vil bli gått fram slik.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v e r :

A.

L o v

om endringer i Svalbardskatteloven

I

I lov 29. november 1996 nr. 68 om skatt til Svalbard gjøres følgende endringer:

Ny § 3-3 skal lyde:

§ 3-3 Fribeløp for ungdom

Ungdom som ved utløpet av inntektsåret er fra og med 13 til og med 19 år, skal ikke betale skatt av lønn, feriepenger, annen godtgjørelse vunnet ved arbeid i tjenesteforhold og sykepenger innenfor et beløp svarende til beløpsgrensen for frikort på det norske fastlandet, jf. skattebetalingsloven kapittel 5 med forskrifter. Arbeidsgiver trekker skatt etter § 3-1 uten hensyn til fribeløpet. Trukket skatt innenfor fribeløpet refunderes fra skattemyndighetene. Refusjonsbeløpet utbetales så snart som mulig og senest tre uker etter at vedtaket om tilbakebetaling ble truffet. Skattebetalingsloven § 11-3 gjelder tilsvarende. Skattebetalingsloven § 11-4 gjelder ikke.

§ 6-3 annet ledd skal lyde:

§ 3-3 *gjelder tilsvarende.*

§ 6-3 nåværende annet og tredje ledd blir tredje og nytt fjerde ledd.

II

Loven trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2026.

B.

L o v

om endringer i skatteloven

I

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt gjøres følgende endring:

Den innledende kapittelinnstillingen oppheves.

II

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt gjøres følgende endringer:

§ 18-3 annet ledd bokstav a første punktum skal lyde:

Årlige brutto salgsinntekter settes til summen *av spotmarkedspriser multiplisert* med faktisk produksjon ved kraftverket i de tilhørende tidsavsnitt, med følgende unntak:

§ 18-5 annet ledd første punktum skal lyde:

Brutto salgsinntekter settes til gjennomsnittet av summen av hver av de siste fem årenes *spotmarkedspriser multiplisert* med faktisk produksjon ved kraftverket i de tilhørende tidsavsnittene i de enkelte år, med unntak for kraft som tas ut av kraftverket i henhold til vilkår for konsesjon, som verdsettes til oppnådde priser.

§ 18-10 annet ledd bokstav a første punktum skal lyde:

Årlige brutto salgsinntekter settes til summen *av spotmarkedspriser multiplisert* med faktisk produksjon ved vindkraftanlegget i de tilhørende tidsavsnitt, med følgende unntak:

III

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt gjøres følgende endringer:

§ 11-2 nytt fjerde ledd skal lyde:

(4) Departementet kan gi forskrift om at det ikke skal være adgang til å innfusjonere aksjeselskap i borettslag uten skattlegging.

IV

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt gjøres følgende endringer:

§ 2-1 syvende ledd skal lyde:

(7) Plikten til å svare formuesskatt er betinget av at skattyteren bor i riket *31. desember året før skattefastsettingsåret*.

§ 2-38 syvende ledd skal lyde:

(7) Departementet kan i forskrift bestemme hva som anses som *verdipapirfond etter første ledd*, oggi forskrift til utfylling og gjennomføring av reglene i tredje og fjerde ledd.

§ 4-31 annet ledd nytt tredje punktum skal lyde:

For skattyter som er finansforetak etter finansforetaksloven § 1-3 første ledd, gis ikke fradrag for gjeld som etter overenskomst med fremmed stat skal tilordnes fast eiendom og virksomhet i utlandet, som nevnt i første ledd.

§ 6-19 annet ledd fjerde punktum skal lyde:

Frdrag kan enten gis med inntil 8 700 kroner eller med inntil to promille av samlet utbetalt lønn.

§ 6-20 tredje ledd annet punktum skal lyde:

Frdrag kan samlet gis med inntil 8 700 kroner eller med en forholdsmessig del av dette beløpet når frdragsberettiget kontingent er betalt bare for en del av året.

§ 6-44 første ledd annet punktum skal lyde:

Frdrag er begrenset til den del av beløpet som overstiger 12 000 kroner, og gis ikke for beløp som overstiger 120 000 kroner i året.

§ 6-47 første ledd bokstav d annet punktum skal lyde:

Samlet frdrag etter bokstav c og d kan ikke overstige 25 000 kroner per år.

§ 6-48 første til nytt tredje ledd skal lyde:

(1) Det gis foreldrefradrag for legitimerede kostnader til pass og stell av *hjemmeboende* barn som er under 12 år i inntektsåret.

(2) For *hjemmeboende* barn som på grunn av handikap e.l. har særskilt behov for omsorg og pleie, kan det gis foreldrefradrag for legitimerede kostnader, også om barnet er 12 år eller eldre.

(3) Foreldrefradraget *etter første og annet ledd* begrenses oppad til beløp som fastsettes av Stortinget for det enkelte inntektsår. Begrensningen er felles for ektefeller, og for samboere med felles barn. Frdrag gis med en halvpart hos hver av ektefellene eller samboerne, dersom de ikke er enige om en annen fordeling.

§ 6-49 første ledd første punktum skal lyde:

Det gis særskilt frdrag i barnepensjon fra folketrygden og i barnepensjon fra andre ordninger med inntil 32 600 kroner i året.

§ 6-60 første ledd skal lyde:

Skattyter som i minst 130 dager av inntektsåret personlig har drevet eller deltatt i fiske eller fangst på havet eller langs kysten, gis frdrag med inntil 30 prosent av netto arbeidsinntekt av fisket eller fangsten, begrenset til 160 000 kroner.

§ 6-61 første ledd skal lyde:

Sjøfolk gis frdrag med inntil 30 prosent av inntekten om bord, begrenset til 86 300 kroner.

Ny § 6-86 skal lyde:

§ 6-86 *Forsøksordning med arbeidsfradrag for unge*

(1) *Som en forsøksordning gis et eget arbeidsfradrag i alminnelig inntekt til et utvalg av unge skattytere.*

(2) *Arbeidsfradrag gis til et tilfeldig utvalg på 8 prosent av personlige skattytere som er registrert som skattepliktige til Norge i skattemanntallet per 31. oktober 2025, som er født i årene 1991–2006, og som trekkes av skattemyndighetene etter en randomisert metode.*

(3) *Arbeidsfradrag gis med et beløp fastsatt av Stortinget. Frdraget gis i summen av*

a. arbeidsinntekt etter § 5-10 unntatt dagpenger, jf. § 5-10 c nr. 1

b. beregnet personinntekt etter § 12-2 g

c. godtgjørelse etter § 12-2 f.

(4) *Arbeidsfradraget kan ikke overstige inntekten det beregnes av. Arbeidsfradrag kan ikke gi grunnlag for underskudd som overføres til ektefelle, eller øke eller gi grunnlag for fremførbart underskudd.*

(5) *Arbeidsfradraget gis for en periode av fem inntektsår.*

(6) *Har skattyter vært bosatt i riket bare en del av året, reduseres arbeidsfradraget forholdsmessig etter antall hele eller påbegynte måneder skattyter har vært bosatt i riket. Tilsvarende gjelder for skattyter som har hatt midlertidig opphold i riket bare en del av året uten å være bosatt her. Har skattyter vært bosatt i riket bare en del av året, reduseres beløpsgrensen for nedtrapping forholdsmessig etter antall hele eller påbegynte måneder skattyter har vært bosatt i riket.*

(7) *Arbeidsfradrag gis ikke til skattyter som får standardfradrag for utenlandsk arbeidstaker etter § 6-70, eller som skatlegges etter særreglene for utenlandske arbeidstakere i skatteloven kapittel 20. Det samme gjelder skattyter som er skattepliktig til Svalbard for inntekt etter Svalbardskatteloven.*

(8) *Utvelgelsen til å motta arbeidsfradrag er ikke et enkeltvedtak og kan ikke påklages.*

(9) Departementet kan gi forskrift til utfylling og gjennomføring av denne paragraf.

Deloverskriften til skatteloven §§ 6-80 til 6-86 skal lyde: Særfradrag og arbeidsfradrag i alminnelig inntekt

§ 6-91 annet ledd nytt tredje punktum skal lyde:

For skattyter som er finansforetak etter finansforetaksloven § 1-3 første ledd, gis ikke fradrag for gjeldsrenter som etter overenskomst med fremmed stat skal tilordnes fast eiendom og virksomhet i utlandet, som nevnt i første ledd.

§ 8-1 femte, sjette og åttende ledd skal lyde:

(5) Ved fastsettelsen av årets positive alminnelige inntekt fra jord- og hagebruk, herunder biinntekt fra slik virksomhet, gis produsenten et jordbruksfradrag på inntil 99 600 kroner per driftsenhet per år. I tillegg til jordbruksinntekten kan det i fradraggrunnlaget velges å ta med nettoinntekt fra produksjon av biomasse til energiformål, herunder vedproduksjon. For inntekt over 99 600 kroner gis i tillegg et fradrag på 38 prosent av inntekten opp til samlet fradrag på 208 900 kroner. Fradraget kan bare kreves av bruker som har bodd på og drevet jordbruksvirksomhet på driftsenheten over halvparten av inntektsåret. Personer som deler inntekten fra samme næringsoppgave mellom seg, skal dele fradraget forholdsmessig. Minst en av de personer som får fradrag må være registrert som bosatt på en av de landbrukseiendommene som driftsenheten består av. Hver skattyter kan til sammen ikke gjøre krav på mer enn ett helt fradrag. Ektefeller med bopel på samme driftsenhet kan ikke kreve fradrag for annen driftsenhet. Departementet kan gi forskrift til utfylling og gjennomføring av dette ledd.

(6) Ved fastsettelsen av årets positive næringsinntekt fra reindrift gis produsenten et inntektsfradrag på inntil 99 600 kroner per år. For inntekt over 99 600 kroner gis i tillegg et fradrag på 38 prosent av den overskytende inntekten opp til et samlet fradrag på 208 900 kroner. Fradraget kan bare kreves av reineier som har drevet reindriftsvirksomhet over halvparten av inntektsåret. Personer som deler inntekten fra samme næringsoppgave mellom seg, skal dele fradraget forholdsmessig. Ektefeller kan til sammen ikke kreve mer enn ett fradrag. Departementet kan gi forskrift til utfylling og gjennomføring av dette ledd.

(8) Fradrag etter § 8-1 femte, sjette eller syvende ledd kan til sammen ikke overskride 208 900 kroner.

§ 10-20 skal lyde:

§ 10-20 Skattlegging av verdipapirfond og andelseiere

(1) For verdipapirfond som oppfyller vilkårene i syvende ledd første punktum, regnes 1 prosent av mottatt ut-

bytte som skattepliktig brutto inntekt. I inntekten etter forrige punktum gis fradrag for fondets forvaltningskostnader. Bestemmelsene i §§ 14-6 og 14-7 gjelder tilsvarende, men slik at underskudd kan fremføres i maksimalt 5 år. Øvrig beskatning skjer hos andelseierne etter annet til sjette ledd.

(2) Ved utdeling fra fondet skattlegges andelseierne på følgende måte:

- Utdeling fra verdipapirfond med mer enn 80 prosent aksjeandel skattlegges som aksjeutbytte.
- Utdeling fra verdipapirfond med mindre enn 20 prosent aksjeandel skattlegges som renteinntekt.
- Utdeling fra verdipapirfond med mellom 20 og 80 prosent aksjeandel splittes i en del som skattlegges som aksjeutbytte og en del som skattlegges som rente, beregnet forholdsmessig etter tredje ledd.

(3) Aksjeandelen beregnes ut fra forholdet mellom verdien av aksjer og andre verdipapirer ved inntektsårets begynnelse. For fond som er etablert i inntektsåret, beregnes andelen ut fra forholdet ved inntektsårets slutt. Aksjer i underliggende fond inngår i beregningen, med en tilsvarende forholdsmessig del. Likt med aksjer regnes annen andel i selskap som omfattes av § 10-10 tredje ledd, og andel i selskap hvor deltakerne skattlegges etter § 10-40 til § 10-49.

(4) Bare den delen av andelens inngangsverdi som tilsvarer aksjeandelen i ervervsåret, er skjermingsgrunnlag etter § 10-12. Annet og tredje ledd gjelder tilsvarende ved beregning av aksjeandelen i ervervsåret.

(5) Utdeling som skattlegges som renteinntekt etter annet ledd, gir ikke rett til fradrag for skjerming eller skattefritak etter § 2-38.

(6) Gevinst ved realisasjon av andel i verdipapirfond skattlegges etter § 10-30 flg. For andelseiere i fond med andre verdipapirer enn aksjer, begrenses skattefritak for gevinst etter § 2-38 forholdsmessig til den beregnede aksjeandelen i fondet. Tilsvarende gjelder for tap. Gjennomsnittet av aksjeandelen i ervervsåret og i salgsåret legges til grunn. Annet og tredje ledd gjelder tilsvarende ved beregning av aksjeandelen i ervervsåret og i salgsåret. Bare den beregnede aksjeandelen oppjusteres etter § 10-11 første ledd annet punktum.

(7) Første til sjette ledd får anvendelse for verdipapirfond med tillatelse etter verdipapirfondloven § 4-1 og tilsvarende fond etablert i EØS. Annet til sjette ledd får også anvendelse for tilsvarende fond etablert utenfor EØS. Departementet kan i forskrift bestemme hva som anses som tilsvarende fond etablert i eller utenfor EØS, og fastsette dokumentasjonskrav.

(8) Sjette ledd får ikke anvendelse på andeler i verdipapirfond når disse er eid i forbindelse med individuell pensjonsavtale etter § 6-47 første ledd c eller avtale om individuell sparing til pensjon etter § 6-47 første ledd d og

avtalen er inngått mellom andelseier og forvaltningsselskap. Tilsvarende gjelder for andel i verdipapirfond som er eid i forbindelse med innskuddspensjon etter innskuddspensjonsloven.

(9) Dersom fondet ikke har innrapportert opplysninger som er nødvendige for å fastsette aksjeandel etter tredje ledd, må andelseier dokumentere dette. Dersom tilfredsstillende dokumentasjon ikke foreligger, skattlegges utdelingen som rente. Ved beregning av aksjeandel i slike fond inngår andeler i andre fond dersom de til sammen utgjør mer enn 25 prosent av samlet verdi ved inntektsårets begynnelse. Ved slik beregning medtas bare aksjer som underliggende fond eier direkte, med en tilsvarende forholdsmessig del. Dersom dokumentasjon kun mangler for andel i underliggende fond, anses andelen i fondet som andre verdipapirer enn aksjer.

(10) Investering i verdipapir gjennom kapitalforsikring skattlegges på tilsvarende måte, når det vedden forsikredes død eller uførhet vil bli utbetalt mindre enn 50 prosent tillegg til gjenstående sparebeholdning på forsikringskontoen. Det samme gjelder når det vedden forsikredes død eller uførhet blir utbetalt et fast beløp som utgjør mindre enn 100 prosent tillegg til innbetalte sparebeløp. Fradrag for skjerming gis hos forsikringstaker, og beregnes ut fra aksjeandelen ved det enkelte års begynnelse. Helt eller delvis gjenkjøp av slik kapitalforsikring er å anse som realisasjon og følger reglene i sjette ledd, men slik at gjennomsnittlig aksjeandel for hvert år i eierperioden legges til grunn. *Investering i annet enn verdipapir skal ved beregning av aksjeandelen regnes som andre verdipapirer. For kapitalforsikring eiet av skattyter i § 2-38 første ledd skal det samme gjelde investeringer på forsikringskontoen som ikke er fritatt etter § 2-38.*

§ 14-82 første ledd fjerde og femte punktum skal lyde:

Positiv saldo inntektsføres med minst 80 prosent. Negativ saldo fradragføres med inntil 80 prosent.

§ 15-5 annet ledd skal lyde:

(2) Fradraget gis ved skatteberegningen med 45 000 kroner, men får ikke virkning ved beregning av trygdeavgift og trinnskatt.

V

Endringene under I trer i kraft straks.

Endringene under II trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2025.

Endringene under III trer i kraft straks med virkning fra og med 15. oktober 2025.

Endringene under IV trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2026.

For fond som mister retten til skattefritak etter skatteloven § 10-20 annet ledd ved innføring av nye regler i 2026, gjelder følgende overgangsregel:

Inngangsverdien for aksjer i selskaper hjemmehørende i land utenfor EØS settes til markedsverdi per 31. desember 2025.

C.

L o v

om endringer i skattebetalingsloven

I

I lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav gjøres følgende endringer:

§ 5-7 første ledd bokstav b første punktum skal lyde:

livrente, pensjon, *vartpenger* og *supplerende stønad* til person som har fylt 67 år, for en måned før jul.

II

I lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav gjøres følgende endringer:

§ 11-7 tredje ledd skal lyde:

(3) Departementet kan i forskrift fastsette regler om renter når det på grunn av endringer i utskrevet terminskatt eller innbetalinger etter lov 13. juni 1975 nr. 35 om skattlegging av undersjøiske petroleumforekomster m.v. § 7 nr. 4, er forskjell på innbetalingene av de fem første og de fem siste terminene.

III

I lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav gjøres følgende endringer:

Ny § 9-3 skal lyde:

§ 9-3 *Betalingsutsettelse for formuesskatt*

(1) *Personlig eier av virksomhet kan kreve å utsette betalingen av formuesskatt på virksomhetsformue.*

(2) *Som virksomhetsformue regnes formue i aksjer, aksjesparekonto, andeler i selskap med deltakerfastsetting, driftsmidler i enkeltpersonforetak som er omfattet av verdsettingsrabatten i skatteloven § 4-17 annet ledd, og næringseiendom.*

(3) *Utsatt betaling kan kreves for inntil tre inntektsår når samlet utsatt formuesskatt overstiger 30 000 kroner i inntektsåret. Utsettelsen omfatter forskuddstrekk og forskuddsskatt tilsvarende forventet utsatt formuesskatt og endelig fastsatt formuesskatt. Krav om utsettelse etter dette ledd kan fremsettes på ethvert tidspunkt i inntektsåret.*

(4) *Utsatt formuesskatt tillegges en egen rente. Ved oversittelse av forfall etter § 10-51 fjerde ledd beregnes forsinkelsesrenter etter § 11-1 av kravet tillagt rente etter første punktum.*

(5) *Den som har krevd utsettelse, kan helt eller delvis kreve å tre ut av ordningen på ethvert tidspunkt.*

(6) *Departementet kan i forskrift gi nærmere regler til utfylling og gjennomføring av denne paragraf, herunder regler om rentesats, renteperiode, renteberegning og uttreden av ordningen ved dødsfall.*

§ 10-51 nytt fjerde ledd skal lyde:

(4) Utsatt formuesskatt og renter etter § 9-3 forfaller til betaling 31. mai i det tredje året etter fastsettingsåret. Dersom skattyter trer ut av ordningen, forfaller utsatt skatt og renter til betaling tre uker etter at krav ble sendt skattyter, likevel tidligst 20. august i skattefastsettingsåret.

IV

Endringene under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2025.

Endringene under II trer i kraft straks med virkning for terminskatt for inntektsåret 2025 og senere inntektsår.

Endringene under III trer i kraft straks med virkning for formuesskatt fra og med inntektsåret 2026.

D.

L o v

om endringer i merverdiavgiftsloven

I

I lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift gjøres følgende endringer:

§ 4-7 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Adgangen faller bort etter 24 måneder dersom fordringen gjelder nærstående.

§ 4-7 tredje ledd skal lyde:

(3) *Departementet kan gi forskrift om hva som menes medendelig konstatert tapt og nærstående, samt om beregning og forlengelse av perioden på 24 måneder.*

§ 6-8 første og annet ledd skal lyde:

(1) *Omsetning av personkjøretøy som bare bruker elektrisitet til framdrift, og hvor elektrisiteten leveres fra batteripakke som kan lades fra ekstern strømkilde, er fritatt for merverdiavgift for vederlag til og med 300 000 kroner.*

(2) *Leasing av personkjøretøy som bare bruker elektrisitet til framdrift, og hvor elektrisiteten leveres fra batteripakke som kan lades fra ekstern strømkilde, er*

fritatt for merverdiavgift dersom leasingvirksomhetens kostpris for det leasede personkjøretøyet er 300 000 kroner eller lavere. Dersom kostprisen er høyere, skal det beregnes merverdiavgift av leien multiplisert med kostpris som overstiger 300 000 kroner dividert med kostpris. Med leasing menes utleie av personkjøretøy hvor leieperioden etter skriftlig avtale er minst 30 dager.

II

I lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift gjøres følgende endringer:

§ 3-30 annet ledd skal lyde:

(2) *Dersom mottakeren av tjenesten er hjemmehørende utenfor merverdiavgiftsområdet, skal det beregnes merverdiavgift når tjenesten er til bruk i merverdiavgiftsområdet av det samme rettssubjektet som mottar tjenesten. Plikten til å beregne merverdiavgift forutsetter at tjenesten er til bruk av næringsdrivende eller offentlig virksomhet hjemmehørende i merverdiavgiftsområdet.*

§ 3-30 tredje ledd skal lyde:

(3) *Plikten til å beregne merverdiavgift etter annet ledd gjelder ikke dersom tjenesten fullt ut er til bruk som ville gitt fradragsrett for inngående merverdiavgift. Det samme gjelder dersom virksomheten kan dokumentere at det er beregnet merverdiavgift av tjenesten utenfor merverdiavgiftsområdet, og sannsynliggjøre at denne merverdiavgiften ikke kan fradragføres.*

Nåværende § 3-30 tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

§ 4-12 nytt tredje ledd skal lyde:

(3) *Departementet kan gi forskrift om beregningsgrunnlaget for merverdiavgift for fjernleverbare tjenester som er avgiftspliktige etter § 3-30 annet ledd.*

Ny § 8-9 skal lyde:

§ 8-9 *Fjernleverbare tjenester som er til bruk utenfor merverdiavgiftsområdet*

(1) *Et registrert avgiftssubjekt har rett til fradrag for inngående merverdiavgift på anskaffelser av fjernleverbare tjenester som er til bruk av avgiftssubjektet utenfor merverdiavgiftsområdet.*

(2) *Departementet kan gi forskrift om utfylling og gjennomføring av denne paragrafen, herunder fastsette vilkår for fradrag.*

Ny § 10-5 skal lyde:

§ 10-5 *Fjernleverbare tjenester som er til bruk utenfor merverdiavgiftsområdet*

(1) *Næringsdrivende eller offentlig virksomhet som er hjemmehørende i merverdiavgiftsområdet, har rett til re-*

fusjon av inngående merverdiavgift på anskaffelser av fjernleverbare tjenester som er til bruk av virksomheten utenfor merverdiavgiftsområdet.

(2) Departementet kan gi forskrift om utfylling og gjennomføring av denne paragrafen, herunder fastsette vilkår for refusjon.

III

Endringene under I trer i kraft 1. januar 2026.

For merverdiavgift beregnet for merverdiavgiftsterminer i 2025 eller tidligere gjelder merverdiavgiftsloven § 4-7 slik denne lød fram til 1. januar 2026.

For kjøretøy som omfattes av § 6-8 annet ledd, og som er levert til leietakeren før 1. januar 2026, gjelder følgende overgangsregel:

Leasing av personkjøretøy er fritatt for merverdiavgift dersom leasingvirksomhetens kostpris for det leasede personkjøretøyet er 500 000 kroner eller lavere. Dersom kostprisen er høyere, skal det beregnes merverdiavgift av leien multiplisert med kostpris som overstiger 500 000 kroner dividert med kostpris. Dette gjelder også dersom leasingavtalen overføres til ny leietaker.

Endringene under II trer i kraft 1. juli 2026.

E.

L o v

om endringer i skatteforvaltningsloven

I

I lov 27. mai 2016 nr. 14 om skatteforvaltning gjøres følgende endringer:

§ 7-13 første ledd skal lyde:

(1) Departementet kan gi forskrift om det nærmere innholdet i opplysningsplikten etter dette kapitlet, *hvordan opplysninger skal gis*, signatur, leveringsfrist og leveringssted, bekreftelse av opplysninger fra revisor samt om fritak fra å levere melding etter dette kapitlet.

§ 9-4 tredje ledd første punktum skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om *hvordan opplysninger skal gis* og leveringssted for endringsmelding og kan utforme endringsmeldinger.

II

Loven trer i kraft straks.

F.

L o v

om endringer i suppleringskatteloven

I

I lov 12. januar 2024 nr. 1 om suppleringskatt på underbeskattet inntekt i konsern gjøres følgende endringer:

§ 1-1 tredje ledd skal lyde:

(3) Regler om hvilke enheter i konsernet *og i felleskontrollert virksomhet og dens underenheter* som er suppleringskattepliktige, er gitt i kapittel 2.

§ 1-2 første punktum skal lyde:

Denne loven gjelder enheter *og felleskontrollert virksomhet og dens underenheter* som er del av et konsern med en årlig samlet inntekt på minst 750 millioner euro, inkludert inntekt fra enheter som nevnt i § 1-3.

§ 1-3 andre ledd første punktum skal lyde:

Som unntatte enheter regnes også følgende *enheter*:

§ 1-3 tredje og fjerde ledd skal lyde:

(3) *Enheter som, direkte eller indirekte gjennom en kjede av unntatte enheter, er eid av investeringsfond eller investeringsenhet som investerer i fast eiendom, er omfattet av andre ledd selv om investeringsfondet eller investeringsenheten, som følge av unntak fra konsolideringsplikt, ikke er å anse som det øverste morselskapet.*

(4) *Rapporterende konsernenheten kan velge å ikke behandle en enhet som er nevnt i andre ledd, som en unntatt enhet. Valget er et femårsvalg.*

§ 1-4 andre ledd første punktum skal lyde:

Dersom presentasjonsvalutaen etter første ledd er en annen enn euro, skal *beløpene relevante for beløpsgrensene* i denne loven omregnes til euro.

§ 1-4 fjerde ledd skal lyde:

(4) Valutakursene i *andre ledd* hentes fra Den europeiske sentralbanken. Tilbys ikke kursene *der*, hentes de fra jurisdiksjonens sentralbank. *Valutakursene i tredje ledd hentes fra Norges Bank eller Den europeiske sentralbanken.*

§ 2-4 tredje ledd bokstav c skal lyde:

c. hele det justerte overskuddet til den underbeskattede konsernenheten *forutsettes å gjelde* transaksjoner med noen som ikke er enheter i samme konsern, og

§ 2-4 tredje ledd bokstav d skal lyde:

- d. de eierinteressene som ikke eies direkte eller indirekte av morselskapet, *forutsettes å være eid av andre enheter utenfor konsernet.*

§ 2-20 første ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Faller plikt til å svare nasjonal suppleringskatt på en verdipapiriseringseenhet, og det er andre konsernenheter lokalisert i Norge, skalplikten i stedet legges på en slik annen konsernenhet.

§ 2-20 tredje ledd bokstav c skal lyde:

- c. skatt betalt av konsernenhetens eiende konsernenhet, dersom konsernenheten er en hybrid enhet eller omvendt hybrid enhet lokalisert i Norge,

§ 3-1 femte ledd skal lyde:

(5) Dersom det anvendes et spesielt prinsipp eller en spesiell fremgangsmåte ved bruk av et regnskapsspråk som ikke er et akseptert regnskapsspråk, som resulterer i en vesentlig konkurransevidning, skal den regnskapsmessige behandlingen av en post eller transaksjon som er omfattet av det prinsippet eller den fremgangsmåten, justeres. *Justeringen skal skje slik at det blir samsvar med behandlingen etter IFRS (IFRS eller IFRS som vedtatt av EU etter Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1606/2002 av 19. juli 2002 om anvendelse av internasjonale regnskapsstandarder (IFRS-forordningen)).*

§ 3-2 andre ledd andre punktum skal lyde:

Valget om å benytte skattemessige kostnader er et femårsvalg og må anvendes konsekvent for aksjebasert vederlag for alle konsernenheter i jurisdiksjonen inntil valget eventuelt blir opphevet.

§ 3-2 femte ledd tredje punktum skal lyde:

Valget er et femårsvalg og må gjøres med virkning for alle konsernenheter i jurisdiksjonen.

§ 3-2 sjette ledd nytt andre punktum skal lyde:

Valget er et ettårsvalg.

§ 3-2 åttende ledd andre og tredje punktum skal lyde:

Valget er et femårsvalg. For det året valget tas eller oppheves, skal det gjøres korreksjoner slik at inntekt eller underskudd i justert resultat ikke tas med mer enn én gang eller utelates som følge av valget eller at valget oppheves.

§ 3-2 nytt ellevte ledd skal lyde:

(11) En konsernenhets regnskapsmessige resultat skal justeres i samsvar med krav etter relevante bestemmelser i kapittel 6 og 7.

§ 3-4 andre ledd tredje punktum skal lyde:

Ved vurderingen av om vilkåret i andre punktum er oppfylt, skal det tas hensyn til reglene om beregning av inntekt for fast driftssted som det er rett til kreditfradrag for, herunder regler om at underskuddet først skal fradras mot inntekten til et annet fast driftssted.

Nåværende tredje punktum blir nytt fjerde punktum.

§ 3-5 første ledd skal lyde:

(1) For en konsernenhet som er en enhet med deltakerfastsetting, skal regnskapsmessig resultat reduseres med det beløpet som fordeles til eiere som ikke er enheter i konsernet og som har eierinteresse i enheten med deltakerfastsetting direkte eller indirekte gjennom en skattetransparent struktur, *unntatt:*

- dersom enheten med deltakerfastsetting er det øverste morselskapet, eller*
- i den grad enheten med deltakerfastsetting direkte, eller indirekte gjennom en skattetransparent struktur, er eid av det øverste morselskapet, som er en enhet med deltakerfastsetting, og den eksterne eieren har eierinteressen gjennom det øverste morselskapet.*

§ 3-5 fjerde ledd skal lyde:

(4) For en skattetransparent enhet som ikke er det øverste morselskapet, skal det som gjenstår av regnskapsmessig resultat etter anvendelse av første og tredje ledd, fordeles til *referanseenheten* i samsvar med dens eierinteresse.

§ 4-1 femte ledd fjerde punktum skal lyde:

Valget er et ettårsvalg.

Nåværende fjerde til åttende punktum blir femte til nytt niende punktum.

§ 4-2 første ledd bokstav b skal lyde:

- ukrevd avsetning:
 - en økning i utsatt skatteforpliktelse ført i regnskapet til en konsernenhet for et regnskapsår, som den rapporterende konsernenheten velger å ikke ta med i justeringen for utsatt skatt dette regnskapsåret.

§ 4-2 andre ledd nytt tredje og fjerde punktum skal lyde:

Når det i samsvar med denne loven gjøres justeringer som ledd i beregningen av justert resultat, skal nye eller endrede balanseverdier som følge av justeringene legges til grunn ved beregning av justeringen for utsatt skatt, jf. første og andre punktum. Dette gjelder for inneværende og senere regnskapsår.

§ 4-2 tredje ledd bokstav b skal lyde:

- b. tilbakeført utsatt skatteforpliktelse fastsatt i et tidligere regnskapsår som er reversert i løpet av regnskapsåret.

§ 4-2 femte ledd bokstav e nr. 2 skal lyde:

2. konsernenheten har, fra inneværende år eller fremført fra tidligere år, et innenlands underskudd som helt eller delvis er ført til fradrag mot inntekt med kilde i utlandet, og

§ 4-2 syvende ledd første og andre punktum skal lyde:

En utsatt skatteforpliktelse som ikke er reversert i løpet av de fem etterfølgende regnskapsårene, skal tilbakeføres i den utstrekning den ble tatt hensyn til i justeringen for utsatt skatt for en konsernenhet. Tilbakeføringen består i at den effektive skattesatsen og suppleringskatten for det femte foregående regnskapsåret til det inneværende regnskapsåret skal beregnes på nytt i samsvar med § 5-4 første ledd, uten den tilbakeførte skattekostnaden.

§ 4-2 åttende ledd bokstav g skal lyde:

- g. forsikringsreserver og utsatt anskaffelseskost på forsikringspoliser,

§ 4-3 skal lyde:

§ 4-3 Utsatt skatt i overgangsår

(1) Ved beregningen av effektiv skattesats i overgangsåret og etterfølgende regnskapsår, skal konsernet ta hensyn til utsatt skattefordel og utsatt skatteforpliktelse som fremgår i regnskapene til alle konsernenhetene i jurisdiksjonen i overgangsåret. De utsatte skattefordelene og skatteforpliktelsene skal beregnes med en skattesats på 15 prosent eller skattesatsen i jurisdiksjonen hvis den er lavere. En utsatt skattefordel som er blitt beregnet med en lavere skattesats enn 15 prosent, kan beregnes med en skattesats på 15 prosent hvis konsernenheten kan vise at den utsatte skattefordelen er knyttet til et justert underskudd. Ved bruk av denne paragrafen ses det bort fra virkningen av verdsettelsesjusteringer og korreksjon for utsatt skattefordel som ikke er bokført fordi den ikke møter de aktuelle innregningskriteriene. Utsatte skattefordeler som ikke kan fremgå i regnskapet etter et autorisert regnskapsspråk brukt for å fastsette konsernenhetens regnskapsmessige resultat, skal det ikke tas hensyn til.

(2) For transaksjoner som definert i § 6-1 første ledd som er gjennomført i regnskapsår forut for overgangsåret, skal beregnet bokført verdi etter § 6-1 tredje ledd legges til grunn ved beregningen etter første ledd.

(3) Utsatte skattefordeler som er oppstått på grunnlag av poster som er unntatt ved beregningen av justert resultat etter kapittel 3, skal ikke tas med ved beregning

etter første ledd hvis de utsatte skattefordelene er opparbeidet på grunnlag av en transaksjon, herunder myndighetsarrangement eller lignende ordning som finner sted etter 30. november 2021. Første punktum gjelder tilsvarende for utsatte skatteforpliktelser som er oppstått som følge av innføring av nye selskapsskatteregler i en jurisdiksjon som ikke tidligere har hatt selskapsskattesystem.

(4) For eiendeler som er overført mellom konsernheter eller innenfor en enhet mellom 30. november 2021 og overgangsåret, skal grunnlaget for beregning av utsatt skattefordel og utsatt skatteforpliktelse knyttet til disse eiendelene, med unntak av varelager, settes til den overdragende konsernenhetens bokførte verdi.

(5) Utsatte skattefordeler og utsatte skatteforpliktelser som er oppstått under et system for samlet beskatning av kontrollerte utenlandske selskap, skal ikke tas med ved beregningen etter første ledd.

§ 5-3 første ledd andre punktum skal lyde:

Rapporterende konsernenhet kan gjøre et ettårsvalg for en jurisdiksjon om å ikke kreve fradraget eller å kreve et fradrag som kun er basert på en del av ett eller begge de kvalifiserende grunnlagene.

§ 5-4 tredje ledd andre punktum skal lyde:

Fordelingen skal gjøres pro-rata for hver enkelt konsernenhet, basert på produktet av konsernenhetens justerte resultat og en sats på 15 prosent, fratrukket justerte skatter.

§ 5-5 første ledd skal lyde:

(1) Den rapporterende konsernenheten kan gjøre et ettårsvalg om å sette suppleringskatten for konsernenhetene i en jurisdiksjon til null for det enkelte regnskapsår, dersom:

- den gjennomsnittlige samlede inntekten i jurisdiksjonen er mindre enn 10 millioner euro, og
- gjennomsnittlig samlet resultat i jurisdiksjonen er mindre enn 1 million euro.

§ 6-1 første ledd nytt fjerde punktum skal lyde:

Bestemmelsene i denne paragrafen gjelder direkte eller indirekte erverv eller avhendelse av kontrollerende eierinteresser som finner sted i overgangsår og etterfølgende regnskapsår.

§ 6-1 tredje ledd andre punktum oppheves.

§ 6-2 fjerde ledd bokstav a tredje punktum skal lyde:

Dette beløpet medregnes i det justerte resultatet i sin helhet i samme regnskapsår, eller fordelt over dette og de fire etterfølgende regnskapsårene,

§ 6-2 nytt femte ledd skal lyde:

(5) Bestemmelsene i denne paragrafen gjelder overføringer av eiendeler og gjeld i overgangsår og etterfølgende regnskapsår.

§ 6-3 første ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Ved beregningen av suppleringskatt for det felleskontrollerte konsernet skal regnskapsspråket som benyttes ved utarbeidelse av den felleskontrollerte virksomhetens konsernregnskap, legges til grunn.

§ 7-1 første ledd bokstav c nr. 1 skal lyde:

1. *er hjemmehørende* i samme jurisdiksjon som det øverste morselskapet, og

§ 7-2 første ledd skal lyde:

(1) Er øverste morselskap underlagt regler om fradrag for utbytte, skal det for regnskapsåret redusere justert overskudd, inntil null, med fradragberettiget utbytte som er utdelt innen tolv måneder etter regnskapsårets slutt, dersom:

- a. utbyttet skattlegges hos *mottaker* i en skattleggingsperiode som ender senest tolv måneder etter utløpet av det øverste morselskapets regnskapsår, og:
 1. *utbyttet skattlegges hos mottaker med en nominell sats på minst 15 prosent,*
 2. *det kan forventes at summen av omfattede skatter betalt av det øverste morselskapet og skatter betalt av mottakeren av utbyttet utgjør minst 15 prosent av den utdelte inntekten, eller*
 3. *mottakeren er en fysisk person, og utbyttet er etterbetaling fra et innkjøpssamvirke, eller*
- b. *mottakeren er en fysisk person som er skattemessig bosatt i den jurisdiksjonen som det øverste morselskapet er lokalisert i, og har en eierinteresse som gir rett til maksimalt fem prosent av fortjenesten og eiendelene til det øverste morselskapet, eller*
- c. *mottakeren er hjemmehørende i øverste morselskaps jurisdiksjon og er en offentlig enhet, en internasjonal organisasjon, en ideell organisasjon eller et pensjonsfond som ikke er en pensjonsenhet.*

§ 7-2 fjerde ledd skal lyde:

(4) *Etterbetaling* utdelt av et innkjøpssamvirke behandles som skattepliktig for mottakere som ikke er fysiske personer, i den grad den reduserer en kostnad eller utgift som er fradragberettiget ved fastsettingen av mottakerens skattepliktige *inntekt*.

§ 7-3 første ledd andre punktum skal lyde:

Valget *er et ettårsvalg* og gjelder for alle konsernenhetene som er lokalisert i jurisdiksjonen.

§ 7-3 syvende ledd første punktum skal lyde:

Dersom en konsernenhet som er omfattet av et valg etter første ledd, forlater konsernet, eller det vesentlige av dens eiendeler overføres ut av konsernet eller ut av jurisdiksjonen, skal utestående balanse på tilbakeføringskontoene i regnskapsår da kontoene ble etablert, behandles som en reduksjon av *justert skatt* for hvert av regnskapsårene i samsvar med § 5-4 første ledd.

§ 7-4 fjerde og femte ledd skal lyde:

(4) Konsernets andel av enhetens justerte overskudd utgjør andelen av dens justerte resultat som ville vært beregnet for det øverste morselskapet etter § 2-4 andre ledd, begrenset til interesser som ikke er undergitt et valg etter §§ 7-5 eller 7-6.

(5) Suppleringskatten skal utgjøre enhetens *suppleringskattesats* multiplisert med dens justerte overskudd, i den grad dette overstiger enhetens substansbaserte inntektsfradrag. *Suppleringskattesatsen* utgjør 15 prosent, minus den effektive skattesatsen for jurisdiksjonen. Dersom det er flere enheter i jurisdiksjonen, skal justerte overskudd og substansbaserte inntektsfradrag slås sammen ved beregningen av *suppleringskattesatsen* for alle enhetene.

§ 7-5 tredje ledd skal lyde:

(3) Valget i første ledd *er et femårsvalg*. Hvis valget *oppheves*, skal inngangsverdien ved gevinst- eller tapsberegningen ved realisasjon av eiendel eller forpliktelse eid av investeringsenheten settes til virkelig verdi av eiendelen eller forpliktelsen den første dagen i det regnskapsåret valget *oppheves*.

§ 7-6 sjettede ledd første og andre punktum skal lyde:

Valget i første ledd *er et femårsvalg*. Dersom valget *oppheves*, skal eierens andel av investeringsenhetens eller forsikringsinvesteringens enhetens akkumulerte overskudd for teståret, ved utgangen av regnskapsåret før det året valget *oppheves*, behandles som justert overskudd for investeringsenheten eller forsikringsinvesteringens enhet for regnskapsåret.

II

I lov 12. januar 2024 nr. 1 om suppleringskatt på underbeskattet inntekt i konsern gjøres følgende endringer:

§ 2-10 tredje ledd skal lyde:

(3) Skatteplikten gjelder ikke for investeringsenheter og *verdipapiriseringenheter*.

§ 2-11 andre ledd skal lyde:

- (2) *For første ledd gjelder:*
- a. Suppleringskatt beregnet for en underbeskattet konsernenhet, og som ellers ville inngått i beløpet

etter første ledd, skal reduseres til null dersom hele det øverste morselskapets eierinteresse i den underbeskattede konsernenheten direkte eller indirekte innehas av ett eller flere mellomliggende morselskap som må anvende en kvalifisert regel om skatteinkludering i den jurisdiksjonen de er lokalisert i, på suppleringskatten beregnet for den underbeskattede konsernenheten for regnskapsåret.

- b. Der bokstav a ikke får anvendelse, skal suppleringskatt som er beregnet for en underbeskattet konsernenhet, og som ellers ville inngått i beløpet etter første ledd, reduseres med et morselskaps andel av suppleringskatten som er beregnet for den underbeskattede konsernenheten og som illegges etter en kvalifisert regel om skatteinkludering.

§ 6-4 syvende ledd skal lyde:

(7) *Konsernenhetene i det sammensluttede konsernet som er lokalisert i Norge, skal anvende skattefordelingsregelen i samsvar med §§ 2-10 til 2-14.*

Nåværende syvende ledd blir nytt åttende ledd.

III

Endringene under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2024, for regnskapsår som begynner etter 31. desember 2023.

Endringene under II trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2025, for regnskapsår som begynner etter 31. desember 2024.

G.

L o v

om endringer i innkrevingsloven

I

I lov 25. april 2025 nr. 12 om innkreving av statlige krav mv. gjøres følgende endringer:

§ 23 tredje ledd annet punktum skal lyde:

Ved klage gjelder også tvangfullbyrdelsesloven § 2-7, § 5-16 og § 7-24.

§ 26 fjerde ledd annet punktum skal lyde:

Begrensningen som nevnt i forvaltningsloven §§ 18 til 19 gjelder likevel.

I § 41 *Endringer i tvangfullbyrdelsesloven* skal tvangfullbyrdelsesloven § 2-15 tredje ledd passusen «§§ 7-23, 7-24 og 7-27» erstattes av passusen «§§ 7-23 og 7-27».

I § 42 nr. 20 om lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre skal ny endring lyde:

§ 83 b skal lyde:

§ 83 b. *Godkjenning av private avtaler for innkrevjing i utlandet*

Når ein part med heimel i ei avtale med framand stat ber om innkrevjing av ei avtale om tilskot etter § 70 første stykket, skal avtala sendast *Arbeids- og velferds-etaten* for godkjenning. *Arbeids- og velferdsetaten* skal kontrollere at vilkåra for innkrevjing av avtala etter norske reglar er oppfylte. Om vilkåra er oppfylte, skal *Innkrevjingsmyndigheita* gi skriftleg fråsegn om at avtala er godkjent og tvangskraftig i Noreg.

I § 42 nr. 23 om endringer i dekningsloven skal nye endringer lyde:

§ 2-7 annet ledd bokstav c skal lyde:

c. annen pensjon, stønad, livrente eller føderåd,

§ 2-9 skal lyde:

§ 2-9 *Avkall på beslagsfriheten*

De rettigheter som §§ 2-3 til 2-7 gir skyldneren, kan skyldneren ikke gi avkall på før *namsmyndigheten* har varslet skyldneren etter tvangfullbyrdelsesloven § 7-6 eller innkrevingsloven § 25 eller konkurs blir åpnet. Gir skyldneren etter dette tidspunkt slikt avkall, skal *namsmyndigheten* eller tingretten påse at dette ikke kommer i strid med tilbørlig hensyn til ektefelle og barn eller offentlige interesser.

I § 42 nr. 39 om endringer i bidragsinnkrevingsloven skal nye endringer lyde:

§ 2 femte ledd tredje punktum skal lyde:

Om vilkårene er oppfylt, skal *Innkrevingsmyndigheten* gi skriftlig erklæring om at avtalen er godkjent og tvangskraftig i Norge.

§§ 30 til 35 oppheves.

§ 36 skal lyde:

§ 36 *Forskrifter*

Departementet gir forskrifter om gjennomføringen av bestemmelsene i loven her.

I § 42 nr. 44 om endringer i skattebetalingsloven skal nye endringer lyde:

§ 16-1 første ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Lovens øvrige regler gjelder tilsvarende for ansvarskravet så langt de passer.

Deloverskriften til skattebetalingsloven §§ 16-20 til 16-22 skal lyde:

Ansvar for *forskuddstrekk* og skattetrekk

II

Loven trer i kraft straks.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Det voterer over lovenes overskrift og lovene i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovenes overskrift og lovene i sin helhet ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Lovvedtakene vil bli satt opp til annen gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 5, debattert 18. desember 2025

Innstilling fra finanskomiteen om Endringer i finansforetaksloven (utvidelse av garantiordningen for skadeforsikring) (Innst. 43 L (2025–2026), jf. Prop. 164 L (2024–2025))

Presidenten: Under debatten har Mímir Kristjánsson satt fram et forslag på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et lovforslag om å utvide yrkesskadeforsikringslovens dekningsområde slik at Yrkesskadeforsikringsforeningen behandler og dekker krav ved konkurs i forsikringsforetak som tilbyr yrkesskadeforsikring på grensekryssende basis innenfor EØS-området.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 92 mot 10 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 17.48.17)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v

om endringer i finansforetaksloven (utvidelse av garantiordningen for skadeforsikring)

I

I lov 10. april 2015 nr. 17 om finansforetak og finanskonsern gjøres følgende endringer:

§ 5-5 tredje ledd skal lyde:

(3) For grensekryssende virksomhet her i riket fra en annen EØS-stat gjelder kapittel 1 samt bestemmelsene i § 9-1 annet og tredje ledd, § 9-2, §§ 9-4 til 9-6, § 12-27, § 13-5 fjerde ledd, §§ 16-5 til 16-9, § 16-11, §§ 16-13 til 16-16, § 20A-3 *tredje ledd*, § 22-1 og § 22-2, tilsvarende.

§ 20A-1 annet ledd skal lyde:

(2) Garantiordningen skal bidra til å sikre utbetaling av krav som følger av avtale om direkte skadeforsikring, til sikrede og skadet tredjeperson *når forsikringsforetaket som har forsikret risikoen, er under insolvensbehandling eller avvikling som definert i direktiv 2009/138/EF artikkel 268 nr. 1 bokstav d eller tilsvarende prosedyrer.*

§ 20A-3 nytt tredje ledd skal lyde:

(3) *Når et forsikringsforetak med hovedsete i annen EØS-stat driver direkte skadeforsikring gjennom grensekryssende virksomhet her i riket etter § 5-5, skal forsikringsforetaket være medlem av garantiordningen.*

Nåværende tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid. Departementet kan gi overgangsregler.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 92 mot 10 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 17.48.46)

Presidenten: Det voterer over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble vedtatt med 90 mot 10 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 17.49.13)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til annen gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 6, debattert 18. desember 2025

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2026, kapitler under Kunnskapsdepartementet samt forskningskapitler

under Nærings- og fiskeridepartementet og Landbruks- og matdepartementet (rammeområde 16) (Innst. 12 S (2025–2026), jf. Prop. 1 S (2025–2026))

Presidenten: Under debatten er det satt fram åtte forslag. Det er

- forslagene nr. 1–3, fra Mathilde Tybring-Gjedde på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre
- forslag nr. 4, fra Simen Velle på vegne av Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre
- forslagene nr. 5–8, fra Guri Melby på vegne av Venstre

Det voteres over forslagene nr. 5–8, fra Venstre.

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for kunnskapsarbeid og -formidling om terrorangrepet 25. juni 2022, knyttet opp mot relevante læreplanmål på ungdomstrinnet og i videregående skole, i samarbeid med Støttegruppa 25. juni.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan barnehager kan få bedre tilgang til litteratur og lesestimulering, inkludert om etablering av barnehagebibliotekløsninger kan være hensiktsmessig.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen igangsette en kvalitetsreform for voksenopplæringskoler og -sentre, med mål om å heve kvaliteten i språkopplæringen og forberedende opplæring for voksne.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for bredest mulig konkurranse blant aktører i universitets- og høyskolesektoren når studieplasser og forsknings-satsinger skal tildeles.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Venstre ble med 100 mot 2 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 17.50.16)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 4, fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen ta nødvendige grep for å sørge for at midler som tildeles til flere bøker i skolebibliotekene over kap. 226 post 62 i statsbudsjettet, faktisk fører til flere bøker i skolebibliotekene.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 66 mot 36 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 17.50.40)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 1–3, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreta en evaluering av om rentekompensasjonsordningen for utstyr og læringsarenaer for 1.–10. trinn har ønsket effekt, sett i lys av kommunenes økonomiske situasjon og manglende mulighet til å ta opp nye lån.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen, innen første kvartal 2026, redegjøre for hvilken styringsinformasjon som skal være tilgjengelig fra kartleggingen av elevenes og skolenes resultater når regjeringen avvikler nasjonale prøver.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen konkretisere hvordan Norge skal øke kommersialiseringen fra offentlig finansiert forskning, herunder ordninger i Forskningsrådet, tilgang på tidligfasekapital, inkubasjonsprogrammet, Norsk katapult og klyngeprogrammet.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre ble med 57 mot 45 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 17.51.02)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

A.

Rammeområde 16
(Utdanning og forskning)

I

På statsbudsjettet for 2026 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
			Utgifter	
200		Kunnskapsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	428 100 000	
	21	Spesielle driftsutgifter.....	13 606 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	3 783 000	
201		Analyse og kunnskapsgrunnlag		
	21	Spesielle driftsutgifter.....	54 665 000	
	70	Norges forskningsråd – forskning om utdanning og forskning, <i>kan overføres</i>	250 655 000	
220		Utdanningsdirektoratet		
	1	Driftsutgifter	432 694 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	282 239 000	
	70	Tilskudd til læremidler mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	93 268 000	
221		Foreldreutvalgene for grunnsopplæringen og barnehagene		
	1	Driftsutgifter	18 035 000	
222		Statlige skoler og fjernundervisningstjenester		
	1	Driftsutgifter	160 293 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 056 000	
223		Diamanten skole		
	1	Driftsutgifter	30 354 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	411 000	
224		Tilskudd til freds- og menneskerettighetsentre		
	70	Freds- og menneskerettighetsentre.....	183 188 000	
	71	Det europeiske Wergelandsenteret	21 504 000	
225		Tiltak i grunnsopplæringen		
	1	Driftsutgifter	30 457 000	
	21	Spesielle driftsutgifter.....	146 209 000	
	60	Tilskudd til landslinjer	285 337 000	
	61	Rentekompensasjon for investeringer i læringsarenaer og større utstyr som bidrar til mer praktisk og variert opplæring	40 000 000	
	62	Gratis halvdagsplass SFO 4. klasse i levekårsutsatte områder	142 000 000	
	63	Tilskudd til samisk i grunnsopplæringen	156 095 000	
	64	Tilskudd til opplæring av barn og unge som søker opphold i Norge	273 003 000	
	65	Rentekompensasjon for skole- og svømmeanlegg	261 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	66	Tilskudd til skoleturer i forbindelse med handlingsplan mot antisemittisme	17 553 000	
	67	Tilskudd til opplæring i kvensk eller finsk	10 115 000	
	68	Tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen	391 059 000	
	69	Tiltak for fullføring og kvalifisering i videregående opplæring	127 617 000	
	74	Prosjekttilskudd	13 412 000	
	75	Grunntilskudd	112 451 000	
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	753 443 000	
	22	System for kompetanse- og karriereutvikling	1 931 156 000	
	62	Tilskudd til skolebibliotek og bøker, <i>kan nyttes under post 21</i>	103 150 000	
	63	Tilskudd til utstyr og læringsarenaer på 1.–10. trinn	190 920 000	
	65	Tilskudd til skolemiljøteam og beredskapsteam	125 000 000	
	71	Norges forskningsråd – Tilskudd til vitensentre	124 296 000	
227		Tilskudd til særskilte skoler		
	63	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner	49 020 000	
	78	Tilskudd	225 847 000	
228		Tilskudd til private skoler mv.		
	70	Private grunnskoler, <i>overslagsbevilgning</i>	4 319 176 000	
	71	Private videregående skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	2 443 237 000	
	72	Diverse skoler som gir yrkesrettet opplæring, <i>overslagsbevilgning</i>	177 890 000	
	73	Private grunnskoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	173 638 000	
	74	Private videregående skoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	27 438 000	
	75	Private skoler med særskilt tilrettelagt opplæring for elever med dokumenterte behov, <i>overslagsbevilgning</i>	633 622 000	
	76	Andre private skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	77 782 000	
	77	Den tysk-norske skolen i Oslo, <i>overslagsbevilgning</i>	45 412 000	
	78	Kompletterende undervisning	28 516 000	
	79	Toppidrett	89 114 000	
	81	Elevutveksling til utlandet	2 522 000	
	82	Kapital- og husleietilskudd til private skoler	83 269 000	
	83	Særtilskudd til Møbelsnekkerskolen, Plus-skolen og Hjerleid Handverksskole	5 377 000	
	84	Redusert foreldrebetaling i skolefritidsordningen ved private skoler	148 387 000	
	85	Særtilskudd til private kombinerte grunnskoler	161 305 000	
229		22. juli-senteret		
	1	Driftsutgifter	57 296 000	
	70	Tilskudd til minne- og læringsbesøk på Utøya	7 000 000	
230		Statlig spesialpedagogisk tjeneste		
	1	Driftsutgifter	629 915 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	29 250 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	11 828 000	
	70	Tilskudd til kompetansetjenester på hørselsfeltet	40 404 000	
231		Barnehager		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	782 798 000	
	60	Toppet bemanning i barnehagene	800 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	61	Tilskudd til økt pedagogtetthet og økt grunnbemanning i barnehager i levekårsutsatte områder	216 629 000	
	63	Tilskudd til tiltak for å styrke språkutviklingen blant minoritetsspråklige barn i barnehage.....	150 300 000	
240		Fagskoler		
	60	Driftstilskudd til fagskoler	1 800 463 000	
	61	Utviklingsmidler for høyere yrkesfaglig utdanning, <i>kan overføres</i>	78 270 000	
241		Tiltak for høyere yrkesfaglig utdanning		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	21 412 000	
242		Norges grønne fagskole – Vea		
	1	Driftsutgifter	38 943 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 596 000	
253		Folkehøyskoler		
	70	Tilskudd til folkehøyskoler.....	1 153 213 000	
	71	Tilskudd til Folkehøgskolerådet	7 161 000	
	72	Tilskudd til Nordiska folkhögskolan	855 000	
254		Studieforbund mv.		
	70	Tilskudd til studieforbund.....	67 312 000	
	73	Tilskudd til voksenopplæringsorganisasjoner	2 573 000	
256		Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse		
	1	Driftsutgifter.....	525 287 000	
	21	Spesielle driftsutgifter.....	17 599 000	
257		Kompetanseprogrammet		
	70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	232 786 000	
258		Tiltak for livslang læring		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	102 905 000	
260		Universiteter og høyskoler		
	50	Statlige universiteter og høyskoler, <i>kan nyttes under post 70</i>	45 892 711 000	
	70	Private høyskoler, <i>kan nyttes under post 50</i>	2 329 562 000	
270		Studentvelferd		
	74	Tilskudd til velferdsarbeid mv.	94 138 000	
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger.....	863 443 000	
271		Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen		
	1	Driftsutgifter	154 284 000	
	21	Spesielle driftsutgifter.....	4 639 000	
272		Tiltak for internasjonalisering og høyere utdanning		
	71	Tilskudd til tiltak for internasjonalisering, <i>kan overføres</i>	225 626 000	
	72	Tilskudd til tiltak for høyere utdanning, <i>kan overføres</i>	80 478 000	
273		Kunnskapssektorens tjenesteleverandør – Sikt		
	50	Virksomhetskostnader	225 839 000	
	70	Infrastruktur for tungregning, <i>kan overføres</i>	160 720 000	
274		Universitetssenteret på Svalbard		
	70	Tilskudd til Universitetssenteret på Svalbard	190 727 000	
275		Tiltak for høyere utdanning og forskning		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	54 086 000	
	70	Tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	75 987 000	
284		De nasjonale forskningsetiske komiteene		
	1	Driftsutgifter	22 408 000	

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
285	Norges forskningsråd		
	1 Driftsutgifter	766 513 000	
	21 Spesielle driftsutgifter.....	105 450 000	
	71 Strategiske forskningsprioriteringer, <i>kan overføres</i>	3 408 800 000	
	72 Langsiktig, grunnleggende forskning, <i>kan overføres</i>	1 876 800 000	
	73 Grunnbevilgning til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter	262 757 000	
	75 Avsetning til usikker framdrift.....	500 000 000	
288	Internasjonale samarbeidstiltak		
	21 Spesielle driftsutgifter.....	13 487 000	
	72 Internasjonale grunnforskningsorganisasjoner	463 081 000	
	73 EUs rammeprogram for forskning og innovasjon	3 902 355 000	
	74 EUs program for utdanning, opplæring, ungdom og idrett	1 293 080 000	
	75 UNESCO-kontingent	24 933 000	
	76 UNESCO-formål.....	5 000 000	
289	Vitenskapelige priser		
	51 Holbergprisen.....	21 537 000	
	71 Abelprisen	20 957 000	
	72 Kavliprisen	16 307 000	
920	Norges forskningsråd		
	70 Tilskudd til næringsrettet forskning, <i>kan overføres</i>	1 220 100 000	
	71 Grunnbevilgning til teknisk-industrielle institutter	573 167 000	
	72 Tilskudd til marin og maritim forskning, <i>kan overføres</i>	517 700 000	
	73 Grunnbevilgning til primærnæringsinstitutter	137 539 000	
923	Havforskningsinstituttet		
	1 Driftsutgifter	899 250 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	491 965 000	
	22 Fiskeriforskning og -overvåking, <i>kan overføres</i>	262 400 000	
	23 Oppdragsutgifter forskningsfartøy, <i>kan overføres</i>	319 034 000	
928	Annen marin forskning og utvikling		
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	10 000 000	
	50 Tilskudd til Veterinærinstituttet.....	80 704 000	
	70 Tilskudd til samarbeidsprosjekter	5 250 000	
	72 Tilskudd til Nofima AS	103 065 000	
1137	Forskning og innovasjon		
	54 Næringsrettet matforskning m.m.	245 000 000	
	70	2 993 000	
	71 Forskningsaktivitet – Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	198 200 000	
	72 Grunnbevilgninger til forskningsinstitutt – Norges forskningsråd	208 317 000	
2410	Statens lånekasse for utdanning		
	1 Driftsutgifter	474 394 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	72 662 000	
	50 Avsetning til utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	9 759 363 000	
	70 Utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	4 372 783 000	
	71 Andre stipend, <i>overslagsbevilgning</i>	575 428 000	
	72 Rentestøtte, <i>overslagsbevilgning</i>	4 214 138 000	
	73 Avskrivninger, <i>overslagsbevilgning</i>	2 481 532 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	74	Tap på utlån	340 500 000	
		Totale utgifter		113 297 660 000
Inntekter				
3200		Kunnskapsdepartementet		
	3	Inntekter fra fremleie	4 662 000	
3220		Utdanningsdirektoratet		
	1	Inntekter ved oppdrag	2 782 000	
3222		Statlige skoler og fjernundervisningstjenester		
	2	Salgsinntekter mv.....	26 772 000	
3223		Diamanten skole		
	2	Salgsinntekter mv.....	769 000	
3225		Tiltak i grunnopplæringen		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	176 687 000	
3230		Statlig spesialpedagogisk tjeneste		
	1	Inntekter ved oppdrag	29 250 000	
	2	Salgsinntekter mv.....	3 724 000	
3242		Norges grønne fagskole – Vea		
	2	Salgsinntekter mv.....	8 104 000	
	61	Refusjon fra fylkeskommuner.....	54 000	
3256		Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse		
	1	Inntekter ved oppdrag	7 189 000	
	2	Inntekter fra refusjoner mv.....	36 069 000	
3271		Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen		
	1	Inntekter ved oppdrag	4 625 000	
	2	Salgsinntekter mv.....	414 000	
3275		Tiltak for høyere utdanning og forskning		
	1	Inntekter ved oppdrag	10 000	
3285		Norges forskningsråd		
	1	Inntekter fra oppdrag	12 536 000	
	2	Inntekter fra refusjoner mv.....	12 328 000	
	50	Avvikling av Forskningsrådets eiendomsfond	130 000 000	
3288		Internasjonale samarbeidstiltak		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	19 383 000	
3923		Havforskningsinstituttet		
	1	Oppdragsinntekter	496 037 000	
	2	Oppdragsinntekter forskningsfartøy.....	321 082 000	
5310		Statens lånekasse for utdanning		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	700 000	
	29	Termingebyrer.....	1 700 000	
	89	Purregebyrer.....	119 133 000	
5617		Renter fra Statens lånekasse for utdanning		
	80	Renter	15 100 221 000	
		Totale inntekter		16 514 231 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2026 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 200 post 1	kap. 3200 post 2
kap. 220 post 1	kap. 3220 post 2
kap. 222 post 1	kap. 3222 post 2
kap. 223 post 1	kap. 3223 post 2
kap. 230 post 1	kap. 3230 post 2
kap. 242 post 1	kap. 3242 postene 2 og 61
kap. 256 post 1	kap. 3256 post 2
kap. 271 post 1	kap. 3271 post 2
kap. 285 post 1	kap. 3285 post 2

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

2. overskride bevilgningene til oppdragsvirksomhet på 21-postene mot tilsvarende merinntekter.
3. avhende fast eiendom, jf. Instruks om avhending av statlig eiendom mv., og bruke inntekter fra salg av eiendommer ved de selvforvaltende universitetene

til kjøp, vedlikehold og bygging av andre lokaler til undervisnings- og forskningsformål ved den samme virksomheten.

III

Omdisponeringsfullmakt

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2026 kan omdisponere midler fra kap. 285 Norges forskningsråd, post 75 Avsetning til usikker framdrift til dekning av uventede merutgifter som overstiger bevilgningene på tilskuddsposter med midler forvaltet av Norges forskningsråd. Fullmakten gjelder ikke poster med gjennomstrømningsmidler.

IV

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2026 kan:

1. gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
201		Analyse og kunnskapsgrunnlag	
	70	Norges forskningsråd – forskning om utdanning og forskning	840,3 mill. kroner
220		Utdanningsdirektoratet	
	70	Tilskudd til læremidler mv.	90 mill. kroner
224		Tilskudd til freds- og menneskerettighetsentre	
	70	Freds- og menneskerettssentre	85 mill. kroner
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen	
	21	Spesielle driftsutgifter	13 mill. kroner
	22	System for kompetanse- og karriereutvikling	332 mill. kroner
240		Fagskoler	
	60	Driftstilskudd til fagskoler	54,8 mill. kroner
	61	Utviklingsmidler for høyere yrkesfaglig utdanning	33,3 mill. kroner
257		Kompetanseprogrammet	
	70	Tilskudd	143,7 mill. kroner

Kap.	Post Betegnelse	Samlet ramme
270	Studentvelferd	
	75 Tilskudd til bygging av studentboliger	1 494,3 mill. kroner
285	Norges forskningsråd	
	71 Strategiske forskningsprioriteringer	11 614,8 mill. kroner
	72 Langsiktig, grunnleggende forskning	5 932,3 mill. kroner

- gi tilsagn om å utbetale 20 pst. av tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen over kap. 225 Tiltak i grunnopplæringen, post 68 Tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen påfølgende budsjettår, når endelig regnskap foreligger.
- gi tilsagn om å utbetale utdanningsstøtte for første halvår 2027 (andre halvdel av undervisningsåret 2026–2027) etter de satsene som blir fastsatt for andre halvår 2026 (første halvdel av undervisningsåret 2026–2027), jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning, post 70 Utdanningsstipend, 71 Andre stipend, 72 Rentestøtte og 90 Økt lån og rentegjeld samt kap. 5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning, post 80 Renter.
- gi tilsagn om å omgjøre lån til stipend første halvår 2027 (andre halvdel av undervisningsåret 2026–2027) etter de satsene som blir fastsatt for andre halvår 2026 (første halvdel av undervisningsåret 2026–2027), jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning, post 50 Avsetning til utdanningsstipend.

V

Gebyr for privatisteksamen

Stortinget samtykker i at privatister som melder seg opp til eksamen, og kandidater som melder seg opp til fag-/svenneprøver etter opplæringslova § 3-5, skal betale et gebyr per prøve. Gebyret skal betales til fylkeskommunen. Privatister som melder seg opp til eksamen, skal betale 1 403 kroner dersom privatisten ikke har prøvd seg i faget tidligere som privatist eller elev, og 2 808 kroner ved forbedringsprøver. Kandidater som melder seg opp til fag-/svenneprøver etter opplæringslova § 3-5, skal betale 1 195 kroner per prøve dersom kandidaten ikke har gått opp tidligere, og 2 398 kroner ved senere forsøk.

VI

Fullmakt for universitet og høyskoler til å delta i selskap

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2026 kan gi universitet og høyskoler fullmakt til å:

- opprette nye selskap og delta i selskap som er av faglig interesse for virksomheten
- bruke overskudd av oppdragsvirksomhet til kapitalinnskudd ved opprettelse av nye selskap eller ved

deltakelse i selskap som er av faglig interesse for virksomheten.

- bruke utbytte fra selskap som virksomheten har kjøpt aksjer i eller etter fullmakt forvalter, til drift av virksomheten eller til kapitalinnskudd.
- bruke inntekt fra salg av aksjer i selskap som virksomheten har ervervet med overskudd fra oppdragsvirksomhet eller etter fullmakt forvalter, til drift av virksomheten eller til kapitalinnskudd.

VII

Foreldrebetaling i barnehage

Stortinget samtykker i at:

- maksimalgrensen for foreldrebetaling for et hel-dags ordinært barnehagetilbud blir fastsatt til 1 200 kroner per måned fra 1. januar 2026 og til 13 200 kroner per år fra 1. januar 2026.

For kommunene Alstahaug, Alvdal, Andøy, Aremark, Askvoll, Aukra, Aure, Aurland, Austevoll, Austrheim, Averøy, Balsfjord, Bardu, Beiarn, Bindal, Bokn, Bremanger, Brønnøy, Bygland, Bykle, Bø, Bømlo, Dovre, Drangedal, Dyrøy, Dønna, Eidfjord, Engerdal, Etne, Etnedal, Evenes – Evenåssi, Fedje, Fitjar, Fjaler, Fjord, Flakstad, Flatanger, Flå, Folldal, Frosta, Frøya, Fyresdal, Gildeskål, Gjemnes, Gjerstad, Gloppen, Grane, Gratangen, Grong, Grue, Gulen, Hadsel, Hamarøy, Haram, Hattfjelldal, Heim, Hemnes, Hemsedal, Herøy (Møre og Romsdal), Herøy (Nordland), Hitra, Hjartdal, Hjelmeland, Hol, Holtålen, Hustadvika, Hyllestad, Hægebostad, Høyanger, Høylandet, Ibestad, Indre Fosen, Iveland, Kinn, Krødsherad, Kvinesdal, Kvinnherad, Kvite-seid, Kvitsøy, Kvæfjord, Leirfjord, Leka, Lesja, Lierne, Loabåk – Lavangen, Lom, Lund, Lurøy, Luster, Lærdal, Lødingen, Masfjorden, Meløy, Meråker, Midtre Gauldal, Modalen, Moskenes, Målselv, Namsskogan, Nesbyen, Nesna, Nissedal, Nord-Fron, Nore og Uvdal, Nærøysund, Oppdal, Os, Osen, Overhalla, Rauma, Rendalen, Rennebu, Rindal, Ringebu, Rollag, Rødøy, Røros, Røst, Raarvihke – Røyrvik, Salangen, Saltdal, Sande, Sauda, Sel, Selbu, Seljord, Senja, Sigdal, Sirdal, Skjåk, Smøla, Snåase – Snåsa, Sogndal, Sokndal, Solund, Stad, Steigen, Stor-Elvdal, Stranda, Stryn, Suldal, Sunndal, Sunnfjord, Surnadal, Sømna, Sør-Aurdal, Sørfold, Sør-Fron, Sørreisa, Tingvoll,

Tinn, Tjeldsund, Tokke, Tolga, Trysil, Træna, Tydal, Tynset, Tysnes, Ullensvang, Ulvik, Utsira, Vaksdal, Valle, Vang, Vanylven, Vega, Vegårshei, Vestnes, Vestre Slidre, Vestvågøy, Vevelstad, Vik, Vindafjord, Vinje, Værøy, Vågan, Vågå, Våler (Innlandet), Øksnes, Ørland, Øystre Slidre, Åfjord, Ål, Åmli, Åmot, Årdal, Åseral og Åsnes blir maksimalgrensen for foreldrebetaling for et heldags ordinært barnehage tilbud fastsatt til 700 kroner per måned fra 1. januar 2026 og til 7 700 kroner per år fra 1. januar 2026.

For kommunene i Finnmark og noen kommuner i Nord-Troms (Kåfjord, Skjervøy, Nordreisa, Kvænanngen, Karlsøy, Lyngen og Storfjord) blir maksimalgrensen for foreldrebetaling for et heldags ordinært barnehage tilbud fastsatt til 0 kroner fra 1. januar 2026.

Dette i samsvar med forskrift 16. desember 2005 nr. 1478 om foreldrebetaling i barnehager § 1.

- inntektsgrensen for fritak fra foreldrebetalingen i barnehage for 20 timer settes til 692 465 kroner per år fra 1. august 2026, jf. forskrift 16. desember 2005 nr. 1478 om foreldrebetaling i barnehager § 3.

VIII

Fullmakt til postering mot mellomværendet med statskassen

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2026 kan gi Statens lånekasse for utdanning fullmakt til å inntektsføre utestående midler mot Konverteringsfondet i samme periode som konvertering av lån til sti-

pend blir gjort, og mot Lånekassens mellomværende med statskassen. Mellomværendet utlignes i påfølgende perioder når oppgjøret blir overført fra Konverteringsfondet.

IX

Rentekompensasjonsordning

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2026 kan gi nye tilsagn om rentekompensasjon slik at gamle og nye tilsagn tilsvarer en investeringsramme på totalt 3 mrd. kroner over kap. 225 Tiltak i grunnopplæringen, post 61 Rentekompensasjon for investeringer i læringsarenaer og større utstyr som bidrar til mer praktisk og variert opplæring.

X

Forvaltningsoverføring av eiendommer under Norges forskningsråd og avvikling av eiendomsfondet i Norges forskningsråd

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2026 kan overføre ansvaret for forvaltningen av Norges forskningsråds tomter i Gaustadbekkdalen til Statsbygg fra det tidspunktet Kunnskapsdepartementet bestemmer. Kunnskapsdepartementet skal fremdeles stå som hjemmelshaver for tomtene, med unntak av to tomter som skal overføres til Universitetet i Oslo. Tomtene skal overføres vederlagsfritt.

Eiendomsfondet i Norges forskningsråd blir avviklet.

XI

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2026 kan:

-

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 923 post 21	kap. 3923 post 1
kap. 923 post 23	kap. 3923 post 2

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

- overskride bevilgningen under kap. 923 post 22, slik at summen av overskridelser tilsvarer merinntekter under kap. 5574 post 74.

XII

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2026 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
920		Norges forskningsråd	
	70	Tilskudd til næringsrettet forskning	2 834,4 mill. kroner
	72	Tilskudd til marin og maritim forskning	1 415,5 mill. kroner

XIII

Fullmakt til å inngå avtaler om skadesløsholdelse

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2026 kan gi Havforskningsinstituttet fullmakt til, i de tilfeller det anses operasjonelt nødvendig, å inngå avtaler som innebærer at en part selv er ansvarlig for egen eiendom og personale i skadetilfeller hvor det etter alminnelig erstatningsrett vil være en annen part som er ansvarlig, med unntak for tilfeller der skaden er forvoldt ved grov uaktsomhet eller forsett (knock-for-knock-prinsippet).

XIV

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2026 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1137 post 54	kap. 5576 post 70

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

XV

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2026 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1137		Forskning og innovasjon	
	71	Forskningsaktivitet – Norges forskningsråd	595,2 mill. kroner

Presidenten: Bak innstillingen står Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Rødt og Miljøpartiet De Grønne.

Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 53 mot 49 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 17.51.41)

Videre var innstilt:

B.

I

Stortinget ber regjeringen foreta en vurdering av konsekvensene av at lærlingtilskuddet ikke har blitt prisjustert over flere år, herunder hvilken betydning dette har for tilgangen på læreplasser, og komme tilbake til Stortinget i revidert nasjonalbudsjett 2026.

II

Stortinget ber regjeringen ta nødvendige grep for å sørge for at midler som tildeles til flere fysiske læremidler i skolen over kap. 226 post 21 i statsbudsjettet, faktisk fører til flere fysiske læremidler i skolen.

III

Stortinget ber regjeringen utrede behovet for en nasjonal ordning for å gjøre låste nettlesere tilgjengelig for alle skoler for bruk i undervisning.

IV

Stortinget ber regjeringen sikre at spesialpedagogikk og inkluderende praksis er en tydelig prioritet i tilskuddsordningen for kompetanseutvikling i 2026, og at regjeringen evaluerer tilskuddsordningen etter to år.

V

Stortinget ber regjeringen utvide potten for praktisk utstyr på 1.–10. trinn i skolen til å også gjelde utvikling og bruk av pedagogiske metoder som fremmer lek og praktisk læring, i samarbeid med næringslivet.

VI

Stortinget ber regjeringen innen revidert nasjonalbudsjett 2026 legge frem et lovforslag for Stortinget om å innføre rett til barnehageplass for barn født i desember, i tråd med Stortingets vedtak ved behandlingen av Innst. 239 S (2024–2025).

Presidenten: Det voteres over I og II samt IV, V og VI.

Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble med 53 mot 47 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 17.52.22)

Presidenten: Det voteres over III.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 7, debattert 18. desember 2025

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2026, kapitler under Energidepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet og Klima- og miljødepartementet (rammeområdene 12 og 13) (Innst. 9 S (2025–2026), jf. Prop. 1 S (2025–2026))

Presidenten: Under debatten er det satt fram 18 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–7, fra Aleksander Stokkebø på vegne av Høyre og Venstre
- forslagene nr. 8–18, fra Marit Veia på vegne av Venstre

Det voteres over forslagene nr. 9–14, fra Venstre.

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre en rask implementering av EUs fornybardirektiv (RED II) og kvotemarkedet for transport, bygg og deler av småskala industri (ETS 2).»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen på egnet måte fremme forslag til en langsiktig finansieringsmodell for frivillig skogvern som sikrer stabile bevilgninger og tilstrekkelig fremdrift.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre Enovas styringsavtale for perioden 2025–2029 slik at punktutslippsprogrammet i industrien og for avfallsforbrenning inkluderes og omfatter støtte til utrulling av moden teknologi, for eksempel ved å utvide delmålet om å redusere klimagassutslipp til også å inkludere kvotepliktig sektor og tillate at moden teknologi gis støtte der det effektivt kan kutte utslipp på kort sikt.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om nullutslippskrav i offentlige anskaffelser av hurtigbåter fra 2027.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om nullutslippskrav til servicefartøy i havbruksnæringen fra 2027.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om nullutslippskrav til offshorefartøy fra 2027.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Venstre ble med 99 mot 3 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 17.53.27)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 8 og 15–17, fra Venstre.

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen senest i revidert nasjonalbudsjett for 2026 komme tilbake med et forslag hvor vertskommuner for bakkemontert solkraft gis inntekter fra en produksjonsavgift med fradrag krone for krone i selskapsskatten.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre nasjonalt krav om bruk av landstrøm i skipsfarten for å sikre utslippskutt i sektoren, herunder at det vurderes hvilke skip kravet bør gjelde for, samt om det er behov for støtte til ytterligere utbygging av landstrømanlegg.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en forpliktende plan for nullutslippsløsninger på ikke-elektrifiserte togstrekninger.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at studentboliger med fellesmåling omfattes av Norgespris som husholdningsforbruk per boenhet.»

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Venstre ble med 96 mot 6 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 17.53.51)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 18, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen innen 1. mars 2026 legge fram forslag som sikrer Norwegian Energy Partners (NORWEP) arbeid med å styrke energibedrifters internasjonale posisjonering for økt eksport.»

Fremskrittspartiet og Høyre har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Venstre ble med 57 mot 44 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 17.54.13)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 1–7, fra Høyre og Venstre.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede ulike modeller med energisparesertifikater, herunder om energisparesertifikater kan være et mer effektivt verktøy for å redusere energibruk enn dagens støtteordninger, og komme tilbake til Stortinget senest i revidert nasjonalbudsjett for 2026.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede innføring av fleksible energikrav til rehabilitering i byggeteknisk forskrift, slik at flere byggeiere velger å rehabilitere bygg med effektive energiløsninger i stedet for å rive.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en handlingsplan for redusert strømforbruk i bygg. Planen bør både inneholde konkrete virkemidler og tiltak for å nå fastsatte mål, og legges fram sammen med revidert nasjonalbudsjett for 2026.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om at det i arbeidet med kartlegging av forringet natur fremkommer en helhetlig oversikt over hva som bør gjøres, kostnader knyttet til restaurering og vurdering av hvilke økosystemer som har størst behov for restaurering og størst nytte for samfunnet.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget om hvordan Norge kan videreføre og styrke sin ledende rolle internasjonalt i kampen mot marin forsøpling.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i revidert nasjonalbudsjett for 2026 med forslag til konkret innretning av et program for reduserte punktutslipp i industrien frem til 2030, der karbondifferansekontrakter og andre egnede virkemidler er vurdert.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at punktutslippsprogrammet for industrien iverksettes i 2026 og omfatter utrulling og skalering av utslippsreducerende teknologi, for eksempel ved å utvide delmålet om å redusere klimagassutslipp til også å inkludere kvotepliktig sektor, og konsentrere støtte der det raskt og kostnadseffektivt kan kuttes i utslipp fra store punktutslipp.»

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Høyre og Venstre ble med 82 mot 20 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 17.54.33)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

A.

Rammeområde 12

(Olje og energi)

I

På statsbudsjettet for 2026 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
				Utgifter
954		Petoro AS		
	70	Tilskudd til administrasjon.....	453 824 000	
1800		Energidepartementet		
	1	Driftsutgifter.....	269 264 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, kan overføres, kan nyttes under postene 50, 71 og 72.....	44 600 000	
	50	Overføring til andre forvaltningsorganer, kan overføres.....	1 000 000	
	60	Utsira kommune – havvindutvikling.....	3 000 000	
	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner mv.....	14 500 000	
	71	Norsk Oljemuseum.....	17 400 000	
	72	Tilskudd til energiformål, kan overføres, kan nyttes under post 21.....	18 000 000	
1810		Sokkeldirektoratet		
	1	Driftsutgifter.....	453 600 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, kan overføres.....	55 000 000	
	23	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet, kan overføres.....	50 000 000	
1820		Norges vassdrags- og energidirektorat		
	1	Driftsutgifter.....	1 031 800 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, kan overføres.....	110 500 000	
	22	Flom- og skredforebygging, kan overføres, kan nyttes under postene 45 og 60.....	383 000 000	
	23	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet, kan overføres.....	60 000 000	
	25	Krise- og hastetiltak i forbindelse med flom- og skredhendelser, kan overføres, kan nyttes under post 61.....	150 000 000	
	26	Reguleringsmyndigheten for energi.....	96 300 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres, kan nyttes under post 22.....	39 000 000	
	60	Tilskudd til flom- og skredforebygging, kan overføres, kan nyttes under post 22.....	210 000 000	
	62	Fordeling av inntekt fra avgift på vindkraft....	360 000 000	
	74	Tilskudd til museums- og kulturminnetiltak, kan overføres.....	9 100 000	

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
	75 Strømtønsadsordning, <i>overslagsbevilgning</i> ...	1 900 000 000	
	76 Strømtønsad for nærvarme, <i>kan overføres</i>	4 500 000	
	77 Norgespris for strøm, <i>overslagsbevilgning</i>	9 100 000 000	
	78 Norgespris for fjernvarme, <i>overslagsbevilgning</i>	500 000 000	
	79 Strømtønsad for fjernvarme, <i>overslagsbevilgning</i>	35 000 000	
1825	Energieffektivisering og -omlegging		
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	13 000 000	
	50 Klima- og energifondet	1 300 000 000	
	60 Tilskudd til energiltak i kommunale bygg, <i>kan overføres</i>	200 000 000	
1850	Klima, industri og teknologi		
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	70 000 000	
	50 Fond for CO ₂ -håndtering	80 000 000	
	70 Gassnova SF	100 000 000	
	71 Teknologisenter Mongstad	69 000 000	
	72 Langskip – fangst og lagring av CO ₂ , <i>kan overføres</i>	1 900 000 000	
	73 Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	1 085 000 000	
2440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten		
	30 Investeringer	36 100 000 000	
	Totale utgifter		56 286 388 000

Inntekter

4800	Energidepartementet		
	70 Garantiprovisjon, Gassco	2 200 000	
4810	Sokkeldirektoratet		
	1 Gebyrinntekter	33 000 000	
	2 Oppdrags- og samarbeidsinntekter	50 000 000	
4820	Norges vassdrags- og energidirektorat		
	1 Gebyrinntekter	10 300 000	
	2 Oppdrags- og samarbeidsinntekter	60 000 000	
	40 Flom- og skredforebygging	20 000 000	
5440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten		
	24 Driftsresultat:		
	1 Driftsinntekter	274 200 000 000	
	2 Driftsutgifter	-43 000 000 000	
	3 Lete- og feltutviklingsutgifter	-2 100 000 000	
	4 Avskrivninger	-39 300 000 000	
	5 Renter av statens kapital	-4 900 000 000	184 900 000 000
	30 Avskrivninger	39 300 000 000	
	80 Renter av statens kapital	4 900 000 000	
	Totale inntekter		229 275 500 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Energidepartementet i 2026 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1810 post 23	kap. 4810 post 2
kap. 1820 post 23	kap. 4820 post 2
kap. 1820 post 45	kap. 4820 post 3
kap. 1825 post 50	kap. 5582 post 73

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen og berører derfor også kap. 1633, post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Energidepartementet i 2026 kan pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye forpliktelser og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1800		Energidepartementet	
	21	Spesielle driftsutgifter	17 mill. kroner
1810		Sokkeldirektoratet	
	21	Spesielle driftsutgifter	50 mill. kroner
1820		Norges vassdrags- og energidirektorat	
	21	Spesielle driftsutgifter	50 mill. kroner
	22	Flom- og skredforebygging	330 mill. kroner
	25	Krise- og hastetiltak i forbindelse med flom- og skredhendelser	350 mill. kroner

Av fullmakt under kap. 1820, post 25 Krise- og hastetiltak i forbindelse med flom- og skredhendelser, gjelder 300 mill. kroner hastetiltak i Nesbyen sentrum og 50 mill. kroner krise- og hastetiltak i forbindelse med andre flom- og skredhendelser.

IV

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Energidepartementet i 2026 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1800		Energidepartementet	
	60	Utsira kommune – havvindutvikling	6 mill. kroner
	72	Tilskudd til energiformål	10 mill. kroner
1820		Norges vassdrags- og energidirektorat	
	60	Tilskudd til flom- og skredforebygging	350 mill. kroner
1825		Energieffektivisering og -omlegging	
	60	Tilskudd til energitiltak i kommunale bygg	150 mill. kroner
1850		Klima, industri og teknologi	
	70	Gassnova SF	20 mill. kroner
	73	Norges forskningsråd	4 155 mill. kroner

V

Utbyggingsprosjekter på norsk kontinentalsokkel

Stortinget samtykker i at Energidepartementet kan godkjenne prosjekter (planer for utbygging/anlegg og drift) på norsk kontinentalsokkel under følgende forutsetninger:

1. Prosjektet må ikke ha prinsipielle eller samfunnsmessige sider av betydning.
2. Øvre grense for utbyggingskostnadene per enkeltprosjekt utgjør 30 mrd. 2026-kroner.
3. Utbyggingen må vise akseptabel samfunnsøkonomisk lønnsomhet og være rimelig robust mot endringer i prisutviklingen for olje og naturgass.

Energidepartementet får fullmakt til å prisjustere rammen for utbyggingskostnader.

VI

Oppgjørsordning og nettoføring av Norgespris

Stortinget samtykker i at Energidepartementet i 2026 kan fastsette en oppgjørsordning for prissikring av Norgespris og nettoføre utgifter og inntekter for ordningene over kap. 1820 Norges vassdrags- og energidirektorat, post 77 Norgespris for strøm og post 78 Norgespris for fjernvarme.

VII

Unntak fra kontantprinsippet ved bruttoføring av inntekter og utgifter

Stortinget samtykker i at Energidepartementet i 2026 kan fravike Bevilgningsreglementets § 3 tredje ledd (kontantprinsippet) ved å bruttoføre inntekter fra påslaget på nettariffen som innkreves av Enova SF og som innbetales direkte til Klima- og energifondet på inntektssiden av statsbudsjettet under kap. 5582 Sektoravgifter under Energidepartementet, post 73 Påslag på nettariffen til Klima- og energifondet, og utgiftsføre et tilsvarende beløp under kap. 1825 Energieffektivisering og -omlegging, post 50 Klima- og energifondet.

VIII

Fullmakt til å overskride

Stortinget samtykker i at Kongen i 2026 kan overskride bevilgningen under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (SDØE) med inntil 5 mrd. kroner ved utøvelse av statens forkjøpsrett ved overdragelser av andeler i utvinningstillatelse på norsk kontinentalsokkel.

IX

Fullmakt til å utgiftsføre uten bevilgning

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2026 kan utgiftsføre uten bevilgning under kap. 954 Petoro AS, post 71 Erstatninger, erstatning til Norges Bank som omfatter netto rentetap og andre dokumenterte kostnader grunnet avvik i varslet og faktisk innbetaling av valuta fra SDØE til Norges Bank, jf. avtale om overføring og kjøp av valuta fra SDØE til Norges Bank.

X

Forpliktelser under avsetningsinstruksen og øvrige driftsrelaterte forpliktelser

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2026 kan pådra staten forpliktelser utover bevilgningene under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, knyttet til:

1. løpende forretningsvirksomhet i interessentskapene, samt deltakelse i annen virksomhet som har tilknytning til leting og utvinning av petroleum.
2. avsetning av statens petroleum etter avsetningsinstruksen gitt Equinor ASA.

XI

Utbyggingsrelaterte forpliktelser

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2026 kan pådra staten forpliktelser utover bevilgningene under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, hvor øvre grense for statens forholdsmessige andel for det enkelte prosjekt/fase utgjør inntil 5 mrd. kroner knyttet til deltakelse i:

1. utbyggingsprosjekter (planer for utbygging/anlegg og drift) på norsk kontinentalsokkel.
2. utviklingsprosjekter under Gassled eller andre interessentskap.

XII

Forpliktelser i fasen før plan for utbygging og drift og for anlegg og drift er behandlet

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2026 kan pådra staten forpliktelser utover bevilgningene under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten knyttet til kontraktsmessige forpliktelser i fasen før plan for utbygging og drift er godkjent eller før tillatelse til anlegg og drift er gitt, herunder forpliktelser knyttet til en pre-interessentskapsfase.

XIII

Overføring av eiendomsrett mot bruksrett

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2026 kan godkjenne overføring av eiendomsrett fra en rettighetshavergruppe hvor Petoro AS som forvalter av SDØE er en av rettighetshaverne, til en annen rettighetshavergruppe. Det forutsettes at Petoro AS som forvalter av SDØE er sikret tilstrekkelig bruksrett. Denne fullmakt vil gjelde for de prosjekter hvor Energidepartementet har fullmakt til å godkjenne plan for utbygging/anlegg og drift, samt ved mindre endringer for prosjekter hvor plan for utbygging/anlegg og drift allerede er godkjent. Fullmakten gis under forutsetning av at overføring av eiendomsrett ikke har prinsipielle eller samfunnsmessige sider av betydning.

XIV

Overdragelse av andeler i utvinningstillatelser

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2026 kan godkjenne overdragelse (salg, kjøp eller bytte) av deltakerandeler for Petoro AS som forvalter av SDØE der det antas at ressursene i utvinningstillatelsen på tidspunkt for overdragelsen er mindre enn 3 millioner Sm³ oljeekvivalenter.

XV

Overdragelse og samordning av andeler i utvinningstillatelser

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2026 kan godkjenne at Petoro AS kan delta i:

1. overdragelse (salg, kjøp eller bytte) av deltakerandeler i interessentskap hvor en rettighetshaver velger å tre ut av interessentskapet og hvor SDØE berøres av overdragelsen.

2. forenklet samordning av utvinningstillatelser med SDØE-andeler.
3. ny/endret plan for utbygging og drift av forekomster innenfor et samordnet område med SDØE-deltakelse.
4. overdragelse av deltakerandeler for å oppnå fortsatt harmonisering av deltakerandeler i utvinningstillatelser som er samordnet, og hvor SDØE berøres av overdragelsen.

XVI

Overdragelse av andeler i rørledninger mv.

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2026 kan godkjenne nødvendige transaksjoner for overdragelse av andeler for Petoro AS som forvalter av SDØE for å innlemme rørledninger og transportrelaterte anlegg med SDØE-andel i Gassled eller andre interessentskap. Statens andel i Gassled eller andre interessentskap skal justeres for å gjenspeile innlemmelsen.

XVII

Regnskapsføring av kontantinnkallinger mot mellomværendet med statskassen

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2026 kan gi Petoro AS fullmakt til å postere inn- og utbetalinger for SDØE mot mellomværendet med statskassen. Mellomværendet omfatter over-/underinnkalling av kontanter fra operatørselskapene (differansen mellom kontantinnkalling og avregning fra operatør), arbeidskapital, avregning fra operatør, merverdiavgift og mellomværende med betalingsformidler m.m.

B.

Rammeområde 13**(Miljø)**

I

På statsbudsjettet for 2026 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
1400		Klima- og miljødepartementet		
	1	Driftsutgifter	367 222 000	
	21	Spesielle driftsutgifter.....	80 945 000	
	71	Internasjonale organisasjoner	103 114 000	
	74	Tilskudd til AMAP, kan overføres.....	12 349 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	76	Støtte til nasjonale og internasjonale miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	97 746 000	
1410		Kunnskap om klima og miljø		
	21	Miljødata.....	545 871 000	
	23	MAREANO, <i>kan overføres</i>	73 164 000	
	70	Nasjonale oppgaver ved miljøinstituttene	71 472 000	
	71	Grunnbevilgninger til miljøinstituttene under Norges forskningsråd	256 950 000	
1411	73	Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	498 518 000	
		Artsdatabanken		
	1	Driftsutgifter	47 987 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	28 021 000	
	70	Tilskudd til å styrke kunnskap om og formidling av naturmangfoldet, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	14 666 000	
1412		Meteorologiformål		
	50	Meteorologisk institutt.....	446 415 000	
	70	Internasjonale samarbeidsprosjekter	174 841 000	
1420		Miljødirektoratet		
	1	Driftsutgifter	991 892 000	
	21	Spesielle driftsutgifter.....	830 742 000	
	23	Oppdrags- og gebyrrelatert virksomhet	271 691 000	
	30	Statlige erverv, bevaring av viktige friluftslivsområder, <i>kan overføres</i>	23 054 000	
	31	Tiltak i verneområder, tiltak for villrein og naturrestaurering, <i>kan overføres</i>	273 552 000	
	32	Statlige erverv, vern av naturområder, <i>kan overføres</i>	380 247 000	
	39	Oppryddingstiltak, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 69 og 79</i>	8 645 000	
	60	Tilskudd til Natursats – tiltak og planlegging for natur i kommunene, <i>kan overføres</i>	144 826 000	
	61	Tilskudd til klimatiltak og klimatilpasning, <i>kan overføres</i>	272 735 000	
	62	Tilskudd til grønn skipsfart, <i>kan overføres</i>	20 000 000	
	66	Tilskudd til kommuner for å bedre tilgangen til strandsonen langs Oslofjorden	3 199 000	
	69	Oppryddingstiltak, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 39 og 79</i>	30 232 000	
	71	Tilskudd til tiltak mot marin forsøpling, <i>kan overføres</i>	29 363 000	
	72	Erstatning for beitedyr tatt av rovvilt, <i>overslagsbevilgning</i>	163 878 000	
	73	Tilskudd til rovvilttiltak, <i>kan overføres</i>	71 706 000	
	74	CO ₂ -kompensasjonsordning for industrien, <i>kan nyttes under post 54</i>	7 252 000 000	
	75	Vrakpant og tilskudd til innlevering og behandling av kasserte fritidsbåter og kjøretøy, <i>overslagsbevilgning</i>	413 212 000	
	76	Refusjon ved innlevering av klima- og miljøskadelige stoffer, <i>overslagsbevilgning</i>	220 000 000	
	77	Tilskudd til fagspesifikke miljøorganisasjoner.....	10 049 000	
	78	Tilskudd til friluftslivsformål, <i>kan overføres</i>	234 048 000	
	79	Oppryddingstiltak, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 39 og 69</i>	492 000	

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
	80 Tilskudd til tiltak for å ta vare på natur, <i>kan overføres</i>	328 908 000	
	81 Tilskudd til verdiskaping basert på naturarven, <i>kan overføres</i>	13 192 000	
	84 Tilskudd til internasjonalt klima- og miljø samarbeid	9 655 000	
	85 Tilskudd til besøks senter for natur, <i>kan overføres</i>	91 023 000	
	86 Tilskudd til frivillige klima- og miljøorganisasjoner og klima- og miljøstiftelser	67 676 000	
	87 Tilskudd til natur og friluftsliv i områder berørt av landbaserte vindkraftverk, <i>kan overføres</i>	22 718 000	
1422	Miljøvennlig skipsfart		
	21 Spesielle driftsutgifter	9 683 000	
	70 Tilskudd til private, <i>kan nyttes under post 21</i>	38 858 000	
1423	Radioaktiv forurensning i det ytre miljø		
	1 Driftsutgifter	58 223 000	
1425	Fisketiltak		
	21 Spesielle driftsutgifter	300 000	
	70 Tilskudd til fiskeformål, <i>kan overføres</i>	15 608 000	
1428	Enova SF		
	50 Overføring til Klima- og energifondet	6 604 808 000	
1471	Norsk Polar institutt		
	1 Driftsutgifter	211 577 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, Troll forskningsstasjon, <i>kan overføres</i>	139 537 000	
	22 Drift av forskningsinfrastruktur, <i>kan overføres</i>	79 300 000	
	23 Eksterne prosjekter, <i>kan overføres</i>	113 000 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	132 000 000	
1472	Svalbards miljøvernfond		
	50 Overføringer til Svalbards miljøvernfond	19 307 000	
1474	Fram – Nordområdesenter for klima- og miljøforskning		
	1 Driftsutgifter, <i>kan nyttes under postene 50 og 70</i>	283 000	
	50 Tilskudd til statlige mottakere, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	28 640 000	
	70 Tilskudd til private mottakere, <i>kan overføres, kan nyttes under post 50</i>	33 182 000	
1481	Klimakvoter		
	1 Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	2 951 000	
	22 Internasjonalt samarbeid under Parisavtalens artikkel 6, <i>kan overføres</i>	300 000 000	
1482	Internasjonale klima- og utviklingstiltak		
	1 Driftsutgifter	81 877 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 73</i>	62 160 000	
	73 Klima- og skoginitiativet, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	3 942 666 000	
	Totale utgifter		26 871 976 000

Inntekter

4400	Klima- og miljødepartementet		
	3 Refusjon fra Utenriksdepartementet	36 469 000	
4420	Miljødirektoratet		
	1 Oppdrag og andre diverse inntekter	7 227 000	

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
	4 Gebyrer, forurensningsområdet hos Miljødirektoratet	107 559 000	
	6 Gebyrer, forurensningsområdet hos statsforvalterembetene	66 942 000	
	7 Gebyrer, kvotesystemet	49 340 000	
	9 Internasjonale oppdrag	33 400 000	
	85 Overføringer fra andre	6 500 000	
4423	Radioaktiv forurensning i det ytre miljø		
	1 Gebyrer, radioaktiv forurensning	1 212 000	
4428	Enova SF		
	51 Tilbakeføring av bevilgninger til midlertidig energitilskuddsordning til næringslivet ifb. høye strømpriser	800 000 000	
4471	Norsk Polarinstitutt		
	1 Diverse inntekter	11 500 000	
	21 Inntekter, Antarktis	30 000 000	
	22 Inntekter fra forskningsinfrastruktur	4 500 000	
	23 Eksterne forskningsprosjekter	113 000 000	
4481	Salg av klimakvoter		
	1 Salgsinntekter	1 617 874 000	
Totale inntekter			2 885 523 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2026 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1420 post 1	kap. 4420 postene 1, 50 og 85
kap. 1420 post 23	kap. 4420 postene 4, 6 og 9
kap. 1420 post 30	kap. 4420 post 40
kap. 1420 post 32	kap. 4420 post 41
kap. 1423 post 1	kap. 4423 post 1
kap. 1471 post 1	kap. 4471 post 1
kap. 1471 post 21	kap. 4471 post 21
kap. 1471 post 22	kap. 4471 post 22
kap. 1471 post 23	kap. 4471 post 23
kap. 1472 post 50	kap. 5578 post 70

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen og berører derfor også kap. 1633, post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2026 kan:

1. overskride bevilgningen på kap. 1481 Klimakvoter, post 1 Driftsutgifter, til dekning av honorarer, trans-

aksjonskostnader og utgifter til faglig bistand i forbindelse med salg av klimakvoter.

2. overskride bevilgningen på kap. 1481 Klimakvoter, post 22 Internasjonalt samarbeid under Parisavtalens artikkel 6, med et beløp som svarer til inntekter fra salg av klimakvoter som er regnskapsført på kap. 4481 Salg av klimakvoter, post 01 Salgsinntekter.

IV

Kjøp av klimakvoter under Parisavtalens artikkel 6

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2026 kan inngå avtaler om kjøp av klimakvoter innenfor en samlet ramme på 15 000 mill. kroner for gamle og nye forpliktelser under kap. 1481 Klimakvoter, post 22 Internasjonalt samarbeid under Parisavta-

lens artikkel 6. Deler av midlene kan også benyttes til programutvikling og målrettet kapasitetsbygging i vertslønd. I tillegg kan Klima- og miljødepartementet gi til-

sagn om kjernestøtte til Global Green Growth Institute (GGGI) fra kvotekjøpsprogrammet.

V

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2026 kan foreta bestillinger av materiell o.l. utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1411		Artsdatabanken	
	21	Spesielle driftsutgifter	17,3 mill. kroner
1420		Miljødirektoratet	
	31	Tiltak i verneområder, tiltak for villrein og naturrestaurering	12 mill. kroner
	32	Statlige erverv, vern av naturområder	332,8 mill. kroner

VI

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2026 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1410		Kunnskap om klima og miljø	
	73	Norges forskningsråd	1 563,9 mill. kroner
1411		Artsdatabanken	
	70	Tilskudd til å styrke kunnskap om og formidling av naturmangfoldet	34,4 mill. kroner
1420		Miljødirektoratet	
	30	Statlige erverv, bevaring av viktige friluftslivsområder	45 mill. kroner
	60	Tilskudd til Natursats – tiltak og planlegging for natur i kommunene	30 mill. kroner
	61	Tilskudd til klimatiltak og klimatilpasning	448,6 mill. kroner
	62	Tilskudd til grønn skipsfart	663,2 mill. kroner
	71	Tilskudd til tiltak mot marin forsøpling	15 mill. kroner
	78	Tilskudd til friluftslivsformål	3 mill. kroner
	80	Tilskudd til tiltak for å ta vare på natur	30 mill. kroner
	87	Tilskudd til natur og friluftsliv i områder berørt av landbaserte vindkraftverk	10 mill. kroner
1428		Enova SF	
	50	Overføring til Klima- og energifondet	400 mill. kroner
1482		Internasjonale klima- og utviklingstiltak	
	73	Klima- og skoginitiativet	1 440 mill. kroner

VII

Fullmakt til å inngå forpliktelser

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2026 kan pådra staten forpliktelser for fremtidige år til å kjøpe inn materiell og til å gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger under kap. 1420 Miljødirektoratet, postene 39, 69 og 79 Oppryddingstiltak,

men slik at samlet ramme for nye forpliktelser og gammelt ansvar ikke overstiger 10 mill. kroner.

VIII

Utbetaling av tilskudd

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2026 gis unntak fra bestemmelsene i stortings-

vedtak av 8. november 1984 om utbetalinger av gitte bevilgninger på følgende måte:

1. Utbetalinger av tilskudd til utviklingsformål kan foretas én gang i året for FNs klima- og skogprogram, FNs kontor for narkotika og kriminalitet (UNODC), Verdensbankens Forest Carbon Partnership Facility, Forest Investment Program, Bio-Carbon Fund plus og Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW).
2. Utbetalinger av tilskudd til Det grønne klimafondet (GCF) og til fond forvaltet av FNs Multi Partner Trust Fund, Inter-American Development Bank (IDB) og Perus nasjonale miljøfond Profonanpe kan foretas i henhold til regelverket for det enkelte fond.

IX

Utbetaling for fremtidige utslippsreduksjoner

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2026 gis unntak fra forutsetningene i stortingsvedtaket fra 8. november 1984 om utbetalinger av gitte bevilgninger gjennom at tilskudd til Emergent Forest Financing Accelerator kan utbetales med det formål å betale for fremtidige verifiserte utslippsreduksjoner.

X

Utbetaling av tilskudd til risikoavlastning av private investeringer

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2026 gis unntak fra forutsetningene i stortingsvedtaket fra 8. november 1984 om at utbetaling av gitte bevilgninger kun skal skje ved behov, slik at det kan utbetales tilskudd til risikoreduksjon for investeringer i avskogingsfri og bærekraftig økonomi i tråd med kriteriene for kap. 1482 Internasjonale klima- og utviklings tiltak, post 73 Klima- og skoginitiativet.

XI

Utbetaling av renter på tilskudd

Stortinget samtykker i at opptjente renter på tilskudd som er utbetalte fra Norge under Klima- og skoginitiativet på kap. 1482, post 73, kan benyttes til tiltak etter avtale mellom Klima- og miljødepartementet og den enkelte mottakeren.

XII

Fullmakt til å avhende areal innkjøpt for verneformål eller friluftslivsformål og for makeskifte i forbindelse med gjennomføring av skogvern

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2026 kan godkjenne salg, makeskifte eller bortfeste av eiendom som Miljødirektoratet forvalter, for inntil 25 mill. kroner.

XIII

Fullmakt for kjøp av skogkreditter og utslippsenheter

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2026 kan inngå avtaler og intensjonsavtaler om kjøp av skogkreditter og utslippsenheter innenfor en samlet ramme på 3 000 mill. kroner under kap. 1481 Klimakvoter, post 25 Fleksible mekanismer under klimasamarbeidet med EU.

XIV

Utbetaling til internasjonale samarbeid under Parisavtalens artikkel 6:

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2026 gis unntak fra forutsetningene i stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetalinger av gitte bevilgninger på følgende måte:

1. Utbetaling til Verdensbankfondet Transformative Carbon Asset Facility (TCAF) med inntil USD 80 mill. samlet i perioden 2017–2031 under kap. 1481, post 22 Internasjonalt samarbeid under Parisavtalens artikkel 6.
2. Utbetaling til Verdensbankens Partnership for Market Implementation (PMI) med inntil USD 7 mill. i perioden 2022–2027 under kap. 1481, post 22 Internasjonalt samarbeid under Parisavtalens artikkel 6.
3. Utbetaling til Norwegian Article 6 Climate Action (NACA) Fund under Global Green Growth Institute (GGGI) sin fasilitet Carbon Transaction Facility med inntil USD 100 mill. samlet fra 2025 og til fremtidige kjøpskontrakter under fondet utløper. Midlene belastes kap. 1481, post 22 Internasjonalt samarbeid under Parisavtalens artikkel 6.
4. Utbetaling til kjernestøtte til Global Green Growth Institute (GGGI) på 24 mill. kroner samlet i perioden 2024–2026 under kap. 1481, post 22 Internasjonalt samarbeid under Parisavtalens artikkel 6.
5. Utbetaling til Global Green Growths Article 6 Readiness Facility på USD 5 mill. samlet i perioden 2025–2029 under kap. 1481, post 22 Internasjonalt samarbeid under Parisavtalens artikkel 6.
6. Utbetaling til Climate Action Catalyst Fund (CACF) under Asiabanken med inntil USD 50 mill. samlet fra 2025–2033 under kap. 1481, post 22 Internasjonalt samarbeid under Parisavtalens artikkel 6.

XV

Fullmakt til forskuttering av eksternt finansierte prosjekter og postering mot mellomværendet med statskassen

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2026 kan gi Norsk Polarinstutt fullmakt til å:

1. sette i gang eksternt finansierte prosjekter før finansieringen i sin helhet er innbetalt til Norsk Polarin-

stitutt, forutsatt at det er inngått en bindende avtale med betryggende sikkerhet om innbetaling mellom partene. Fullmakten begrenses oppad til 25 mill. kroner og gjelder utgifter ført på kap. 1471 Norsk Polarinstitut, post 23 Eksterne prosjekter mot inntekter ført på kap. 4471 Norsk Polarinstitut, post 23 Eksterne forskningsprosjekter.

2. føre forskuddsutbetalinger av ekstern finansierte prosjekter på mellomværende med statskassen. Utgiftene vil bli rapportert til statsregnskapet på det tidspunkt inntektene i prosjektene kommer til innbetaling og rapporteres til statsregnskapet.

Presidenten: Bak innstillingen står Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Rødt og Miljøpartiet De Grønne.

Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 53 mot 49 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 17.55.08)

Votering i sak nr. 8, debattert 18. desember 2025

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i naturmangfoldloven (forbud mot næringsmessig uttak av myr) (Innst. 56 L (2025–2026), jf. Prop. 2 L (2025–2026))

Presidenten: Under debatten har Sofie Marhaug satt fram tre forslag på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Venstre.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem et nytt forslag om forbud mot nye torvuttak, som omfatter uttak som er regulert i arealplan etter plan- og bygningsloven, men ikke satt i drift.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en nasjonal handlingsplan for utfasing av bruk av torv. Planen skal inkludere tiltak som fremmer utviklingen og tilgjengeligheten av erstatningsprodukter, samt restaurering av tidligere torvuttak.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme med forslag til avgifter på import og omsetning av torv. Forslaget skal sendes på høring senest i løpet av 1. halvår 2026. Provenyet skal øremerkes til en omstillingsplan for torvnæringen og tilskuddsordning for produksjon av alternative løsninger til torvprodukter.»

Votering:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Venstre ble med 85 mot 17 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 17.55.47)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

I o v

om endringer i naturmangfoldloven (forbud mot næringsmessig uttak av myr)

I

I lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold gjøres følgende endringer:

Ny § 56 a skal lyde:

§ 56 a (*forbud mot næringsmessig uttak av myr*)

Næringsmessig uttak av myr til torvprodukter eller andre tekniske formål er forbudt. Forbudet gjelder ikke uttak fra områder som er åpnet for næringsmessig uttak av myr før [lovens ikrafttredelsesdato], eller uttak av mindre mengder torv for restaurering av bygninger eller antikvariske formål.

§ 74 første ledd skal lyde:

Myndigheten etter loven kan ilegge overtredelsesgebyr til den som overtrer § 6, § 15 første og annet ledd, § 17 fjerde ledd første punktum, § 17 a annet og tredje ledd, § 22, § 24 første ledd, § 25, § 26, § 27 annet ledd, § 28, § 29 første og fjerde ledd, § 30 første og annet ledd, § 31 annet ledd annet punktum, § 34, § 35 annet ledd, § 36 annet ledd, § 37 tredje ledd, § 38 annet punktum, § 39 femte ledd, § 44 annet ledd, § 45 første og annet ledd, § 54 første til fjerde punktum, § 55 første ledd, § 56 a, § 58 første ledd, § 59 første og sjette ledd, § 60 første ledd, § 61, § 63 annet ledd første punktum og § 66.

§ 75 første ledd skal lyde:

Med bøter eller fengsel inntil ett år straffes den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelsene i eller i medhold av §§ 15 til 18, §§ 20 til 22, § 24 første ledd bokstav a og b, § 25, § 26, § 28 annet til fjerde ledd, §§ 29 til 31, §§ 34 til 39, §§ 45, 54, 55, 56 a, §§ 58 til 61, § 63 annet ledd første punktum, §§ 64 til 69 eller pålegg etter § 70. På samme måte straffes den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser i forskrifter eller i enkeltvedtak som nevnt i § 77 første punktum.

II

Loven gjelder fra det tidspunktet Kongen bestemmer.

Presidenten: Fremskrittspartiet og Senterpartiet har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 68 mot 34 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 17.56.15)

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Fremskrittspartiet og Senterpartiet har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble vedtatt med 66 mot 33 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 17.56.39)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til annen gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Sak nr. 9 [17:57:19]

Referat

Presidenten [17:57:21]: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 17.58.

